

GÜNEY ÇELİK

Dünyayı
Sarıyoruz...

Arzincal (Zn95+Al5)
Galvanizli Tel

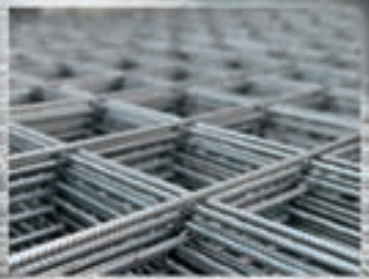

ACSR Teli
Zırh Teli

Pc Strand
(Ön Germeli Beton Demeti)

Çelik Çubuk

Çelik Hasır

Adana Fabrika

Hacı Sabancı O.S.B. Süleyman Demirel
Bulv. No:2 Sarıçam/ADANA

Gebze Fabrika

Dilovası O.S.B. Yıldız Mah. Fatih Cad.
612 Sk. No:6 GEBZE

www.guneycelik.com.tr

Tel : +90 322 3945030
Fax: +90 322 3945070

SADECE
4 YILDA
2. KEZ
İSO 500

Büyük Hedefler Yolunda Büyük Adımlar

SUNAR Marifetli İnce Belli Lezzetleriyle Sofraları Şenlendiren;
SUNAR PROFESYONEL Kalitesiyle Ustaların Vazgeçilmezi Olan
Elita Gıda Bir Kez Daha İSO 500 Listesinde.

Sunar Grup şirketlerinden Elita Gıda, 2011 yılında gerçekleştirdiği başarılı performansı ile sadece 4 yılda 2.kez Türkiye'nin sanayi devlerini listeleyen İSO 500 sıralamasında yerini aldı.

Yağın ustası ve ustaların tercihi olarak bilinen, Türkiye'nin tarladan sofraya mısır yağı üretebilen tek entegre tesisine sahip olmasının yanı sıra pastacılık, endüstriyel ve catering alanlarında ev dışı tüketime yönelik ürünleri ile de profesyonellerin beğenisini kazanan Elita Gıda; Sunar ve Sunar Profesyonel markaları ile yağ pazarındaki öncülüğünü devler ligine taşımanın haklı gururunu yaşıyor.

Bu gurur tablosuna katkıda bulunan iş ortaklarımıza ve değerli müşterilerimize sonsuz teşekkürler.

www.elitayag.com.tr
www.sunarprofesyonel.com.tr
www.sunargrup.com.tr

Uluslararası piyasada birlikteyiz.

Dış Ticaret ürünlerimizle, uluslararası piyasada çalışan firmanızın beklentilerine uygun, kaliteli ve modern hizmetler sunarak dış piyasalardaki başarılarınıza destek oluyoruz!

Firmanıza özel çözümlerle riskinizi minimize ediyor, rekabet gücünüzü ve başarılarınızı artırıyoruz.

- Akreditif
- Kabul/Aval Kredileri
- Harici Garantiler
- İhracat Akreditifi İskontosu
- İhracat Faktoringi
- Eximbank Kredileri
- Ülke Kredileri

Kabımıza Sığamıyoruz! Türkiye Büyüdükçe Biz de Büyüyoruz.....

Lezzetli, kaliteli, sağlıklı ve güvenilir süt ürünlerinin adresi Yörsan, farklı damak zevklerine hitap eden zengin ürün çeşitleri ile Türkiye ve Dünya sofralarında.

yörsan
Gelenekten Geleceğe

www.yorsan.com.tr

ŞEHRİN EN GÜZEL ANLARI, ŞEHRİN EN GÜZEL MOBİLYALARINDA!

Tual Yemek Odası
Aksesuarlar: Tual Koltuk Takımı, Tual Orta Sehpa **Halı:** Trendy Fashion Grubu

En yeni tasarımları ve en güzel mobilyaları
Türkiye'ye sunuyoruz.

İstanbul Sanayi Odası'nın belirlediği
Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu
arasında yer almaktan gurur duyuyoruz.

Teknoloji'de... Ar-Ge'de... Servis'te... İletişim'de...

Yeni Nesil

DD Demirdöküm
www.demirdokum.com.tr

Ontex

GÜCÜMÜZ ADIMIZDAN, KALİTEMİZ KAYNAĞINDAN

Her biri kendi kategorisinin önde gelen markaları
Canbebe, Helen Harper ve Canped, Avrupa başta olmak üzere tüm dünyada
toplam 14 üretim tesisi ve 27 satış ofisi bulunan, Avrupa'nın hijyenik ürünler devi
Ontex'in güvencesi ile Türkiye'de yüksek kalite standartlarında üretiliyor.

www.canbebe.com.tr

www.helenharper.com.tr

www.canped.com

www.ontexglobal.com

Otomotiv ihracatında da şampiyon Ford.

10 YILDIR TÜRKİYE'NİN EN ÇOK SATAN OTOMOTİV MARKASI FORD, İHRACATTA DA LİDER.

Ford Otosan, Türkiye'yi ileri taşımaya devam ediyor. Üst üste 10 yıl satış şampiyonluğuna, şimdi de ihracat şampiyonluğunu ekliyor. Sadece Türkiye'de değil, tüm dünyada tercih edilmenin haklı gururunu tüm Türkiye'yle paylaşıyor.

- 2005'ten beri Türkiye'nin en çok ihracat yapan ilk üç şirketinden biri
- 2011'de yeni pazarlara açılarak 5 kıtada 70 ülkeye araç ve parça ihracatıyla elde edilen 3.5 milyar Dolar ciro ile sektör şampiyonluğu
- 2011'de Türkiye'den ticari araç ihracatının %60'ı
- Son 5 yılda toplam 2 milyar 269 milyon Dolar net ihracat fazlası
- Otomotivin anavatanı kabul edilen ABD'ye ihracat yapan ilk otomotiv firması
- 100.000 adedi aşan ABD ihracatı
- Türkiye'nin ABD'ye ihracatının %10'u

Go Further

ford.com.tr

Doğal sonuç...

Sarıtaş'ın
"Türkiye'nin en büyük
sanayi kuruluşları"
arasındaki yeri
her geçen yıl daha da yükseliyor.

Bu,
akılcı yatırımların,
bilinçli büyümenin ve
ülke çıkarlarını gözetmenin
doğal sonucudur.

"DİLEK AĞACI 2012"
200x350 cm. Paslanmaz Çelik/Mobil
Uygulama: Sarıtaş Gebze-1

 SARITAŞ
"PASLANMAZ ÇELİK MERKEZİ"

www.saritas.com.tr

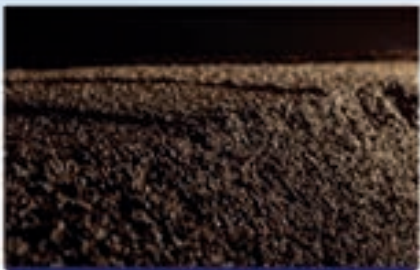
SARITAŞ ÇELİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

Dudullu/Merkez: Yukarı Dudullu Organize Sanayi Bölgesi 2. Cad. No: 31-33 34775 Ümraniye - İstanbul Tel: (0 216) 466 49 00 Fax: (0 216) 466 49 16
Gebze: Gebze Organize Sanayi Bölgesi 1500. Sokak No. 1501 41480 Çayırova - Kocaeli www.saritas.com.tr

1987 - 2012
45 YIL

Life begins with water

FEED

FISH

PACKAGING

SMOKED TROUT

Biz,
"Türkiye'nin
Bankası" diyoruz.

Onlar,
"Türkiye'nin
En İyi Bankası".

Euromoney dergisi tarafından verilen

"Awards for Excellence" (Mükemmellik Ödülleri) sahiplerini buldu.

"Türkiye'nin En İyi Bankası" Ödülü'nü, İş Bankası kazandı.

Türkiye'nin
Bankası

İstanbul Sanayi Odası Dergisi
AĞUSTOS 2012 Yıl:47 Sayı:557

İMTİYAZ SAHİBİ

İstanbul Sanayi Odası Adına
Yönetim Kurulu Başkanı
C. Tanıl Küçük

YAYIN KURULU

Dr. Oktay Duran
Baki Kuriş
Ülkü Büyükgönenç
Mustafa Aydın Özilhan
Fahir Gök
Kadir Efe
Haluk Erceber
Süleyman Ertem
Erol Kiresepi
Mete Meleksoy

SORUMLU GENEL YAYIN MÜDÜRÜ

Mete Meleksoy

İDARE YERİ VE

REKLAM REZERVASYON

Meşrutiyet Caddesi 62
Tepebaşı - İstanbul
Tel: 0212 252 29 00' dan 131 - 132
Faks: 0212 249 18 93
e-mail: yayın@iso.org.tr

BASIM

Mas Matbaacılık A.Ş.
Hamidiye Mahallesi, Soğuksu Caddesi
No:3 Kağıthane – İstanbul
Tel: 0212 294 10 00
info@masmat.com.tr
Sertifika No: 12055

Baskı Tarihi:

Temmuz 2012

Aylık Sanayi ve Ekonomi Dergisi
özel sayıdır.

İ Ç İ N D E K İ L E R

14 BAŞYAZI

Türkiye Ekonomisi ve ISO 500

C. TANIL KÜÇÜK

DEĞERLENDİRME

ISO ARAŞTIRMA ŞUBESİ

19 Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu

20 Üretimden Satışlara Göre En Büyükler

20 Yaratılan Katma Değerde En Büyükler

21 En Fazla Kar Eden Kuruluşlar

21 İhracatta Özel Kuruluşların Ağırlığı

22 Ekonomik Büyüklükler

26 İlk 50 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Ağırlığı

28 Sektörlerin İhracat Performansı

32 Yabancı Sermaye Paylı Kuruluşlar

34 500 Büyük Sanayi Kuruluşu İçinde ISO Üyeleri

36 Özel Sektörde ISO Üyeleri

38 Kamu Kuruluşlarının Payı

40 Kaynak Yapısı

42 Dış Kaynak (Borçlar) Yapısı

44 Sektörel Finansal Oranlar

48 Karlılık Oranları

54 Net Katma Değerin Faktör Gelirleri (Fonksiyonel) Dağılımı

56 Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler

57 İstihdam, Brüt Katma Değer Dağılımı ve Nispi Hasıla Oranları

58 İşgücü Verimliliği (Net Katma Değer/Çalışan Sayısı)

64 ISO 500 Değerlendirme Sonuçları

SEKTÖREL VERİLER

72 Seçilmiş Büyüklükler

78 Faktör Gelirleri Dağılımı ve Seçilmiş Diğer Büyüklükler

84 Bazı Oranlar ve Çalışan Başına Düşen Büyüklükler

TÜRKİYE’NİN

BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU
2011

SERMAYE DAĞILIMI, TANIMLAR VE KOD ANAHTARI

- 90** Sermaye Dağılımı
90 Bazı Tarif ve Tanımlar
91 Endüstriyel Kodlar Anahtarı

SIRALAMA

- 94** 2011 Yılı Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu
126 Sektörel Sıralamalar
138 Karda İlk 50 Kuruluş
139 İhracatta İlk 50 Kuruluş
140 İstihdamda İlk 50 Kuruluş
142 Alfabetik Sıralamalar

YORUMLAR

- 156** Prof. Dr. Özer Ertuna
2011 Yılında Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu
164 Prof. Dr. M. Merih Paya
500 Büyük Sanayi Kuruluşu’nun 2011 Yılı Performansı
170 Prof. Dr. Süleyman Özmucur
500 Büyük Sanayi Kuruluşu’nda Mali ve Ekonomik Göstergeler
179 Prof. Dr. Erol Katırcıoğlu
Ölçeklerine Göre 500 Büyük Sanayi Kuruluşu’nun Performansı
182 Prof. Dr. Zafer Tunca
500 Büyük Sanayi Kuruluşu’nun 2011 Yılı İhracatı
186 Dr. Öztin Akgüç
500 Büyük Sanayi Kuruluşu’nun Finans Yapısı

Reklam İndeksi

HES KABLO - ÖN KAPAK İÇİ	
AKSA ENERJİ - ÖN KAPAK İÇİ ARKA YÜZ	
ROKETSAN - ARKA KAPAK İÇİ	
AKSA AKRİLİK - ARKA KAPAK	
GÜNEY ÇELİK	1
ELİTA	2
AKBANK	3
YÖRSAN	4
İSTİKBAL	5
DEMİR DÖKÜM	6
ONTEX	7
FORD	8
SARITAŞ	9
GÜMÜŞDOĞA	10
İŞ BANKASI	11
ASSAN	17
ERKUNT	18
BOYÇELİK	25
SANKO	27
AK ENERJİ	29
ORKİDE	30-31
CP PİLİÇ	33
TAT	41
PINAR	47
TOSYALI	23
BENTO	61
KALDE	62-63
KONYA ŞEKER	92-93
ARSLAN ALÜMİNYUM	124
ASELSAN	125
SARBAK	137
HİDROMEK	141
SAMSUN MAKİNA	154
KARBONSAN	155
LİMAK	168
KARDEMİR	169
YILDIZ SUNTA	178
ERDEMİR	181
ERDEM TEKSTİL	200

Türkiye Ekonomisi ve İSO 500

C. Tanıl KÜÇÜK
İstanbul Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı

2012 yılında kuruluşunun 60 yılını kutlayan İstanbul Sanayi Odası, Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları ile ilgili yıllık araştırmasını son 44 yıldır aralıksız olarak gerçekleştirmektedir. İlk yıllarda 100, daha sonra 300 ve 1980 yılından bu yana da 500 kuruluşu kapsayacak şekilde hazırlanan çalışma, ülkemizdeki mali veri açığının giderilmesine yaptığı katkı nedeniyle yurtiçinde ve dışında ilgiyle takip edilmektedir. Son olarak, "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" çalışmasının 2011 yılı sonuçları, İSO Dergisi'nin Ağustos 2012 özel sayısı ile kamuoyunun bilgisine sunulmuş bulunmaktadır.

İSO 500 kapsamında kuruluşlar net üretimden satışlar büyüklüğüne göre sıralanırken, net satış hasılatı, üretici fiyatlarıyla brüt katma değer, özkaynak, aktif toplamı, vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı, ihracat ve ortalama çalışan sayısı büyüklüklerine göre de sıralamaya tabi tutulmaktadır. Çalışmamızda, kuruluşların beyanları esas alınmaktadır. Ancak kuruluşların beyanları, Maliye Bakanlığı'na verdikleri yılsonu kapanış bilanço ve gelir tabloları ile karşılaştırılarak kontrol edilmektedir.

Araştırmamıza konu olan 2011, Türkiye ekonomisinde büyümenin devam ettiği bir yıl olmuştur. 2010 yılında %9,2'lik büyüme oranı ile dünyada en hızlı büyüyen ülkeler arasında yer alan Türkiye, 2011'de de %8,5 oranında büyüyerek başarısını tekrarlamıştır. Bu başarıda sanayimiz önemli rol oynamıştır. 2011 yılında sanayi

üretimi %8,9 oranında artarken, imalat sanayi katma değeri de %9,4 oranında artmış ve 2011 yılında elde edilen %8,5'lik büyümenin 2,3 puanı imalat sanayinden kaynaklanmıştır.

2011 yatırımlar ve istihdam açısından da nispeten olumlu gelişmelerin yaşandığı bir yıl niteliğindedir. 2011'de, özel sektör sabit sermaye yatırım harcamaları %22,8 oranında büyümüş, doğrudan yabancı sermaye girişi de bir önceki yıla göre %75,6 oranında artarak 15,9 milyar dolara yükselmiştir. 2011'de sanayi sektörü istihdamı %4,6 oranında artarken, işsizlik oranı da %9,8 ile yeniden tek haneye gerilemiştir.

Bu olumlu gelişmelerin yanında, 2010'da olduğu gibi 2011'de de, cari açığındaki yüksek artış, büyümedeki parlak başarıyı gölgelemiştir. 2010'da %6,4 olan cari açığın GSYİH'ya oranı, 2011 yılında %10'a yükselmiştir. Bizdeki olumlu gidişin yanında, 2011'in ikinci yarısında özellikle Avrupa ülkeleri başta olmak üzere küresel ekonomide tekrar baş gösteren belirsizlikler Türkiye'yi de etkileyerek, kurlar ve faiz oranlarının yukarı doğru hareket etmesine yol açmıştır.

Takip edenlerin yakından bildiği üzere, İSO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması, Türkiye ekonomisindeki gelişmelerin sanayi kuruluşları üzerindeki etkilerini ayrıntılı şekilde yansıtan bir ayna niteliğindedir. Her yıl olduğu gibi, 2011'de de araştırmamız makro ekonomik gelişmelerin mikro ölçekte, şirketler düzeyinde yarattığı etkilere ilişkin çarpıcı veriler ortaya koymuştur.

Sonuçlarımıza, İSO 500 kapsamındaki sanayi kuruluşlarının GSYİH ve Türkiye toplam sanayi katma değeri içindeki payı ile başlayacak olursak, İSO 500 tarafından yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değer, Türkiye GSYİH'sı içinde 2010 yılında %9,3 olan payı, 2011'de %9'a gerilemiştir. İSO 500 tarafından yaratılan temel fiyatlarla brüt katma değer Türkiye sanayi sektörü katma değeri içinde 2010 yılında %25,6 olan payı ise, 2011'de %23'e gerilemiştir.

2011 yılında İSO 500 kapsamındaki kuruluşların üretimden satışları cari fiyatlarla %27, sabit fiyatlarla %13,1 oranında artış göstermiştir. Bu artışların 2010 yılındaki %21,8 ve %14,7'lük artışların üzerine gerçekleşmesi oldukça önemlidir. Özel kuruluşlarda ise, üretimden satışlar cari fiyatlarla %29,4, sabit fiyatlarla %15,2 oranında artmıştır.

Kamu kuruluşlarında ise, 2011’de kuruluş sayısı 12’den 13’e çıkmasına karşın, ekonomik büyüklükler açısından oldukça olumsuz bir gelişme yaşanmış, kamu kuruluşlarının üretimden satışları cari fiyatlarla %1,9, sabit fiyatlarla %12,6 oranında gerilemiştir.

Dönem kar ve zarar toplamı, İSO 500 genelinde sabit fiyatlarla bir önceki yıla göre %15,9, özel kuruluşlarda ise %3,9 oranlarında azalmıştır. 2011, dönem kar ve zarar toplamı azalırken, borçların da arttığı bir yıl olmuştur. 2011’de İSO 500’ün toplam borçları cari fiyatlarla %20,1 oranında artış göstermiştir. Bu oran özel kuruluşlarda %26,6 ile daha yüksektir.

İSO 500’deki özel kuruluşlarda özkaynak toplamı 2010 yılında %9,6 oranında artarken, 2011’de bu oran %7,2’ye gerilemiştir. Aktif toplamı ise, cari fiyatlarla İSO 500 genelinde %14,1, özel kuruluşlarda %17,8 oranında artmasına karşın, kamu kuruluşlarında %5,8 oranında düşmüştür. Varlık toplamındaki artışın, özkaynaklardaki artıştan yüksek olması, yabancı kaynaklardaki yani borçlardaki artıştan kaynaklanmaktadır.

2011 yılında İSO 500 genelinde, toplam borçlardaki artışın %20,1, özkaynak artışının %7,9 olmasının etkisiyle toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı %53,7 ile son 7 yılın en yüksek oranına yükselmiştir. Bu oranın yükselmesinde özel kuruluşların borç oranındaki artış belirleyici olmuştur.

Toplam borçlar/aktif (varlık) toplamının yanında, 2011’de toplam borçlar/özkaynak oranı da hızla büyümüştür. Özel kuruluşlarda toplam borçlar/özkaynak oranı 2009’da %103,8 iken, 2010’da %119,2’ye, 2011’de de %140,7’ye yükselmiştir.

2011 yılında İSO 500’ün faktör fiyatlarıyla yarattığı net katma değer cari fiyatlarla %9,4 oranında artarken, sabit fiyatlarla %1,8 oranında gerilemiştir. 2010’da sabit fiyatlarla artışın %22,5 olduğunu hatırlarsak, 2011’de bu anlamda önemli bir olumsuzluğun söz konusu olduğu görülmektedir. Özel kuruluşlarda ise, 2010’da sabit fiyatlarla %15,6 olan yaratılan net katma değerdeki artış oranı 2011’de %6,9’a gerilemiştir.

Brüt katma değere gelince, 2011’de, İSO 500 genelinde temel fiyatlarla yaratılan brüt katma değer cari fiyatlarla %10,1 oranında artış gösterirken, sabit fiyatlarla %1,2 oranında gerilemiştir. Özel kuruluşlarda ise, cari fiyatlarla %17,8 ve sabit fiyatlarla da %5,7 oranlarında artmıştır.

TÜİK, 2011 yılı için temel fiyatlarla Türkiye toplam sanayi sektörü katma değer artışını %9,2 olarak açıklamıştır. İSO 500 ile Türkiye sanayi sektöründeki temel fiyatlarla katma değer büyüme oranını karşılaştırırken, özel kuruluşlara ait büyüklükleri karşılaştırmak daha doğru olacaktır.

İSO 500’deki özel kuruluşlar dikkate alındığında TÜİK sonuçları ile İSO 500 sonuçları arasında çok önemli bir fark olmadığı görülmektedir. Özel kuruluşlarda finansman giderlerindeki büyük artış, İSO 500’de katma değerdeki büyümeyi Türkiye sanayi sektörü büyümesinin altına çekmiştir.

2011 yılında, İSO 500 genelinde kar eden kuruluşların sayısı 380 olup, bunun 8’i kamu kuruluşu, 372’si özel kuruluştur. Zarar eden kuruluş sayısı ise 120’dir. Bunların 5’i kamu, 115’i ise özel kuruluştur. 2010 yılında kar eden kuruluş sayısı 434, zarar eden kuruluş sayısı ise 66 idi.

İSO 500’de, satış karlılığında 1990’lı yıllarda başlayan düşüş, 2001’de %1,3 ile en düşük seviyesine gerilemişti. 2001 sonrasında ekonomide yaşanan olumlu gelişmelerle birlikte, 1990’lı yıllar öncesine ulaşmasa da satış karlılığında, nispi bir artış gerçekleşmiş ve 2007 yılında özel kuruluşlarda satış karlılığı %7,2’ye kadar yükselmişti.

Ancak küresel krizin etkisiyle bu oran, 2008’de %3,6’ya gerilemiş, 2009’da özellikle yılın ikinci yarısındaki iyileşme doğrultusunda %5,2’ye, 2010’da da %5,9’a yükselmişti. 2011 yılında ise, dönem kar ve zarar toplamındaki düşüşün etkisiyle özel kuruluşlarda satış karlılığı oranı %4,8’e gerilemiştir.

2011’de satış karlılığı gibi, aktif karlılığında da önemli bir azalış söz konusudur. 2009’da İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda 2010’da %7,1 olan aktif karlılığı oranı, 2011’de %6,5’e gerilemiştir.

Özel kuruluşlarda 2011 yılı aktif karlılığı oranı, 2004, 2006, 2007 ve 2010 yıllarını altındadır. Aynı yılda, yine İSO 500’deki özel kuruluşlarda özkaynak karlılık oranı da %15,5’ten %15,6’ya yükselmiştir. 2010’da %14,1 olan ekonomik karlılık oranı ise 2011’de %14,2 olarak gerçekleşmiştir.

İSO 500’de 2011 yılında ödenen faizler cari fiyatlarla %39,6 oranında artış göstermiştir. Bu oranın 2010 yılında %13,3 oranında gerilediği hatırlandığında, 2011 yılında ödenen faizlerde önemli bir sıçrama yaşandığı görülmektedir.

2011 yılında ödenen faizlerdeki artış özel kuruluşlar için %40,7, kamu kuruluşları için %21 olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılında özel kuruluşlarda üretim faaliyeti dışı gelirlerin toplamı 4,3 milyar TL’dir. 2010 yılında 6 milyar TL olan bu tutar, 2011 yılında %28,5 oranında düşüş göstermiştir.

2011 yılında İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda, net katma değer içinde ödenen maaş ve ücretlerin 2010 yılında %52,9 olan payı 2011’de %49,2’ye gerilemiş, 2010’da %9 olan ödenen faizlerin payı ise 2011’de %10,6’ya yükselmiştir. 2010’da özel kuruluşlarda %38,1 oranında olan milli gelir anlamında karın payı ise 2011’de %40,2’ye yükselmiştir.

2011 yılında İSO 500'ün ihracatı dolar bazında %17,8 oranında artış göstermiştir. 2010 yılında %16,5 olan ihracat artışı 2011 yılında biraz daha yüksek gerçekleşmiştir. 2011 yılında İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda ihracat %17,6 oranında artarken, kamu kuruluşlarının ihracatındaki artış %35 olmuştur. 2011 yılında Türkiye ihracatındaki artış %18,5 iken, Türkiye imalat sanayi ihracatındaki artış %19,4 ile İSO 500 geneli ve özel kuruluşların ihracatındaki artışın üzerinde gerçekleşmiştir.

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırmamızın 2011 yılı sonuçları, yüksek cari açık dışında ekonominin genelindeki olumlu gidişe rağmen, 2011'in sanayi kuruluşları açısından pek parlak geçmediğini ortaya koymuştur. Bu yılda sanayi kuruluşlarında, üretimden satışlar ve toplam satışlar bir önceki yıla kıyasla artarken, dönem kar ve zarar toplamı başta olmak üzere karlılığa ilişkin göstergeler ve yaratılan katma değer bir önceki yıla göre gerilemiş, mali yapı bozulmuştur.

Karlılık ve katma değerdeki bir önceki yıla göre düşüşün, mali yapıdaki nispi bozulmanın nedeni, kurlardaki yukarı doğru hareketlilik ve kredi faizlerindeki artıştır. Kurlardaki yükseliş, kuruluşların yabancı para cinsinden borçlarını TL karşılığını yükseltirken, kredi faizlerindeki artış, kuruluşların finansman giderlerinin bir önceki yıla kıyasla yükselmesine yol açmıştır.

Uluslararası karşılaştırmalar Türk özel sektöründe, borçluluk oranlarının yüksek olduğunu ve kuruluşlarımızın borçlanmaya bağımlı bir yapı sergilediğini göstermektedir. Türkiye'de borçlanmaya olan aşırı bağımlılık, kuruluşların mülkiyet yapıları yanında, kaynak yaratmayı zorlaştıran sıkıntılardan kaynaklanmaktadır. Örneğin, gelişmiş ülkelerde işletmeler sermaye piyasalarından önemli ölçüde kaynak sağlayabilirken, Türkiye'de

işletmelerin çok büyük bölümü bu imkandan yararlanamamaktadır. Diğer taraftan, özellikle kamu kaynaklı girdi maliyetlerindeki görece yükseklik, rekabet gücü yanında kaynak yaratma açısından da büyük bir engel teşkil etmektedir.

Son yıllardaki İSO 500 sonuçları, finansman maliyetlerinin, kaynak yaratma açısından ne kadar büyük önem taşıdığını net bir şekilde görmemize imkan tanımıştır. Hatırlanacağı üzere, kriz yılı 2009'da üretimden satışlar düşerken, finansman maliyetlerindeki gerilemenin etkisiyle, karlılık ve katma değer yükselmesi şaşkınlık yaratmıştı.

Finansman giderlerindeki düşüş 2010 yılında da devam etmiş ve İSO 500 karlılık ve katma değerde yine beklenenden daha iyi sonuçlar ortaya koymuştu. 2011'de ise, kurlardaki yükseliş ve kredi maliyetlerindeki artış, Türkiye ekonomisine ilişkin makro göstergelerin çoğunluğundaki olumlu gidişe ve üretimden satışlardaki artışa rağmen, İSO 500'de karlılık, katma değer ve mali yapıyı olumsuz etkilemiştir.

Kurlar ve kredi maliyetlerindeki yükselişin arka planında, ekonomimiz için daimi bir kırılganlık unsuru olan yüksek cari açık sorunu bulunmaktadır. İSO 500'ün son üç yıldaki sonuçları bize, Türkiye'nin, ekonomideki asıl meselesinin, başta cari açık ve sanayi kuruluşlarının kaynak yaratması önündeki engeller gibi temel yapısal sorunlara, kalıcı yapısal dönüşümü hedefleyen çözümler üretmek olduğunu hatırlatmaktadır.

Aksi takdirde, ülkemiz, ekonomide bir üst lige çıkamayacak ve ekonomi literatüründe, gereken yapısal dönüşümü bir türlü gerçekleştiremediği için "orta gelir tuzağı" olarak adlandırılan aşamaya takılıp kalan ülkelerden biri olacaktır.

25 yıldır bizi asıl büyüten sizin gücünüz.

Sürdürülebilirlik, dünyayı korumaktır. Biz bu yolda kararlılıkla 25 yıldır hiç durmadan çalışıyoruz. **Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşundan biri** olan Assan Alüminyum'un büyümesindeki en büyük güç, yine Türkiye'nin gücü.

www.assan.com.tr

BİZ BU TOPRAKLARDA ÇOK TER DÖKTÜK

Türkiye'nin ilk 500 firması içinde olmanın
haklı gururunu yaşıyoruz.

TÜRKİYE'NİN

BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU
2011

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu

İstanbul Sanayi Odası Araştırma Şubesi

İstanbul Sanayi Odası tarafından bu yıl 44'üncüsü hazırlanan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" çalışmasının 2011 yılı sonuçları, İSO Dergisi'nin Ağustos 2012 özel sayısı ile kamuoyuna açıklanmış bulunmaktadır. Bu yıl 60. kuruluş yılını idrak eden İstanbul Sanayi Odası, son 44 yıldır Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları çalışmasını hazırlayarak kamuoyunun bilgisine sunmaktadır. Önce 100, daha sonra 300 ve 1980 yılından bu yana da 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamında hazırlanan çalışma, ülkemizde mali veri açığına olan katkısı nedeniyle gerek yurtdışı ve gerekse yurt içinde geniş bir kesim tarafından yoğun bir ilgiyle takip edilmektedir.

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışması 44 yıldır sanayi sektörü kapsamında ve üretimden satışlar kriterine göre hazırlanmaktadır. İSO 500 çalışmasında büyüklük kriteri sınai faaliyettir. Yani kuruluşlar sınai faaliyet büyüklüklerine göre sıralanmaktadır. Sınai faaliyet kapsamında ise madencilik ve taş ocakçılığı, imalat sanayi ve enerji sektörleri yer almaktadır.

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışmasının temel amacı, Türkiye'de sanayi faaliyet kolunda faaliyet gösteren kuruluşlar arasındaki en büyük kuruluşları tespit etmektir. Bu nedenle de Türkiye'de yerleşik ve sanayi faaliyet kolundaki özel veya kamu kuruluşları kapsama alınmaktadır. İSO 500 kapsamında kuruluşlar üretimden satışlar (net) büyüklüğüne göre sıralanırken, satış hasılatı (net), üretici fiyatlarıyla brüt katma değer, özkaynak, aktif (varlık) toplamı, vergi öncesi dönem kar/zarar, ihracat ve ortalama çalışan sayısı büyüklüklerine göre de sıralamaya tabi tutulmaktadır. Ayrıca

bu sıralamada kuruluşların kamu ve özel kuruluş olmasına bağlı olarak kamu ve özel sektördeki sıralaması da verilmektedir.

Söz konusu sıralamaların yanı sıra çalışma kapsamında elde edilen büyüklükler İSO 500, İSO 500 özel kuruluşlar, İSO 500 kamu kuruluşları ve İSO 500 İSO üyesi kuruluşlar için de kümülatif olarak yayımlanmaktadır. Tüm bu bilgiler, 12 ana alt sektör olarak kamu-özel sektör ve kar edenler-zarar edenler ayrımında da kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır. Ayrıca İSO 500 çalışması kapsamında iki ve üç basamaklı alt sektörler itibarıyla bazı ekonomik büyüklükler, finansal oranlar, kaynak yapısı, karlılık oranları, varlık devir hızları, net katma değer faktör gelirleri (fonksiyonel) dağılımı, üretim faaliyeti dışı gelirler, istihdam ve brüt katma değer dağılımı ile işgücü verimliliği konusunda çeşitli değerlendirmelere de yer verilmektedir. Bir seri çalışması olan İSO 500'de, eski yıllar ile kıyaslamayı devam ettirebilmek ve geçmiş yıllar ile olan bağı koparmamak için Birleşmiş Milletler Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması (ISIC, Seri M No:4, Rev.2) kullanılmaktadır.

İSO 500 çalışmasında kuruluşların beyanı esas alınmaktadır. Ancak kuruluşların beyanları, Maliye Bakanlığı'na verilen yılsonu kapanış bilanço ve gelir tabloları ile karşılaştırılarak kontrol edilmektedir. İSO 500 kapsamına giren kuruluşlar üretimden satışlar büyüklüğüne göre sıralanırken, bazı sıralarda kuruluş ismi ve o kuruluşa ait bilgilerin boş olduğu görülmektedir. Bu sıralarda yer alan kuruluşlar, çalışmaya katılmakla birlikte verdikleri bilgilerin tümünün veya bir kısmının kamuoyu ile paylaşılmasını istememiştir.

Kuruluşlara ait bilgilerin açıklandığı ana tabloda, kuruluşların üretimden satışlar büyüklüğüne göre sıra numaralarının yanısıra bir önceki yıl sıra numaraları da yer verilmektedir. Bir önceki yıl sıra numarası boş olan kuruluşlar, ya bir önceki yıl ilk 500 sıralamasına girmemişler veya bir önceki yıl bilgilerinin açıklanmasını istememişlerdir. ISO 500 çalışmasının bütünlüğü açısından bilgilerini açıklamayan kuruluşlar da çalışma kapsamına alınmaktadır. Bu kuruluşlara ait bilgiler, ISO 500 ile ilgili tüm değerlendirmelerde kullanılmakla birlikte kamuoyu ile paylaşılmamaktadır.

ISO 500 çalışmasında kuruluşlara ait sıralama ve diğer bilgilerin verildiği tabloda, üretimden satışlar sıralamasından sonra özel sektör kuruluşlarının bağlı bulunduğu oda bilgileri yer almaktadır. Kamu kuruluşlarında ise oda bilgisi yerine kamu ifadesi kullanılmaktadır. Takip eden sütunda ise kuruluşların kamu ve özel sektör olmak üzere ait oldukları sektördeki sıra numaraları verilmektedir.

Üretimden Satışlara Göre En Büyükler

44 yılını tamamlayan ISO 500 çalışmasında, üretimden satışlara göre 2005 yılına kadar bir kamu kuruluşu olarak ilk sırayı alan TÜPRAŞ, bu yıldan sonra bir özel sektör kuruluşu olarak ilk sıradaki yerini korumuştur. "TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafineleri A.Ş." 2011 yılında da Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu olurken, her yıl olduğu gibi kendisi ile takip eden kuruluş arasında çok büyük fark bulunmaktadır. 2011 yılında TÜPRAŞ'ın ISO 500'ün toplam üretimden satışları içindeki payı %8,5 iken, bu oranın 2010 yılında %8,2 ile biraz daha küçük olduğu görülmektedir.

2011 yılında ISO 500'ün ikinci sırasında bir özel sektör kuruluşu olarak "Ford Otomotiv Sanayi A.Ş." yer almaktadır. 44 yılını tamamlayan ISO 500 çalışmasında ilk kez bir özel sektör kuruluşunun ikinci sırayı aldığı görülmektedir. 2010 yılında ISO 500'de üçüncü sırada olan Ford Otomotiv Sanayi A.Ş., 2011'de ikinci sıraya yükselmiştir. Üçüncü sırada ise geçen senenin dördüncüsü "Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş." bulunmaktadır. 2011 yılında ISO 500'de ilk kez ilk üç sırayı özel sektör kuruluşlarının aldığı görülmektedir. İlk üç sırada yer alan üç özel sektör kuruluşu, toplam üretimden satışların %13,4'ünü gerçekleştirmiş bulunmaktadır.

2011 yılında üretimden satışlarda dördüncü sırada bir kamu kuruluşu olan "EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş." yer almaktadır. Bu kuruluş 2010'da ikinci sırada iken, 2011'de iki sıra gerileyerek dördüncü sırada yer almıştır. Beşinci sırada geçen sene de aynı sırada olan "TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş." bulunmaktadır.

Üretimden Satışlara Göre İlk Üç Kuruluş		
	Genel Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (Satış Vergileri Hariç)
TÜPRAŞ	1	27.409.868.901 TL
Ford Otomotiv	2	8.533.757.811 TL
Oyak-Renault	3	7.357.961.625 TL

2011 yılında üretimden satışlarda altıncı sırada "Arçelik A.Ş." yer alırken, bu kuruluşun bir önceki yıl sırası da aynıdır. 2011'de yedinci sırada yer alan "Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.", 2010 yılına göre bir sıra yukarı çıkmıştır. Sekizinci sırada bir önceki seneye göre iki sıra atlayan "İskenderun Demir ve Çelik A.Ş." yer almaktadır. Dokuzuncu sırada bir önceki seneye göre sırası değişmeyen "İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş." bulunmaktadır. 2011'de onuncu sırada bir önceki seneye göre 3 sıra gerileyen "Aygaz A.Ş." yer almaktadır.

2011'de on birinci sırayı dört sıra atlayan "Mercedes-Benz T.A.Ş." alırken, on ikinci sırada geçen seneki sırasını koruyan "PETKİM Petrokimya Holding A.Ş." bulunmaktadır. On üçüncü sırada "Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş." sırası değişmeyerek yer alırken, on dördüncü sıra beş sıra yukarı çıkan "Çolakoğlu Metalurji A.Ş."ye aittir. On beşinci sırada ise bir sıra gerileyen "Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş." bulunmaktadır. Bu sonuçlara göre 2010 yılında olduğu gibi 2011 yılında da ISO 500'ün ilk on beş kuruluşu arasında tek bir kamu kuruluşu yer almaktadır.

Yaratılan Katma Değerde En Büyükler

ISO 500 çalışmasında kuruluş bazında bilgilerin verildiği tabloda, kuruluşların üretici fiyatlarıyla yarattıkları brüt katma değer büyüklükleri de yayımlanmaktadır. Ancak kuruluşlar brüt katma değer içindeki faktör gelirlerinden birinin yayımlanmasını istememişlerse, üretici fiyatlarıyla brüt katma değer büyüklüğü de açıklanmamaktadır.

TÜİK tarafından güncellenen son milli gelir serisinde, faaliyet kolları itibarıyla yaratılan katma değer büyüklükleri temel fiyatlarla verilmeye başlanmıştır. Ancak bu güncelleme öncesinde faaliyet kollarında yaratılan katma değer büyüklükleri üretici fiyatları ile idi. Dolayısıyla bu dönemde TÜİK ile paralellik sağlamak amacıyla ISO 500 çalışmasında da kuruluş bazında katma değer büyüklükleri üretici fiyatlarıyla ile açıklanmıştır.

Daha sonrasında TÜİK yeni seriye geçmesine rağmen, eski seri ile ilişkiyi koparmamak için ISO 500 çalışmasında kuruluş bazında brüt katma değer büyüklükleri üretici fiyatlarıyla verilmeye devam edilmiştir. Temel fiyatlarla brüt katma değer ile üretici fiyatlarıyla brüt katma değer arasındaki fark, üretici fiyatlarıyla brüt katma değer, ürün üzerinden alınan dolaylı vergileri kapsamasıdır.

2010 yılında olduğu gibi 2011 yılında üretimden satışların yanısıra üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değerde de ilk sırayı "TÜPRAŞ" almıştır. 2011 yılında ISO 500'da yaratılan katma değer %17,4'ü TÜPRAŞ tarafından yaratılmıştır. Oranın bu kadar yüksek olması, TÜPRAŞ'ın ödediği dolaylı vergilerin çok yüksek olmasında kaynaklanmaktadır. 2011 yılında TÜPRAŞ'ın üretici fiyatlarla yarattığı brüt katma değer, Türkiye GSYİH'sı içindeki payı %1,6 iken, bu oran geçen yıla göre değişmemiştir.

2011 yılında ISO 500'de üretici fiyatlarla yaratılan brüt katma değerde ikinci sırada "PHILSA Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütüncülük San. ve Tic. A.Ş." yer almaktadır. Üçüncü sırada ise isminin brüt katma değer içindeki faktör gelirlerinden birinin açıklanmasını istemeyen bir özel sektör kuruluşu bulunmaktadır. Üretici fiyatlarla yaratılan brüt katma değerde ilk üç sırada özel sektör kuruluşları yer almaktadır.

Yaratılan Katma Değere Göre İlk Üç Kuruluş		
	Genel Sıra No	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)
TÜPRAŞ	1	20.212.963.769 TL
Philsa Philip Morris	2	10.220.584.486 TL
-	3	-

2011 yılında üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değerde dördüncü sırada "JTI Tütün Ürünleri Sanayi A.Ş.", beşinci sırada "OMV Petrol Ofisi A.Ş.", altıncı sırada "Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş." bulunmaktadır. Yedinci sırada bir kamu kuruluşu olan "EÜAŞ" yer alırken, sekizinci sıradaki kuruluş "Aygaz A.Ş."dir. 2011'de brüt katma değerde dokuzuncu sıradaki kuruluş isminin açıklanmasını istememiştir. Onuncu sırada ise "Ford Otomotiv Sanayi A.Ş." bulunmaktadır. 2010'da olduğu gibi, 2011 yılında da üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değerde ilk on kuruluşun biri kamu kuruluşu iken, dokuzu özel kuruluş niteliğindedir.

En Fazla Kar Eden Kuruluşlar

2011 yılında en fazla kar eden kuruluş "Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı"dır. Bir kamu kuruluşu olan Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı 2010 yılında kar sıralamasında ikinci sırada yer alırken, 2011 yılında ilk sıraya yükselmiştir. 2011'de en fazla kar eden kuruluşlar arasında ikinci sırayı yine bir kamu kuruluşu ve bir önceki yılın birincisi olan "EÜAŞ" almıştır. Karda üçüncü sıradaki kuruluş geçen seneki sırasını koruyan "TÜPRAŞ" olmuştur. Görüldüğü gibi 2010 yılında olduğu gibi 2011 yılında da en fazla kar eden ilk üç kuruluş arasında ilk ve ikinci sırada kamu kuruluşları yer almaktadır.

En fazla kar eden kuruluşlar arasında dördüncü sırada "Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü", beşinci sırada "Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.", altıncı sırada "Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.", yedinci sırada "Ülker Bisküvi Sanayi A.Ş." bulunmaktadır. 2011'de en fazla kar eden kuruluşlar arasında sekizinci sıradaki kuruluş karının açıklanmasını istememiştir. 2011'de en fazla kar eden kuruluşlar arasında dokuzuncu sırada "PHILSA Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütüncülük San. ve Tic. A.Ş.", onuncu sırada "Tüpraş Metal Madencilik San. ve Tic. A.Ş." yer almıştır. 2011 yılında en fazla kar eden kuruluşlar arasında üç kamu kuruluşu, yedi özel sektör kuruluşu bulunmaktadır. 2010 yılında dört kamu, altı özel kuruluş şeklinde olan bu dağılım, 2011 yılında özel kuruluşlar lehine değişmiştir.

En Fazla Kar Eden İlk Üç Kuruluş		
	Genel Sıra No	Dönem Karı (V.Ö.)
Türkiye Petrolleri A.O.	1	1.792.792.942 TL
EÜAŞ	2	1.309.891.386 TL
TÜPRAŞ	3	1.259.093.425 TL

En Fazla Kar Eden İlk Üç Özel Kuruluş			
	Özel Sıra No	Genel Sıra No	Dönem Karı (V.Ö.)
TÜPRAŞ	1	3	1.259.093.425 TL
Ereğli Demir ve Çelik	2	5	837.133.941 TL
Ford Otomotiv	3	6	800.907.738 TL

İhracatta Özel Kuruluşların Ağırlığı

Son yıllarda olduğu gibi 2011 yılında da ihracatta ilk on kuruluşun tümü özel sektör kuruluşlarından oluşmaktadır. 2011 yılında üretimden satışlar ve brüt katma değerde olduğu gibi ihracatta da ilk sırayı "TÜPRAŞ" almıştır. 2010 yılında ihracatta ikinci olan "TÜPRAŞ" 2011'de ilk sıraya yükselmiştir. 2011'de ihracatta ikinci sırada "Ford Otomotiv Sanayi A.Ş." bulunmaktadır. 2010'da üçüncü sırada bulunan bu kuruluş, 2011 yılında bir basamak yükselmiştir. 2010 yılında en fazla ihracat yapan kuruluş olan "Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.", 2011'de iki sıra gerileyerek üçüncü sırada yer almıştır.

2011 yılında en fazla ihracat yapan dördüncü kuruluş "TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş."dir. Beşinci sırada "Arçelik A.Ş.", altıncı sırada "Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş." yer almaktadır. Yedinci sırada "Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.", sekizinci sırada "OMV Petrol Ofisi A.Ş.", dokuzuncu sırada "İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş." ve onuncu sırada "PETKİM Petrokimya Holding A.Ş." bulunmaktadır.

Son yıllarda olduğu gibi 2011 yılında da ISO 500'de en fazla ihracat yapan ilk on kuruluşun tümü özel kuruluşlardan oluşmaktadır. ISO 500'de en fazla ihracat yapan ilk on kuruluşun Türkiye ihracatı içindeki payı kriz yılı 2009'da %13,3 iken, 2010'da %16,6'ya yükselmiş, 2011 yılında ise küçük bir düşüşle %16,1 olarak gerçekleşmiştir.

En Fazla İhracat Yapan İlk Üç Kuruluş		
	Genel Sıra No	İhracat (Bin \$)
TÜPRAŞ	1	4.245.426
Ford Otomotiv	2	3.472.580
Oyak-Renault	3	3.213.577

Ekonomik Büyüklükler

Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana geçen 88 yıllık sürede, ekonomi sabit fiyatlarla yılda ortalama %4,7 oranında büyümüştür. 88 yılın ilk 59 yılında ekonomi tarım sektörü ağırlıklı iken, 1982 yılı ile birlikte sanayi sektörü ekonominin ana sektörü haline gelmiştir. 88 yıllık süreçte ekonominin ana sektörlerinden tarım sektörü katma değeri sabit fiyatlarla yıllık ortalama %2,9 oranında büyürken, bu oran sanayi sektöründe %6,3, hizmetler sektöründe ise %5,1 ile daha yüksek gerçekleşmiştir.

88 yıllık Cumhuriyet tarihinde sabit fiyatlarla GSYİH 59 kat artış gösterirken, tarım sektörü katma değeri 12 kat, sanayi sektörü katma değeri 222 kat ve hizmetler sektörü katma değeri de 83 kat büyümüştür. Görüldüğü gibi ekonomide sanayi sektörü sabit fiyatlarla en yüksek yıllık ortalama büyüme oranını gerçekleştirirken, son elli yılda özellikle planlı dönemlerin başlaması ile büyümenin lokomotif sektörü olarak ön plana çıkmıştır.

Sanayi sektörünün ekonomiye katkısı açısından yaşanan bu olumlu gelişmeye karşın, güncellenen son milli gelir serisine göre, sanayi sektörünün cari fiyatlarla GSYİH içindeki payı 1998 yılında %26,8 iken, bu oran takip eden yıllarda hızla küçülmüştür. 2009 kriz yılında %19,1 olan bu oran, 2010'da %19,4, 2011'de %20,1 ile 1998 yılının altında kalmıştır. 1998'den 2011'e sanayi sektörünün cari fiyatlarla GSYİH içindeki payında %25,2 oranında bir küçülme söz konusudur. Bu kadar kısa sürede bu kadar büyük boyutta küçülme örneğine rastlamak çok zordur. Sanayileşme açısından önümüzde alınması gereken oldukça önemli bir mesafe bulunmasına karşın, sanayi sektörünün GSYİH içindeki payında yaşanan bu gerileme sanayi sektörünün gelişimi açısından olumsuz bir görüntü ortaya koymaktadır.

2011 yılında iç tasarruf oranı %13,8'e düşerken, cari açık/GSYİH oranı %10 gibi oldukça yüksek bir düzeye yükselmiştir. Böyle bir ortamda özellikle imalat sanayinin cari fiyatlarla GSYİH içindeki payının %16,3'e gerilemiş olması, sektöre olan bakış açısının hızlı bir şekilde gözden geçirilmesine ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır.

Her ne kadar 2009 krizi sonrasında, ülke ekonomisi 2010'da %9,2, 2011'de %8,5 gibi oldukça yüksek oranlı büyümeler göstermesine karşın, iç tasarruf oranlarında ve imalat sanayinin ekonomideki payında yaşanan olumsuzluk, sürdürülebilir büyüme açısından önemli bir risk oluşturmaya devam etmektedir.

İSO 500 çalışması kapsamında kuruluşların ekonomiye katkılarını ortaya koyabilmek amacıyla kuruluşların yaptıkları faktör gelirleri ödemeleri kullanılarak yarattıkları net ve brüt katma değer büyüklükleri hesaplanmaya çalışılmaktadır. Bu çalışma yapılırken, geçmiş yıllarda TÜİK'in faaliyet kolları bazında yaratılan brüt katma değeri üretici fiyatlarıyla açıklaması nedeniyle İSO 500 çalışmasında da brüt katma değer üretici fiyatlarıyla hesaplanmıştır. Ancak Mart 2008'de yapılan güncelleme ile TÜİK'in faaliyet kollarında yaratılan brüt katma değeri temel fiyatlarla hesaplamaya başlaması sonrasında İSO 500 çalışmasında geçmiş yıllar ile seriyi koparmamak amacıyla yaratılan brüt katma değer hem üretici fiyatlarıyla hem de temel fiyatlarla hesaplanmaya başlanmıştır.

1998 bazlı yeni milli gelir serisi ile birlikte İSO 500'ün sanayi ve imalat sanayi sektöründe yaratılan katma değer içindeki payında küçülmeler yaşanmıştır. Bu küçülmenin temel nedeni, İSO 500'de ödenen dolaylı vergilerin ağırlığının çok yüksek olmasıdır.

Ekonomik Büyüklüklerde Değişimler (%)						
2011 Yılı	500 Büyük Sanayi Kuruluşu		487 Özel Kuruluş		13 Kamu Kuruluşu	
	Cari Değişim	Reel Değişim	Cari Değişim	Reel Değişim	Cari Değişim	Reel Değişim
Satış Hasılatı (Net)	29,7	15,5	31,7	17,3	0,7	-10,4
Üretimden Satışlar (Net)	27,0	13,1	29,4	15,2	-1,9	-12,6
Dönem Karı (V.Ö.)	3,2	-8,1	17,9	5,0	-34,9	-42,0
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	-5,5	-15,9	7,9	-3,9	-40,8	-47,3
Duran Varlıklar	11,1	-1,1	12,8	0,5	1,4	-9,7
Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	9,4	-1,8	19,1	6,9	-29,4	-36,7
Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	10,1	-1,2	17,8	5,7	-25,1	-32,7
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	13,4	1,8	18,4	6,3	-26,3	-33,9
Üretici Fiyat Endeksi Sanayi Sektörü Yıllık Deflatörü	112,3		112,3		112,3	
Sanayi Sektörü Zımmi Fiyat Deflatörü	111,4		111,4		111,4	

Ekonomik Büyüklüklerin Karşılaştırılması (%)						
	2010			2011		
	500 BSK	488 ÖK	12 KK	500 BSK	487 ÖK	13 KK
Üretimden Satışlar (Net)	21,8	21,4	26,3	27,0	29,4	-1,9
Satış Hasılatı (Net)	20,8	20,6	23,7	29,7	31,7	0,7
İhracat (\$)	16,5	16,7	2,9	17,8	17,6	35,0
Dönem Karı (V.Ö.)	39,8	19,4	150,7	3,2	17,9	-34,9
Dönem Zararı	-44,3	-55,9	23,7	126,5	170,0	35,8
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	56,5	34,5	174,2	-5,5	7,9	-40,8
Toplam Borçlar	20,5	26,3	-14,7	20,1	26,6	-38,8
Kısa Vadeli Borçlar	20,7	25,4	-5,4	18,3	27,4	-49,4
Uzun Vadeli Borçlar	20,1	28,4	-40,7	24,0	25,0	7,8
Özkaynak	11,2	9,6	17,3	7,9	7,2	10,4
Aktif (Varlık) Toplamı	15,8	18,1	4,4	14,1	17,8	-5,8
Duran Varlıklar	9,5	11,4	0,0	11,1	12,8	1,4
Ödenen Faizler	-13,3	-10,9	-41,6	39,6	40,7	21,0
Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	26,4	19,3	65,9	9,4	19,1	-29,4
Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	22,1	16,9	53,2	10,1	17,8	-25,1
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	18,7	15,3	54,0	13,4	18,4	-26,3

Faaliyet kolları itibarıyla brüt katma değerün üretici fiyatlarıyla hesaplandığı eski seride, İSO 500'ün sanayi ve imalat sanayi içindeki payı %50'lerin üzerinde iken, temel fiyatlarla hesaplanan yeni seride, dolaylı vergi ağırlığının ortadan kalkması nedeniyle İSO 500'ün temel fiyatlarla yarattığı katma değer Türkiye sanayi ve imalat sanayi katma değeri içindeki payı eskiye göre oldukça küçülmüştür. Ayrıca Mart 2008 itibarıyla güncellenen yeni milli gelir serisinde GSYİH büyüklüğünün eski seriye göre %30 civarında büyütülmesi de İSO 500'ün yarattığı brüt katma değer GSYİH içindeki payının küçülmesinde etkili olmuştur.

İSO 500 tarafından yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değer, Türkiye GSYİH'sı içindeki payı 2007'de %9,3 iken, 2008'de krizle birlikte %8,4'e gerilemiştir. 2009 kriz yılında %8,6'ya yükselen bu pay, 2010 yılında ekonomide yeniden büyümeye geçilmesi ile birlikte %9,3'e çıkmıştır. 2011 yılında ise özellikle İSO 500'de dönem kar ve zarar toplamındaki gerileme nedeniyle üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değer GSYİH içindeki payı bir önceki yıla göre 0,3 puan azalarak %9 olmuştur.

İSO 500 tarafından yaratılan temel fiyatlarla brüt katma değer Türkiye sanayi sektörü katma değer içindeki payı 2010 yılında %25,6 iken, 2011 yılında %23'e gerilemiştir. Bu oran üretici fiyatlarıyla brüt katma değerde daha yüksektir. Fakat TÜİK faaliyet kollarında yaratılan brüt katma değer büyüklüklerini sadece temel fiyatlar ile açıkladığı için üretici fiyatlarıyla brüt katma değer açısından karşılaştırma yapma imkanı bulunmamaktadır. 2011 yılında İSO 500'ün yarattığı üretici fiyatlarla brüt katma değer %48,6'sı ödenen KDV ve ÖTV'den oluşmaktadır. Bu oranın 2010 yılında %47,1 olduğu dikkate alındığında, 2011 yılında ödenen KDV ve ÖTV'nin payında 1,5 puanlık bir artış söz konusudur.

2011 yılında İSO 500 tarafından ödenen KDV ve ÖTV'nin merkezi hükümet bütçe gelirlerindeki dahilde alınan KDV ve ÖTV içindeki payı %59,9'dur. 2010 yılı için bu oran %57,6 ile daha düşüktür. Görüldüğü gibi İSO 500 tarafından ödenen KDV ve ÖTV tutarı 2011 yılında biraz daha artmıştır.

Daha önceki yıllarda olduğu gibi 2011 yılında da kamu kuruluşlarının sayısı ve ekonomik büyüklüklerdeki payı çok küçülmesine karşılık, yine de İSO 500 sonuçlarını etkilemektedir. Bu nedenle İSO 500 sonuçları ile Türkiye sanayi sektörü sonuçlarını kıyaslarken, İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlardaki gelişmeleri dikkate almak daha doğru olacaktır. Bu durum, 2011 yılı İSO 500 sonuçlarında daha açık olarak ortaya çıkmıştır. Zira 2011 yılında 13 kamu kuruluşunun satış hasılatı, üretimden satışlar, dönem kar ve zarar toplamı ve yaratılan katma değer açısından olumsuz bir gelişme göstermesi, İSO 500 sonuçlarını büyük ölçüde etkilemiştir. İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlara ait sonuçlar ise Türkiye sanayi sektöründeki gelişmelerden çok farklı değildir.

2011 yılında İSO 500 kapsamındaki kuruluşların üretimden satışları cari fiyatlarla %27, sabit fiyatlarla %13,1 oranında artış göstermiştir. Bu artışların 2010 yılındaki %21,8 ve %14,7'lük artışların üzerine gerçekleşmesi oldukça önemlidir. 2011 yılında İSO 500'deki özel kuruluşların üretimden satışları cari fiyatlarla %29,4, sabit fiyatlarla %15,2 oranında artarken, bu artışların da 2010 yılındaki %21,4 ve %14,3'lük oranların üzerine gerçekleştiği gözden kaçırılmamalıdır. Kamu kuruluşlarında ise kuruluş sayısı 12'den 13'e çıkmasına karşın, ekonomik büyüklükler açısından oldukça olumsuz bir gelişme yaşanmıştır. 2011 yılında kamu kuruluşlarının üretimden satışları cari fiyatlarla %1,9, sabit fiyatlarla %12,6 oranında gerilemiştir.

2011 yılında İSO 500'ün satış hasılatı (net) cari fiyatlarla %29,7, sabit fiyatlarla %15,5 oranında artış göstermiştir. Bu artışlar da 2010 yılındaki %20,8 ve %13,8'lük artışların üzerine gerçekleşmiştir. 2011 yılında İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlardaki satış hasılatı cari fiyatlarla %31,7, sabit fiyatlarla %17,3 oranında artarken, kamu kuruluşlarında cari fiyatlarla %0,7 artış ve sabit fiyatlarla %10,4'lük düşüş söz konusudur. Ayrıca 2010 yılında 106,2 olan fiyat deflatorünün, 2011 yılında büyük bir artış ile 112,3'e yükselmesi de sabit fiyatlardaki gelişmeleri olumsuz etkilemiştir.

2011 yılında İSO 500'ün ihracatı dolar olarak %17,8 oranında artış göstermiştir. 2010 yılında %16,5 olan ihracat artışı 2011 yılında biraz daha yüksek gerçekleşmiştir. 2011 yılında İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda ihracat %17,6 oranında artarken, kamu kuruluşlarının ihracatındaki artış %35 olmuştur. 2011 yılında Türkiye ihracatındaki artış %18,5 iken, Türkiye imalat sanayi ihracatındaki artış %19,4 ile İSO 500 geneli ve özel kuruluşların ihracatındaki artışın üzerinde gerçekleşmiştir.

2011 yılında İSO 500 kapsamındaki kuruluşlarda vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı cari fiyatlarla %5,5, sabit fiyatlarla %15,9 oranında küçülmüştür. İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda ise vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı cari fiyatlarla %7,9 artarken, sabit fiyatlarla %3,9 oranında düşüş göstermiştir. Bu gelişmenin en önemli nedeni, özellikle 2011 yılı ikinci yarısında kurlarda ve kredi faiz oranlarında yaşanan artışların kuruluşların finansman giderlerini artırmasından kaynaklanmaktadır. Finansman giderlerinde meydana gelen artış, dönem kar ve zarar toplamını olumsuz etkilerken, bu durum katma değer artışının küçük kalmasına neden olmuştur.

2011 yılında İSO 500 kapsamındaki kamu kuruluşlarında dönem kar ve zarar toplamındaki olumsuzluk daha büyük boyuttadır. 2011 yılında kamu kuruluşlarında dönem kar ve zarar toplamı cari fiyatlarla %40,8, sabit fiyatlarla %47,3 oranında gerilemiştir. 2011 yılında EÜAŞ'ın vergi öncesi dönem karının 2010 yılına göre büyük ölçüde düşüş göstermesi, kamu kuruluşlarına ait dönem kar ve zarar toplamını olumsuz etkilemiştir. Sonuç olarak finansman giderlerinin büyük boyutta artması ve EÜAŞ'ın karının büyük ölçüde azalması 2011 yılında dönem kar ve zarar toplamında beklentilerin ötesinde bir olumsuzluk yaşanmasına neden olmuştur.

2011 yılında İSO 500'ün toplam borçları cari fiyatlarla %20,1 oranında artış göstermiştir. Bu oran özel kuruluşlarda %26,6 ile daha yüksektir. Özel kuruluşlardaki borç artışının daha yüksek olması, kurlardaki yukarı doğru hareket nedeniyle dış borcu olan kuruluşların TL karşılığı borçlarının artmasından kaynaklanmaktadır. 2011 yılında kamu kuruluşlarının toplam borçları %38,8 oranında gerilemiştir. 2011 yılında İSO 500 kapsamındaki kuruluşların özkaynakları cari fiyatlarla %7,9 oranında artarken, bu oran özel kuruluşlarda %7,2, kamu kuruluşlarında ise %10,4 olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılı deflatorünün 112,3 olması nedeniyle özkaynaklarda sabit fiyatlarla azalışlar söz konusudur.

2011 yılında aktif (varlık) toplamı cari fiyatlarla İSO 500'de %14,1, özel kuruluşlarda %17,8 oranında artmasına karşın, kamu kuruluşlarında %5,8 oranında düşüş göstermiştir. İSO 500 genelinde ve özel kuruluşlarda aktif (varlık) toplamındaki artışın, özkaynaklardaki artıştan yüksek olması, yabancı kaynaklardaki yani borçlardaki artıştan kaynaklanmaktadır.

İSO 500'de 2011 yılında ödenen faizler cari fiyatlarla %39,6 oranında artış göstermiştir. Bu oranın 2010 yılında %13,3 oranında gerilediği hatırlandığında, 2011 yılında ödenen faizlerde önemli bir sıçrama yaşandığı görülmektedir. 2011 yılında ödenen faizlerdeki artış özel kuruluşlar için %40,7, kamu kuruluşları için %21 olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılında İSO 500'ün faktör fiyatlarıyla yarattığı net katma değer cari fiyatlarla %9,4 oranında artarken, sabit fiyatlarla %1,8 oranında gerilemiştir. 2010'da ise bu orandaki artışın sabit fiyatlarla %22,5 olduğu dikkate alındığında, 2011 yılında net katma değer açısından olumsuz bir gelişme yaşandığı görülmektedir. 2011 yılında özel kuruluşlarda yaratılan net katma değer cari fiyatlarla %19,1, sabit fiyatlarla %6,9 oranında artış göstermiştir. 2011 yılında İSO 500'de kamu kuruluşlarının yarattığı net katma değer ise cari fiyatlarla %29,4, sabit fiyatlarla %36,7 oranında azalmıştır.

2011 yılında İSO 500 genelinde temel fiyatlarla yaratılan brüt katma değer cari fiyatlarla %10,1 oranında artış gösterirken, sabit fiyatlarla %1,2 oranında gerilemiştir. Bu oranlar özel kuruluşlar için sırasıyla %17,8 ve %5,7 artış şeklinde gerçekleşmiştir. 2011 yılı için TÜİK tarafından açıklanan temel fiyatlarla sanayi sektörü katma değer artışı %9,2'dir. İSO 500 ile Türkiye sanayi sektöründeki temel fiyatlarla katma değer büyüme oranını karşılaştırırken, daha önce de açıklandığı gibi özel kuruluşlara ait büyüklükleri karşılaştırmak daha doğru olacaktır. İSO 500'deki özel kuruluşlar dikkate alındığında sonuçlar arasında çok önemli bir fark olmadığı görülmektedir. Özel kuruluşlarda finansman giderlerindeki büyük artış, katma değerdeki büyümeyi Türkiye sanayi sektörü büyümесinin altına çekmiştir.

İSO 500 genelinde üretici fiyatlarıyla brüt katma değer 2011 yılında cari fiyatlarla %13,4, sabit fiyatlarla %1,8 oranında artış göstermiştir. Özel kuruluşlardaki artış oranları ise sırasıyla %18,4 ve %6,3'tür. 2010 yılında bu oranların cari fiyatlarla %15,3, sabit fiyatlarla %11,7 oranında artış gösterdiği hatırlandığında, 2011 yılında yaratılan katma değer açısından önemli bir olumsuzluk yaşandığı daha açık olarak ortaya çıkmaktadır.

2011 yılında kamu kuruluşlarında yaratılan temel fiyatlarla brüt katma değer cari fiyatlarla %25,1, sabit fiyatlarla %32,7 oranında gerilemiştir. Yine kamu kuruluşlarında yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değer ise cari fiyatlarla %26,3, sabit fiyatlarla %33,9 oranında düşüş göstermiştir. Görüldüğü gibi 2011 yılında İSO 500'deki özel kuruluşlarda finansman giderlerindeki büyük artış ve 2011 ikinci yarısında kurlarda görülen yükseliş, sektörün 2011 yılı genelindeki gelişmenin altında bir performans göstermesine neden olmuştur.

Gücüne **güven!**

Boyçelik, her geçen yıl gücüne güç katmaya devam ediyor.

BOYÇELİK A.Ş

OSB 37. Cad. No: 4, 38070 Kayseri
Tel: (352) 322 15 30 Faks: (352) 322 15 45

www.boycelik.com

İlk 50 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Ağırlığı

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışması kapsamında, kuruluşların ISO 500 ve ekonomideki ağırlıklarını görebilmek amacıyla ISO 500 kapsamında yer alan kuruluşlar büyüklük sıralamasına göre ellilik gruplara ayrılmakta ve bu ellilik grupların bazı ekonomik büyüklükler içindeki payları hesaplanmaktadır. Bu hesaplamalara göre, geçmiş yıllarda olduğu gibi 2011 yılında da ölçek ekonomisinin ağırlığı açıkça görülmektedir.

2011 yılı sonuçlarına göre, ilk 50'de yer alan kuruluşların toplam üretimden satışlar içindeki payı 2010 yılında %49,8 iken, 2011 yılında 0,8 puan azalarak %49'a gerilemiştir. Bu gerilemeye rağmen, geçmiş yıllarda olduğu gibi 2011 yılında da ilk 50 kuruluşun üretimden satışlardan aldığı pay, diğer 450 kuruluşun payına çok yakın seyretmektedir. Üretimden satışlarda ilk 50'den sonraki grupların payları hızla küçülürken, ellilik gruplar arasındaki farklar giderek belirginleşmektedir. Bu durum, Türkiye için olduğu gibi, diğer ülkelerdeki benzer çalışmalarda da geçerli gözükmemektedir.

2011 yılında ilk 50 kuruluşun üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değer içindeki payı %50,8'dir. Bu oranın 2010 yılında %53,8 olduğu dikkate alındığında 3 puanlık bir azalış söz konusudur. Görüldüğü gibi ilk 50 kuruluşun yaratılan brüt katma değer içindeki payı %50'nin üzerinde seyretmektedir. Bu durumda diğer 450 kuruluş, ilk 50'deki kuruluşların payına yakın brüt katma değer yaratabilmektedir. 2011 yılında ilk 50 kuruluşun vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı %51,3 olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılında %55,3 olan bu pay, 2011 yılında 4 puanlık azalış göstermiştir. Bu durum, 2011 yılında yükselen kredi faiz oranları ve kurlarda yaşanan artıştan, ilk 50'deki kuruluşların diğer 450 kuruluşu göre biraz daha fazla etkilendiklerini ortaya koymaktadır.

İlk 50 kuruluşun ihracat içindeki payı 2010 yılında %51,4 iken, 2011 yılında 0,8 puan artarak %52,2'ye yükselmiştir. İlk 50 kuruluşun incelenen ekonomik büyüklükler arasında en yüksek payı ihracatta aldığı görülmektedir. Ayrıca diğer göstergelerde ilk 50 kuruluşun payı bir önceki yıla göre genellikle küçülürken, ihracattaki payı artış göstermiştir. Bu durum, ilk 50 kuruluşun ihracat imkanlarının diğer 450 kuruluşu göre biraz daha arttığını ortaya koymaktadır. Ücretle çalışanlar sayısı açısından ise ilk 50 kuruluşun payı 2010 yılında %30,7 iken, bu oran 2011 yılında 1,2 puan gerileyerek %29,5 olmuştur. İhracat hariç diğer ekonomik büyüklüklerde olduğu gibi ücretler çalışanlar sayısında da ilk 50 kuruluşun payında bir azalma söz konusudur.

İlk 50 kuruluş, ISO 500'deki ağırlığının yanısıra Türkiye ekonomisi içinde de önemli bir ağırlığa sahiptir. İlk 50 kuruluşun üretici fiyatlarıyla yarattığı brüt katma değer Türkiye GSYİH'sı içindeki payı 2010 yılında %5 iken, 2011 yılında %4,6'ya gerilemiştir. İhracattaki payı ise 2010 yılında %24,2 iken, 2011 yılında %24,5'e yükselmiştir. Görüldüğü gibi Türkiye ihracatının 1/4'lük bölümü ISO 500 kapsamındaki ilk 50 kuruluş tarafından gerçekleştirilmektedir. İlk 50 kuruluşun büyümeye ve ihracata olan katkısı oldukça büyük boyuttadır.

ISO 500 çalışması kapsamında ellilik gruplar itibarıyla nispi hasıla oranları da incelenmektedir. Katma değer verimliliğini incelemeye yarayan nispi hasıla oranları, ellilik gruplar itibarıyla yaratılan kişi başına brüt katma değer, 500 kuruluşta yaratılan kişi başına brüt katma değere oranlanması yolu ile hesaplanmaktadır. Nispi hasıla oranlarında da ilk 50 kuruluşun hakimiyeti görülmektedir. ISO 500 kapsamındaki ilk 50 kuruluşun sanayi sektöründeki ağırlığı, ekonomik gelişmelerde ölçek ekonomisinin ne kadar önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Ellilik Gruplara Göre Dağılımı (%)

	Üretimden Satışlar (Net)	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	İhracat	Ücretle Çalışanlar Ortalaması	Nispi Hasıla Oranı
1 - 50	49,0	50,8	51,3	52,2	29,5	172,3
51 - 100	13,5	10,6	13,6	10,2	15,5	68,8
101 - 150	8,8	10,0	12,7	10,1	10,5	94,9
151 - 200	6,6	6,6	5,8	4,4	9,1	73,0
201 - 250	5,3	2,8	3,9	4,7	7,6	36,9
251 - 300	4,4	6,2	3,4	5,9	9,0	68,2
301 - 350	3,8	2,0	3,4	3,6	4,6	44,0
351 - 400	3,2	1,8	2,3	3,7	5,6	32,8
401 - 450	2,8	1,6	1,3	2,3	4,1	37,9
451 - 500	2,6	7,5	2,2	3,0	4,4	169,7
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	-

TEKSTİL

ENERJİ

İNŞAAT

İŞ

MAKİNALARI

AMBALAJ

BİLİŞİM

SAĞLIK

FİNANS

EĞİTİM

AVM

GAYRİMENKUL DEĞERLENDİRME

GIDA

Yaklaşık 14.000 çalışanı ile 12 sektörde üretim kalitesi, vizyon ve felsefesi ile belirleyici konumda olmayı amaçlayan SANKO; üretime, kaliteye, ihracata ve istihdama katkısını artırmak için istikrarlı büyümeyi hedeflemiştir.

SANKO
www.sanko.com.tr

Çabamız Türkiye için...

Sektörlerin İhracat Performansı

2001 krizi ile birlikte ülke ihracatında çok olumlu bir gelişme yaşanmıştır. 2001-2011 yılları arasında ihracat dolar bazında %330,5 oranında artarken, ithalattaki artış %481,8 olmuştur. Her ne kadar ithalattaki artış, ihracatın üzerinde olsa da ihracattaki bu artış, özellikle sanayi üretimini ve GSYİH büyümesini etkileyerek ekonomik gelişmelerde belirleyici rol oynamıştır.

2009 yılında küresel krizin etkisiyle dış talepte yaşanan hızlı düşüş, ekonomide küçülmeye neden olurken, 2010 yılında ekonomi hızla kayıplarını telafi etmeye çalışmıştır. 2011 yılında da özellikle ikinci yarıda nispi bir yavaşlama eğilimi görülse de yine de ekonomik büyüme sürdürülmüştür.

Benzer bir eğilim ihracat içinde geçerli gözükmemektedir. Dolar olarak 2009 yılında %22,6 oranında azalan ihracat, 2010 yılında %11,5, 2011 yılında %18,5 oranında artış göstermiştir. Miktar olarak ise ihracat 2009 yılında %7,1 oranında azalmış, daha sonra 2010 yılında %6,3, 2011 yılında ise %6,2 oranında artış göstermiştir.

İSO 500 ihracatı ise 2009 yılındaki %31,7'lik düşüşün ardından 2010 yılında %16,3, 2011 yılında ise %17,8 oranında artış göstermiştir. Görüldüğü gibi 2010'da İSO 500 ihracatı, Türkiye ihracatındaki artıştan daha yüksek oranda artarken, 2011 yılında Türkiye ihracatının biraz altında artış göstermiştir.

2011 yılında İSO 500 ihracatına alt sektörler itibarıyla bakıldığında, Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi ihracatının %8,8 oranında küçüldüğü görülmektedir. Diğer tüm alt sektörlerin ihracatında ise artışlar yaşanmıştır. 2011 yılında İSO 500 ihracatı içinde en büyük paya sahip sektör %25,3 ile Taşıt Araçları Sanayidir. Söz konusu sektör

2010 yılında %26'lık pay ile yine ilk sektör olurken, bu sektörde 2011 yılında %14,7'lik ihracat artışı elde etmiştir. 2011 yılında ikinci sırada %19,8 payla Ana Metal Sanayi bulunmaktadır. Bu sektörde 2011 yılında ihracat artışı %31,7 olmuştur. Üçüncü sırada %17,8'lik payla Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi yer almaktadır. Bu sektörün 2011'deki ihracat artışı %16,2'dir.

Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi %16,9'luk payla dördüncü sırada yer alırken, ihracat artışı %7,7'dir. Bu sektörlerin ardından %7,4'lük pay ile Gıda, İçki ve Tütün Sanayi, %5,8'lik pay ile Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi gelmektedir. Bu iki sektörün 2011'deki ihracat artışı %19,7 ve %15,4'tür.

2011 yılında İSO 500'ün ihracatının toplam satış hasılatı içindeki payı %25,9'dur. Bu oranın 2008'de %28,8, 2009'da %26,3 ve 2010'da %25,5 olması, son iki yılda ihracatın satış hasılatı içindeki payının bir miktar küçüldüğünü göstermektedir.

**Son iki yılda
ihracatın satış hasılatı
içindeki payı küçülme eğilimi
göstermiştir.**

İhracatın Sektörel Dağılımı									
Sektörler		İhracat (Bin \$)			Dağılım (%)			Değişim (%)	
		2009	2010	2011	2009	2010	2011	2010/2009	2011/2010
1	Madencilik ve Taşocaklığı	659.180	874.301	1.540.056	1,4	1,6	2,4	32,6	76,1
2	Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	3.079.068	3.896.954	4.665.638	6,7	7,2	7,4	26,6	19,7
3	Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	2.882.526	3.161.155	3.648.524	6,2	5,9	5,8	9,7	15,4
4	Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	331.169	357.300	409.887	0,7	0,7	0,6	7,9	14,7
5	Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	277.528	252.821	416.879	0,6	0,5	0,7	-8,9	64,9
6	Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	7.653.641	9.689.628	11.257.874	16,6	18,0	17,8	26,6	16,2
7	Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	1.930.683	1.867.062	1.702.630	4,2	3,5	2,7	-3,3	-8,8
8	Ana Metal Sanayi	8.235.505	9.526.595	12.549.411	17,8	17,7	19,8	15,7	31,7
9	Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	8.305.020	9.931.383	10.700.708	18,0	18,5	16,9	19,6	7,7
10	Taşıt Araçları Sanayi	12.722.567	13.972.099	16.023.915	27,5	26,0	25,3	9,8	14,7
11	Diğer İmalat Sanayi	96.224	120.793	291.449	0,2	0,2	0,5	25,5	141,3
12	Elektrik Sektörü	51.652	106.249	130.614	0,1	0,2	0,2	105,7	22,9
Toplam Sanayi Sektörü		46.224.763	53.756.340	63.337.585	100,0	100,0	100,0	16,3	17,8

Türkiye'nin Geleceği için Temiz Enerji Üretiyoruz.

23 yıllık deneyimiyle Türkiye'nin ilk ve en büyük özel sektör elektrik üretim şirketlerinden biri olan Akenerji, 716MW kapasiteli kurulu gücüyle temiz, yenilenebilir ve ekonomik enerji üretiyor. Kaynak çeşitliliğine dayalı üretimi, %50'si yenilenebilir kaynaklı enerji portföyü ve uzman satış kadrosuyla, Akenerji Türkiye'nin geleceği için çalışıyor.

ideal

“Ustaların İdeali”

orkide®

www.orkide.com.tr

Sağlıkla, güvenle.

İZMİR . TURKEY
Ankara Cad. No: 102
Bornova, İzmir
www.orkide.com.tr

İSTANBUL . TURKEY
Muallim Naci Cad.
Yalı Çıkması No: 3
Beşiktaş - İstanbul

NEW YORK . USA
810 7th Ave., 11th Floor.
New York, NY 10009
www.orkide.com.tr

TOKYO . JAPAN
Tobacco Center Building 2-16-1
Nishi-Shinjyō
Minatoku Tokyo JAPAN 105-0003

ADDIS ABABA . ETHIOPIA
P.O.Box 8891
Addis Ababa, ETHIOPIA
www.orkide.com.tr

ZANZIBAR . TANZANIA
P.O.Box, 3470
Darajani, Zanzibar, TANZANIA
www.orkide.com.tr

Yabancı Sermaye Paylı Kuruluşlar

İSO 500 kapsamında yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı son yıllarda artış eğilimi göstermesine karşın, 2010 ve 2011 yıllarında yabancı sermaye paylı kuruluş sayısında bir azalma göze çarpmaktadır. 2007 yılında 143 olan yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı, 2008’de 148’e, 2009’da 153’e yükselmiş ve tepe yapmıştır. 2010 yılında yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı tekrar 148’e inmiş, 2011 yılında ise biraz daha azalarak 140’a gerilemiştir. 2011 yılında 140 yabancı sermaye paylı kuruluşun İSO 500 üretimden satışları içindeki payı %31,3 olmuştur. 2010 yılı için bu oran %31,6 olduğu hatırlanırsa, sayıdaki düşüş doğrultusunda üretimden satışlar içindeki payın da küçüldüğü görülmektedir.

Üretici fiyatlarıyla brüt katma değerde yabancı sermaye paylı 140 kuruluşun aldığı pay %35,4’tür. 2010 yılında %37 olan bu oran, 2011 yılında 1,6 puan azalmıştır. 140 yabancı sermaye paylı kuruluşun dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı ise 2011 yılında %32,8 olmuştur. 2010 yılında %28,7 olan bu oran, 2011 yılında 4,1 puan arttığı görülmektedir. 2011 yılında İSO 500 ihracatının %45,4’ünün yabancı sermaye paylı kuruluşlar tarafından gerçekleştirdiği görülmektedir. 2010 yılı için bu oran %47,8 olduğu hatırlanırsa, yabancı sermaye paylı kuruluş sayısındaki düşüşün, dönem kar ve zarar toplamı hariç tüm büyüklüklerde bir önceki yıla göre payların küçülmesine neden olduğu görülmektedir.

Yabancı sermaye paylı kuruluşların İSO 500’ün ekonomik büyüklükleri içindeki payları incelendiğinde, her zaman olduğu gibi 2011 yılında da bu kuruluşların en büyük payı ihracatta aldıkları görülmektedir. Çalışanlar sayısında ise yabancı sermaye paylı kuruluşların İSO 500’deki payı %31,1’dir. Bu oran 2010 yılında %30 ile biraz daha düşüktür. 2011’de yabancı sermaye

paylı kuruluş sayısı 8 adet azalırken, ücretler çalışanlar sayısından aldığı pay 2010’a göre 1,1 puan artmıştır.

Yabancı sermaye paylı kuruluşlar ellilik gruplar itibarıyla incelendiğinde, 2011 yılında ilk 50 kuruluş içinde 19 yabancı sermaye paylı kuruluş bulunduğu görülmektedir. Bu 19 yabancı sermaye paylı kuruluşun üretimden satışlardaki payı %16,7’dir. 2010 yılında %16,8 olan bu oran, 2011 yılında fazla değişmemiştir. İlk 50 kuruluş içindeki yabancı sermaye paylı kuruluşların üretici fiyatlarıyla brüt katma değerden aldıkları pay 2011 yılında %16,5’tir. Bu oranın 2010 yılında %16,3 olduğu dikkate alındığında çok ufak bir artış söz konusudur. İlk 50 kuruluş içindeki yabancı sermaye paylı kuruluşların dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı %16,7’dir. Bu payın 2010 yılındaki %14,1’lik orana göre 2,6 puan yüksek olduğu görülmektedir. İlk 50 kuruluş içindeki yabancı sermaye paylı kuruluşların ihracattaki payı 2011’de %26,5’tir. Bu oran, 2010’daki %27,8’e göre 1,3 puan azalış göstermiştir. İlk 50 içindeki 19 yabancı sermaye paylı kuruluşun çalışanlar sayısındaki payı ise 2010’da %10,1 iken, 2011’de %10,3 ile fazla değişmemiştir.

Nispi hasıla oranına bakıldığında, yabancı sermaye paylı kuruluşların, İSO 500 kapsamındaki kuruluşlara göre daha verimli çalıştıkları görülmektedir. 140 yabancı sermaye paylı kuruluşun, İSO 500 kapsamındaki tüm kuruluşlara göre nispi hasıla oranı 113,6’dır. İlk 50’de yer alan 19 yabancı sermaye paylı kuruluşta ise bu oran 159,1’dir. İlk 50’de yer alan 19 yabancı sermaye paylı kuruluşun, İSO 500 kapsamındaki yabancı sermaye paylı 140 kuruluşu göre nispi hasıla oranı ise 140,1’dir. Her iki oran açısından da 101-150 ve 251-300 gruplarındaki kuruluşların daha yüksek oranlara sahip olduğu da gözden kaçırılmamalıdır.

Yabancı Sermaye Paylı Kuruluşların Ellilik Gruplara Göre Dağılımı (%)

	Kuruluş Sayısı	Üretimden Satışlar (Net)	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	İhracat	Ücretle Çalışanlar Ortalaması	Nispi Hasıla Oranı (500 BSK’ya Göre)	Nispi Hasıla Oranı (YSK’ya Göre)
1-50	19	16,7	16,5	16,7	26,5	10,3	159,1	140,1
51-100	14	3,8	2,9	4,4	3,8	4,7	61,3	54,0
101-150	17	3,0	6,2	6,5	4,8	3,3	191,1	168,3
151-200	14	1,9	2,6	1,3	1,9	4,0	64,1	56,4
201-250	18	1,9	1,0	0,5	1,9	2,7	38,0	33,5
251-300	14	1,2	4,4	1,3	3,6	2,4	181,0	159,3
301-350	17	1,3	0,8	1,0	1,0	1,5	52,4	46,1
351-400	6	0,4	0,2	0,0	0,8	0,4	39,6	34,8
401-450	9	0,5	0,4	0,7	0,6	0,8	49,9	43,9
451-500	12	0,6	0,4	0,5	0,7	0,9	46,2	40,7
	140	31,3	35,4	32,8	45,4	31,1	113,6	-

YSK: Yabancı Sermaye Paylı Kuruluşlar

CP'den Ödüllü Seçkin Lezzetler

CP

"iyi piliç"

500 Büyük Sanayi Kuruluşu İçinde ISO Üyeleri

2011 yılında ISO 500 kapsamındaki ISO üyesi kuruluşların sayısı 193 olmuştur. Bu 193 kuruluşun 191'i özel kuruluş, 2'si ise kamu kuruluşudur. 2010 yılında uzun yıllardır ilk kez ISO 500 içindeki tüm kuruluşlar özel kuruluş niteliğinde iken, 2011 yılında ISO üyesi iki kamu kuruluşunun kapsama girdiği görülmektedir. Son yıllarda ISO 500 çalışması kapsamında ISO üyesi kuruluşların sayısında bir azalış eğilimi göze çarpmaktadır. Son 5 yıl içinde 2007'de 213 olan ISO üyesi kuruluş sayısı, 2008'de 209'a, 2009'da ise çarpıcı bir düşüşle 190'a gerilemiştir. 2010'da tekrar 197'ye yükselen ISO üyesi kuruluş sayısı, 2011'de tekrar gerileyerek 193'e inmiştir.

2011 yılında ISO üyesi kuruluşların ISO 500 üretimden satışları içindeki payı %44,1'dir. 2010 yılında %45,1 olan bu oran, 2011 yılında ISO üyesi kuruluş sayısındaki düşüş paralelinde 1 puan azalmıştır. ISO üyelerinin satış hasılatı içindeki payı 2010'da %46,5 iken, 2011 yılında 1,3 puan gerileyerek %45,2 olmuştur. 2011 yılında ISO 500'e giren ISO üyesi özel kuruluşların üretimden satışlar içindeki payı %43,7 iken, satış hasılatı içindeki payı biraz daha yüksek %44,7 olarak gerçekleşmiştir. ISO üyesi kuruluşların ISO 500 içindeki sayısal ağırlığı 2010 yılında %39,4 iken, 2011 yılında %38,6 olmuştur. 2011 yılında ISO üyelerinin sayısal ağırlığında 0,8 puanlık düşüş söz konusudur. Görüldüğü gibi ISO 500 içinde ISO üyesi kuruluşlarının üretimden satışlar ve toplam satışlardaki payları sayısal ağırlığından daha yüksektir.

2011 yılında ISO 500'ün ihracatı, Türkiye ihracatının %46,9'unu oluşturmaktadır. 2010 yılında %47,2 olan bu oran, 2011 yılında 0,3'lük düşüş göstermiştir. 2011 yılında Türkiye ihracatının, %24'ü ISO üyesi 193 kuruluş tarafından gerçekleştirilmiştir. ISO üyesi kuruluşların ihracatı 2011 yılında 2010 yılına göre %10,7 oranında artmıştır. Aynı yılda Türkiye ihracatındaki artış %18,5 ile daha yüksek gerçekleşmiştir. 2011 yılında ISO üyesi 193 kuruluşunun ISO 500 ihracatı içindeki payı %51,2'dir. Bu oranın 2010 yılı için %54,5 olduğu hatırlanırsa, 2011 yılında 3,3 puanlık bir azalış olduğu görülmektedir.

2011 yılında ISO 500'ün vergi öncesi dönem karının %37,2'si ISO üyesi kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmiştir. 2010 yılı için bu oran %36,5 ile biraz daha düşüktür. 2010 yılına göre 0,7 puanlık bir artış söz konusudur. 2011 yılında ISO üyelerinin dönem zararı içindeki payı %35'tir. 2010 yılı için %30,8 olan bu oran, ISO üyelerinin diğer kuruluşlara göre dönem zararı açısından biraz daha olumsuz bir yıl geçirdiklerini ortaya koymaktadır.

Dönem kar ve zarar toplamında ISO üyesi kuruluşların ISO 500 içindeki payı 2011 yılı için %37,6 olmuştur. Bu oranın 2010 yılında %36,9 olduğu dikkate alındığında, ISO üyelerinin dönem kar ve zarar toplamı açısından diğer kuruluşlara göre daha iyi durumda oldukları görülmektedir. Zira ISO üyesi kuruluşların dönem kar ve

zarar toplamı 2011 yılında, 2010 yılına göre cari fiyatlarla %3,7 oranında düşüş gösterirken, ISO 500 genelindeki düşüş %5,5 ile biraz daha yüksektir.

2011 yılında ISO 500 kapsamındaki ISO üyesi kuruluşların toplam borç tutarı 75,4 milyar TL'dir. Bu tutar 2010 yılı için 59,1 milyar TL ile daha düşüktür. 2011 yılında ISO üyesi kuruluşların toplam borçları %27,5 oranında artış göstermiştir. 2011 yılında ISO üyesi kuruluşların ISO 500 toplam borçları içindeki payı %42,2'dir. 2010 yılı için %39,7 olan bu oran, 2011'de 2,5 puan artmıştır. 2011 yılında ISO üyesi kuruluşların toplam borçlarının %71,9'u kısa vadeli borçlardan oluşmaktadır. Bu oran 2010 yılı için %68,3 ile daha düşüktür. 2011 yılında ISO üyesi kuruluşların kısa vadeli borçlarının ISO 500 içindeki payı %44,6'dır. Bu pay 2010 yılında %39,3 ile daha düşüktür. 2011 yılında ISO üyesi kuruluşların toplam borçlarının %28,1'i uzun vadeli borçlardan oluşmaktadır. 2011 yılında ISO üyesi kuruluşların uzun vadeli borçlarının ISO 500'deki payı %37'dir. 2010 yılında bu oran %40,5 ile daha yüksektir.

2011 yılında ISO 500'de ücretle çalışan sayısı 574.589 kişi iken, bir önceki yıla göre %4,3 oranında artış göstermiştir. 2011 yılında ISO üyesi 193 sanayi kuruluşundaki ücretle çalışanlar sayısı ise 238.586 olup, bir önceki yıla %9,3'lük bir artış söz konusudur. ISO 500'de ücretle çalışanlar sayısının %41,5'i ISO üyelerine aittir. Bu oran 2010 yılı için %39,6 ile biraz daha düşüktür. 2011 yılında net katma değer alt kalemlerinden olan ödenen maaş ve ücretlerde ISO üyesi 193 kuruluşun payı %44,6 iken, ödenen faizlerdeki payı %34,8, milli gelir anlamında kardaki payı ise %34,3'tir. Aynı yılda yaratılan net katma değer %39,6'sı ISO üyeleri tarafından gerçekleştirilmiştir. 2010 yılında %39,9 olan bu oran fazla değişmemiştir. 2011 yılında temel fiyatlarla yaratılan brüt katma değerde ISO üyelerinin payı %39,5 olmuştur. Bu payın 2010'daki %40,2'ye göre bir miktar küçüldüğü görülmektedir. 2011 yılında ISO 500 kapsamında ödenen KDV ve ÖTV'nin %48,4'ü ISO üyesi kuruluşlara aittir. Görüldüğü gibi ödenen KDV ve ÖTV'de ISO üyelerinin ağırlığı oldukça yüksektir. Dolayısıyla üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değerde ISO üyelerinin payı 2010 yılında %41,5 iken, 2011 yılında 2,3 puan artarak %43,8'e yükselmiştir. ISO üyelerinin dolaylı vergilerdeki ağırlığı net katma değer payına göre üretici fiyatlarıyla brüt katma değer payını yukarıya taşımaktadır.

2011 yılında ISO 500'deki ISO üyelerinin yarattığı net katma değer faktör gelirleri itibarıyla dağılımı şöyledir. 2011'de ISO üyelerinin yarattığı net katma değer %56,9'u ödenen maaş ve ücretlere aittir. Bu oran 2010 yılı için %55,2 ile biraz daha düşüktür. Aynı dönemde ISO üyelerinin yarattığı net katma değer içinde ödenen faizler payı %7,5'ten %8,5'e çıkarken, milli gelir anlamında kar payı %37,3'ten %34,6'ya gerilemiştir.

İSO Üyesi Kuruluşlarda Faktör Gelirleri Dağılımı (%)									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ödenen Maaş ve Ücretler	61,2	52,9	61,4	51,9	55,9	55,6	55,7	55,2	56,9
Ödenen Faizler	12,0	9,5	8,0	8,8	8,1	16,4	10,0	7,5	8,5
Ödenen Kiralar	2,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Milli Gelir Anlamında Kar	24,8	37,6	30,6	39,3	36,0	28,0	34,3	37,3	34,6
Net Katma Değer	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

2011 Yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Arasına Giren İSO Üyesi Sanayi Kuruluşları (TL)					
	A 500 Büyük Sanayi Kuruluşu	B İSO Üyesi 193 Sanayi Kuruluşu	C İSO Üyesi Özel 191 Sanayi Kuruluşu	B/A (%)	C/A (%)
Üretimden Satışlar (Net)	323.978.470.649	142.743.708.124	141.554.641.969	44,1	43,7
Satış Hasılatı (Net)	409.824.300.983	185.058.986.264	183.303.508.715	45,2	44,7
İhracat (Bin \$)	63.337.585	32.415.393	32.406.728	51,2	51,2
Dönem Karı (V.Ö.)	26.607.753.727	9.905.251.469	9.905.251.469	37,2	37,2
Dönem Zararı	3.854.801.826	1.348.687.829	1.242.201.768	35,0	32,2
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	22.752.951.901	8.556.563.640	8.663.049.701	37,6	38,1
Toplam Borçlar	178.770.588.167	75.400.228.122	74.780.725.232	42,2	41,8
--Kısa Vadeli Borçlar	121.506.431.962	54.198.934.055	53.634.481.928	44,6	44,1
Mali Borçlar	41.865.892.528	19.275.963.203	18.910.963.203	46,0	45,2
Diğer Borçlar	79.640.539.434	34.922.970.852	34.723.518.725	43,9	43,6
--Uzun Vadeli Borçlar	57.264.156.205	21.201.294.067	21.146.243.304	37,0	36,9
Mali Borçlar	44.007.424.307	16.885.133.917	16.870.133.917	38,4	38,3
Diğer Borçlar	13.256.731.898	4.316.160.150	4.276.109.387	32,6	32,3
Özkaynak	154.074.779.442	55.806.956.719	55.176.775.542	36,2	35,8
--Ödenmiş Sermaye	95.048.917.625	27.989.522.897	27.256.554.897	29,4	28,7
--Sermaye Yedekleri	5.755.763.588	2.399.096.054	2.399.096.054	41,7	41,7
--Kar Yedekleri	55.512.436.093	22.846.144.853	22.677.190.557	41,2	40,9
--Net Dönem Karı	22.190.474.069	8.272.507.148	8.272.507.148	37,3	37,3
--Birikmiş Zarar	24.432.811.933	5.700.314.233	5.428.573.114	23,3	22,2
Aktif (Varlık) Toplamı	332.845.367.671	131.207.184.857	129.957.500.792	39,4	39,0
--Dönen Varlıklar	192.417.446.873	80.145.877.862	79.026.581.250	41,7	41,1
--Duran Varlıklar	140.427.920.798	51.061.306.995	50.930.919.542	36,4	36,3
--Maddi Duran Varlıklar	94.256.083.212	27.710.904.142	27.595.081.772	29,4	29,3
--Diğer Duran Varlıklar	46.171.837.586	23.350.402.853	23.335.837.770	50,6	50,5
--Birikmiş Amortismanlar	153.738.160.484	58.243.651.894	57.846.862.132	37,9	37,6
Ücretle Çalışanlar	574.589	238.586	230.640	41,5	40,1
Ödenen Maaş ve Ücretler	23.899.394.884	10.669.266.350	10.328.456.580	44,6	43,2
Ödenen Faizler	4.578.942.440	1.592.038.068	1.563.184.393	34,8	34,1
Milli Gelir Anlamında Kar	18.931.038.085	6.489.745.627	6.592.275.528	34,3	34,8
Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	47.409.375.409	18.751.050.045	18.483.916.501	39,6	39,0
Amortismanlar	11.459.890.778	4.570.785.459	4.556.860.324	39,9	39,8
Diğer Dolaylı Vergiler	938.713.855	294.406.664	283.594.773	31,4	30,2
Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	59.807.980.042	23.616.242.168	23.324.371.598	39,5	39,0
Ödenen KDV + ÖTV	56.401.862.769	27.310.223.908	27.242.831.613	48,4	48,3
Sübvansiyonlar	216.597.347	93.379.720	93.379.720	43,1	43,1
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	115.993.245.464	50.833.086.356	50.473.823.491	43,8	43,5

Özel Sektörde İSO Üyeleri

İSO 500 kapsamında özel kuruluşların sayısı 2009 yılında 485 iken, 2010 yılında 488'e yükselerek tepe yapmıştır. 2011 yılında ise özel kuruluşların sayısı 1 adet azalarak 487'ye gerilemiştir. Bu 487 özel kuruluş arasında 191 kuruluş İSO üyesidir. İSO üyesi özel kuruluş sayısı 2010 yılında 197 iken, 2011 yılında 6 adet azalarak 191'e gerilemiştir.

İSO üyesi özel kuruluşların, İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlar içindeki sayısal ağırlığı 2007'de %43,3 iken, 2008'de %42,4'e, 2009'da %39'a gerilemiş, 2010'da ise %40,4'e yükselmiştir. 2011'de ise tekrar %39,2'ye gerilemiştir.

2011 yılında İSO 500'deki özel kuruluşların üretimden satışların %46,4'ü İSO üyesi özel kuruluşlara aittir. 2010 yılı için bu oran %48,9 ile biraz daha yüksektir. İSO üyesi özel kuruluşların İSO 500 özel kuruluşlar içindeki payının sayısal olarak %39,2 olmasına karşın, üretimden satışlar içindeki payının %46,4'e çıkması, İSO üyelerinin ekonomik ağırlıklarının oldukça yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Satış hasılatı açısından İSO üyesi özel kuruluşların İSO 500 özel kuruluşları içindeki payı 2011 yılında %47,1 olmuştur. Bu oranın 2010 yılı için %49,7 olduğu hatırlanırsa, 2011 yılında 2,5 puanlık azalış söz konusudur.

2011 yılında İSO 500'deki özel kuruluşlar ihracatının %51,9'u, İSO üyesi özel kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmiştir. 2011 yılında İSO 500'deki özel kuruluşların ihracatı %17,6 oranında artarken, İSO üyesi özel kuruluşların ihracatı %10,6 oranında artış göstermiştir.

Vergi öncesi dönem karında İSO üyesi özel kuruluşların İSO 500 özel kuruluşlar içindeki payı %45,2'dir. Bu oran 2010 yılında %50,6 ile daha yüksektir. Dönem zararında İSO üyesi özel kuruluşların İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlar içindeki payı %40'tır. 2010 yılında bu oran %45,6 ile daha yüksektir. Vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamında ise İSO 500'deki özel kuruluşların %46'sı İSO üyesi özel kuruluşlara aittir. 2010 yılı için bu oran %50,9 ile daha yüksektir.

Toplam borçlar açısından İSO üyesi özel kuruluşların İSO 500 özel kuruluşlar içindeki payı 2011'de %44,1'dir. 2010 yılı için de %44,1 olan bu oran değişmemiştir.

İSO 500'deki İSO üyesi özel kuruluşların 2011 yılındaki özkaynak büyüklüğü, İSO 500'deki özel kuruluşlar özkaynak büyüklüğünün %45,8'ini oluşturmaktadır. Bu oran 2010 yılında %47,5'e göre bir önceki yıla göre 1,7 puan küçülmüştür.

İSO üyesi özel kuruluşların ücretle çalışanların sayısı 230.640 kişidir. 2010 yılında bu sayı 218.201 kişi olup, yıllık artış %5,7'dir.

2011'de İSO üyesi özel kuruluşlarda ücretle çalışanlar sayısının, İSO 500'deki özel kuruluşların ücretle çalışanların sayısına oranı %45,7'dir. 2010'da bu oran %45,4 ile hemen hemen aynı düzeydedir.

2011 yılında net katma değer alt kalemlerinden olan ödenen maaş ve ücretlerde İSO üyesi özel kuruluşların payı %50,8 iken, ödenen faizlerdeki payı %35,8, milli gelir anlamında kardaki payı ise %39,7'dir. Bu oranların tümünde 2010 yılına göre düşüş söz konusudur.

2011 yılında İSO üyesi özel kuruluşların faktör fiyatlarıyla net katma değerdeki payı düşüş göstermiştir. Net katma değerde İSO üyesi özel kuruluşların İSO 500 özellikleri içindeki payı 2011'de %44,8'dir. Bu oran 2010 yılı için %49,9'a göre 5,1 puan küçülmüştür.

Temel fiyatlarla brüt katma değerde İSO üyesi özel kuruluşların payı ise 2011'de %44,4'tür. 2010 yılı için %49 olan bu oran, 2011 yılında 4,6 puan küçülmüştür.

İSO 500'deki İSO üyesi özel kuruluşların 2011 yılında yarattıkları üretici fiyatlarıyla brüt katma değer içinde ödenen KDV+ÖTV toplamının payı %54'tür. Bu oran 2010 yılı için %48,7 ile biraz daha düşüktür.

İSO 500'deki özel kuruluşların 2011 yılında ödedikleri dahilde alınan KDV+ÖTV'nin %49,4'ü İSO üyesi 191 kuruluş tarafından ödenmiştir. Bu oran 2010 yılı için %44,6 ile biraz daha düşüktür. 2011'de 2010'a göre bu oran 4,8 puan daha yüksektir.

İSO 500'deki özel kuruluşlar tarafından yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değer %47'si İSO üyesi özel kuruluşlara aittir. 2010 yılında bu oran %46,8 ile biraz daha düşüktür.

İSO üyesi kuruluşların ödenen dolaylı vergilerdeki ağırlığı, özel kuruluşlarda da net katma değerde daha düşük olan payı, üretici fiyatlarıyla brüt katma değerde daha yukarıya çekmiştir.

2011 Yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Arasına Giren İSO Üyesi Özel Sanayi Kuruluşları (TL)			
	A 487 Özel Sektör Sanayi Kuruluşu	B İSO Üyesi Özel 191 Sanayi Kuruluşu	B/A (%)
Üretimden Satışlar (Net)	304.787.068.308	141.554.641.969	46,4
Satış Hasılatı (Net)	389.288.439.617	183.303.508.715	47,1
İhracat (Bin \$)	62.425.805	32.406.728	51,9
Dönem Karı (V.Ö.)	21.932.827.627	9.905.251.469	45,2
Dönem Zararı	3.104.522.296	1.242.201.768	40,0
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	18.828.305.331	8.663.049.701	46,0
Toplam Borçlar	169.657.575.976	74.780.725.232	44,1
--Kısa Vadeli Borçlar	115.353.520.616	53.634.481.928	46,5
Mali Borçlar	39.940.103.716	18.910.963.203	47,3
Diğer Borçlar	75.413.416.900	34.723.518.725	46,0
--Uzun Vadeli Borçlar	54.304.055.360	21.146.243.304	38,9
Mali Borçlar	42.350.228.013	16.870.133.917	39,8
Diğer Borçlar	11.953.827.347	4.276.109.387	35,8
Özkaynak	120.547.654.366	55.176.775.542	45,8
--Ödenmiş Sermaye	71.963.873.029	27.256.554.897	37,9
--Sermaye Yedekleri	5.740.315.901	2.399.096.054	41,8
--Kar Yedekleri	43.218.142.661	22.677.190.557	52,5
--Net Dönem Karı	18.287.028.972	8.272.507.148	45,2
--Birikmiş Zarar	18.661.706.197	5.428.573.114	29,1
Aktif (Varlık) Toplamı	290.205.230.406	129.957.500.792	44,8
--Dönen Varlıklar	169.420.205.351	79.026.581.250	46,6
--Duran Varlıklar	120.785.025.055	50.930.919.542	42,2
--Maddi Duran Varlıklar	78.459.922.951	27.595.081.772	35,2
--Diğer Duran Varlıklar	42.325.102.104	23.335.837.770	55,1
--Birikmiş Amortismanlar	130.424.199.412	57.846.862.132	44,4
Ücretle Çalışanlar	504.944	230.640	45,7
Ödenen Maaş ve Ücretler	20.326.444.436	10.328.456.580	50,8
Ödenen Faizler	4.366.333.635	1.563.184.393	35,8
Milli Gelir Anlamında Kar	16.607.344.172	6.592.275.528	39,7
Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	41.300.122.243	18.483.916.501	44,8
Amortismanlar	10.373.856.814	4.556.860.324	43,9
Diğer Dolaylı Vergiler	841.988.000	283.594.773	33,7
Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	52.515.967.057	23.324.371.598	44,4
Ödenen KDV + ÖTV	55.203.252.229	27.242.831.613	49,4
Sübvansiyonlar	216.597.347	93.379.720	43,1
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	107.502.621.939	50.473.823.491	47,0

Kamu Kuruluşlarının Payı

2000'li yıllarda İSO 500 kapsamındaki kamu kuruluşları sayısı hızla azalmıştır. 2008'de 14 olan kamu kuruluşları sayısı, 2009 yılında kriz yılı olmasının da etkisiyle 15'e yükselmiştir. 2010 yılında ilk kez 12'ye gerileyen kamu kuruluşları sayısı, 2011 yılında 1 adet artarak 13'e yükselmiştir.

İSO 500 içinde kamu kuruluşlarının sayısı hızla azalırken, ekonomik büyüklükler içindeki payı da giderek küçülmüştür. 2011 yılında üretimden satışlarda kamu kuruluşlarının payı %5,9'dur. Bu oran 2010 yılı için ise %7,7 ile biraz daha yüksektir.

Kamu kuruluşlarının satış hasılatı içindeki payı ise 2010 yılında %6,5 iken, 2011 yılında %5'e gerilemiştir. 2011 yılında İSO 500 kapsamındaki kamu kuruluşlarının ihracatı İSO 500'ün %1,4'ü oranındadır. Bu oran 2010 yılında da %1,3 ile hemen hemen aynı düzeydedir.

2011 yılında 13 kamu kuruluşunun dönem karı 2010 yılına göre %34,9 gibi oldukça yüksek oranda azalış göstermiştir. Bu azalışın etkisiyle kamu kuruluşlarının vergi öncesi dönem karının, İSO 500 içindeki payı 2010'da %27,9 iken, 2011'de %17,6'ya düşmüştür.

Söz konusu yılda dönem zararında kamu kuruluşlarının İSO 500 içindeki payı %19,5 olmuştur. Bu oran 2010 yılındaki %32,5'lik orana göre oldukça düşüktür.

Dönem kar ve zarar toplamı yani net karda ise 13 kamu kuruluşunun İSO 500 içindeki payı %17,2'dir. Bu oran 2010 yılındaki %27,5'in oldukça altındadır.

2011 yılında 13 kamu kuruluşunun, İSO 500'ün toplam borçları içindeki payı %5,1'dir. 2010 yılında %10 olan bu oran, 2011 yılında kamu kuruluşlarının borçlarındaki azalış eğilimini ortaya koymaktadır.

13 kamu kuruluşunun 2011 yılındaki toplam borcu 9,1 milyar TL'dir. Bu borcun %67,5'i kısa vadeli borç iken, %32,5'i de uzun vadeli borçtur. Özkaynak açısından kamu kuruluşlarının İSO 500'deki payı 2011 yılında %21,8'dir.

2011'de 13 kamu kuruluşunda ücretle çalışanlar sayısı 69.645 kişidir. Bu sayının 2010 yılı için 70.579 kişi olduğu hatırlanırsa, bir önceki yıla göre %1,3'lük azalış söz konusudur.

2011 yılında İSO 500 kapsamında kamu kuruluşlarının ödediği faizler %21 oranında artmıştır. 2011 yılında ödenen faizler açısından kamu kuruluşlarının İSO 500 içindeki payı %4,6'dır. Bu oran 2010 yılı için %5,4 ile biraz daha yüksektir.

2011 yılında kamu kuruluşlarının dönem kar ve zarar toplamındaki büyük düşüş nedeniyle faktör gelirleri dağılımında milli gelir anlamında kar %55,4 gibi oldukça büyük bir azalış göstermiştir. Bu

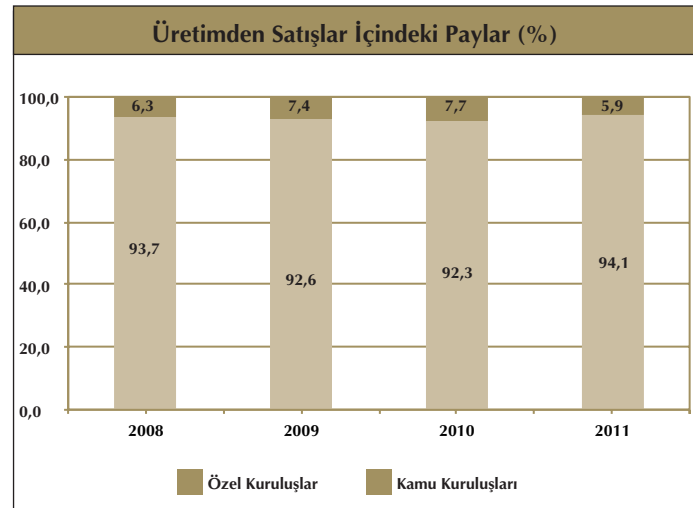
nedenle milli gelir anlamında karda kamu kuruluşlarının İSO 500 içindeki payı %12,3 düzeyine düşmüştür. 2010 yılında bu oran %28,3 ile oldukça yüksek düzeyde gerçekleşmiştir.

2011 yılında İSO 500'deki kamu kuruluşlarının faktör fiyatlarıyla yarattıkları net katma değer bir önceki yıla göre %29,4 oranında düşüş göstermiştir. 2011 yılında kamu kuruluşlarının İSO 500 net katma değeri içindeki payı %12,9'dur. Bu oran 2010 yılı için %20 ile daha yüksektir.

Temel fiyatlarla yaratılan brüt katma değerde kamu kuruluşlarının İSO 500 içindeki payı 2011 yılında %12,2 olmuştur. Bu oranın 2010 yılı için %17,9 olduğu hatırlanırsa, bir önceki yıla göre azalış söz konusudur.

2011 yılında kamu kuruluşlarının ödenen KDV+ÖTV toplamı içindeki payı %2,1'dir. Bu oran 2010'da %3,7 ile daha yüksek düzeydedir. 13 kamu kuruluşu tarafından ödenen KDV+ÖTV toplamı 2011 yılında %33,1 oranında azalış göstermiştir.

2011 yılında İSO 500'deki kamu kuruluşları tarafından yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değer, İSO 500 tarafından yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değerın %7,3'ünü oluşturmaktadır. 2010 yılı için bu oran %11,3 ile daha yüksektir.

2011 Yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Arasına Giren Kamu Kuruluşları (TL)			
	A 500 Büyük Sanayi Kuruluşu	B Kamu 13 Sanayi Kuruluşu	B/A (%)
Üretimden Satışlar (Net)	323.978.470.649	19.191.402.341	5,9
Satış Hasılatı (Net)	409.824.300.983	20.535.861.366	5,0
İhracat (Bin \$)	63.337.585	911.780	1,4
Dönem Karı (V.Ö.)	26.607.753.727	4.674.926.100	17,6
Dönem Zararı	3.854.801.826	750.279.530	19,5
Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	22.752.951.901	3.924.646.570	17,2
Toplam Borçlar	178.770.588.167	9.113.012.191	5,1
--Kısa Vadeli Borçlar	121.506.431.962	6.152.911.346	5,1
Mali Borçlar	41.865.892.528	1.925.788.812	4,6
Diğer Borçlar	79.640.539.434	4.227.122.534	5,3
--Uzun Vadeli Borçlar	57.264.156.205	2.960.100.845	5,2
Mali Borçlar	44.007.424.307	1.657.196.294	3,8
Diğer Borçlar	13.256.731.898	1.302.904.551	9,8
Özkaynak	154.074.779.442	33.527.125.076	21,8
--Ödenmiş Sermaye	95.048.917.625	23.085.044.596	24,3
--Sermaye Yedekleri	5.755.763.588	15.447.687	0,3
--Kar Yedekleri	55.512.436.093	12.294.293.432	22,1
--Net Dönem Karı	22.190.474.069	3.903.445.097	17,6
--Birikmiş Zarar	24.432.811.933	5.771.105.736	23,6
Aktif (Varlık) Toplamı	332.845.367.671	42.640.137.265	12,8
--Dönen Varlıklar	192.417.446.873	22.997.241.522	12,0
--Duran Varlıklar	140.427.920.798	19.642.895.743	14,0
--Maddi Duran Varlıklar	94.256.083.212	15.796.160.261	16,8
--Diğer Duran Varlıklar	46.171.837.586	3.846.735.482	8,3
--Birikmiş Amortismanlar	153.738.160.484	23.313.961.072	15,2
Ücretle Çalışanlar	574.589	69.645	12,1
Ödenen Maaş ve Ücretler	23.899.394.884	3.572.950.448	14,9
Ödenen Faizler	4.578.942.440	212.608.805	4,6
Milli Gelir Anlamında Kar	18.931.038.085	2.323.693.913	12,3
Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	47.409.375.409	6.109.253.166	12,9
Amortismanlar	11.459.890.778	1.086.033.964	9,5
Diğer Dolaylı Vergiler	938.713.855	96.725.855	10,3
Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	59.807.980.042	7.292.012.985	12,2
Ödenen KDV + ÖTV	56.401.862.769	1.198.610.540	2,1
Sübvansiyonlar	216.597.347	-	-
Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	115.993.245.464	8.490.623.525	7,3

Kaynak Yapısı

Türk özel sektör kuruluşlarında borçlanma belirgin bir özellik taşımaktadır. Bu bağlamda Türk sanayi kuruluşları gelişmiş ve AB ülkeleri kuruluşlarından oldukça farklı bir kaynak yapısı sergilemektedir. Türkiye’de borçlanmaya olan aşırı bağımlılık, kuruluşların mülkiyet yapıları ve kuruluş dışında yeterli özkaynak yaratamamalarından kaynaklanmaktadır. Gelişmiş ülkelerde işletmeler sermaye piyasalarından önemli ölçüde kaynak sağlarken, Türkiye’de sermaye piyasaları hala sınırlı düzeydedir ve işletmelerin çok büyük bölümü bu imkanlardan yararlanamamaktadır.

2009 kriz yılında kredi faiz oranlarındaki gerilemeye rağmen, kredi talebindeki daralma nedeniyle İSO 500 genelinde %49,1 olan toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı, 2010’da ekonomideki toparlanma doğrultusunda kredi stokundaki hızlı artışın da etkisiyle %51,1’e yükselmiştir. 2011 yılında da aynı eğilimin devam etmesi sonrasında toplam borçlardaki artışın %20,1, özkaynak artışının %7,9 olmasının etkisiyle toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı %53,7 ile son 7 yılın en yüksek oranına yükselmiştir. Bu oranın yükselmesinde özel kuruluşların oranındaki artış belirleyici rol oynamıştır. 2011 yılında özel kuruluşlarda toplam borçlar %26,6 artarken, özkaynaklardaki artış %7,2 olmuş ve 2010’da %50,9’dan %54,4’e çıkan toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı 2011’de %58,5’e yükselmiştir. Bu oran da son 7 yıldaki en yüksek oran olarak dikkat çekmektedir. Kamu kuruluşlarında ise toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı 2009’da %40,3 iken, 2010’da %32,9’a, 2011’de ise %21,4’e gerilemiştir.

Toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranında bu gelişmeler yaşanırken, toplam borçlar/özkaynak oranı da hızla büyümüştür. Özel kuruluşlarda toplam borçlar/özkaynak oranı 2009’da %103,8

iken, 2010’da %119,2’ye, 2011’de de %140,7’ye yükselmiştir. Bu oranın hızla büyümesi, mali yapıdaki hızlı bozulmayı ortaya koymaktadır. Mali yapıdaki hızlı bozulmada kur ve kredi faizlerinde yaşanan artışlar belirleyici rol oynamıştır. 2011 yılında özellikle yılın ikinci yarısı ile birlikte cari açığa karşılık alınan önlemlerin etkisiyle hızla yükselen kur ve kredi faiz oranları, dönem kar ve zarar toplamı ve finansman giderlerini olumsuz etkilemiştir. Bu durum, kuruluşların 2011 yılı kaynak yapısı verilerinde açıkça görülmektedir.

2011 yılında İSO 500’deki özel kuruluşlarda toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı hızla yükselirken, özkaynak/aktif (varlık) toplamı oranı da küçülmüştür. İSO 500’de 2009 yılında %50,9 olan özkaynak/aktif (varlık) toplamı oranı 2010’da %49’a, 2011’de %46,3’e gerilerken, özel kuruluşlarda bu oran 2009’daki %49,1’den 2010’da %45,6’ya, 2011’de %41,5’e gerilemiştir. 2011 yılı, son 8 yıldaki en düşük oranın gerçekleştiği yıl olmuştur. Yetersiz özkaynak kuruluşların yatırım yapmalarını zorlaştırırken, yapılan yatırımların yabancı kaynaklarla finanse edilmek zorunda kalması, kur ve faiz oranlarındaki artışların kuruluşların finansman giderlerinin yükselmesine neden olmakta, bu da kuruluşların kaynak yaratmasını daha da zorlaştırarak, tasarrufların yetersiz boyutta kalmasına yol açmaktadır. Bu yetersizliğin bir göstergesi olarak uzun yıllardır %20’ler seviyesinde ve yetersiz olan iç tasarruf oranı son yıllarda %13’lere kadar gerilemiş ve en son 2011 yılı için de %13,8 olmuştur. İç tasarruflardaki yetersizliğin bir sonucu olarak cari işlemler açığı/GSYİH oranı da 2011 yılında %10’lar seviyesine yükselmiştir. Bu kadar küçük iç tasarruf oranı ile Türkiye’nin 2023 hedeflerine ulaşması oldukça zor gözükmektedir.

Kaynak Yapısı (%)						
500 Büyük Sanayi Kuruluşu	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kısa Vadeli Borçlar	32,5	31,9	36,5	33,5	35,2	36,5
Uzun Vadeli Borçlar	14,5	13,3	16,2	15,6	15,8	17,2
Toplam Borçlar	46,9	45,2	52,6	49,1	51,1	53,7
Özkaynak	53,1	54,8	47,4	50,9	49,0	46,3
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Özel Kuruluşlar	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kısa Vadeli Borçlar	34,2	33,9	37,0	34,3	36,8	39,7
Uzun Vadeli Borçlar	15,1	14,0	17,4	16,6	17,6	18,7
Toplam Borçlar	49,3	47,9	54,4	50,9	54,4	58,5
Özkaynak	50,7	52,1	45,6	49,1	45,6	41,5
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kamu Kuruluşları	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kısa Vadeli Borçlar	24,1	23,5	33,7	29,6	26,9	14,4
Uzun Vadeli Borçlar	11,5	10,1	10,1	10,7	6,1	6,9
Toplam Borçlar	35,6	33,6	43,8	40,3	32,9	21,4
Özkaynak	64,4	66,4	56,2	59,7	67,1	78,6
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Domates çok, katkı yok.

Dış Kaynak (Borçlar) Yapısı

İSO 500'ün toplam borçları kriz yılı olan 2009'da bir önceki yıla göre %4,7 oranında azalırken, 2010'da %20,5 oranında artış göstermiştir. 2011 yılında ise kurlardaki yükselişin etkisiyle dış borçların da büyümesiyle toplam borçlardaki artış %20,1 olarak gerçekleşmiştir. İSO 500'ün toplam borçlarındaki bu artışta, özel kuruluşların borçlarındaki artış belirleyici olmuştur. 2009 yılında %4,9 oranında azalan özel kuruluş toplam borçları, 2010 yılında %26,3 gibi oldukça yüksek oranlı bir artış göstermiştir. 2011'de de aynı eğilim devam etmiş ve özel kuruluş toplam borçlarındaki artış %26,6 olmuştur. Kamu kuruluşlarında ise 2009 yılında %2,9 oranında azalan borçlar, 2010 yılında %14,7, 2011 yılında %3,8 ile azalışını sürdürmüştür. Kamu kuruluşlarındaki azalışa rağmen, İSO 500 genelinde 2011 yılında toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı %50'nin üzerine çıkmıştır. Bu durum kaynak yapısındaki yapısal bozukluğun devam ettiğini ortaya koymaktadır.

2011 yılında İSO 500'de özel kuruluşların toplam borçlardaki payı %94,9'dur. Bu pay 2010 yılı için %90 ile daha düşük düzeyde gerçekleşmiştir. 2011 yılında özel sektör toplam borçlarının %68'i kısa vadeli borçlardan, %32'si ise uzun vadeli borçlardan oluşmaktadır. 2010 yılında ise özel kuruluşlarda kısa vadeli borçların toplam borçlar içindeki payı %67,6 ile daha düşük iken, uzun vadeli borçlardaki payı %32,4 ile biraz daha yüksektir. Sonuç olarak 2011 yılında İSO 500 özellerde kısa vadeli borçların toplam borçlar içindeki payı 0,4 puan artarken, uzun vadeli borçların payı aynı oranda azalmıştır.

2011 yılında özel kuruluşların kısa vadeli borçların %34,6'sı mali borçlardan oluşmaktadır. 2010 yılında bu oran %35,1 ile biraz daha yüksektir. Görüldüğü gibi 2011 yılında özel kuruluşlarda kısa vadeli borçların, toplam borçlar içindeki payı 0,4 puan artarken,

Kısa Vadeli Borçlar (2011 Yılı)			
Sektörler	Mali Borçlar (TL)		
	Kamu	Özel	Toplam
Madencilik ve Taşocakçılığı	-	369.747.033	369.747.033
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	1.237.725.000	7.679.622.929	8.917.347.929
Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	-	3.212.858.485	3.212.858.485
Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	-	706.115.241	706.115.241
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	-	674.054.053	674.054.053
Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	-	5.603.819.182	5.603.819.182
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	-	1.213.333.656	1.213.333.656
Ana Metal Sanayi	-	10.238.919.405	10.238.919.405
Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	61.982.265	4.992.706.652	5.054.688.917
Taşıt Araçları Sanayi	151.557.094	3.354.981.165	3.506.538.259
Diğer İmalat Sanayi	-	154.357.677	154.357.677
Elektrik Sektörü	474.524.453	1.739.588.238	2.214.112.691
Toplam	1.925.788.812	39.940.103.716	41.865.892.528
Sektörler	Diğer Borçlar (TL)		
	Kamu	Özel	Toplam
Madencilik ve Taşocakçılığı	784.429.410	1.271.008.094	2.055.437.504
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	981.569.729	8.108.357.698	9.089.927.427
Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	-	3.101.370.648	3.101.370.648
Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	-	2.138.226.708	2.138.226.708
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	-	751.627.436	751.627.436
Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	721.731.655	21.572.053.596	22.293.785.251
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	-	3.755.109.297	3.755.109.297
Ana Metal Sanayi	-	11.081.180.261	11.081.180.261
Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	396.054.043	11.375.325.104	11.771.379.147
Taşıt Araçları Sanayi	176.509.745	9.699.892.605	9.876.402.350
Diğer İmalat Sanayi	-	357.418.715	357.418.715
Elektrik Sektörü	1.166.827.952	2.201.846.738	3.368.674.690
Toplam	4.227.122.534	75.413.416.900	79.640.539.434

Uzun Vadeli Borçlar (2011 Yılı)			
	Mali Borçlar (TL)		
Sektörler	Kamu	Özel	Toplam
Madencilik ve Taşocakçılığı	-	310.149.718	310.149.718
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	-	5.756.850.771	5.756.850.771
Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	-	2.604.867.533	2.604.867.533
Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	-	1.668.551.875	1.668.551.875
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	-	559.768.884	559.768.884
Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	15.000.000	5.147.819.430	5.162.819.430
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	-	1.856.133.075	1.856.133.075
Ana Metal Sanayi	-	10.589.492.670	10.589.492.670
Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	227.871.917	3.207.402.443	3.435.274.360
Taşıt Araçları Sanayi	-	3.638.064.696	3.638.064.696
Diğer İmalat Sanayi	-	68.514.166	68.514.166
Elektrik Sektörü	1.414.324.377	6.942.612.752	8.356.937.129
Toplam	1.657.196.294	42.350.228.013	44.007.424.307
	Diğer Borçlar (TL)		
Sektörler	Kamu	Özel	Toplam
Madencilik ve Taşocakçılığı	275.156.902	152.350.209	427.507.111
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	60.778.559	801.012.566	861.791.125
Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	-	366.154.465	366.154.465
Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	-	75.492.364	75.492.364
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	-	405.580.244	405.580.244
Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	262.683.978	2.258.464.178	2.521.148.156
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	-	670.936.007	670.936.007
Ana Metal Sanayi	-	1.932.277.731	1.932.277.731
Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	58.408.436	3.214.781.828	3.273.190.264
Taşıt Araçları Sanayi	2.438.494	1.851.500.638	1.853.939.132
Diğer İmalat Sanayi	-	2.439.621	2.439.621
Elektrik Sektörü	643.438.182	222.837.496	866.275.678
Toplam	1.302.904.551	11.953.827.347	13.256.731.898

mali borçların payı 0,5 puan azalmıştır. İSO 500 özellerde uzun vadeli borçların %78'i mali borçlardan oluşmaktadır. 2010 yılında bu oran %75,7 ile biraz daha düşüktür. 2011 yılında İSO 500 özellerde uzun vadeli borçların toplam borçlar içindeki payı 0,4 puan azalırken, uzun vadeli mali borçların payı 2,3 puan artmıştır.

2011 yılında İSO 500 toplam borç stokunun %5,1'i kamu kuruluşlarına aittir. Söz konusu yılda kamu kuruluşlarının toplam borçlarının %67,5'i kısa vadeli borç, %32,5'i ise uzun vadeli borç niteliğindedir. 2010 yılında bu oranların kısa vade için %81,6 uzun vade için %18,4 olduğu hatırlanırsa, 2011 yılında kamu kuruluşlarında kısa vadeli borçların payı 14,1 puan azalırken, uzun vadeli borçların payı aynı oranında artmıştır. 2011 yılında kamu kuruluşlarına ait kısa vadeli borçların %31,3'ü mali borç niteliğinde iken, bu oran uzun vadeli borçlarda %56'dır. 2010'da kamu kuruluşlarında kısa vadeli borçların %10,5'i mali borç iken, uzun vadeli borçlarındaki mali borç oranı %62,7'dir.

2011 yılında İSO 500'deki özel kuruluşların toplam borç tutarı 169,7 milyar TL'dir. Bu tutar içinde en fazla borç kullanan sektör, %20,4'lük pay ile Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik

Sanayidir. Bu sektör 2010 yılında da %23'lük pay ile en fazla borç kullanan sektör olurken, 2011 yılında toplam borçlardaki payının bir miktar küçüldüğü görülmektedir. 2011 yılında en fazla borç kullanan ikinci sektör, %19,9 payla Ana Metal Sanayi olmuştur. 2010'da yine aynı sektör ikinci sırada olup, borçtaki payı %19 ile biraz daha düşüktür. 2011'de üçüncü sıradaki sektör %13,4 payla Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayidir. 2010'da %13'lük payla dördüncü sırada yer alan bu sektör, 2011 yılında toplam borçlar içindeki payını yükselterek üçüncü sıraya yükselmiştir. 2011'de dördüncü sırada %13,2'lük payla Gıda, İçki ve Tütün Sanayi bulunmaktadır. 2010'da %14,1'lik payla üçüncü sırada yer alan bu sektör, toplam borçlar içindeki payının azalması sonucunda bir alt sıraya gerilemiştir.

2011 yılında İSO 500'deki kamu borçlarının %40,6'sı Elektrik Sektörüne aittir. Aynı sektörün 2010'da %68,9'luk payla yine ilk sırada yer aldığı görülmektedir. 2011 yılında %25'lik pay ile Gıda, İçki ve Tütün Sanayi ikinci sırada, %11 ile Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi üçüncü sırada yer almaktadır. Bu sektörler bir önceki yılda da %12,5 ve %8,4'lük paylarıyla yine aynı sıralarda yer almıştır.

Sektörel Finansal Oranlar

Cari Oran (Dönen Varlıklar/Kısa Vadeli Borçlar)

Cari oran, kuruluşların varlıklarını paraya dönüştürüp, yarattığı kaynaklarla borçlarını ödeme gücünü göstermektedir. Dönen varlıklar ile kısa vadeli borçlar arasındaki farkın olumlu olması, yani kuruluşların net işletme sermayesine sahip olması borç ve likidite ödeme gücü bakımından oldukça olumlu bir gelişmeyi işaret etmektedir.

Kriz öncesi 2007 yılında %163,4 olan cari oran, 2008 yılında %148,6 ile 2004 yılından sonraki en düşük değerine gerilemiştir. 2009 kriz yılında %160,8'e yükselen cari oran, 2010 yılında da %160,9 ile fazla değişmese de iyileşme eğilimi göstermiştir. 2011 yılında ise cari oran %158,4'e gerilemiştir. Bu gerileme, 2010'dan 2011'e kuruluşların kaynak yapısında görülen bozulmadan kaynaklanmaktadır.

İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda ise 2007 yılında %158,2 olan cari oran, 2008'de %147,3'e gerilemiş, 2009'da %156,1'e çıkan oran 2010'da tekrar %153,9'a gerilemiştir. 2011'de de bu oran gerilemeye devam ederek %146,9 olmuştur. İSO üyelerinde ise 2009'da %158,2 olan cari oran, 2010'da %162,1'e yükselmiştir. 2011'de ise büyük bir düşüşle %147,9'a gerilemiştir. Kamu kuruluşlarında ise 2009'da %186,9 olan cari oran, 2010'da %213,1'e, 2011'de büyük bir artışla %373,8'e yükselmiştir. Sonuç olarak borçların ödeme gücünü gösteren cari oranın 2009'da çıkışa geçip, 2010'da bu seviyeyi koruyup, 2011'de tekrar gerilediği görülmektedir.

Toplam Borçlar/Aktif (Varlık) Toplamı

İSO 500'de 2008'de %52,6 olan toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı, 2009'da %49,1'e gerilemiştir. 2010'da %51,1'e çıkan bu oran, 2011'de %53,7'ye yükselmiştir. Genellikle kriz yıllarında artış eğilimi gösteren bu oran da 2009'da tersine bir

durum yaşanmıştır. 2010 ve 2011 yıllarında ise genel eğilime uygun olarak toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı tekrar artış göstermiştir. 2011'de İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda %54,4'ten %58,5'e çıkan toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı, İSO üyesi kuruluşlarda da %52,6'dan %57,5'e yükselmiştir. Kamu kuruluşlarında ise oran %32,9'dan %21,4'e gerilemiştir.

Toplam Borçlar/Özkaynak

Kaynak yapısında iyileşme bağlamında büyük önem taşıyan ve borçlanma oranı diye adlandırılan toplam borçlar/özkaynak oranı 2008 krizinde %111,2 gibi yüksek bir düzeye çıkarken, 2009'da krizin artarak devam etmesine karşın iyileşerek %96,5'e gerilemiştir. 2010'da tekrar yükselerek %104,3 olan oran, 2011'de de yükselmeye devam ederek %116'ya çıkmıştır. Bu oran, 2004 sonrasındaki en olumsuz oran olarak göze çarpmaktadır. Özkaynak yetersizliği, Türk kuruluşlarının yapısal bir sorunu olarak görülmektedir. Bu sorun, büyük ölçüde kuruluşların mülkiyet yapısı ve sermaye piyasalarında yeterince yararlanamamalarından kaynaklanmaktadır. İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda toplam borçlar/özkaynak oranı 2009'da %103,8 iken, 2010'da %119,2'ye, 2011'de %140,7'ye büyük bir artış göstermiştir. İSO üyesi kuruluşlarda da 2009'da %101,6 olan oran, 2010'da %110,9'a ve 2011'de de %135,1'e yükselmiştir. Kamu kuruluşlarında ise 2009'da %67,5 olan oran, 2010'da %49,1'e ve 2011'de de %27,2'ye gerilemiştir.

Kısa Vadeli Borçlar/Aktif (Varlık) Toplamı

Kısa vadeli borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı 2008'de %36,5 ile tepe yaparken, 2009'da borçlardaki nispi azalış ve özkaynaktaki nispi artış sonucu %33,5'e gerilemiştir. 2010 ve 2011 yıllarında ise toplam borçlar ve kısa vadeli borçlardaki artışın, özkaynaktaki artışın üstünde olmasının etkisiyle kısa vadeli borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı tekrar artışa geçerek 2010'da %35,2'ye, 2011'de %36,5'e yükselmiştir. Kısa vadeli borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı, İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda %36,8'den %39,7'ye, İSO üyesi kuruluşlarda %35,9'dan %41,3'e yükselirken, kamu kuruluşlarında %26,9'dan %14,4'e gerilemiştir.

Maddi Duran Varlıklar/Özkaynak

Kuruluşlarda maddi duran varlıkların yani demirbaşların, özkaynak ile fonlanması temel prensiptir. Maddi duran varlıklar/özkaynak oranının 100'den küçük olması ve oranın giderek küçülmesi kuruluşlarda özkaynak yeterliliğinin bir göstergesidir. 2008'de %96,7 ile en yüksek noktaya çıkan ve olumsuz bir görüntü veren

**Borçları ödeme gücünü
gösteren cari oran,
2009'da yükselmiş,
2010'da aynı seviyeyi korumuş,
2011'de ise gerilemiştir.**

Borçlanma oranı 2011'de yükselmeye devam ederek %104,3'ten %116'ya çıkmıştır.

oran, 2009'da %90,7'ye, 2010'da %88,5'e gerilemiştir. 2011'de ise oran tekrar %91,1'e yükselmiştir. Bu yükseliş, küçükte olsa olumsuz bir gelişmeyi işaret etmektedir. 2011 yılında maddi duran varlıklar/özkaynak oranı İSO 500 özellerde %95,2'den %100,2'ye, İSO üyelerinde %88,2'den %91,5'e yükselmiştir. Bu iki grupta iyileşme görülmezken, kamu kuruluşlarında oran iyileşerek %63,8'den %58,6'ya düşmüştür.

Özkaynak/Aktif (Varlık) Toplamı

2009'da %50,9 olan özkaynak/aktif (varlık) toplamı oranı 2010'da %49'a gerilemiştir. 2011'de de gerileme devam etmiş ve oran %46,3'e düşmüştür. 2011 yılında kaynak yapısında görülen nispi olumsuzluk bu oranın düşmesine neden olmuştur. İSO 500 özellerde de özkaynak/aktif (varlık) toplamı oranı %45,6'dan %41,5'e gerilemiştir. İSO üyesi kuruluşlarda da düşüş vardır. 2010'da %47,4 olan oran, 2011'de %42,5'e düşmüştür. Kamu kuruluşlarında ise oran iyileşerek %67,1'den %78,6'ya çıkmıştır.

Kısa Vadeli Borçlar/Toplam Borçlar

İSO 500'de 2009'da %68,2 olan kısa vadeli borçlar/toplam borçlar oranı, 2010'da tekrar %69'a yükselmiştir. 2011'de ise bu oran %68 ile bir miktar gerilemiştir. İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda da bu oran %67,6'dan %68'e yükselmiştir. İSO üyelerinde %68,2'den %71,9'a çıkan oran, kamu kuruluşlarında ise %81,6'dan %67,5'e düşmüştür.

Sektörel Finansal Oranlar

2011 yılında İSO 500 kapsamında özel kuruluşlarda en yüksek cari orana sahip sektör, %447 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayidir. Bu sektör 2010'da da en yüksek cari orana sahip sektör olarak dikkat çekmektedir. 2011 yılında ikinci sırada %214,9 ile Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi, üçüncü sırada %211,2 ile İçki Sanayi bulunmaktadır. En küçük cari orana sahip sektör ise %86,1 ile Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayidir. İmalat Sanayinde ise 2010 yılında %153,5 olan cari oran, 2011'de %145,6'ya gerilemiştir.

Toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranında en küçük oran %24,3 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayindedir. İkinci sırayı %37,3 ile Basım Sanayi, üçüncü sıraya %38,7 ile Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi almıştır. En yüksek oran ise %74,5 ile Petrol Ürünleri Sanayindedir. İmalat sanayi ortalaması ise %58,7'dir.

Toplam borçlar/özkaynak oranı açısından en olumlu konumda bulunan sektör %32,1 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayidir. İkinci sırayı %59,4 ile Basım Sanayi, üçüncü sırayı %63 ile de Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi almıştır.

Bu oran açısından en olumsuz noktada bulunan sektör ise %291,7 ile Petrol Ürünleri Sanayidir. İmalat sanayinde ise toplam borçlar/özkaynak oranı %142,1'dir.

Kısa vadeli borçlar/aktif (varlık) toplamı oranında en iyi orana sahip sektör %12,9 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayidir. İkinci sırada %18,4 ile İçki Sanayi, üçüncü sırada da %24,3 ile Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi bulunmaktadır.

En olumsuz orana sahip sektörler ise %61,5 ile Petrol Ürünleri Sanayi, %57,3 ile Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi, %56,6 ile Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayidir. 2011 yılında imalat sanayi oranı ise %41,2'dir.

Maddi duran varlıklar/özkaynaklar oranı yani özkaynak verimliliği açısından ilk sıraya %15 ile Diğer İmalat Sanayi almıştır. Bu sektörü %37,6 ile Tütün İşleme Sanayi, %56 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi takip etmektedir.

Bu oranda en olumsuz noktada olan sektörler ise %149,4 ile Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi, %145,2 ile Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi, %132,9 ile de Çanak, Çömlek, Çini ve Porselen Sanayidir.

Özkaynak/aktif (varlık) toplamında en iyi orana sahip sektörler %75,7 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi, %62,7 ile Basım Sanayi, %61,3 ile Taş ve Toprağa Dayalı Sanayidir. En olumsuz noktada olan sektör ise %25,5 ile Petrol Ürünleri Sanayidir.

Kısa vadeli borçlar/toplam borçlar oranında payın en küçük olduğu sektör %42,2 ile İçki Sanayi, %53 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi, %56,7 ile Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayidir. En yüksek oran %97,5 ile Tütün İşleme Sanayindedir.

2011 yılında çeşitli finansal oranlarda ön plana çıkan sektörler, Ağaç ve Mobilya Sanayi, Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi ve Basım Sanayidir.

Finansal Oranlar (%)																
	500 BSK				500 BSK-Özel				500 BSK-İSO				500 BSK-Kamu			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Cari Oran (Dönen Var./ Kısa Vad.Borçlar)	148,6	160,8	160,9	158,4	147,3	156,1	153,9	146,9	149,8	158,2	162,1	147,9	156,1	186,9	213,1	373,8
Toplam Borçlar/Aktif (Varlık) Toplamı	52,6	49,1	51,1	53,7	54,4	50,9	54,4	58,5	54,9	50,4	52,6	57,5	43,8	40,3	32,9	21,4
Toplam Borçlar/ Özkaynak	111,2	96,5	104,3	116,0	119,3	103,8	119,2	140,7	121,9	101,6	110,9	135,1	77,8	67,5	49,1	27,2
Kısa Vadeli Borçlar/ Aktif (Varlık) Toplamı	36,5	33,5	35,2	36,5	37,0	34,3	36,8	39,7	38,4	36,0	35,9	41,3	33,7	29,6	26,9	14,4
Maddi Duran Varlıklar/ Özkaynak	96,7	90,7	88,5	91,1	99,7	94,7	95,2	100,2	94,2	86,7	88,2	91,5	84,3	74,8	63,8	58,6
Özkaynak/Aktif (Varlık) Toplamı	47,4	50,9	49,0	46,3	45,6	49,1	45,6	41,5	45,1	49,6	47,4	42,5	56,2	59,7	67,1	78,6
Kısa Vadeli Borçlar/ Toplam Borçlar	69,3	68,2	69,0	68,0	68,1	67,3	67,6	68,0	70,0	71,5	68,2	71,9	77,0	73,5	81,6	67,5

Özel Kuruluşlarda Sektörel Finansal Oranlar (%) -2011								
Sektörler		Cari Oran (Dönen Varlıklar/ Kısa Vadeli Borçlar)	Toplam Borçlar/ Aktif (Varlık) Toplamı	Toplam Borçlar/ Özkaynak	Kısa Vadeli Borçlar/ Aktif (Varlık) Toplamı	Maddi Duran Varlıklar/ Özkaynak	Özkaynak/ Aktif (Varlık) Toplamı	Kısa Vadeli Borçlar/ Toplam Borçlar
311	Gıda Maddeleri Sanayi	146,9	60,6	153,5	42,6	94,7	39,4	70,4
312	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	128,7	65,0	185,5	57,3	75,0	35,0	88,2
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	211,2	43,6	77,2	18,4	108,4	56,4	42,2
314	Tütün İşleme Sanayi	159,2	53,0	113,0	51,7	37,6	47,0	97,5
321	Dokuma Sanayi	167,1	49,5	97,9	32,9	89,2	50,5	66,4
322	Giyim Eşya Sanayi	164,6	54,6	120,1	42,7	65,3	45,4	78,3
324	Ayakkabı Sanayi	197,2	47,0	88,6	33,0	66,0	53,0	70,1
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	127,0	69,0	222,1	43,2	145,2	31,0	62,7
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	447,0	24,3	32,1	12,9	56,0	75,7	53,0
341	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi	188,7	54,2	118,1	30,7	91,8	45,8	56,7
342	Basım Sanayi	139,7	37,3	59,4	24,8	104,1	62,7	66,6
351	Ana Kimya Sanayi	158,6	49,3	97,3	37,5	79,9	50,7	76,0
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	198,7	54,3	118,8	35,8	62,9	45,7	66,0
353	Petrol Ürünleri Sanayi	112,9	74,5	291,7	61,5	119,8	25,5	82,6
354	Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	86,1	65,7	191,3	56,6	149,4	34,3	86,2
355	Lastik Ürünleri Sanayi	144,7	58,8	142,6	44,5	86,5	41,2	75,7
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	169,3	58,1	138,4	40,1	76,7	41,9	69,0
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	113,1	65,0	185,8	47,3	132,9	35,0	72,8
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	214,9	39,4	65,0	27,5	67,4	60,6	69,9
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	150,6	38,7	63,0	24,3	103,5	61,3	62,7
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	134,6	61,9	162,8	38,8	125,5	38,1	62,6
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	150,4	63,5	174,2	41,8	102,0	36,5	65,7
381	Metal Eşya Sanayi	134,5	68,6	218,6	55,3	81,5	31,4	80,6
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	176,2	60,2	151,0	40,5	71,8	39,8	67,4
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	148,1	66,1	195,2	49,5	79,0	33,9	74,8
384	Taşıt Araçları Sanayi	152,9	59,7	148,3	42,0	88,7	40,3	70,4
390	Diğer İmalat Sanayi	203,8	51,8	107,6	45,5	15,0	48,2	87,8
3	İmalat Sanayi	145,6	58,7	142,1	41,2	97,0	41,3	70,2

Türkiye'nin süt uzmanı Pınar'la nice sağlıklı nesillere...

En kaliteli sütler, özel seçilmiş modern çiftliklerden, uzman veterinerler kontrolünde en taze haliyle toplanır.

Sütün ilk tazeliğini, besin değerlerini ve vitaminlerini kaybettirmeden, en ileri teknolojiye sahip üretim tesislerinde, içinde hiç hava kalmayacak şekilde paketlenir.

Hiçbir katkı maddesi içermez; uygulanan yüksek teknoloji ve özel paketlenme sistemi sayesinde, uzun ömürlü ve %100 doğaldır.

Pınar Süt markasıyla satış noktalarına ulaştırılana kadar uzman kadrosu tarafından her aşamada 132 kez kontrol edilir.

Pınar Süt, sağlıklı bir toplum için, farklı tüketim ihtiyaçlarına yönelik yenilikçi süt çeşitlerini ARGE uzmanlarıyla geliştirir: Light/Extra Light, Kalsiyum, Laktozsuz, Omega-3, Organik, Kahveli ve Çikolatalı Sütler, Çocuk ve İlkadım Devam Sütleri...

Çocuklara sütü daha çok sevdirmek için, gerçek meyveli ve kakaolu sütleri, eğlenceli Kido markasıyla sunar.

Nice nesiller Pınar Süt'le büyüdü, büyümeye de devam ediyor. Bu yüzden de, süt denince akıllara saflığın ve kalitenin lideri olan Pınar Süt geliyor. Türkiye'nin ilk uzun ömürlü sütünü üreten Pınar Süt olarak, sağlıklı bir toplum ve iyi bir gelecek için çalışıyoruz.

Karlılık Oranları

2011 yılında kar eden kuruluşların sayısı 380 olup, bunun 8'i kamu kuruluşu, 372'si özel kuruluştur. 2011 yılında zarar eden kuruluş sayısı ise 120'dir. Bunların 5'i kamu, 115'i ise özel kuruluştur. 2010 yılında ise kar eden sayısı 434 olup, zarar eden sayısı 66 olmuştur.

İSO 500 kapsamındaki kuruluşların kar ve zarar etme durumları incelendiğinde, 2008 yılında 352 kuruluşun kar, 148 kuruluşun zarar ettiği görülmektedir. 2009'da kar eden sayısı 412, zarar eden sayısı 88 iken, 2010 yılında kar edenler sayısı 434'e ulaşırken, zarar edenler 66'ya gerilemiştir. 2011 yılında ise tekrar geriye döndüğü görülmektedir. 2008 yılındaki kadar olmasa da son iki yıla göre zarar edenler sayısında önemli bir artış yaşanmıştır.

Satış Karlılığı

İSO 500'de 1990'lı yıllar ile birlikte satış karlılığında görülen düşüş, 2001'de en düşük seviyesine gerilemiştir. 2001 sonrası ekonomide yaşanan olumlu gelişmeler ile birlikte satış karlılığı 1990'lı yıllar öncesine ulaşmasa da nispi bir artış göstermiş, 2007 yılında özel kuruluşlarda satış karlılığı oranı %7,2'ye yükselmiştir. Özel kuruluşlarda da 2007'de %7,2 olan satış karlılığı oranı, küresel krizin de etkisiyle 2008'de %3,6'ya gerilemiştir. 2009 yılı ile birlikte, özellikle yılın ikinci yarısındaki iyileşme doğrultusunda özel kuruluşların satış karlılığı oranı %5,2'ye yükselmiştir.

2010 yılında özel kuruluşlarda satış hasılatının %20,6, dönem kar ve zarar toplamının %34,5 oranında artması sonucunda satış karlılığı oranı tekrar nispi bir artış göstererek %5,9'a çıkmıştır. Fakat yine de 2001 kriz sonrası 2004'teki %6,1 ve 2007'deki %7,2'lik satış karlılık oranlarının altında kalmıştır. 2011 yılında ise karlılıkta beklenmedik bir tablo ile karşılaşılmıştır.

2011 yılında İSO 500 genelinde dönem kar ve zarar toplamı cari fiyatlarla %5,5 oranında gerilerken, özel kuruluşlarda sadece %7,9 oranında artmıştır. Sabit fiyatlarla ise İSO 500'de %15,9, özel kuruluşlarda %3,9 oranında düşüşler söz konusudur. Bu gelişmeler doğrultusunda, 2011'de satış karlılığı oranı İSO 500'de %7,6'dan %5,6'ya, özel kuruluşlarda ise %5,9'dan %4,8'e gerilemiştir.

Özel kuruluşlarda üç basamaklı alt sektörler itibarıyla satış karlılığı oranlarına bakıldığında, 2011 yılında en yüksek satış karlılığı oranına sahip sektörün %28,2 ile Tütün İşleme Sanayi olduğu görülmektedir. İkinci sırada %18,1 ile Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi, üçüncü sırada %14,3 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi bulunmaktadır. Basım Sanayi ise -%3,4 ile en düşük karlılık oranına sahip sektördür. 2011 yılında imalat sanayi satış karlılık oranı ise %4,5'tir.

Aktif (Varlık) Karlılığı

2011 yılında satış karlılığında olduğu gibi, aktif karlılığında da önemli bir azalış söz konusudur. 2001 krizinde İSO 500'de aktif karlılığı -%0,5, özel kuruluşlarda %1,8 iken, 2007'de İSO 500'de %8,7, özel kuruluşlarda %10,1 ile tepe yapmıştır. 2009'da İSO 500'de %6'ya, özel kuruluşlarda %6,1'e gerileyen oran, 2010'da İSO 500'de %8,3, özel kuruluşlarda %7,1'e yükselmiştir. 2011'de ise İSO 500'de %6,8'e, özel kuruluşlarda %6,5'e gerilemiştir. Özel kuruluşlarda 2011 yılı aktif karlılığı oranı, 2004, 2006, 2007 ve 2010 yılları oranlarının altında bulunmaktadır. Kamuda ise 2011 yılı aktif karlılık oranı %9,2'dir.

2011 yılında özel kuruluşlarda aktif karlılık oranlarına alt sektörler itibarıyla bakıldığında, satış karlılığında olduğu gibi aktif karlılığında %24,3 ile Tütün İşleme Sanayi ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada %18,9 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi, üçüncü sırada %12,9 ile Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi bulunmaktadır. Aktif karlılığında ise en düşük oran -%1,9 ile Basım Sanayi ve Çanak, Çömlek, Çini ve Porselen Sanayindedir. İmalat sanayi için ise aktif karlılık oranı %6,3'tür.

Özkaynak Karlılığı

2011 yılında İSO 500'de özkaynak karlılık oranı %16,9'dan %14,8'e gerilemiştir. Aynı yılda özel kuruluşlar özkaynak karlılığı oranı %15,6'dır. 2001 kriz sonrası 2002'de %23,3 olan özel kuruluşlar özkaynak karlılık oranı, izleyen yıllarda tekrar inişe geçerken, 2007'de %19,4'e yükselmiştir. 2008'de %10,9 ile dip yapan özel kuruluşlar özkaynak karlılık oranı, nispi bir artış

Satış Karlılığı (Dönem Kar ve Zarar Toplamı/Satış Hasılatı) (%)									
	2003 (*)	2004 (*)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
500 Büyük Sanayi Kuruluşu	5,6	6,7	4,6	5,9	7,2	3,9	5,8	7,6	5,6
Özel Kuruluşlar	5,5	6,1	4,7	5,9	7,2	3,6	5,2	5,9	4,8
Kamu Kuruluşları	6,3	10,6	4,3	4,7	6,9	8,2	14,7	32,5	19,1

(*) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar kullanılarak hesaplanmıştır.

Aktif (Varlık) Karlılığı (Dönem Kar ve Zarar Toplamı/Aktif (Varlık) Toplamı) (%)									
	2003 (*)	2004 (*)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
500 Büyük Sanayi Kuruluşu	6,2	7,8	5,4	7,3	8,7	4,7	6,0	8,3	6,8
Özel Kuruluşlar	6,8	8,0	6,3	8,4	10,1	5,0	6,1	7,1	6,5
Kamu Kuruluşları	4,4	7,1	1,7	2,1	2,7	3,2	5,6	14,6	9,2

(*) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar kullanılarak hesaplanmıştır.

Özkaynak Karlılığı (Dönem Kar ve Zarar Toplamı/Özkaynak) (%)									
	2003 (*)	2004 (*)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
500 Büyük Sanayi Kuruluşu	12,2	14,3	10,3	13,8	15,9	9,9	11,8	16,9	14,8
Özel Kuruluşlar	13,9	15,2	12,2	16,6	19,4	10,9	12,4	15,5	15,6
Kamu Kuruluşları	7,7	11,6	2,8	3,2	4,0	5,6	9,3	21,8	11,7

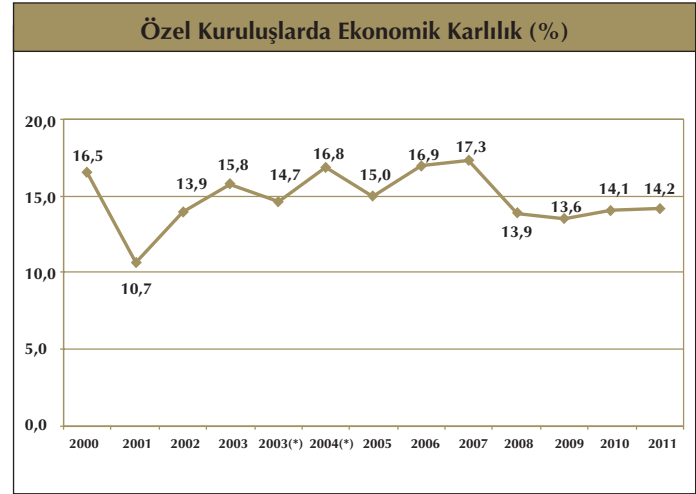
(*) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar kullanılarak hesaplanmıştır.

göstererek 2009'da %12,4'e, 2010'da %15,5'e yükselmiştir. 2011 için de oran %15,6'dır. 2011 yılında kamu kuruluşlarında ise özkaynak karlılığı %11,7'dir. 2011 yılında özel kuruluşlarda alt sektörler itibarıyla özkaynak karlılığına bakıldığında, satış karlılığı ve aktif karlılığında olduğu gibi özkaynak karlılığında da %51,7'lik oranla Tütün İşleme Sanayi ilk sırada yer almaktadır. Bu sektörü %39,6 ile Petrol Ürünleri Sanayi, %28,2 ile Taşıt Araçları Sanayi takip etmektedir. Özkaynak karlılığında en düşük oran %5,4 ile Çanak, Çömlek, Çini ve Porselen Sanayindedir. Özel imalat sanayi özkaynak karlılığı ise %15,3'tür.

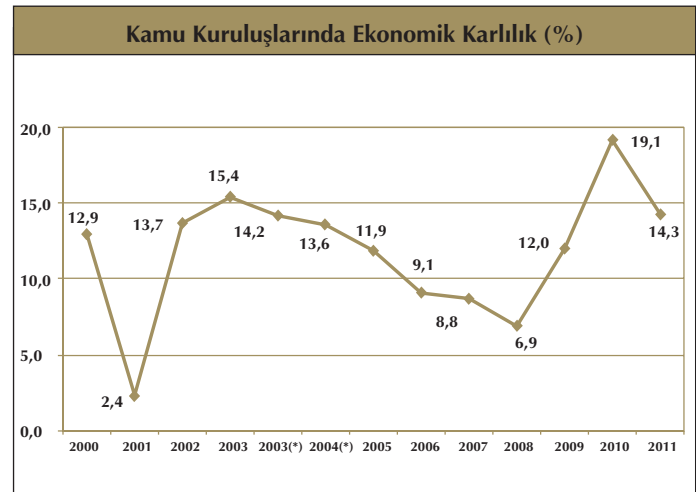
Ekonomik Karlılık

Kuruluşların yarattıkları net katma değer, aktif (varlık) toplamına oranı ekonomik karlılık olarak ifade edilmektedir. Ekonomik karlılık, kuruluşun özkaynak ve dış kaynak olarak sahip olduğu varlık karşılığında ekonomiye net ilave kıymet olarak katkısının ne boyutta olduğunu göstermektedir. Bu kavram, varlık verimliliği olarak da adlandırılmaktadır.

Ekonomik karlılık oranı 1990'lı yılların başlarında daha yüksek oranlarda olup, konulan para karşılığında daha yüksek oranda net katma değer yaratıldığını göstermektedir. Özel kuruluşlarda 1990'lı yıllarda %30'lar düzeyinde olan ekonomik karlılık oranı, 2001 krizinde %10,7'ye gerilemiştir. 2001 krizi sonrası ekonomideki iyileşme ile birlikte ekonomik karlılıkta da nispi bir iyileşme görülmüş ama hiçbir zaman eski verimlilik oranlarına ulaşamamıştır. Özel kuruluşlarda 2007'de %17,3'e çıkan özel kuruluşlar ekonomik karlılık oranı, 2007 sonrasında tekrar düşüşe geçmiş, 2009'da %13,6 olan oran 2010'da %14,1'e yükselmiştir. 2011'de de bu oran %14,2'dir. Görüldüğü gibi ekonomik karlılık oranı 2010'da ve 2011'de 2009'a göre nispi bir artış gösterse de, hala çok düşük düzeylerdedir.

(*) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar üzerinden hesaplanmıştır.

(*) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar üzerinden hesaplanmıştır.

Sektörel Karlılık Oranları (%) - 2011										
Sektörler		500 BSK			Özel Kuruluşlar			Kamu Kuruluşları		
		Satış Karlılığı	Aktif Karlılığı	Özkaynak Karlılığı	Satış Karlılığı	Aktif Karlılığı	Özkaynak Karlılığı	Satış Karlılığı	Aktif Karlılığı	Özkaynak Karlılığı
311	Gıda Maddeleri Sanayi	4,2	5,5	12,9	5,0	7,1	18,0	-6,7	-4,2	-7,1
312	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	-0,4	-0,7	-1,6	0,6	1,3	3,6	-7,3	-7,0	-12,4
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	5,4	3,1	5,5	5,4	3,1	5,5	-	-	-
314	Tütün İşleme Sanayi	28,2	24,3	51,7	28,2	24,3	51,7	-	-	-
321	Dokuma Sanayi	8,8	7,0	13,8	8,8	7,0	13,8	-	-	-
322	Giyim Eşya Sanayi	6,8	7,5	16,4	6,8	7,5	16,4	-	-	-
324	Ayakkabı Sanayi	4,7	2,9	5,4	4,7	2,9	5,4	-	-	-
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	2,7	2,0	6,3	2,7	2,0	6,3	-	-	-
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat San,	14,3	18,9	24,9	14,3	18,9	24,9	-	-	-
341	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi	2,0	2,3	5,0	2,0	2,3	5,0	-	-	-
342	Basım Sanayi	-3,4	-1,9	-3,0	-3,4	-1,9	-3,0	-	-	-
351	Ana Kimya Sanayi	8,4	10,3	20,3	8,4	10,3	20,3	-	-	-
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	1,7	1,9	4,3	1,7	1,9	4,3	-	-	-
353	Petrol Ürünleri Sanayi	7,8	15,7	32,8	3,4	10,1	39,6	75,5	25,7	29,3
354	Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	0,7	2,4	7,0	0,8	2,6	7,7	-4,4	-17,5	-103,2
355	Lastik Ürünleri Sanayi	5,3	8,3	20,1	5,3	8,3	20,1	-	-	-
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	5,1	5,7	13,7	5,1	5,7	13,7	-	-	-
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	-2,2	-1,9	-5,4	-2,2	-1,9	-5,4	-	-	-
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya San,	18,1	12,9	21,2	18,1	12,9	21,2	-	-	-
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	11,1	8,5	13,9	11,1	8,5	13,9	-	-	-
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	2,2	2,6	6,9	2,2	2,6	6,9	-	-	-
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	3,8	4,9	13,4	3,8	4,9	13,4	-	-	-
381	Metal Eşya Sanayi	7,0	6,0	15,1	2,4	2,5	8,1	19,4	10,8	21,0
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	6,5	8,1	20,3	6,5	8,1	20,3	-	-	-
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	4,3	4,6	13,5	4,3	4,6	13,5	-	-	-
384	Taşıt Araçları Sanayi	6,5	11,2	27,8	6,5	11,3	28,2	1,2	0,8	2,3
390	Diğer İmalat Sanayi	-0,3	-1,1	-2,2	-0,3	-1,1	-2,2	-	-	-
3	İmalat Sanayi	4,8	6,6	15,4	4,5	6,3	15,3	20,7	11,4	16,2

2011 yılında ekonomik karlılık oranlarına alt sektörler itibarıyla bakıldığında, özel kuruluşlarda en yüksek orana sahip sektör %32,1 ile Tütün İşleme Sanayidir. %30,1 ile Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi ikinci sırada, %27,7 ile Lastik Ürünleri Sanayi üçüncü sırada bulunmaktadır. Ekonomik karlılıkta en küçük oran, %3,9 ile Diğer İmalat Sanayindedir.

İkinci sırada %5,5 ile Ayakkabı Sanayi, üçüncü sırada %5,7 ile İçki Sanayi yer almaktadır. 2011 yılında özel imalat sanayi ekonomik karlılık oranı %14,6'dır. Ekonomik karlılık oranının artırılması, istihdam ve kaynak yaratma yani tasarruf edebilme anlamında önemli bir iyileşme sağlanmasına yardımcı olması açısından büyük önem taşımaktadır.

Ekonomik Karlılık (Net Katma Değer/Aktif (Varlık) Toplamı (%))									
	2003 (*)	2004 (*)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
500 Büyük Sanayi Kuruluşu	14,6	16,1	14,4	15,6	15,7	12,7	13,3	14,9	14,2
Özel Kuruluşlar	14,7	16,8	15,0	16,9	17,3	13,9	13,6	14,1	14,2
Kamu Kuruluşları	14,2	13,6	11,9	9,1	8,8	6,9	12,0	19,1	14,3

(*) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar kullanılarak hesaplanmıştır.

Sektörel Ekonomik Karlılık (%) - 2011				
Sektörler	500 BSK	Özel Kuruluşlar	Kamu Kuruluşları	
311 Gıda Maddeleri Sanayi	15,6	15,9	13,9	
312 Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	13,7	10,1	25,8	
313 İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	5,7	5,7	-	
314 Tütün İşleme Sanayi	32,1	32,1	-	
321 Dokuma Sanayi	14,4	14,4	-	
322 Giyim Eşya Sanayi	22,1	22,1	-	
324 Ayakkabı Sanayi	5,5	5,5	-	
331 Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	5,9	5,9	-	
332 Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	30,1	30,1	-	
341 Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi	14,5	14,5	-	
342 Basım Sanayi	6,9	6,9	-	
351 Ana Kimya Sanayi	14,0	14,0	-	
352 Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	18,8	18,8	-	
353 Petrol Ürünleri Sanayi	15,0	16,0	13,2	
354 Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	7,7	7,8	-4,4	
355 Lastik Ürünleri Sanayi	27,7	27,7	-	
356 Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	16,1	16,1	-	
361 Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	6,4	6,4	-	
362 Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	22,0	22,0	-	
369 Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	15,7	15,7	-	
371 Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	6,7	6,7	-	
372 Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	15,7	15,7	-	
381 Metal Eşya Sanayi	22,0	13,9	33,3	
382 Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	17,6	17,6	-	
383 Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	15,5	15,5	-	
384 Taşıt Araçları Sanayi	24,4	24,3	31,0	
390 Diğer İmalat Sanayi	3,9	3,9	-	
3 İmalat Sanayi	14,7	14,6	16,8	

Varlık Devir Hızı (Satış Hasılatı/Aktif (Varlık) Toplamı)		
	Özel Kuruluşlar	Kamu Kuruluşları
1992	1,67	0,99
1993	1,60	0,95
1994	1,54	0,96
1995	1,61	1,04
1996	1,57	1,14
1997	1,53	1,21
1998	1,40	1,00
1998 (*)	1,21	1,00
1999	1,08	0,74
2000	1,28	0,76
2001	1,24	0,64
2002	1,24	0,77
2003	1,35	0,78
2003 (**)	1,24	0,69
2004 (**)	1,30	0,67
2005	1,35	0,39
2006	1,42	0,44
2007	1,40	0,39
2008	1,37	0,39
2009	1,17	0,38
2010	1,20	0,45
2011	1,34	0,48

(*) 1998'den sonra satış tutarları içinden tüm satış vergileri düşülmüş ve satışlar net olarak alınmıştır.

(**) Enflasyon muhasebesine göre düzeltilmiş rakamlar kullanılarak hesaplanmıştır.

Varlık Devir Hızı

Finansal verimlilik ve faaliyet etkinliği göstergesi olarak varlık devir hızı kullanılmaktadır. Varlık devir hızı, satış hasılatının, aktif (varlık) toplamına oranlanması ile elde edilmektedir. Türkiye'de reel sektörün en önemli sıkıntısı rekabet gücünün zayıf olmasıdır. Rekabet gücünün zayıf olmasındaki temel neden, girdi/çıktı oranlarının rekabet ettiğimiz ülkelere büyük olmasından kaynaklanmaktadır. Bu sıkıntı, kuruluşların işe bağladıkları parayı hızla döndürebilmeleri halinde azaltılabilmektedir. Fakat ISO 500'de kuruluşların diğer karlılık oranlarında olduğu gibi devir hızlarında da, 1990'lı yıllardaki oranların altında kaldıkları görülmektedir.

Özel kuruluşlarda 1990'lı yıllarda 1,60 seviyelerinde olan varlık devir hızı, 2001 krizinde 1,24'e gerilemiş, 2006'da 1,42'ye çıkan oran, 2009'da tekrar 1,17'ye gerilemiştir. 2010 yılında 1,20 olan oran, 2011 yılında küçük bir artışla 1,34'e yükselmiştir. Bu oran da oldukça düşük bir düzeyi işaret etmektedir. Kamu kuruluşlarında da, özel kuruluşlardakine benzer bir seyir takip eden varlık devir hızı 2011 yılında 0,48 ile oldukça düşüktür.

2011 yılında varlık devir hızlarına alt sektörler itibarıyla bakıldığında, özel kuruluşlarda en yüksek devir hızına sahip sektörün 3,80 ile Diğer İmalat Sanayi olduğu görülmektedir. 3,25 ile Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi ikinci sırada, 2,95 ile Petrol Ürünleri Sanayi üçüncü sırada yer almaktadır. En düşük devir hızına sahip olan sektör ise 0,55 ile Basım Sanayidir. 2011 yılında özel imalat sanayi için varlık devir hızı ise 1,42'dir.

Özkaynak Devir Hızı

2011 yılında imalat sanayinde faaliyet gösteren özel kuruluşlara ait özkaynak devir hızı 3,43'tür. Bu oran 2010'daki 2,74'ten daha yüksektir. Özkaynak devir hızına alt sektörler itibarıyla bakıldığında, ilk sırayı 11,55 ile Petrol Ürünleri Sanayi, ikinci sırayı

9,47 ile Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi, üçüncü sırayı 7,88 ile Diğer İmalat Sanayi almıştır. En düşük özkaynak devir hızına sahip sektör ise 0,87 ile Basım Sanayidir.

İşletme Sermayesi (Dönen Sermaye) Devir Hızı

2011 yılında imalat sanayinde faaliyet gösteren özel kuruluşlarda işletme sermayesi devir hızı 2,36'dır. Bu oran 2010 yılındaki 2,16'dan biraz daha yüksektir.

Özel kuruluşlarda işletme sermayesi devir hızı en yüksek olan sektör, 6,67 ile Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayidir. İkinci sırada 4,25 ile Petrol Ürünleri Sanayi, üçüncü sırada 4,09 ile Diğer İmalat Sanayi almıştır. En düşük oran 0,93 ile Ayakkabı Sanayindedir.

Sektörel Devir Hızları-2011										
Sektörler		Varlık Devir Hızı			Özkaynak Devir Hızı			İşletme Sermayesi (Dönen Sermaye) Devir Hızı		
		500 BSK	ÖK	KK	500 BSK	ÖK	KK	500 BSK	ÖK	KK
311	Gıda Maddeleri Sanayi	1,29	1,41	0,63	3,07	3,57	1,06	2,02	2,25	0,87
312	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	1,87	2,15	0,96	4,69	6,13	1,71	2,42	2,91	1,07
313	İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	0,57	0,57	-	1,01	1,01	-	1,47	1,47	-
314	Tütün İşleme Sanayi	0,86	0,86	-	1,83	1,83	-	1,04	1,04	-
321	Dokuma Sanayi	0,79	0,79	-	1,57	1,57	-	1,44	1,44	-
322	Giyim Eşya Sanayi	1,10	1,10	-	2,43	2,43	-	1,57	1,57	-
324	Ayakkabı Sanayi	0,60	0,60	-	1,14	1,14	-	0,93	0,93	-
331	Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	0,74	0,74	-	2,37	2,37	-	1,34	1,34	-
332	Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	1,31	1,31	-	1,74	1,74	-	2,28	2,28	-
341	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi	1,13	1,13	-	2,46	2,46	-	1,95	1,95	-
342	Basım Sanayi	0,55	0,55	-	0,87	0,87	-	1,58	1,58	-
351	Ana Kimya Sanayi	1,22	1,22	-	2,41	2,41	-	2,05	2,05	-
352	Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	1,14	1,14	-	2,50	2,50	-	1,61	1,61	-
353	Petrol Ürünleri Sanayi	2,01	2,95	0,34	4,20	11,55	0,39	3,02	4,25	0,55
354	Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	3,26	3,25	4,01	9,55	9,47	23,59	6,62	6,67	4,44
355	Lastik Ürünleri Sanayi	1,55	1,55	-	3,77	3,77	-	2,42	2,42	-
356	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	1,13	1,13	-	2,68	2,68	-	1,66	1,66	-
361	Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	0,84	0,84	-	2,41	2,41	-	1,58	1,58	-
362	Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	0,71	0,71	-	1,17	1,17	-	1,20	1,20	-
369	Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	0,76	0,76	-	1,25	1,25	-	2,09	2,09	-
371	Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	1,21	1,21	-	3,19	3,19	-	2,32	2,32	-
372	Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	1,29	1,29	-	3,54	3,54	-	2,06	2,06	-
381	Metal Eşya Sanayi	0,86	1,08	0,55	2,16	3,43	1,08	1,21	1,45	0,84
382	Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	1,24	1,24	-	3,12	3,12	-	1,74	1,74	-
383	Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	1,08	1,08	-	3,18	3,18	-	1,47	1,47	-
384	Taşıt Araçları Sanayi	1,73	1,75	0,67	4,31	4,35	1,88	2,68	2,72	0,84
390	Diğer İmalat Sanayi	3,80	3,80	-	7,88	7,88	-	4,09	4,09	-
3	İmalat Sanayi	1,37	1,42	0,55	3,20	3,43	0,78	2,27	2,36	0,81

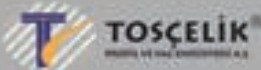
Size Çelikten Daha Fazlasını Sunuyoruz

Demir çelik sektöründe sürekli yatırımlarımız,
çevreye saygılı üretim tesislerimiz, binlerce kişiye sağladığımız
istihdam ve geliştirdiğimiz sosyal sorumluluk projelerimiz ile
hayatınızın her anında yanınızdayız.

Yaşam İçin TOSYALI

Org. San. Böl. Sarıseki / Iskenderun / Hatay Tel : 0090 0326 656 28 90 Faks: 0090 656 21 00 - 28 95

www.tosyaliholding.com.tr

Net Katma Değerin Faktör Gelirleri (Fonksiyonel) Dağılımı

2011 yılında kredi faiz oranlarının yükselmesi, finansman giderlerini arttırarak ödenen faizler payının yükselmesine neden olmuştur.

İSO 500 çalışması kapsamında kuruluşlardan ekonomik büyüklüklere ilişkin bilgiler derlenirken, sanayi kuruluşlarının yarattıkları katma değeri hesaplayabilmek için kuruluşların üretime iştirak eden üretim faktörlerine ödedikleri faktör gelirleri de istenmektedir.

İSO 500 kapsamındaki kuruluşlardan üretim faktörlerinden emek karşılığı olan ödenen maaş ve ücretler (tam istihkak iş gücü payları ve işverenin ödediği sosyal güvenlik primleri), sermaye karşılığı olan ödenen faizler, üreticinin payı olan milli gelir anlamında kar bilgileri alınarak kuruluşların yarattıkları net katma değer hesaplanmaktadır.

Faktör gelirleri yanında ayrıca kuruluşlardan o dönem için ayırdıkları amortisman ve ödedikleri dolaylı vergiler ile varsa aldıkları sübvansiyonlar ile ilgili bilgiler de istenmektedir.

Net katma değer büyüklüğüne, o dönem için ayrılan amortisman ve net dolaylı vergiler (dolaylı vergi-sübvansiyon) eklenip kuruluş bazında temel fiyatlarla brüt katma değer ve üretici fiyatlarıyla brüt katma değer büyüklükleri hesaplanmaktadır.

İSO 500 çalışmasında 1982 yılından bu yana 30 yıllık dönemde net katma değer faktör gelirleri (fonksiyonel) dağılımı verilmektedir. Bu dağılım, son 30 yıllık dönemde İSO 500’de yaratılan net katma değer faktör gelirleri itibarıyla önemli değişimlerin olduğu görülmektedir.

2011 yılında İSO 500’de net katma değer faktör gelirleri itibarıyla dağılımında ödenen maaş ve ücretlerin payı %50,4’tür. Aynı yılda ödenen faizlerin payı %9,7 iken, milli gelir anlamında kar payı ise %39,9 olmuştur.

2011 yılında özel kuruluşların yarattıkları net katma değerde ödenen maaş ve ücretlerin payı %49,2’dir. 2010 yılında %52,9

olan bu payın 2011’de 3,7 puan azaldığı görülmektedir. 2011 yılında ödenen faizler payı da %10,6 olmuştur. 2008’de %16 olan bu pay, 2009’da %12, 2010’da %9’a gerilemiştir.

Bu gerilemede kredi faiz oranlarının düşmesi başlıca etken olurken, 2011 yılı ikinci yarısı ile birlikte kredi faiz oranlarının tekrar yükselmesi, finansman giderlerini arttırarak ödenen faizler payının tekrar artışa geçmesine neden olmuştur.

2011 yılında özel kuruluşlarda milli gelir anlamında kar payı %40,2 olarak gerçekleşmiştir. 2007’de %41,1 olan bu oran, 2008’de %27,1’e gerilemiş, 2009’da %32,4’e çıkmış, 2010 ve 2011’de nispi bir artışla sırasıyla %38,1’e ve %40,2’ye yükselmiştir.

Özellikle 2009 ve 2010’da düşen kredi faiz oranları net katma değer dağılımında ödenen faizlerin payını düşürmüş, bu düşüş milli gelir anlamında kar payının artmasına neden olmuştur.

2011’de ise ödenen faizler payı artarken, kar payı küçük bir artış göstermiş, buna karşılık ödenen maaş ve ücretler payı küçülmüştür.

İSO 500 deki kamu kuruluşlarının net katma değer dağılımına bakıldığında, 2010 yılında ödenen maaş ve ücretler payının ilk kez %37,8 gibi oldukça küçük bir seviyeye gerileyip, 2011 yılında ise %58,5’e yükseldiği görülmektedir.

Ödenen faizlerin payı ise yine 2010’da ilk kez %2 gibi oldukça küçük bir orana gerilerken, 2011’de ufak bir artışla %3,5’e yükselmiştir. Milli gelir anlamında kar payı ise 2010’da %60,2 iken, 2011’de %38’e gerilemiştir.

2011 yılında kredi faiz oranlarındaki yükseliş, ödenen faizlerin net katma değer dağılımı içindeki payını özel ve kamu kuruluşlarında arttırırken, milli gelir anlamında kar payının özelerde 2,2 puan artmasına karşılık, kamu kuruluşlarında 22,1 puan azalmasına neden olmuştur.

Net Katma Değerin Faktör Gelirlerine Göre Dağılımı (%)									
500 Büyük Sanayi Kuruluşu									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ödenen Maaş ve Ücretler	66,1	53,6	62,7	54,4	54,1	61,8	57,2	49,9	50,4
Ödenen Faizler	14,0	10,5	8,2	9,3	9,0	15,7	11,0	7,6	9,7
Ödenen Kiralar	1,5	-	-	-	-	-	-	-	-
Milli Gelir Anlamında Kar	18,4	35,9	29,2	36,2	36,9	22,5	31,8	42,5	39,9
Net Katma Değer	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Özel Kuruluşlar									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ödenen Maaş ve Ücretler	62,0	50,4	59,2	50,1	49,8	57,0	55,6	52,9	49,2
Ödenen Faizler	13,3	11,7	8,8	9,7	9,1	16,0	12,0	9,0	10,6
Ödenen Kiralar	1,8	-	-	-	-	-	-	-	-
Milli Gelir Anlamında Kar	22,9	37,9	32,0	40,2	41,1	27,1	32,4	38,1	40,2
Net Katma Değer	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kamu Kuruluşları									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ödenen Maaş ve Ücretler	79,2	67,5	82,3	93,5	91,6	110,2	65,7	37,8	58,5
Ödenen Faizler	16,3	5,2	4,5	5,9	8,1	13,6	5,8	2,0	3,5
Ödenen Kiralar	0,6	-	-	-	-	-	-	-	-
Milli Gelir Anlamında Kar	4,0	27,4	13,3	0,6	0,3	-23,9	28,5	60,2	38,0
Net Katma Değer	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler

İSO 500 çalışması kapsamında kuruluşların üretim faaliyeti sonucu yarattıkları katma değer hesaplanmaya çalışılmaktadır. Kuruluşların yarattıkları katma değer gelir yolundan, yani kuruluşların ödedikleri faktör gelirlerinin toplanmasıyla hesaplanmaktadır.

Kuruluşların ödedikleri faktör gelirlerinden tam istihkak olarak ödenen maaş ve ücretler ile ödenen faizler doğrudan kuruluşlardan alınırken, üreticinin payı olan milli gelir anlamında kar veya zararı hesaplayabilmek için kuruluşların gelirleri içindeki üretim faaliyeti dışı gelirlerin (temettü ve iştirak gelirleri, faiz gelirleri, net kambiyo karları, menkul ve gayrimenkul, duran varlık satışları vb.) düşülmesi gerekmektedir.

Milli gelir anlamında kara ulaşabilmek için vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamından üretim faaliyeti dışı gelirler düşülerek o yıl için kar kapsamında olması gereken karşılıklar ilave edilmektedir.

Üretim faaliyeti dışı gelirler, ekonominin olumsuz gittiği yıllarda dönem kar ve zarar toplamı içinde önemli boyutlara ulaşmaktadır. Olumlu dönemlerde ise bu oran küçülmektedir.

Zira İSO 500 çalışması kapsamındaki özel kuruluşlarda üretim faaliyeti dışı gelirlerin dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı incelendiğinde, kriz yılları olan 1998-2001 yılları arasında üretim faaliyeti dışı gelirlerin dönem kar ve zarar toplamı içindeki payının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. 2001 kriz yılında özel kuruluşlarda üretim faaliyeti dışı gelirlerin dönem kar ve zarar toplamını içindeki payı %547 ile tepe yaparken, 2006 yılında oran %26,3 ile 1989 sonrasındaki en düşük seviyesine inmiştir. 2007’de %35,6, 2008’de %36,8, 2009’da %44,2 olan bu oran, 2010 ve 2011’de tekrar düşüşe geçerek %34,3’e ve %22,7’ye gerilemiştir. Bu oran 1987 sonrasında karşılaşılan en düşük orandır.

2011 yılında özel kuruluşlarda üretim faaliyeti dışı gelirlerin toplamı 4,3 milyar TL’dir. 2010 yılında 6 milyar TL olan bu tutar, 2011 yılında %28,5 oranında düşüş göstermiştir. Dönem kar ve zarar toplamındaki artış ise 2010’da %35,8 iken, 2011’de %7,9 olmuştur. 2011 yılı ikinci yarısı ile birlikte kurlarda ve kredi faiz oranlarında görülen artış, dönem kar ve zararı toplamındaki artışın çok küçük kalmasına neden olmuştur.

Özel Kuruluşlarda Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler (TL)

	Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler (1)	Değişim (%)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.) (2)	Değişim (%)	1/2 (%)
1995	96.191.958	66,7	206.857.875	95 9	46,5
1996	195.948.193	103,7	370.418.929	79,1	52,9
1997	407.054.079	107,7	771.761.381	108,3	52,7
1998	699.577.134	71,9	797.402.394	3,3	87,7
1999	1.577.329.277	125,5	720.405.946	-9,7	219,0
2000	1.760.163.086	11,6	1.538.333.855	113,5	114,4
2001	4.645.687.973	165,4	718.029.004	-53,3	547,0
2002	4.833.432.876	4,0	4.269.008.132	494,5	113,2
2003	5.016.304.190	3,8	6.985.609.668	63,6	71,8
2004	3.557.069.000	-29,1	9.087.928.518	30,1	39,1
2005	3.048.142.484	-14,3	8.236.526.584	-9,4	37,0
2006	3.380.665.053	10,9	12.855.752.414	56,1	26,3
2007	6.124.524.780	81,2	17.223.034.088	34,0	35,6
2008	3.793.360.109	-38,1	10.317.558.781	-40,1	36,8
2009	5.686.581.323	50,1	12.852.111.028	24,6	44,2
2010	5.980.685.439	5,2	17.453.114.853	35,8	34,3
2011	4.277.422.708	-28,5	18.828.305.331	7,9	22,7

İstihdam, Brüt Katma Değer Dağılımı ve Nispi Hasıla Oranları

ISO 500 çalışmasında imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren kuruluşların iki basamaklı alt sektörler itibarıyla istihdam ve üretici fiyatlarıyla brüt katma değer dağılımı ile nispi hasıla oranları hesaplanmaktadır. Nispi hasıla oranı ISO 500'de imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren kuruluşlarda alt sektörler itibarıyla kişi başına yaratılan katma değer, imalat sanayinde kişi başına yaratılan katma değere oranlanması yoluyla bulunmaktadır. Nispi hasıla oranları, alt sektörlerin katma değer verimliliklerini ortaya koymaktadır.

2011 yılında ISO 500'de imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren kuruluşların istihdamdaki dağılımı şöyledir. 2011 yılında ISO 500'de imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren kuruluşlarda ücretle çalışanlar açısından en büyük pay %20,1 ile Gıda, İçki ve Tütün Sanayine aittir. 2010 yılında %20,7'lik payla ilk sırada yer alan bu sektör, 2011 yılında da aynı konumunu korumuştur. 2011 yılında %20,1'lik pay ile ilk sırada yer alan Gıda, İçki ve Tütün Sanayi 30 yıl önce yani 1982 yılında %19,7'lik payla ikinci sıradadır. Bu kadar uzun bir süreçte bu sektörün istihdamı açısından önemli bir değişim yaşanmamıştır. 2011 yılında istihdam dağılımında ikinci sırada %17,4 payla Taşıt Araçları Sanayi bulunmaktadır. Bu sektörün 1982 yılındaki payının %4,2 olduğu dikkate alındığında, son 30 yılda ISO 500 kapsamında imalat sanayinde faaliyet gösteren kuruluşlar arasında Taşıt Araçları Sanayinin istihdam açısından önemli bir değişim yarattığı görülmektedir. 2011 yılında istihdamda üçüncü sırada %15'lik payla Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi yer almıştır. 1982'de bu sektörün %12,7'lik payla dördüncü sırada

olduğu görülmektedir. Çok uzun bir süreçte orandaki değişim oldukça küçük kalmıştır. 2011'de dördüncü sırada %13,9'luk payla Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi bulunmaktadır. Bu sektörün 1982'de %26,5'lik payla ilk sırada yer aldığı dikkate alındığında, son 30 yılda sektörün istihdam ağırlığında önemli bir azalma yaşandığı görülmektedir.

ISO 500'de imalat sanayinde faaliyet gösteren kuruluşlarda üretici fiyatlarıyla brüt katma değerde 2011'de %42 ile Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi ilk sırada, %24,3 ile Gıda, İçki ve Tütün Sanayi ikinci sırada yer almaktadır. Bu iki sektör dışında diğer sektörlerin yaratılan katma değerdeki payları hızla küçülmektedir. 2011 yılında Taşıt Araçları Sanayi %8,9 payla üçüncü sırada yer almaktadır. Bu sektörün istihdamdaki payı 1982'den 2011'e %4,2'ten %17,4'e çıkarken, brüt katma değerdeki payı %6,3'ten %8,9'a daha küçük oranlı bir artış göstermiştir. Gerek istihdam gerekse yaratılan katma değerde son 30 yılda, ISO 500 imalat sanayi sektöründe çok önemli ve radikal bir yapısal değişim gözükmemektedir.

Alt sektörler itibarıyla nispi hasıla oranları incelendiğinde, 2011 yılında Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayinde oran 336,1'dir. Ancak brüt katma değer üzerinden hesaplanan nispi hasıla oranlarında, ödenen dolaylı vergilerin ağırlığı nedeniyle bu sektörün diğer sektörlerle göre daha yüksek oranlara sahip olduğu görülmektedir. İkinci sıradaki sektör 120,6 ile Gıda, İçki ve Tütün Sanayidir. Bu sektörün ikinci sırada yer almasında da, ödenen dolaylı vergilerin yüksek olması belirleyici olmuştur.

İmalat Sanayinde İstihdam ve Katma Değerin Dağılımı ve Nispi Hasıla Oranları

	1982			2001			2010			2011		
	İstihdam Dağılımı	Brüt Katma Değer Dağılımı	Nispi Hasıla Oranı	İstihdam Dağılımı	Brüt Katma Değer Dağılımı	Nispi Hasıla Oranı	İstihdam Dağılımı	Brüt Katma Değer Dağılımı	Nispi Hasıla Oranı	İstihdam Dağılımı	Brüt Katma Değer Dağılımı	Nispi Hasıla Oranı
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	19,7	14,0	70,9	24,7	22,4	90,6	20,7	26,0	125,5	20,1	24,3	120,6
Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	26,3	15,7	59,8	27,7	10,1	36,3	15,1	3,2	21,3	13,9	3,3	23,5
Orman Ürünleri ve Mobilya	0,5	0,6	1,1	1,6	0,7	41,4	2,5	1,4	56,0	2,4	1,1	45,6
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım	3,8	2,7	72,9	2,9	0,1	4,9	1,7	1,0	62,5	1,7	0,8	50,1
Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	11,7	26,0	221,9	11,6	47,2	406,6	13,4	43,0	320,0	12,5	42,0	336,1
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	6,8	7,7	113,0	4,6	4,5	96,5	5,3	3,9	72,8	5,2	3,8	72,7
Ana Metal Sanayi	14,1	14,6	103,7	8,4	3,8	45,8	10,7	5,9	55,0	11,5	8,1	70,7
Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler	12,7	12,0	94,4	10,0	7,2	71,8	15,0	7,5	49,6	15,0	7,6	50,7
Taşıt Araçları Sanayi	4,2	6,3	151,1	8,3	4,0	48,4	15,3	8,1	53,1	17,4	8,9	51,2
Diğer İmalat	0,3	0,5	165,5	0,2	0,1	43,8	0,3	0,0	5,6	0,3	0,0	18,6
İmalat Sanayi	100,0	100,0	-	100,0	100,0	-	100,0	100,0	-	100,0	100,0	-

Not: Nispi hasıla oranı, alt sektörlerde kişi başına düşen katma değer, imalat sanayinde kişi başına düşen katma değere oranını ifade etmektedir.

İşgücü Verimliliği (Net Katma Değer/Çalışan Sayısı)

İşgücü verimliliği ile ilgili olarak ilk tabloda, çalışan başına düşen net katma değerler cari fiyatlarla verilmektedir. İkinci tabloda kişi başına düşen net katma değer büyüklükleri, 2003 yılı baz yıl alınarak, 2003 yılı fiyatları ile hesaplanmaktadır. Üçüncü tabloda ise ikinci tablodaki sabit fiyatlarla verilen değerler 2003 yılı=100 olmak üzere oluşturulan düz endekse göre hesaplanmaktadır. Üçüncü tablodaki düz endeks sayılarından yararlanılarak dördüncü tablodaki zincirleme endeks değerleri (yıllık değişimler) oluşturulmaktadır. Son tablo olan beşinci tabloda ise her alt sektörlerde sabit fiyatlarla kişi başına düşen net katma değer, imalat sanayinde sabit fiyatlarla kişi başına düşen net katma değerlere oranlanması yolu ile bulunan nispi hasıla oranları verilmektedir. Bu oranlar üç basamaklı alt sektörlerde sektörel verimlilikleri ve sektörlerin bu bağlamdaki farklılıklarını göstermektedir.

2003 yılı=100 olmak üzere net katma değer işgücü verimliliği incelendiğinde, 2011 yılı için endeks sayısının 128,7 olduğu görülmektedir. 2010 yılı için endeks sayısının 130 olduğu dikkate

alındığında, 2011'de 2010'a göre çok küçük bir azalış söz konusudur. İmalat sanayi net katma değer verimliliği 2009'da %7,7, 2010'da %3,3 oranında artış gösterirken, 2003=100 olmak üzere 2011 için düz endeks sayısının 128,7'de kalması sonucu, kişi başına işgücü verimliliğinde %1'lik bir gerileme yaşanmıştır. 2011 yılı için kişi başına işgücü verimliliğine alt sektörler itibarıyla bakıldığında, Tekstilde %4,6, Giyimde %11,6, Ana Kimyada %28, Petrol Ürünlerinde %6,6, Lastikte %14, Camda %21, Taş ve Toprakta ve Ana Metalde %11,9 ve Taşıt Araçlarında %4,2'lik artışlar söz konusudur.

Üç basamaklı alt sektörler itibarıyla nispi hasıla oranları incelendiğinde, 2011 yılında en yüksek nispi hasıla oranına sahip sektörün Tütün İşleme Sanayi olduğu görülmektedir. 2011 yılında ikinci sırada Petrol Ürünleri Sanayi, üçüncü sırada Ana Kimya Sanayi bulunmaktadır. Bu oranlar, toplam imalat sanayi katma değer verimliliğini arttırmak için, bu sektörlerle yönelik yatırımlara ağırlık verilmesi gerektiğini işaret etmektedir.

Özel Kuruluşlarda İşgücü Verimliliği (Net Katma Değer/Çalışan Sayısı) (Cari Fiyatlarla) (TL)

Sektörler	2003	2006	2007	2008	2009	2010	2011
311 Gıda Maddeleri Sanayi	25.135	38.827	53.627	45.498	68.295	56.010	60.853
312 Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	-3.641	30.171	43.491	32.909	54.094	48.111	36.290
313 İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	77.981	102.185	141.624	129.297	170.276	166.057	93.412
314 Tütün İşleme Sanayi	67.458	250.616	228.182	184.942	209.721	407.565	558.933
321 Dokuma Sanayi	11.467	17.428	19.894	16.963	26.248	31.838	40.939
322 Giyim Eşya Sanayi	9.224	12.955	17.152	22.089	23.792	26.714	31.894
324 Ayakkabı Sanayi	15.437	13.261	13.998	-	18.526	-	17.549
331 Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	38.974	28.012	103.087	27.510	65.167	90.206	64.591
332 Ağaç. Mobilya ve Mefruşat Sanayi	15.207	25.145	29.962	32.286	55.513	55.094	61.523
341 Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi	28.947	52.762	65.004	42.427	48.579	62.239	75.481
342 Basım Sanayi	33.542	80.354	65.114	35.281	94.244	105.784	46.447
351 Ana Kimya Sanayi	51.572	104.336	93.408	93.707	64.607	116.055	166.117
352 Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	41.019	66.712	82.040	89.914	96.204	109.711	81.367
353 Petrol Ürünleri Sanayi	96.335	222.454	304.854	175.330	420.956	317.941	479.391
354 Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	109.464	189.291	233.669	175.258	221.343	173.197	190.429
355 Lastik Ürünleri Sanayi	66.643	81.805	79.138	86.636	91.382	85.083	110.357
356 Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	12.298	45.091	49.169	54.027	83.502	69.893	78.479
361 Çanak. Çömlek. Çini. Porselen Sanayi	33.528	30.283	22.639	12.720	19.391	31.469	16.884
362 Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	58.965	64.595	77.201	61.068	66.196	106.912	138.330
369 Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	52.766	160.753	163.560	107.545	106.339	121.031	144.835
371 Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	41.668	84.705	76.877	95.531	-556	44.692	64.773
372 Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	30.279	85.947	56.911	53.347	56.244	60.079	98.204
381 Metal Eşya Sanayi	44.575	45.358	33.744	42.959	54.963	45.410	47.957
382 Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	53.010	76.957	58.343	48.765	67.324	71.898	73.177
383 Elektrik Makineleri. Aletleri ve Cihazları Sanayi	44.682	53.522	56.149	82.212	108.327	79.693	101.477
384 Taşıt Araçları Sanayi	47.827	56.714	64.574	57.678	56.917	76.507	85.528
390 Diğer İmalat Sanayi	2.279	18.242	-4.938	29.517	36.965	7.851	33.345
3 İmalat Sanayi	32.922	57.335	62.892	60.408	64.662	70.937	79.561

Not: Tüpraş'ın 2005 yılında özelleştirilmesi nedeniyle Petrol Ürünleri Sanayi'nde 2003 ve 2004 yılları rakamlarını bulabilmek için Tüpraş bu yıllarda özel sektör kuruluşu olarak kabul edilmiştir.

Özel Kuruluşlarda İşgücü Verimliliği (Net Katma Değer/Çalışan Sayısı) (2003 Yılı Fiyatlarıyla) (TL)

Sektörler	2003	2006	2007	2008	2009	2010	2011
311 Gıda Maddeleri Sanayi	25.135	31.419	39.600	29.583	42.090	31.947	31.844
312 Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	-3.641	24.415	32.115	21.397	33.338	27.442	18.990
313 İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	77.981	82.689	104.581	84.069	104.940	94.717	48.882
314 Tütün İşleme Sanayi	67.458	202.828	180.884	147.482	152.591	310.454	423.638
321 Dokuma Sanayi	11.467	14.592	16.004	12.978	18.717	20.728	21.687
322 Giyim Eşya Sanayi	9.224	11.967	14.648	18.454	19.186	21.603	24.149
324 Ayakkabı Sanayi	15.437	10.912	10.831	-	13.399	-	10.849
331 Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	38.974	22.820	77.229	19.849	46.097	64.149	42.141
332 Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	15.207	19.991	21.242	22.099	37.883	38.730	39.034
341 Kağıt, Kağıt Ürünleri Sanayi	28.947	46.448	53.691	35.415	39.029	46.048	50.494
342 Basım Sanayi	33.542	61.346	45.970	22.703	54.637	59.339	25.593
351 Ana Kimya Sanayi	51.572	92.660	79.557	71.260	50.545	89.604	114.719
352 Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	41.019	59.246	69.875	68.375	75.265	84.706	56.191
353 Petrol Ürünleri Sanayi	96.335	110.414	149.982	63.571	185.003	114.076	121.643
354 Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	109.464	93.954	114.960	63.545	97.276	62.142	48.320
355 Lastik Ürünleri Sanayi	66.643	63.679	57.964	59.503	60.060	55.198	62.913
356 Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	12.298	35.100	36.014	37.107	54.881	45.344	44.740
361 Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	33.528	20.287	14.133	7.545	11.112	17.432	8.749
362 Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	58.965	43.273	48.196	36.221	37.935	59.224	71.682
369 Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	52.766	107.692	102.109	63.787	60.939	67.046	75.053
371 Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	41.668	48.279	41.917	41.553	-303	20.669	23.132
372 Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	30.279	48.987	31.031	23.204	30.696	27.785	35.071
381 Metal Eşya Sanayi	44.575	33.002	22.108	24.548	30.258	25.084	24.349
382 Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	53.010	61.706	44.755	34.221	45.603	49.384	47.106
383 Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	44.682	44.384	46.306	65.612	84.591	63.023	72.625
384 Taşıt Araçları Sanayi	47.827	49.607	57.724	52.482	49.510	65.246	67.977
390 Diğer İmalat Sanayi	2.279	13.709	-3.515	18.801	23.687	4.745	17.788
3 İmalat Sanayi	32.922	43.088	44.764	38.477	41.434	42.800	42.368

Özel Kuruluşlarda İşgücü Verimliliği (Net Katma Değer/Çalışan Sayısı) (2003 = 100)

Sektörler	2003	2006	2007	2008	2009	2010	2011
311 Gıda Maddeleri Sanayi	100,0	125,0	157,6	117,7	167,5	127,1	126,7
312 Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	100,0	-670,5	-882,0	-587,6	-915,5	-753,6	-521,5
313 İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	100,0	106,0	134,1	107,8	134,6	121,5	62,7
314 Tütün İşleme Sanayi	100,0	300,7	268,1	218,6	226,2	460,2	628,0
321 Dokuma Sanayi	100,0	127,2	139,6	113,2	163,2	180,8	189,1
322 Giyim Eşya Sanayi	100,0	129,7	158,8	200,1	208,0	234,2	261,8
331 Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	100,0	58,6	198,2	50,9	118,3	164,6	108,1
332 Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	100,0	131,5	139,7	145,3	249,1	254,7	256,7
341 Kağıt, Kağıt Ürünleri Sanayi	100,0	160,5	185,5	122,3	134,8	159,1	174,4
342 Basım Sanayi	100,0	182,9	137,1	67,7	162,9	176,9	76,3
351 Ana Kimya Sanayi	100,0	179,7	154,3	138,2	98,0	173,8	222,4
352 Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	100,0	144,4	170,3	166,7	183,5	206,5	137,0
353 Petrol Ürünleri Sanayi	100,0	114,6	155,7	66,0	192,0	118,4	126,3
354 Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	100,0	85,8	105,0	58,1	88,9	56,8	44,1
355 Lastik Ürünleri Sanayi	100,0	95,6	87,0	89,3	90,1	82,8	94,4
356 Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	100,0	285,4	292,8	301,7	446,3	368,7	363,8
361 Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	100,0	60,5	42,2	22,5	33,1	52,0	26,1
362 Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	100,0	73,4	81,7	61,4	64,3	100,4	121,6
369 Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	100,0	204,1	193,5	120,9	115,5	127,1	142,2
371 Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	100,0	115,9	100,6	99,7	-0,7	49,6	55,5
372 Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	100,0	161,8	102,5	76,6	101,4	91,8	115,8
381 Metal Eşya Sanayi	100,0	74,0	49,6	55,1	67,9	56,3	54,6
382 Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	100,0	116,4	84,4	64,6	86,0	93,2	88,9
383 Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	100,0	99,3	103,6	146,8	189,3	141,1	162,5
384 Taşıt Araçları Sanayi	100,0	103,7	120,7	109,7	103,5	136,4	142,1
390 Diğer İmalat Sanayi	100,0	601,6	-154,3	825,1	1,039,5	208,2	780,6
3 İmalat Sanayi	100,0	130,9	136,0	116,9	125,9	130,0	128,7

Özel Kuruluşlarda İşgücü Verimliliği (Yıllık Değişim)

Sektörler	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011
311 Gıda Maddeleri Sanayi	-7,2	10,8	26,0	-25,3	42,3	-24,1	-0,3
312 Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	-566,5	-25,7	31,5	-33,4	55,8	-17,7	-30,8
313 İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	26,2	-0,6	26,5	-19,6	24,8	-9,7	-48,4
314 Tütün İşleme Sanayi	74,7	349,1	-10,8	-18,5	3,5	103,5	36,5
321 Dokuma Sanayi	26,6	29,5	9,7	-18,9	44,2	10,8	4,6
322 Giyim Eşya Sanayi	14,2	7,1	22,4	26,0	4,0	12,6	11,8
331 Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	18,9	-52,8	238,4	-74,3	132,2	39,2	-34,3
332 Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	2,4	11,7	6,3	4,0	71,4	2,2	0,8
341 Kağıt, Kağıt Ürünleri Sanayi	24,4	38,1	15,6	-34,0	10,2	18,0	9,7
342 Basım Sanayi	66,2	-11,9	-25,1	-50,6	140,7	8,6	-56,9
351 Ana Kimya Sanayi	26,4	67,5	-14,1	-10,4	-29,1	77,3	28,0
352 Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	0,6	22,9	17,9	-2,1	10,1	12,5	-33,7
353 Petrol Ürünleri Sanayi	55,7	-10,1	35,9	-57,6	191,0	-38,3	6,6
354 Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	-30,3	6,3	22,4	-44,7	53,1	-36,1	-22,2
355 Lastik Ürünleri Sanayi	10,3	26,4	-9,0	2,7	0,9	-8,1	14,0
356 Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	102,7	22,0	2,6	3,0	47,9	-17,4	-1,3
361 Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	-35,7	14,2	-30,3	-46,6	47,3	56,9	-49,8
362 Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	-7,6	-19,9	11,4	-24,8	4,7	56,1	21,0
369 Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	71,6	3,1	-5,2	-37,5	-4,5	10,0	11,9
371 Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	47,0	47,5	-13,2	-0,9	-100,7	-6,914,5	11,9
372 Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	28,6	37,3	-36,7	-25,2	32,3	-9,5	26,2
381 Metal Eşya Sanayi	7,7	-6,8	-33,0	11,0	23,3	-17,1	-2,9
382 Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	10,7	22,7	-27,5	-23,5	33,3	8,3	-4,6
383 Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	22,1	-3,8	4,3	41,7	28,9	-25,5	15,2
384 Taşıt Araçları Sanayi	26,3	0,0	16,4	-9,1	-5,7	31,8	4,2
390 Diğer İmalat Sanayi	596,1	82,4	-125,6	-634,9	26,0	-80,0	274,9
3 İmalat Sanayi	26,6	17,5	3,9	-14,0	7,7	3,3	-1,0

Özel İmalat Sanayinde Sektörel Nispi Hasıla Oranları

Sektörler	2003	2006	2007	2008	2009	2010	2011
311 Gıda Maddeleri Sanayi	76,3	72,9	88,5	76,9	101,6	74,6	75,2
312 Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi	-11,1	56,7	71,7	55,6	80,5	64,1	44,8
313 İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)	236,9	191,9	233,6	218,5	253,3	221,3	115,4
314 Tütün İşleme Sanayi	204,9	470,7	404,1	383,3	368,3	725,4	999,9
321 Dokuma Sanayi	34,8	33,9	35,8	33,7	45,2	48,4	51,2
322 Giyim Eşya Sanayi	28,0	27,8	32,7	48,0	46,3	50,5	57,0
324 Ayakkabı Sanayi	46,9	25,3	24,2	-	32,3	-	25,6
331 Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi	118,4	53,0	172,5	51,6	111,3	149,9	99,5
332 Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi	46,2	46,4	47,5	57,4	91,4	90,5	92,1
341 Kağıt, Kağıt Ürünleri Sanayi	87,9	107,8	119,9	92,0	94,2	107,6	119,2
342 Basım Sanayi	101,9	142,4	102,7	59,0	131,9	138,6	60,4
351 Ana Kimya Sanayi	156,6	215,0	177,7	185,2	122,0	209,4	270,8
352 Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi	124,6	137,5	156,1	177,7	181,6	197,9	132,6
353 Petrol Ürünleri Sanayi	292,6	256,3	335,1	165,2	446,5	266,5	287,1
354 Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi	332,5	218,0	256,8	165,2	234,8	145,2	114,0
355 Lastik Ürünleri Sanayi	202,4	147,8	129,5	154,6	145,0	129,0	148,5
356 Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünler Sanayi	37,4	81,5	80,5	96,4	132,5	105,9	105,6
361 Çanak, Çömlek, Çini, Porselen Sanayi	101,8	47,1	31,6	19,6	26,8	40,7	20,7
362 Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi	179,1	100,4	107,7	94,1	91,6	138,4	169,2
369 Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi	160,3	249,9	228,1	165,8	147,1	156,6	177,1
371 Demir-Çelik Ana Metal Sanayi	126,6	112,0	93,6	108,0	-0,7	48,3	54,6
372 Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi	92,0	113,7	69,3	60,3	74,1	64,9	82,8
381 Metal Eşya Sanayi	135,4	76,6	49,4	63,8	73,0	58,6	57,5
382 Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)	161,0	143,2	100,0	88,9	110,1	115,4	111,2
383 Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi	135,7	103,0	103,4	170,5	204,2	147,3	171,4
384 Taşıt Araçları Sanayi	145,3	115,1	129,0	136,4	119,5	152,4	160,4
390 Diğer İmalat Sanayi	6,9	31,8	-7,9	48,9	57,2	11,1	42,0

Not: Nispi hasıla oranı, alt sektörlerde kişi başına düşen net katma değer, imalat sanayinde kişi başına düşen net katma değere oranını ifade etmektedir.

BENTO **NITTO DENKO**

“Bir” olduk!

Türkiye’nin ilk tercih edilen markası BENTO, endüstriyel pazarların dünyaca ünlü güçlü markası NITTO DENKO’nun bünyesine katıldı.
Size her zamankinden daha fazlasını sunmak için...

Elektriksel Bantlar

Paketleme Bantları

Sızdırmaz Materyaller

Çift Taraflı Bantlar

Sıcak Yapıştırıcılar

Yüzey Koruma Bantları

Maskeleye Bantları

Çocuk Bezi Bantları

NHH Materyalleri

www.nitto.com

www.bentotapes.com

*Bento Haziran 2012 tarihinde, Nitto Denko Group'un bünyesine katılmıştır.

Türkiye'nin lider tesisat sistemleri üreticisi Kalde, 1977 yılından bugüne, daima "Kalıcı Değer" üretimini hedefleyerek çalışıyor. En ileri teknoloji ile metale ve plastiğe hayat veriyor. Tesisat ustalarının işini kolaylaştıran, kaliteli, kullanışlı ve yenilikçi tesisat ürünleri üretiyor. Fabrikalar kuruyor, istihdam ve katma değer yaratıyor. İhracat hedeflerini her yıl yükseltiyor, yeni pazarlar keşfediyor, sektöründe ilklere imza atıyor. İşte bu yüzden Kalde, Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşundan bir tanesi, dünyanın 40 ülkesinde tesisat ustalarının ilk tercihi, Türk tesisat sektörünün gururu...

Bu şirket Türkiye'nin. Bu gurur hepimizin.

İhracatımız büyüdükçe dünya küçülüyor.

> Kalde Klima Orta Basınç Fittings ve Valf Sanayi A.Ş.

T: 0 212 876 43 43 F: 0 212 876 76 49

info@kalde.com www.kalde.com

> Kalde Klima Pazarlama ve Taahhüt A.Ş.

T: 0 216 527 81 70 F: 0 216 527 15 56

satis@kalde.com www.kalde.com

kalde®

Kalıcı Değer

İSO 500 Değerlendirme Sonuçları

İstanbul Sanayi Odası tarafından bu yıl 44'üncüsü hazırlanan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" çalışmasının 2011 yılı sonuçları, İSO Dergisi'nin Ağustos 2012 özel sayısı ile kamuoyuna açıklanmış bulunmaktadır.

Bu yıl 60. kuruluş yılını idrak eden İstanbul Sanayi Odası, son 44 yıldır Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları çalışmasını hazırlayarak kamuoyunun bilgisine sunmaktadır. Önce 100, daha sonra 300 ve 1980 yılından bu yana da 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamında hazırlanan çalışma, ülkemizde mali veri açığına olan katkısı nedeniyle gerek yurtdışı ve gerekse yurt içinde geniş bir kesim tarafından yoğun bir ilgiyle takip edilmektedir.

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışmasının temel amacı, Türkiye'de sanayi faaliyet kolunda faaliyet gösteren kuruluşlar arasındaki en büyük kuruluşları tespit etmektir. Bu nedenle de Türkiye'de yerleşik ve sanayi faaliyet kolundaki özel veya kamu kuruluşları kapsama alınmaktadır.

İSO 500 kapsamında kuruluşlar üretimden satışlar (net) büyüklüğüne göre sıralanırken, satış hasılatı (net), üretici fiyatlarıyla brüt katma değer, özkaynak, aktif (varlık) toplamı, vergi öncesi dönem kar/zarar, ihracat ve ortalama çalışan sayısı büyüklüklerine göre de sıralamaya tabi tutulmaktadır.

Bir seri çalışması olan İSO 500'de, eski yıllar ile kıyaslamayı devam ettirebilmek ve geçmiş yıllar ile olan bağı koparmamak için Birleşmiş Milletler Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması (ISIC, Seri M No:4, Rev.2) kullanılmaktadır.

İSO 500 çalışmasında kuruluşların beyanı esas alınmaktadır. Ancak kuruluşların beyanları, Maliye Bakanlığı'na verilen yılsonu kapanış bilanço ve gelir tabloları ile karşılaştırılarak kontrol edilmektedir.

İSO 500 kapsamına giren kuruluşlar üretimden satışlar büyüklüğüne göre sıralanırken, bazı sıralarda kuruluş ismi ve o kuruluşa ait bilgilerin boş olduğu görülmektedir. Bu sıralarda yer alan kuruluşlar, çalışmaya katılmakla birlikte verdikleri bilgilerin tümünün veya bir kısmının kamuoyu ile paylaşılmasını istememiştir.

İSO 500 çalışmasının bütünlüğü açısından bilgilerini açıklamayan kuruluşlar da çalışma kapsamına alınmaktadır. Bu kuruluşlara ait bilgiler, İSO 500 ile ilgili tüm değerlendirmelerde kullanılmakla birlikte kamuoyu ile paylaşılmamaktadır.

İSO 500 çalışmasında kuruluşlara ait sıralama ve diğer bilgilerin verildiği tabloda, üretimden satışlar sıralamasından sonra özel sektör kuruluşlarının bağlı bulunduğu oda bilgileri yer almaktadır. Kamu kuruluşlarında ise oda bilgisi yerine kamu ifadesi kullanılmaktadır. Takip eden sütunda ise kuruluşların kamu ve özel sektör olmak üzere ait oldukları sektördeki sıra numaraları verilmektedir.

Üretimden Satışlara Göre En Büyükler

44 yılını tamamlayan İSO 500 çalışmasında, üretimden satışlara göre 2005 yılına kadar bir kamu kuruluşu olarak ilk sırayı alan TÜPRAŞ, bu yıldan sonra bir özel sektör kuruluşu olarak ilk sıradaki yerini korumuştur.

2011 yılında TÜPRAŞ'ın İSO 500'ün toplam üretimden satışları içindeki payı %8,5 iken, bu oranın 2010 yılında %8,2 ile biraz daha küçük olduğu görülmektedir.

2011 yılında İSO 500'ün ikinci sırasında bir özel sektör kuruluşu olarak "Ford Otomotiv Sanayi A.Ş." yer almaktadır. 44 yılını tamamlayan İSO 500 çalışmasında ilk kez bir özel sektör kuruluşunun ikinci sırayı aldığı görülmektedir. 2010 yılında İSO 500'de üçüncü sırada olan Ford Otomotiv Sanayi A.Ş., 2011'de ikinci sıraya yükselmiştir.

Üçüncü sırada ise geçen senenin dördüncüsü "Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş." bulunmaktadır. 2011 yılında İSO 500'de ilk kez ilk üç sırayı özel sektör kuruluşlarının aldığı görülmektedir. İlk üç sırada yer alan üç özel sektör kuruluşu, toplam üretimden satışların %13,4'ünü gerçekleştirmiş bulunmaktadır.

Yaratılan Katma Değerde En Büyükler

İSO 500 çalışmasında kuruluş bazında bilgilerin verildiği tabloda, kuruluşların üretici fiyatlarıyla yarattıkları brüt katma değer büyüklükleri de yayımlanmaktadır. Ancak kuruluşlar brüt katma değer içindeki faktör gelirlerinden birinin yayımlanmasını istememişlerse, üretici fiyatlarıyla brüt katma değer büyüklüğü de açıklanmamaktadır.

2010 yılında olduğu gibi 2011 yılında üretimden satışların yanısıra üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değerde de ilk sırayı "TÜPRAŞ" almıştır. 2011 yılında İSO 500'da yaratılan katma değer %17,4'ü TÜPRAŞ tarafından yaratılmıştır.

Oranın bu kadar yüksek olması, TÜPRAŞ'ın ödediği dolaylı vergilerin çok yüksek olmasında kaynaklanmaktadır. 2011 yılında TÜPRAŞ'ın üretici fiyatlarla yarattığı brüt katma değer, Türkiye GSYİH'sı içindeki payı %1,6 iken, bu oran geçen yıla göre değişmemiştir.

2011 yılında İSO 500'de üretici fiyatlarla yaratılan brüt katma değerde ikinci sırada "PHILSA Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütünçülük San. ve Tic. A.Ş." yer almaktadır.

Üçüncü sırada ise isminin brüt katma değer içindeki faktör gelirlerinden birinin açıklanmasını istemeyen bir özel sektör kuruluşu bulunmaktadır. Üretici fiyatlarla yaratılan brüt katma değerde ilk üç sırada özel sektör kuruluşları yer almaktadır.

En Fazla Kar Eden Kuruluşlar

2011 yılında en fazla kar eden kuruluş “Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı”dır. Bir kamu kuruluşu olan Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı 2010 yılında kar sıralamasında ikinci sırada yer alırken, 2011 yılında ilk sıraya yükselmiştir. 2011’de en fazla kar eden kuruluşlar arasında ikinci sırayı yine bir kamu kuruluşu ve bir önceki yılın birincisi olan “EÜAŞ” almıştır. Karda üçüncü sıradaki kuruluş geçen seneki sırasını koruyan “TÜPRAŞ” olmuştur. Görüldüğü gibi 2010 yılında olduğu gibi 2011 yılında da en fazla kar eden ilk üç kuruluş arasında ilk ve ikinci sırada kamu kuruluşları yer almaktadır.

İhracatta Özel Kuruluşların Ağırlığı

Son yıllarda olduğu gibi 2011 yılında da ihracatta ilk on kuruluşun tümü özel sektör kuruluşlarından oluşmaktadır. 2011 yılında üretimden satışlar ve brüt katma değerde olduğu gibi ihracatta da ilk sırayı “TÜPRAŞ” almıştır. 2010 yılında ihracatta ikinci olan “TÜPRAŞ” 2011’de ilk sıraya yükselmiştir. 2011’de ihracatta ikinci sırada “Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.” bulunmaktadır. 2010’da üçüncü sırada bulunan bu kuruluş, 2011 yılında bir basamak yükselmiştir. 2010 yılında en fazla ihracat yapan kuruluş olan “Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.”, 2011’de iki sıra gerileyerek üçüncü sırada yer almıştır.

Ekonomik Büyüklükler

Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana geçen 88 yıllık sürede, ekonomi sabit fiyatlarla yılda ortalama %4,7 oranında büyümüştür. 88 yılın ilk 59 yılında ekonomi tarım sektörü ağırlıklı iken, 1982 yılı ile birlikte sanayi sektörü ekonominin ana sektörü haline gelmiştir. 88 yıllık süreçte ekonominin ana sektörlerinden tarım sektörü katma değeri sabit fiyatlarla yıllık ortalama %2,9 oranında büyürken, bu oran sanayi sektöründe %6,3, hizmetler sektöründe ise %5,1 ile daha yüksek gerçekleşmiştir.

88 yıllık Cumhuriyet tarihinde sabit fiyatlarla GSYİH 59 kat artış gösterirken, tarım sektörü katma değeri 12 kat, sanayi sektörü katma değeri 222 kat ve hizmetler sektörü katma değeri de 83 kat büyümüştür. Görüldüğü gibi ekonomide sanayi sektörü sabit fiyatlarla en yüksek yıllık ortalama büyüme oranını gerçekleştirirken, son elli yılda özellikle planlı dönemlerin başlaması ile büyümenin lokomotif sektörü olarak ön plana çıkmıştır.

Sanayi sektörünün ekonomiye katkısı açısından yaşanan bu olumlu gelişmeye karşın, güncellenen son milli gelir serisine göre, sanayi sektörünün cari fiyatlarla GSYİH içindeki payı 1998 yılında %26,8 iken, bu oran takip eden yıllarda hızla küçülmüştür. 2009 kriz yılında %19,1 olan bu oran, 2010’da %19,4, 2011’de %20,1 ile 1998 yılının altında kalmıştır. 1998’den 2011’e sanayi sektörünün cari fiyatlarla GSYİH içindeki payında %25,2 oranında bir küçülme söz konusudur. Bu kadar kısa sürede bu kadar büyük boyutta küçülme örneğine rastlamak çok zordur.

2011 yılında iç tasarruf oranı %13,8’e düşerken, cari açık/GSYİH oranı %10 gibi oldukça yüksek bir düzeye yükselmiştir. Böyle bir ortamda özellikle imalat sanayinin cari fiyatlarla GSYİH içindeki payının %16,3’e gerilemiş olması, sektöre olan bakış açısının hızlı bir şekilde gözden geçirilmesine ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır.

Her ne kadar 2009 krizi sonrasında, ülke ekonomisi 2010’da %9,2, 2011’de %8,5 gibi oldukça yüksek oranlı büyümeler göstermesine karşın, iç tasarruf oranlarında ve imalat sanayinin ekonomideki payında yaşanan olumsuzluk, sürdürülebilir büyüme açısından önemli bir risk oluşturmaya devam etmektedir.

ISO 500 çalışması kapsamında kuruluşların ekonomiye katkılarını ortaya koyabilmek amacıyla kuruluşların yaptıkları faktör gelirleri ödemeleri kullanılarak yarattıkları net ve brüt katma değer büyüklükleri hesaplanmaya çalışılmaktadır.

Bu çalışma yapılırken, geçmiş yıllarda TÜİK’in faaliyet kolları bazında yaratılan brüt katma değeri üretici fiyatlarıyla açıklaması nedeniyle ISO 500 çalışmasında da brüt katma değer üretici fiyatlarıyla hesaplanmıştır.

Ancak Mart 2008’de yapılan güncelleme ile TÜİK’in faaliyet kollarında yaratılan brüt katma değeri temel fiyatlarla hesaplamaya başlaması sonrasında ISO 500 çalışmasında geçmiş yıllar ile seriyi koparmamak amacıyla yaratılan brüt katma değer hem üretici fiyatlarıyla hem de temel fiyatlarla hesaplanmaya başlanmıştır.

1998 bazlı yeni milli gelir serisi ile birlikte ISO 500’ün sanayi ve imalat sanayi sektöründe yaratılan katma değer içindeki payında küçülmeler yaşanmıştır. Bu küçülmenin temel nedeni, ISO 500’de ödenen dolaylı vergilerin ekonomideki ağırlığının çok yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

ISO 500 tarafından yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değer, Türkiye GSYİH’sı içindeki payı 2007’de %9,3 iken, 2008’de krizle birlikte %8,4’e gerilemiştir. 2009 kriz yılında %8,6’ya yükselen bu pay, 2010 yılında ekonomide yeniden büyümeye geçilmesi ile birlikte %9,3’e çıkmıştır.

2011 yılında ise özellikle ISO 500’de dönem kar ve zarar toplamındaki gerileme nedeniyle üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değer GSYİH içindeki payı bir önceki yıla göre 0,3 puan azalarak %9 olmuştur.

ISO 500 tarafından yaratılan temel fiyatlarla brüt katma değer Türkiye sanayi sektörü katma değer içindeki payı 2010 yılında %25,6 iken, 2011 yılında %23’e gerilemiştir. Bu oran üretici fiyatlarıyla brüt katma değerde daha yüksektir.

Fakat TÜİK faaliyet kollarında yaratılan brüt katma değer büyüklüklerini sadece temel fiyatlar ile açıkladığı için üretici fiyatlarıyla brüt katma değer açısından karşılaştırma yapma imkanı bulunmamaktadır.

2011 yılında ISO 500'ün yarattığı üretici fiyatlarla brüt katma değer %48,6'sı ödenen KDV ve ÖTV' den oluşmaktadır. Bu oranın 2010 yılında %47,1 olduğu dikkate alındığında, 2011 yılında ödenen KDV ve ÖTV'nin payında 1,5 puanlık bir artış söz konusudur. 2011 yılında ISO 500 tarafından ödenen KDV ve ÖTV'nin merkezi hükümet bütçe gelirlerindeki dahilde alınan KDV ve ÖTV içindeki payı %59,9'dur.

Daha önceki yıllarda olduğu gibi 2011 yılında da kamu kuruluşlarının sayısı ve ekonomik büyüklüklerdeki payı çok küçülmesine karşılık, yine de ISO 500 sonuçlarını etkilemektedir. Bu nedenle ISO 500 sonuçları ile Türkiye sanayi sektörü sonuçlarını kıyaslarken, ISO 500 kapsamındaki özel kuruluşlardaki gelişmeleri dikkate almak daha doğru olacaktır. Bu durum, 2011 yılı ISO 500 sonuçlarında daha açık olarak ortaya çıkmıştır. Zira 2011 yılında 13 kamu kuruluşunun satış hasılatı, üretimden satışlar, dönem kar ve zarar toplamı ve yaratılan katma değer açısından olumsuz bir gelişme göstermesi, ISO 500 sonuçlarını büyük ölçüde etkilemiştir. ISO 500 kapsamındaki özel kuruluşlara ait sonuçlar ise Türkiye sanayi sektöründeki gelişmelerden çok farklı değildir.

2011 yılında ISO 500 kapsamındaki kuruluşların üretimden satışları cari fiyatlarla %27, sabit fiyatlarla %13,1 oranında artış göstermiştir. Bu artışların 2010 yılındaki %21,8 ve %14,7'lük artışların üzerine gerçekleşmesi oldukça önemlidir. 2011 yılında ISO 500'deki özel kuruluşların üretimden satışları cari fiyatlarla %29,4, sabit fiyatlarla %15,2 oranında artarken, bu artışların da 2010 yılındaki %21,4 ve %14,3'lük oranların üzerine gerçekleştiği gözden kaçırılmamalıdır. Kamu kuruluşlarında ise kuruluş sayısı 12'den 13'e çıkmasına karşın, ekonomik büyüklükler açısından oldukça olumsuz bir gelişme yaşanmıştır. 2011 yılında kamu kuruluşlarının üretimden satışları cari fiyatlarla %1,9, sabit fiyatlarla %12,6 oranında gerilemiştir.

2011 yılında ISO 500'ün ihracatı dolar olarak %17,8 oranında artış göstermiştir. 2010 yılında %16,5 olan ihracat artışı 2011 yılında biraz daha yüksek gerçekleşmiştir. 2011 yılında ISO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda ihracat %17,6 oranında artarken, kamu kuruluşlarının ihracatındaki artış %35 olmuştur. 2011 yılında Türkiye ihracatındaki artış %18,5 iken, Türkiye imalat sanayi ihracatındaki artış %19,4 ile ISO 500 geneli ve özel kuruluşların ihracatındaki artışın üzerinde gerçekleşmiştir.

2011 yılında ISO 500 kapsamındaki kuruluşlarda vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı cari fiyatlarla %5,5, sabit fiyatlarla %15,9 oranında küçülmüştür. ISO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda ise vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı cari fiyatlarla %7,9 artarken, sabit fiyatlarla %3,9 oranında düşüş göstermiştir. Bu gelişmenin en önemli nedeni, özellikle 2011 yılı ikinci yarısında kurlarda ve kredi faiz oranlarında yaşanan artışların kuruluşların finansman giderlerini artırmasından kaynaklanmaktadır. Finansman giderlerinde meydana gelen artış, dönem kar ve zarar toplamını olumsuz etkilerken, bu durum katma değer artışının küçük kalmasına neden olmuştur.

2011 yılında ISO 500'ün toplam borçları cari fiyatlarla %20,1 oranında artış göstermiştir. Bu oran özel kuruluşlarda %26,6 ile daha yüksektir. Özel kuruluşlardaki borç artışının daha yüksek olması, kurlardaki yukarı doğru hareket nedeniyle dış borcu olan kuruluşların TL karşılığı borçlarının artmasından kaynaklanmaktadır.

2011 yılında ISO 500 kapsamındaki kuruluşların özkaynakları cari fiyatlarla %7,9 oranında artarken, bu oran özel kuruluşlarda %7,2 olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılı deflatorünün 112,3 olması nedeniyle özkaynaklarda sabit fiyatlarla azalışlar söz konusudur.

2011 yılında aktif (varlık) toplamı cari fiyatlarla ISO 500'de %14,1, özel kuruluşlarda %17,8 oranında artmasına karşın, kamu kuruluşlarında %5,8 oranında düşüş göstermiştir. ISO 500 genelinde ve özel kuruluşlarda aktif (varlık) toplamındaki artışın, özkaynaklardaki artıştan yüksek olması, yabancı kaynaklardaki yani borçlardaki artıştan kaynaklanmaktadır.

ISO 500'de 2011 yılında ödenen faizler cari fiyatlarla %39,6 oranında artış göstermiştir. Bu oranın 2010 yılında %13,3 oranında gerilediği hatırlandığında, 2011 yılında ödenen faizlerde önemli bir sıçrama yaşandığı görülmektedir. 2011 yılında ödenen faizlerdeki artış özel kuruluşlar için %40,7, kamu kuruluşları için %21 olarak gerçekleşmiştir.

2011 yılında ISO 500'ün faktör fiyatlarıyla yarattığı net katma değer cari fiyatlarla %9,4 oranında artarken, sabit fiyatlarla %1,8 oranında gerilemiştir. 2010'da ise bu orandaki artışın sabit fiyatlarla %22,5 olduğu dikkate alındığında, 2011 yılında net katma değer açısından olumsuz bir gelişme yaşandığı görülmektedir. 2011 yılında özel kuruluşlarda yaratılan net katma değer cari fiyatlarla %19,1, sabit fiyatlarla %6,9 oranında artış göstermiştir.

2011 yılında ISO 500 genelinde temel fiyatlarla yaratılan brüt katma değer cari fiyatlarla %10,1 oranında artış gösterirken, sabit fiyatlarla %1,2 oranında gerilemiştir. Bu oranlar özel kuruluşlar için sırasıyla %17,8 ve %5,7 artış şeklinde gerçekleşmiştir. 2011 yılı için TÜİK tarafından açıklanan temel fiyatlarla sanayi sektörü katma değer artışı %9,2'dir. ISO 500 ile Türkiye sanayi sektöründeki temel fiyatlarla katma değer büyüme oranını karşılaştırırken, daha önce de açıklandığı gibi özel kuruluşlara ait büyüklükleri karşılaştırmak daha doğru olacaktır. ISO 500'deki özel kuruluşlar dikkate alındığında sonuçlar arasında çok önemli bir fark olmadığı görülmektedir. Özel kuruluşlarda finansman giderlerindeki büyük artış, katma değerdeki büyümeyi Türkiye sanayi sektörü büyümesinin altına çekmiştir.

ISO 500 genelinde üretici fiyatlarıyla brüt katma değer 2011 yılında cari fiyatlarla %13,4, sabit fiyatlarla %1,8 oranında artış göstermiştir. Özel kuruluşlardaki artış oranları ise sırasıyla %18,4 ve %6,3'tür. 2010 yılında bu oranların cari fiyatlarla %15,3, sabit fiyatlarla %11,7 oranında artış gösterdiği hatırlandığında, 2011 yılında yaratılan katma değer açısından önemli bir olumsuzluk yaşandığı daha açık olarak ortaya çıkmaktadır.

Görüldüğü gibi 2011 yılında ISO 500'deki özel kuruluşlarda finansman giderlerindeki büyük artış ve 2011 ikinci yarısında kurlarda görülen yükseliş, sektörün 2011 yılı genelindeki gelişmenin altında bir performans göstermesine neden olmuştur.

İlk 50 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Ağırlığı

2011 yılı sonuçlarına göre, ilk 50'de yer alan kuruluşların toplam üretimden satışlar içindeki payı 2010 yılında %49,8 iken, 2011 yılında 0,8 puan azalarak %49'a gerilemiştir. 2011 yılında ilk 50 kuruluşun üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değer içindeki payı %50,8'dir. Bu oranın 2010 yılında %53,8 olduğu dikkate alındığında 3 puanlık bir azalış söz konusudur. Görüldüğü gibi ilk 50 kuruluşun yaratılan brüt katma değer içindeki payı %50'nin üzerinde seyretmektedir. Bu durumda diğer 450 kuruluş, ilk 50'deki kuruluşların payına yakın brüt katma değer yaratabilmektedir.

2011 yılında ilk 50 kuruluşun vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı %51,3 olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılında %55,3 olan bu pay, 2011 yılında 4 puanlık azalış göstermiştir. İlk 50 kuruluşun ihracat içindeki payı 2010 yılında %51,4 iken, 2011 yılında 0,8 puan artarak %52,2'ye yükselmiştir. İlk 50 kuruluşun incelenen ekonomik büyüklükler arasında en yüksek payı ihracatta aldığı görülmektedir. Ayrıca diğer göstergelerde ilk 50 kuruluşun payı bir önceki yıla göre genellikle küçülürken, ihracattaki payı artış göstermiştir.

Ücretle çalışanlar sayısı açısından ise ilk 50 kuruluşun payı 2010 yılında %30,7 iken, bu oran 2011 yılında 1,2 puan gerileyerek %29,5 olmuştur. İhracat hariç diğer ekonomik büyüklüklerde olduğu gibi ücretler çalışanlar sayısında da ilk 50 kuruluşun payında bir azalma söz konusudur. İlk 50 kuruluşun üretici fiyatlarıyla yarattığı brüt katma değer Türkiye GSYİH'sı içindeki payı 2010 yılında %5 iken, 2011 yılında %4,6'ya gerilemiştir. İhracattaki payı ise 2010 yılında %24,2 iken, 2011 yılında %24,5'e yükselmiştir. Görüldüğü gibi Türkiye ihracatının 1/4'lük bölümü ISO 500 kapsamındaki ilk 50 kuruluş tarafından gerçekleştirilmektedir.

Sektörlerin İhracat Performansı

2009 yılında küresel krizin etkisiyle dış talepte yaşanan hızlı düşüş, ekonomide küçülmeye neden olurken, 2010 yılında ekonomi hızla kayıplarını telafi etmeye çalışmıştır. 2011 yılında da özellikle ikinci yarıda nispi bir yavaşlama eğilimi görülse de yine de ekonomik büyüme sürdürülmüştür. Benzer bir eğilim ihracat içinde geçerli gözükmemektedir. Dolar olarak 2009 yılında %22,6 oranında azalan ihracat, 2010 yılında %11,5, 2011 yılında %18,5 oranında artış göstermiştir. Miktar olarak ise ihracat 2009 yılında %7,1 oranında azalmış, daha sonra 2010 yılında %6,3, 2011 yılında ise %6,2 oranında artış göstermiştir.

ISO 500 ihracatı ise 2009 yılındaki %31,7'lik düşüşün ardından 2010 yılında %16,3, 2011 yılında ise %17,8 oranında artış göstermiştir. Görüldüğü gibi 2010'da ISO 500 ihracatı, Türkiye ihracatındaki artıştan daha yüksek oranda artarken, 2011 yılında Türkiye ihracatının biraz altında artış göstermiştir.

2011 yılında ISO 500 ihracatı içinde en büyük paya sahip sektör %25,3 ile Taşıt Araçları Sanayidir. 2011 yılında ikinci sırada %19,8 payla Ana Metal Sanayi bulunmaktadır. Üçüncü sırada %17,8'lik payla Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi yer almaktadır.

Yabancı Sermaye Paylı Kuruluşlar

ISO 500 kapsamında yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı son yıllarda artış eğilimi göstermesine karşın, 2010 ve 2011 yıllarında yabancı sermaye paylı kuruluş sayısında bir azalma göze çarpmaktadır. 2007 yılında 143 olan yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı, 2008'de 148'e, 2009'da 153'e yükselmiş ve tepe yapmıştır. 2010 yılında yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı tekrar 148'e inmiş, 2011 yılında ise biraz daha azalarak 140'a gerilemiştir.

2011 yılında 140 yabancı sermaye paylı kuruluşun ISO 500 üretimden satışları içindeki payı %31,3 olmuştur. Üretici fiyatlarıyla brüt katma değerde yabancı sermaye paylı 140 kuruluşun aldığı pay %35,4'tür. 140 yabancı sermaye paylı kuruluşun dönem kar ve zarar toplamı içindeki payı ise 2011 yılında %32,8 olmuştur. 2011 yılında ISO 500 ihracatının %45,4'ünün yabancı sermaye paylı kuruluşlar tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Yabancı sermaye paylı kuruluşların ISO 500'ün ekonomik büyüklükleri içindeki payları incelendiğinde, her zaman olduğu gibi 2011 yılında da bu kuruluşların en büyük payı ihracatta aldıkları görülmektedir. Çalışanlar sayısında ise yabancı sermaye paylı kuruluşların ISO 500'deki payı %31,1'dir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu İçinde ISO Üyeleri

Son yıllarda ISO 500 çalışması kapsamında ISO üyesi kuruluşların sayısında bir azalış eğilimi göze çarpmaktadır. Son 5 yıl içinde 2007'de 213 olan ISO üyesi kuruluş sayısı, 2008'de 209'a, 2009'da ise çarpıcı bir düşüşle 190'a gerilemiştir. 2010'da tekrar 197'ye yükselen ISO üyesi kuruluş sayısı, 2011'de tekrar gerileyerek 193'e inmiştir.

2011 yılında ISO üyesi kuruluşların ISO 500 üretimden satışları içindeki payı %44,1'dir. 2010 yılında %45,1 olan bu oran, 2011 yılında ISO üyesi kuruluş sayısındaki düşüş paralelinde 1 puan azalmıştır. ISO üyelerinin satış hasılatı içindeki payı 2010'da %46,5 iken, 2011 yılında 1,3 puan gerileyerek %45,2 olmuştur.

ISO üyesi kuruluşların ISO 500 içindeki sayısal ağırlığı 2010 yılında %39,4 iken, 2011 yılında %38,6 olmuştur. Görüldüğü gibi ISO 500 içinde ISO üyesi kuruluşlarının üretimden satışlar ve toplam satışlardaki payları sayısal ağırlığından daha yüksektir.

2011 yılında ISO 500'ün ihracatı, Türkiye ihracatının %46,9'unu oluşturmaktadır. 2010 yılında %47,2 olan bu oran, 2011 yılında 0,3'lük düşüş göstermiştir. 2011 yılında Türkiye ihracatının, %24'ü ISO üyesi 193 kuruluş tarafından gerçekleştirilmiştir. ISO üyesi kuruluşların ihracatı 2011 yılında 2010 yılına göre %10,7 oranında artmıştır. Aynı yılda Türkiye ihracatındaki artış %18,5 ile daha yüksek gerçekleşmiştir.

2011 yılında İSO 500'ün vergi öncesi dönem karının %37,2'si İSO üyesi kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmiştir. 2010 yılı için bu oran %36,5 ile biraz daha düşüktür. 2010 yılına göre 0,7 puanlık bir artış söz konusudur. 2011 yılında İSO üyelerinin dönem zararı içindeki payı %35'tir. 2010 yılı için %30,8 olan bu oran, İSO üyelerinin diğer kuruluşlara göre dönem zararı açısından biraz daha olumsuz bir yıl geçirdiklerini ortaya koymaktadır. Dönem kar ve zarar toplamında İSO üyesi kuruluşların İSO 500 içindeki payı 2011 yılı için %37,6 olmuştur. 2011 yılında İSO 500'de ücretle çalışan sayısı 574.589 kişi iken, bir önceki yıla göre %4,3 oranında artış göstermiştir. 2011 yılında İSO üyesi 193 sanayi kuruluşundaki ücretle çalışanlar sayısı ise 238.586 olup, bir önceki yıla %9,3'lük bir artış söz konusudur. İSO 500'de ücretle çalışanlar sayısının %41,5'i İSO üyelerine aittir.

2011 yılında net katma değer alt kalemlerinden olan ödenen maaş ve ücretlerde İSO üyesi 193 kuruluşun payı %44,6 iken, ödenen faizlerdeki payı %34,8, milli gelir anlamında kardaki payı ise %34,3'tir. Aynı yılda yaratılan net katma değer %39,6'sı İSO üyeleri tarafından gerçekleştirilmiştir. 2011 yılında temel fiyatlarla yaratılan brüt katma değerde İSO üyelerinin payı %39,5 olmuştur. 2011 yılında İSO 500 kapsamında ödenen KDV ve ÖTV'nin %48,4'ü İSO üyesi kuruluşlara aittir. Görüldüğü gibi ödenen KDV ve ÖTV'de İSO üyelerinin ağırlığı oldukça yüksektir. Dolayısıyla üretici fiyatlarıyla yaratılan brüt katma değerde İSO üyelerinin payı 2010 yılında %41,5 iken, 2011 yılında 2,3 puan artarak %43,8'e yükselmiştir.

Özel Sektörde İSO Üyeleri

İSO 500 kapsamında özel kuruluşların sayısı 2009 yılında 485 iken, 2010 yılında 488'e yükselerek tepe yapmıştır. 2011 yılında ise özel kuruluşların sayısı 1 adet azalarak 487'ye gerilemiştir. Bu 487 özel kuruluş arasında 191 kuruluş İSO üyesidir. İSO üyesi özel kuruluş sayısı 2010 yılında 197 iken, 2011 yılında 6 adet azalarak 191'e gerilemiştir.

2011 yılında İSO 500'deki özel kuruluşların üretimden satışların %46,4'ü İSO üyesi özel kuruluşlara aittir. Satış hasılatı açısından İSO üyesi özel kuruluşların İSO 500 özel kuruluşları içindeki payı 2011 yılında %47,1 olmuştur. 2011 yılında İSO 500'deki özel kuruluşlar ihracatının %51,9'u, İSO üyesi özel kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmiştir. 2011 yılında İSO 500'deki özel kuruluşların ihracatı %17,6 oranında artarken, İSO üyesi özel kuruluşların ihracatı %10,6 oranında artış göstermiştir. Vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamında ise İSO 500'deki özel kuruluşların %46'sı İSO üyesi özel kuruluşlara aittir. 2010 yılı için bu oran %50,9 ile daha yüksektir.

İSO üyesi özel kuruluşların ücretle çalışanların sayısı 230.640 kişidir. 2010 yılında bu sayı 218.201 kişi olup, yıllık artış %5,7'dir. 2011'de İSO üyesi özel kuruluşlarda ücretle çalışanlar sayısının, İSO 500'deki özel kuruluşların ücretle çalışanların sayısına oranı %45,7'dir. 2010'da bu oran %45,4 ile hemen hemen aynı düzeydedir.

2011 yılında net katma değer alt kalemlerinden olan ödenen maaş ve ücretlerde İSO üyesi özel kuruluşların payı %50,8 iken, ödenen faizlerdeki payı %35,8, milli gelir anlamında kardaki payı ise %39,7'dir. 2011 yılında İSO üyesi özel kuruluşların faktör fiyatlarıyla net katma değerdeki payı düşüş göstermiştir. Net katma değerde İSO üyesi özel kuruluşların İSO 500 özellikleri içindeki payı 2011'de %44,8'dir. Temel fiyatlarla brüt katma değerde İSO üyesi özel kuruluşların payı ise 2011'de %44,4'tür.

İSO 500'deki İSO üyesi özel kuruluşların 2011 yılında yarattıkları üretici fiyatlarıyla brüt katma değer içinde ödenen KDV+ÖTV toplamının payı %54'tür. Bu oran 2010 yılı için %48,7 ile biraz daha düşüktür. İSO 500'deki özel kuruluşların 2011 yılında ödedikleri dahilde alınan KDV+ÖTV'nin %49,4'ü İSO üyesi 191 kuruluş tarafından ödenmiştir. İSO 500'deki özel kuruluşlar tarafından yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değer %47'si İSO üyesi özel kuruluşlara aittir.

Kamu Kuruluşlarının Payı

2000'li yıllarda İSO 500 kapsamındaki kamu kuruluşları sayısı hızla azalmıştır. 2008'de 14 olan kamu kuruluşları sayısı, 2009 yılında kriz yılı olmasının da etkisiyle 15'e yükselmiştir. 2010 yılında ilk kez 12'ye gerileyen kamu kuruluşları sayısı, 2011 yılında 1 adet artarak 13'e yükselmiştir.

İSO 500 içinde kamu kuruluşlarının sayısı hızla azalırken, ekonomik büyüklükler içindeki payı da giderek küçülmüştür. 2011 yılında üretimden satışlarda kamu kuruluşlarının payı %5,9'dur. Temel fiyatlarla yaratılan brüt katma değerde kamu kuruluşlarının İSO 500 içindeki payı 2011 yılında %12,2 olmuştur. 2011 yılında İSO 500'deki kamu kuruluşları tarafından yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değer, İSO 500 tarafından yaratılan üretici fiyatlarıyla brüt katma değer %7,3'ünü oluşturmaktadır.

Kaynak Yapısı

Türk özel sektör kuruluşlarında borçlanma belirgin bir özellik taşımaktadır. Bu bağlamda Türk sanayi kuruluşları gelişmiş ve AB ülkeleri kuruluşlarından oldukça farklı bir kaynak yapısı sergilemektedir. Türkiye'de borçlanmaya olan aşırı bağımlılık, kuruluşların mülkiyet yapıları ve kuruluş dışında yeterli özkaynak yaratamamalarından kaynaklanmaktadır.

2009 kriz yılında kredi faiz oranlarındaki gerilemeye rağmen, kredi talebindeki daralma nedeniyle İSO 500 genelinde %49,1 olan toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı, 2010'da ekonomideki toparlanma doğrultusunda kredi stokundaki hızlı artışın da etkisiyle %51,1'e yükselmiştir. 2011 yılında da aynı eğilimin devam etmesi sonrasında toplam borçlardaki artışın %20,1, özkaynak artışının %7,9 olmasının etkisiyle toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı %53,7 ile son 7 yılın en yüksek oranına yükselmiştir.

Bu oranın yükselmesinde özel kuruluşların oranındaki artış belirleyici rol oynamıştır. 2011 yılında özel kuruluşlarda toplam borçlar %26,6 artarken, özkaynaklardaki artış %7,2 olmuş ve

2010'da %50,9'dan %54,4'e çıkan toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı 2011'de %58,5'e yükselmiştir. Bu oran da son 7 yıldaki en yüksek oran olarak dikkat çekmektedir.

Toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranında bu gelişmeler yaşanırken, toplam borçlar/özkaynak oranı da hızla büyümüştür. Özel kuruluşlarda toplam borçlar/özkaynak oranı 2009'da %103,8 iken, 2010'da %119,2'ye, 2011'de de %140,7'ye yükselmiştir. Bu oranın hızla büyümesi, mali yapıdaki hızlı bozulmayı ortaya koymaktadır.

Mali yapıdaki hızlı bozulmada kur ve kredi faizlerinde yaşanan artışlar belirleyici rol oynamıştır. 2011 yılında özellikle yılın ikinci yarısı ile birlikte cari açığa karşılık alınan önlemlerin etkisiyle hızla yükselen kur ve kredi faiz oranları, dönem kar ve zarar toplamı ve finansman giderlerini olumsuz etkilemiştir. Bu durum, kuruluşların 2011 yılı kaynak yapısı verilerinde açıkça görülmektedir. 2011 yılında İSO 500'deki özel kuruluşlarda toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı hızla yükselirken, özkaynak/aktif (varlık) toplamı oranı da küçülmüştür.

Dış Kaynak (Borçlar) Yapısı

İSO 500'ün toplam borçları kriz yılı olan 2009'da bir önceki yıla göre %4,7 oranında azalırken, 2010'da ekonomideki olumlu gelişme paralelinde %20,5 oranında artış göstermiştir. 2011 yılında ise kurlardaki yükselişin etkisiyle dış borçların da büyümesiyle toplam borçlardaki artış %20,1 olarak gerçekleşmiştir.

İSO 500'ün toplam borçlarındaki bu artışta, özel kuruluşların borçlarındaki artış belirleyici olmuştur. 2009 yılında %4,9 oranında azalan özel kuruluş toplam borçları, 2010 yılında %26,3 gibi oldukça yüksek oranlı bir artış göstermiştir. 2011'de de aynı eğilim devam etmiş ve özel kuruluş toplam borçlarındaki artış %26,6 olmuştur. 2011 yılında İSO 500'de özel kuruluşların toplam borçlardaki payı %94,9'dur. Bu pay 2010 yılı için %90 ile daha düşük düzeyde gerçekleşmiştir. 2011 yılında özel sektör toplam borçlarının %68'i kısa vadeli borçlardan, %32'si ise uzun vadeli borçlardan oluşmaktadır.

2011 yılında özel kuruluşların kısa vadeli borçların %34,6'sı mali borçlardan oluşmaktadır. 2010 yılında bu oran %35,1 ile biraz daha yüksektir. Görüldüğü gibi 2011 yılında özel kuruluşlarda kısa vadeli borçların, toplam borçlar içindeki payı 0,4 puan artarken, mali borçların payı 0,5 puan azalmıştır.

2011 yılında İSO 500'deki özel kuruluşların toplam borç tutarı 169,7 milyar TL'dir. Bu tutar içinde en fazla borç kullanan sektör, %20,4'lük pay ile Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayidir.

Bu sektör 2010 yılında da %23'lük pay ile en fazla borç kullanan sektör olurken, 2011 yılında toplam borçlardaki payının bir miktar küçüldüğü görülmektedir. 2011 yılında en fazla borç kullanan ikinci sektör, %19,9 payla Ana Metal Sanayi olmuştur. 2011'de üçüncü sıradaki sektör %13,4 payla Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayidir.

Sektörel Finansal Oranlar

Cari Oran (Dönen Varlıklar/Kısa Vadeli Borçlar)

Cari oran, kuruluşların varlıklarını paraya dönüştürüp, yarattığı kaynaklarla borçlarını ödeme gücünü göstermektedir. Dönen varlıklar ile kısa vadeli borçlar arasındaki farkın olumlu olması, yani kuruluşların net işletme sermayesine sahip olması borç ve likidite ödeme gücü bakımından oldukça olumlu bir gelişmeyi işaret etmektedir.

Kriz öncesi 2007 yılında %163,4 olan cari oran, 2008 yılında %148,6 ile 2004 yılından sonraki en düşük değerine gerilemiştir. 2009 kriz yılında %160,8'e yükselen cari oran, 2010 yılında da %160,9 ile fazla değişmese de iyileşme eğilimi göstermiştir. 2011 yılında ise cari oran %158,4'e gerilemiştir. Bu gerileme, 2010'dan 2011'e kuruluşların kaynak yapısında görülen bozulmadan kaynaklanmaktadır.

İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda ise 2007 yılında %158,2 olan cari oran, 2008'de %147,3'e gerilemiş, 2009'da %156,1'e çıkan oran 2010'da tekrar %153,9'a gerilemiştir. 2011'de de bu oran gerilemeye devam ederek %146,9 olmuştur.

Toplam Borçlar/Aktif (Varlık) Toplamı

İSO 500'de 2008'de %52,6 olan toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı, 2009'da %49,1'e gerilemiştir. 2010'da %51,1'e çıkan bu oran, 2011'de %53,7'ye yükselmiştir. 2011'de İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda %54,4'ten %58,5'e çıkan toplam borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı, İSO üyesi kuruluşlarda da %52,6'dan %57,5'e yükselmiştir.

Toplam Borçlar/Özkaynak

Kaynak yapısında iyileşme bağlamında büyük önem taşıyan ve borçlanma oranı diye adlandırılan toplam borçlar/özkaynak oranı 2008 krizinde %111,2 gibi yüksek bir düzeye çıkarken, 2009'da krizin artarak devam etmesine karşın iyileşerek %96,5'e gerilemiştir. 2010'da tekrar yükselerek %104,3 olan oran, 2011'de de yükselmeye devam ederek %116'ya çıkmıştır. İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda toplam borçlar/özkaynak oranı 2009'da %103,8 iken, 2010'da %119,2'ye, 2011'de %140,7'ye büyük bir artış göstermiştir.

Kısa Vadeli Borçlar/Aktif (Varlık) Toplamı

Kısa vadeli borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı 2008'de %36,5 ile tepe yaparken, 2009'da borçlardaki nispi azalış ve özkaynaktaki nispi artış sonucu %33,5'e gerilemiştir. 2010 ve 2011 yıllarında ise toplam borçlar ve kısa vadeli borçlardaki artışın, özkaynaktaki artışın üstünde olmasının etkisiyle kısa vadeli borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı tekrar artışa geçerek 2010'da %35,2'ye, 2011'de %36,5'e yükselmiştir. Kısa vadeli borçlar/aktif (varlık) toplamı oranı, İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda %36,8'den %39,7'ye, İSO üyesi kuruluşlarda %35,9'dan %41,3'e yükselmiştir.

Maddi Duran Varlıklar/Özkaynak

Kuruluşlarda maddi duran varlıkların yani demirbaşların, özkaynak ile fonlanması temel prensiptir. Maddi duran varlıklar/özkaynak oranının 100'den küçük olması ve oranın giderek küçülmesi kuruluşlarda özkaynak yeterliliğinin bir göstergesidir. 2008'de %96,7 ile en yüksek noktaya çıkan ve olumsuz bir görüntü veren oran, 2009'da %90,7'ye, 2010'da %88,5'e gerilemiştir. 2011'de ise oran tekrar %91,1'e yükselmiştir.

Özkaynak/Aktif (Varlık) Toplamı

2009'da %50,9 olan özkaynak/aktif (varlık) toplamı oranı 2010'da %49'a gerilemiştir. 2011'de de gerileme devam etmiş ve oran %46,3'e düşmüştür. 2011 yılında kaynak yapısında görülen nispi olumsuzluk bu oranın düşmesine neden olmuştur. İSO 500 özellerde de özkaynak/aktif (varlık) toplamı oranı %45,6'dan %41,5'e gerilemiştir.

Kısa Vadeli Borçlar/Toplam Borçlar

İSO 500'de 2009'da %68,2 olan kısa vadeli borçlar/toplam borçlar oranı, 2010'da tekrar %69'a yükselmiştir. 2011'de ise bu oran %68 ile bir miktar gerilemiştir. İSO 500 kapsamındaki özel kuruluşlarda da bu oran %67,6'dan %68'e yükselmiştir. 2011 yılında çeşitli finansal oranlarda ön plana çıkan sektörler, Ağaç ve Mobilya Sanayi, Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi ve Basım Sanayidir.

Karlılık Oranları

2011 yılında kar eden kuruluşların sayısı 380 olup, bunun 8'i kamu kuruluşu, 372'si özel kuruluştur. 2011 yılında zarar eden kuruluş sayısı ise 120'dir. Bunların 5'i kamu, 115'i ise özel kuruluştur. 2010 yılında ise kar eden sayısı 434 olup, zarar eden sayısı 66 olmuştur.

Satış Karlılığı

İSO 500'de 1990'lı yıllar ile birlikte satış karlılığında görülen düşüş, 2001'de en düşük seviyesine gerilemiştir. 2001 sonrası ekonomide yaşanan olumlu gelişmeler ile birlikte satış karlılığı 1990'lı yıllar öncesine ulaşmasa da nispi bir artış göstermiş, 2007 yılında özel kuruluşlarda satış karlılığı oranı %7,2'ye yükselmiştir. Özel kuruluşlarda da 2007'de %7,2 olan satış karlılığı oranı, küresel krizin de etkisiyle 2008'de %3,6'ya gerilemiştir. 2009 yılı ile birlikte, özellikle yılın ikinci yarısındaki iyileşme doğrultusunda özel kuruluşların satış karlılığı oranı %5,2'ye yükselmiştir. 2010 yılında özel kuruluşlarda satış hasılatının %20,6, dönem kar ve zarar toplamının %34,5 oranında artması sonucunda satış karlılığı oranı tekrar nispi bir artış göstererek %5,9'a çıkmıştır. Fakat yine de 2001 kriz sonrası 2004'teki %6,1 ve 2007'deki %7,2'lik satış karlılık oranlarının altında kalmıştır. 2011 yılında ise karlılıkta beklenmedik bir tablo ile karşılaşmıştır. 2011 yılında İSO 500 genelinde dönem kar ve zarar toplamı cari fiyatlarla %5,5 oranında gerilerken, özel kuruluşlarda sadece %7,9 oranında artmıştır. Sabit fiyatlarla ise İSO 500'de %15,9, özel kuruluşlarda %3,9

oranında düşüşler söz konusudur. Bu gelişmeler doğrultusunda, 2011'de satış karlılığı oranı İSO 500'de %7,6'dan %5,6'ya, özel kuruluşlarda ise %5,9'dan %4,8'e gerilemiştir.

Aktif (Varlık) Karlılığı

2011 yılında satış karlılığında olduğu gibi, aktif karlılığında da önemli bir azalış söz konusudur. 2009'da İSO 500'de %6'ya, özel kuruluşlarda %6,1'e gerileyen oran, 2010'da İSO 500'de %8,3, özel kuruluşlarda %7,1'e yükselmiştir. 2011'de ise İSO 500'de %6,8'e, özel kuruluşlarda %6,5'e gerilemiştir. Özel kuruluşlarda 2011 yılı aktif karlılığı oranı, 2004, 2006, 2007 ve 2010 yılları oranlarının altında bulunmaktadır.

Özkaynak Karlılığı

2011 yılında İSO 500'de özkaynak karlılık oranı %16,9'dan %14,8'e gerilemiştir. Aynı yılda özel kuruluşlar özkaynak karlılığı oranı %15,6'dır.

Ekonomik Karlılık

Kuruluşların yarattıkları net katma değer, aktif (varlık) toplamına oranı ekonomik karlılık olarak ifade edilmektedir. Ekonomik karlılık, kuruluşun özkaynak ve dış kaynak olarak sahip olduğu varlık karşılığında ekonomiye net ilave kıymet olarak katkısının ne boyutta olduğunu göstermektedir.

Ekonomik karlılık oranı 1990'lı yılların başlarında daha yüksek oranlarda olup, konulan para karşılığında daha yüksek oranda net katma değer yaratıldığını göstermektedir. Özel kuruluşlarda 1990'lı yıllarda %30'lar düzeyinde olan ekonomik karlılık oranı, 2001 krizinde %10,7'ye gerilemiştir. 2001 krizi sonrası ekonomideki iyileşme ile birlikte ekonomik karlılıkta da nispi bir iyileşme görülmüş ama hiçbir zaman eski verimlilik oranlarına ulaşamamıştır. 2009'da %13,6 olan oran 2010'da %14,1'e yükselmiştir. 2011'de de bu oran %14,2'dir. Görüldüğü gibi ekonomik karlılık oranı 2010'da ve 2011'de 2009'a göre nispi bir artış gösterse de, hala çok düşük düzeylerde.

Varlık Devir Hızı

Finansal verimlilik ve faaliyet etkinliği göstergesi olarak varlık devir hızı kullanılmaktadır. İSO 500'de kuruluşların diğer karlılık oranlarında olduğu gibi devir hızlarında da, 1990'lı yıllardaki oranların altında kaldıkları görülmektedir. Özel kuruluşlarda 1990'lı yıllarda 1,60 seviyelerinde olan varlık devir hızı, 2001 krizinde 1,24'e gerilemiş, 2006'da 1,42'ye çıkan oran, 2009'da tekrar 1,17'ye gerilemiştir. 2010 yılında 1,20 olan oran, 2011 yılında küçük bir artışla 1,34'e yükselmiştir. Bu oran da oldukça düşük bir düzeyi işaret etmektedir.

Net Katma Değerin Faktör Gelirleri (Fonksiyonel) Dağılımı

İSO 500 çalışmasında 1982 yılından bu yana 30 yıllık dönemde net katma değer faktör gelirleri (fonksiyonel) dağılımı verilmektedir.

Bu dağılım, son 30 yıllık dönemde İSO 500’de yaratılan net katma değerde faktör gelirleri itibarıyla önemli değişmelerin olduğu görülmektedir.

2011 yılında İSO 500’de net katma değer faktör gelirleri itibarıyla dağılımında ödenen maaş ve ücretlerin payı %50,4’tür. Aynı yılda ödenen faizlerin payı %9,7 iken, milli gelir anlamında kar payı ise %39,9 olmuştur. 2011 yılında özel kuruluşların yarattıkları net katma değerde ödenen maaş ve ücretlerin payı %49,2’dir. 2010 yılında %52,9 olan bu payın 2011’de 3,7 puan azaldığı görülmektedir. 2011 yılında ödenen faizler payı da %10,6 olmuştur. 2008’de %16 olan bu pay, 2009’da %12, 2010’da %9’a gerilemiştir.

Bu gerilemede kredi faiz oranlarının düşmesi başlıca etken olurken, 2011 yılı ikinci yarısı ile birlikte kredi faiz oranlarının tekrar yükselmesi, finansman giderlerini arttırarak ödenen faizler payının tekrar artışa geçmesine neden olmuştur. 2011 yılında özel kuruluşlarda milli gelir anlamında kar payı %40,2 olarak gerçekleşmiştir. 2011’de ise ödenen faizler payı artarken, kar payı küçük bir artış göstermiş, buna karşılık ödenen maaş ve ücretler payı küçülmüştür.

Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler

Üretim faaliyeti dışı gelirler, ekonominin olumsuz gittiği yıllarda dönem kar ve zarar toplamı içinde önemli boyutlara ulaşmaktadır. Olumlu dönemlerde ise bu oran küçülmektedir. 2011 yılında özel kuruluşlarda üretim faaliyeti dışı gelirlerin toplamı 4,3 milyar TL’dir. 2010 yılında 6 milyar TL olan bu tutar, 2011 yılında %28,5 oranında düşüş göstermiştir. Dönem kar ve zarar toplamındaki artış ise 2010’da %35,8 iken, 2011’de %7,9 olmuştur. 2011 yılı ikinci yarısı ile birlikte kurlarda ve kredi faiz oranlarında görülen artış, dönem kar ve zararı toplamındaki artışın çok küçük kalmasına neden olmuştur.

İstihdam, Brüt Katma Değer Dağılımı ve Nispi Hasıla Oranları

2011 yılında İSO 500’de imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren kuruluşların istihdamdaki dağılımı şöyledir. 2011 yılında İSO 500’de imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren kuruluşlarda ücretle çalışanlar açısından en büyük pay %20,1 ile Gıda, İçki ve Tütün Sanayine aittir. 2010 yılında %20,7’lik payla ilk sırada yer alan bu sektör, 2011 yılında da aynı konumunu korumuştur.

2011 yılında %20,1’lik pay ile ilk sırada yer alan Gıda, İçki ve Tütün Sanayi 30 yıl önce yani 1982 yılında %19,7’lik payla ikinci sıradadır. Bu kadar uzun bir süreçte bu sektörün istihdamı açısından önemli bir değişim yaşanmamıştır.

2011 yılında istihdam dağılımında ikinci sırada %17,4 payla Taşıt Araçları Sanayi bulunmaktadır. Bu sektörün 1982 yılındaki payının %4,2 olduğu dikkate alındığında, son 30 yılda İSO 500 kapsamında imalat sanayinde faaliyet gösteren kuruluşlar arasında Taşıt Araçları Sanayinin istihdam açısından önemli bir değişim

yarattığı görülmektedir. 2011 yılında istihdamda üçüncü sırada %15’lik payla Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi yer almıştır.

İSO 500’de imalat sanayinde faaliyet gösteren kuruluşlarda üretici fiyatlarıyla brüt katma değerde alt sektörlerin payları şöyledir. 2011’de %42 ile Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi ilk sırada, %24,3 ile Gıda, İçki ve Tütün Sanayi ikinci sırada yer almaktadır. Bu iki sektör dışında diğer sektörlerin yaratılan katma değerdeki payları hızla küçülmektedir. 2011 yılında Taşıt Araçları Sanayi %8,9 payla üçüncü sırada yer almaktadır.

Gerek istihdam gerekse yaratılan katma değerde son 30 yılda, İSO 500 imalat sanayi sektöründe çok önemli ve radikal bir yapısal değişim gözükmemektedir. Bu durum, Türkiye imalat sanayi için de bir gösterge oluşturabilmektedir.

Alt sektörler itibarıyla nispi hasıla oranları incelendiğinde, 2011 yılında Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayinde oran 336,1’dir. Ancak brüt katma değer üzerinden hesaplanan nispi hasıla oranlarında, ödenen dolaylı vergilerin ağırlığı nedeniyle Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayinin diğer sektörlerle göre daha yüksek oranlara sahip olduğu görülmektedir.

İşgücü Verimliliği (Net Katma Değer/Çalışan Sayısı)

İSO 500 çalışması kapsamında imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren kuruluşlarda üç basamaklı alt sektörler itibarıyla işgücü verimliliği hesaplanmaktadır. İşgücü verimliliği ile çalışan başına yaratılan net katma değer büyüklükleri ifade edilmektedir.

2003 yılı=100 olmak üzere net katma değer işgücü verimliliği incelendiğinde, 2011 yılı için endeks sayısının 128,7 olduğu görülmektedir. 2010 yılı için endeks sayısının 130 olduğu dikkate alındığında, 2011’de 2010’a göre çok küçük bir azalış söz konusudur.

İSO 500’ün makro verilerine bakıldığında, 2011 yılında özellikle ikinci yarıda kredi faiz oranları ve kurlarda yaşanan artış ve üretici fiyatlarında görülen hareketlenmeler nedeniyle dönem kar ve zarar toplamı olumsuz etkilenirken, üretici fiyatlar endeksindeki yıllık artışların iki haneli rakamlara ulaşması sabit fiyatlarla net katma değer verimliliğinde küçük oranlı olumsuzluklar yaşanmasına yol açmıştır.

İmalat sanayi net katma değer verimliliği 2009’da %7,7, 2010’da %3,3 oranında artış gösterirken, 2003=100 olmak üzere 2011 için düz endeks sayısının 128,7’de kalması sonucu, kişi başına işgücü verimliliğinde %1’lik bir gerileme yaşanmıştır.

2011 yılı için kişi başına işgücü verimliliğine alt sektörler itibarıyla bakıldığında, Tekstilde %4,6, Giyimde %11,6, Ana Kimyada %28, Petrol Ürünlerinde %6,6, Lastikte %14, Camda %21, Taş ve Toprakta ve Ana Metalde %11,9 ve Taşıt Araçlarında %4,2’lik artışlar söz konusudur.

2011 Yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda

Sektörler	İşyeri Sayısı	Üretimden Satışlar (Net)	Satış Hasılatı (Net)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	
1- Madencilik ve Taşocakçılığı	17	9.630.006.882	10.097.928.540	3.310.314.018	5.911.066.883	
Kamu	3	4.356.474.141	4.708.170.156	895.236.513	2.614.146.342	
Özel	14	5.273.532.741	5.389.758.384	2.415.077.505	3.296.920.541	
Kar Edenler	15	9.070.825.063	9.504.357.878	3.774.756.520	5.614.589.557	
Kamu	2	4.061.726.279	4.381.672.722	1.355.292.713	2.393.021.115	
Özel	13	5.009.098.784	5.122.685.156	2.419.463.807	3.221.568.442	
Zarar Edenler	2	559.181.819	593.570.662	-464.442.502	296.477.326	
Kamu	1	294.747.862	326.497.434	-460.056.200	221.125.227	
Özel	1	264.433.957	267.073.228	-4.386.302	75.352.099	
2- Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	102	47.545.549.591	54.223.762.512	2.507.576.247	25.920.944.806	
Kamu	3	3.735.980.868	3.783.921.057	-258.294.163	1.115.954.719	
Özel	99	43.809.568.723	50.439.841.455	2.765.870.410	24.804.990.087	
Kar Edenler	72	34.497.295.590	40.550.572.225	3.399.954.222	22.693.182.346	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	72	34.497.295.590	40.550.572.225	3.399.954.222	22.693.182.346	
Zarar Edenler	30	13.048.254.001	13.673.190.287	-892.377.975	3.227.762.460	
Kamu	3	3.735.980.868	3.783.921.057	-258.294.163	1.115.954.719	
Özel	27	9.312.273.133	9.889.269.230	-634.083.812	2.111.807.741	
3- Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	48	14.084.943.886	15.344.891.987	1.293.229.190	3.482.797.263	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	48	14.084.943.886	15.344.891.987	1.293.229.190	3.482.797.263	
Kar Edenler	36	11.484.353.344	12.584.573.052	1.458.209.776	3.182.284.289	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	36	11.484.353.344	12.584.573.052	1.458.209.776	3.182.284.289	
Zarar Edenler	12	2.600.590.542	2.760.318.935	-164.980.586	300.512.974	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	12	2.600.590.542	2.760.318.935	-164.980.586	300.512.974	
4- Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	10	5.548.309.236	6.393.887.165	387.583.850	1.168.826.589	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	10	5.548.309.236	6.393.887.165	387.583.850	1.168.826.589	
Kar Edenler	6	3.617.941.349	4.384.732.702	488.631.712	984.767.963	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	6	3.617.941.349	4.384.732.702	488.631.712	984.767.963	
Zarar Edenler	4	1.930.367.887	2.009.154.463	-101.047.862	184.058.626	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	4	1.930.367.887	2.009.154.463	-101.047.862	184.058.626	
5- Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	15	4.436.524.739	4.552.483.394	35.144.221	900.021.143	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	15	4.436.524.739	4.552.483.394	35.144.221	900.021.143	
Kar Edenler	9	2.528.017.814	2.586.492.451	170.377.157	648.055.597	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	9	2.528.017.814	2.586.492.451	170.377.157	648.055.597	
Zarar Edenler	6	1.908.506.925	1.965.990.943	-135.232.936	251.965.546	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	6	1.908.506.925	1.965.990.943	-135.232.936	251.965.546	

Sektörel Seçilmiş Büyüklükler (TL)

	Toplam Borçlar	Özkaynak (2011 Net Dönem Karı Dahil)	Aktif (Varlık) Toplamı	Maddi Duran Varlıklar	Dönen Varlıklar	Ücretle Çalışanlar Ortalaması
	3.162.841.366	9.744.788.343	12.907.629.709	3.375.075.181	6.283.667.041	38.455
	1.059.586.312	3.790.827.850	4.850.414.162	1.388.083.532	2.386.404.808	24.664
	2.103.255.054	5.953.960.493	8.057.215.547	1.986.991.649	3.897.262.233	13.791
	2.912.038.976	9.322.975.588	12.235.014.563	3.083.945.300	5.956.051.900	22.269
	862.402.622	3.383.812.494	4.246.215.116	1.121.922.853	2.099.168.427	11.946
	2.049.636.354	5.939.163.094	7.988.799.447	1.962.022.447	3.856.883.473	10.323
	250.802.390	421.812.755	672.615.146	291.129.881	327.615.141	16.186
	197.183.690	407.015.356	604.199.046	266.160.679	287.236.381	12.718
	53.618.700	14.797.399	68.416.100	24.969.202	40.378.760	3.468
	24.625.917.252	19.547.649.055	44.173.566.308	9.140.800.622	27.846.058.277	105.232
	2.280.073.288	3.194.068.615	5.474.141.902	870.653.576	4.123.142.674	21.572
	22.345.843.964	16.353.580.440	38.699.424.406	8.270.147.046	23.722.915.603	83.660
	16.675.687.901	15.141.152.601	31.816.840.505	6.627.460.420	19.312.684.628	62.221
	-	-	-	-	-	-
	16.675.687.901	15.141.152.601	31.816.840.505	6.627.460.420	19.312.684.628	62.221
	7.950.229.351	4.406.496.454	12.356.725.803	2.513.340.202	8.533.373.649	43.011
	2.280.073.288	3.194.068.615	5.474.141.902	870.653.576	4.123.142.674	21.572
	5.670.156.063	1.212.427.839	6.882.583.901	1.642.686.626	4.410.230.975	21.439
	9.285.251.131	9.272.151.585	18.557.402.729	4.306.222.366	10.557.072.242	72.611
	-	-	-	-	-	-
	9.285.251.131	9.272.151.585	18.557.402.729	4.306.222.366	10.557.072.242	72.611
	6.833.582.877	8.695.118.505	15.528.701.399	3.395.730.885	8.827.188.946	58.083
	-	-	-	-	-	-
	6.833.582.877	8.695.118.505	15.528.701.399	3.395.730.885	8.827.188.946	58.083
	2.451.668.254	577.033.080	3.028.701.330	910.491.481	1.729.883.296	14.528
	-	-	-	-	-	-
	2.451.668.254	577.033.080	3.028.701.330	910.491.481	1.729.883.296	14.528
	4.588.386.188	2.980.164.277	7.568.550.469	2.580.482.527	4.195.345.603	12.547
	-	-	-	-	-	-
	4.588.386.188	2.980.164.277	7.568.550.469	2.580.482.527	4.195.345.603	12.547
	2.228.757.515	2.153.792.988	4.382.550.506	1.251.993.955	2.669.068.604	9.532
	-	-	-	-	-	-
	2.228.757.515	2.153.792.988	4.382.550.506	1.251.993.955	2.669.068.604	9.532
	2.359.628.673	826.371.289	3.185.999.963	1.328.488.572	1.526.276.999	3.015
	-	-	-	-	-	-
	2.359.628.673	826.371.289	3.185.999.963	1.328.488.572	1.526.276.999	3.015
	2.391.030.617	2.615.718.009	5.006.748.631	1.565.748.442	2.459.477.894	8.794
	-	-	-	-	-	-
	2.391.030.617	2.615.718.009	5.006.748.631	1.565.748.442	2.459.477.894	8.794
	1.013.560.668	1.256.053.832	2.269.614.504	865.116.813	1.266.491.639	4.782
	-	-	-	-	-	-
	1.013.560.668	1.256.053.832	2.269.614.504	865.116.813	1.266.491.639	4.782
	1.377.469.949	1.359.664.177	2.737.134.127	700.631.629	1.192.986.255	4.012
	-	-	-	-	-	-
	1.377.469.949	1.359.664.177	2.737.134.127	700.631.629	1.192.986.255	4.012

Sektörler	İşyeri Sayısı	Üretimden Satışlar (Net)	Satış Hasılatı (Net)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)
6- Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	75	69.693.894.020	123.756.324.515	5.288.379.761	44.873.914.389
Kamu	2	2.247.372.493	3.104.618.750	1.760.863.775	1.270.384.604
Özel	73	67.446.521.527	120.651.705.765	3.527.515.986	43.603.529.785
Kar Edenler	59	64.507.672.013	90.957.514.734	5.640.710.477	38.214.079.919
Kamu	1	2.083.694.856	2.374.529.719	1.792.792.942	1.238.860.135
Özel	58	62.423.977.157	88.582.985.015	3.847.917.535	36.975.219.784
Zarar Edenler	16	5.186.222.007	32.798.809.781	-352.330.716	6.659.834.470
Kamu	1	163.677.637	730.089.031	-31.929.167	31.524.469
Özel	15	5.022.544.370	32.068.720.750	-320.401.549	6.628.310.001
7- Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	36	12.482.870.235	13.623.970.387	1.532.570.259	4.046.407.088
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	36	12.482.870.235	13.623.970.387	1.532.570.259	4.046.407.088
Kar Edenler	30	10.549.655.932	11.640.407.084	1.671.454.705	3.836.201.594
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	30	10.549.655.932	11.640.407.084	1.671.454.705	3.836.201.594
Zarar Edenler	6	1.933.214.303	1.983.563.303	-138.884.446	210.205.494
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	6	1.933.214.303	1.983.563.303	-138.884.446	210.205.494
8- Ana Metal Sanayi	75	61.686.524.433	66.551.660.942	1.560.132.960	8.682.339.871
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	75	61.686.524.433	66.551.660.942	1.560.132.960	8.682.339.871
Kar Edenler	58	38.877.636.401	42.865.111.917	2.323.311.382	6.110.657.179
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	58	38.877.636.401	42.865.111.917	2.323.311.382	6.110.657.179
Zarar Edenler	17	22.808.888.032	23.686.549.025	-763.178.422	2.571.682.692
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	17	22.808.888.032	23.686.549.025	-763.178.422	2.571.682.692
9- Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	58	36.264.136.838	42.378.423.847	2.367.823.590	8.148.748.529
Kamu	1	762.822.731	849.006.575	164.969.614	549.504.093
Özel	57	35.501.314.107	41.529.417.272	2.202.853.976	7.599.244.436
Kar Edenler	44	31.912.819.701	37.505.006.701	2.562.035.177	7.548.422.018
Kamu	1	762.822.731	849.006.575	164.969.614	549.504.093
Özel	43	31.149.996.970	36.656.000.126	2.397.065.563	6.998.917.925
Zarar Edenler	14	4.351.317.137	4.873.417.146	-194.211.587	600.326.511
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	14	4.351.317.137	4.873.417.146	-194.211.587	600.326.511
10- Taşıt Araçları Sanayi	46	46.345.539.034	54.677.616.342	3.527.125.872	9.493.023.940
Kamu	2	339.993.152	341.385.872	4.204.311	173.792.105
Özel	44	46.005.545.882	54.336.230.470	3.522.921.561	9.319.231.835
Kar Edenler	42	44.845.159.913	52.858.739.926	3.573.669.098	9.348.796.260
Kamu	2	339.993.152	341.385.872	4.204.311	173.792.105
Özel	40	44.505.166.761	52.517.354.054	3.569.464.787	9.175.004.155
Zarar Edenler	4	1.500.379.121	1.818.876.416	-46.543.226	144.227.680
Kamu	-	-	-	-	-
Özel	4	1.500.379.121	1.818.876.416	-46.543.226	144.227.680

	Toplam Borçlar	Özkaynak (2011 Net Dönem Karı Dahil)	Aktif (Varlık) Toplamı	Maddi Duran Varlıklar	Dönen Varlıklar	Ücretle Çalışanlar Ortalaması
	35.581.572.019	27.782.905.943	63.364.477.963	13.476.616.984	39.206.286.057	65.363
	999.415.633	6.149.403.708	7.148.819.340	1.121.873.022	4.459.853.611	5.180
	34.582.156.386	21.633.502.235	56.215.658.623	12.354.743.962	34.746.432.446	60.183
	26.024.769.552	23.763.010.115	49.787.779.669	11.756.625.490	31.186.123.102	52.748
	848.176.413	6.118.457.974	6.966.634.387	1.111.228.722	4.295.508.281	4.855
	25.176.593.139	17.644.552.141	42.821.145.282	10.645.396.768	26.890.614.821	47.893
	9.556.802.467	4.019.895.828	13.576.698.294	1.719.991.494	8.020.162.955	12.615
	151.239.220	30.945.734	182.184.953	10.644.300	164.345.330	325
	9.405.563.247	3.988.950.094	13.394.513.341	1.709.347.194	7.855.817.625	12.290
	7.495.512.035	10.450.007.971	17.945.520.002	6.690.995.606	7.989.136.252	27.271
	-	-	-	-	-	-
	7.495.512.035	10.450.007.971	17.945.520.002	6.690.995.606	7.989.136.252	27.271
	5.578.152.033	9.762.297.821	15.340.449.851	5.723.029.487	6.853.966.467	22.772
	-	-	-	-	-	-
	5.578.152.033	9.762.297.821	15.340.449.851	5.723.029.487	6.853.966.467	22.772
	1.917.360.002	687.710.150	2.605.070.151	967.966.119	1.135.169.785	4.499
	-	-	-	-	-	-
	1.917.360.002	687.710.150	2.605.070.151	967.966.119	1.135.169.785	4.499
	33.841.870.067	20.631.771.481	54.473.641.580	19.421.163.402	29.101.940.921	60.142
	-	-	-	-	-	-
	33.841.870.067	20.631.771.481	54.473.641.580	19.421.163.402	29.101.940.921	60.142
	18.064.310.974	15.798.419.020	33.862.730.022	9.430.937.312	20.428.523.739	40.497
	-	-	-	-	-	-
	18.064.310.974	15.798.419.020	33.862.730.022	9.430.937.312	20.428.523.739	40.497
	15.777.559.093	4.833.352.461	20.610.911.558	9.990.226.090	8.673.417.182	19.645
	-	-	-	-	-	-
	15.777.559.093	4.833.352.461	20.610.911.558	9.990.226.090	8.673.417.182	19.645
	23.534.532.688	13.918.618.913	37.453.151.616	5.578.461.463	27.039.765.179	78.675
	744.316.661	786.278.607	1.530.595.268	427.965.019	1.015.429.886	5.757
	22.790.216.027	13.132.340.306	35.922.556.348	5.150.496.444	26.024.335.293	72.918
	20.070.386.840	12.869.386.515	32.939.773.365	4.629.789.581	23.960.301.076	69.746
	744.316.661	786.278.607	1.530.595.268	427.965.019	1.015.429.886	5.757
	19.326.070.179	12.083.107.908	31.409.178.097	4.201.824.562	22.944.871.190	63.989
	3.464.145.848	1.049.232.398	4.513.378.251	948.671.882	3.079.464.103	8.929
	-	-	-	-	-	-
	3.464.145.848	1.049.232.398	4.513.378.251	948.671.882	3.079.464.103	8.929
	18.874.944.437	12.686.217.814	31.561.162.249	8.418.333.004	20.368.209.641	90.810
	330.505.333	181.521.045	512.026.379	93.941.950	406.451.576	2.668
	18.544.439.104	12.504.696.769	31.049.135.870	8.324.391.054	19.961.758.065	88.142
	18.072.898.854	12.260.797.629	30.333.696.482	7.850.582.605	19.767.985.703	87.766
	330.505.333	181.521.045	512.026.379	93.941.950	406.451.576	2.668
	17.742.393.521	12.079.276.584	29.821.670.103	7.756.640.655	19.361.534.127	85.098
	802.045.583	425.420.185	1.227.465.767	567.750.399	600.223.938	3.044
	-	-	-	-	-	-
	802.045.583	425.420.185	1.227.465.767	567.750.399	600.223.938	3.044

Sektörler	İşyeri Sayısı	Üretimden Satışlar (Net)	Satış Hasılatı (Net)	Dönem Kar ve Zarar Toplamı (V.Ö.)	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)	
11- Diğer İmalat Sanayi	5	3.123.832.795	4.269.348.445	-11.856.437	50.178.280	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	5	3.123.832.795	4.269.348.445	-11.856.437	50.178.280	
Kar Edenler	3	1.057.884.755	2.184.012.466	10.595.457	31.812.084	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	3	1.057.884.755	2.184.012.466	10.595.457	31.812.084	
Zarar Edenler	2	2.065.948.040	2.085.335.979	-22.451.894	18.366.196	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	2	2.065.948.040	2.085.335.979	-22.451.894	18.366.196	
12- Elektrik Sektörü	13	13.136.338.960	13.954.002.907	954.928.370	3.314.976.683	
Kamu	2	7.748.758.956	7.748.758.956	1.357.666.520	2.766.841.662	
Özel	11	5.387.580.004	6.205.243.951	-402.738.150	548.135.021	
Kar Edenler	6	9.022.108.606	9.151.864.016	1.534.048.044	2.508.187.980	
Kamu	2	7.748.758.956	7.748.758.956	1.357.666.520	2.766.841.662	
Özel	4	1.273.349.650	1.403.105.060	176.381.524	-258.653.682	
Zarar Edenler	7	4.114.230.354	4.802.138.891	-579.119.674	806.788.703	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	7	4.114.230.354	4.802.138.891	-579.119.674	806.788.703	
Toplam Sanayi Sektörü	500	323.978.470.649	409.824.300.983	22.752.951.901	115.993.245.464	
Kamu	13	19.191.402.341	20.535.861.366	3.924.646.570	8.490.623.525	
Özel	487	304.787.068.308	389.288.439.617	18.828.305.331	107.502.621.939	
Kar Edenler	380	261.971.370.481	316.773.385.152	26.607.753.727	100.721.036.786	
Kamu	8	14.996.995.974	15.695.353.844	4.674.926.100	7.122.019.110	
Özel	372	246.974.374.507	301.078.031.308	21.932.827.627	93.599.017.676	
Zarar Edenler	120	62.007.100.168	93.050.915.831	-3.854.801.826	15.272.208.678	
Kamu	5	4.194.406.367	4.840.507.522	-750.279.530	1.368.604.415	
Özel	115	57.812.693.801	88.210.408.309	-3.104.522.296	13.903.604.263	

	Toplam Borçlar	Özkaynak (2011 Net Dönem Karı Dahil)	Aktif (Varlık) Toplamı	Maddi Duran Varlıklar	Dönen Varlıklar	Ücretle Çalışanlar Ortalaması
	582.730.179	541.461.193	1.124.191.367	39.763.750	1.043.129.516	1.323
	-	-	-	-	-	-
	582.730.179	541.461.193	1.124.191.367	39.763.750	1.043.129.516	1.323
	259.527.598	209.098.787	468.626.381	35.681.306	432.186.591	1.048
	-	-	-	-	-	-
	259.527.598	209.098.787	468.626.381	35.681.306	432.186.591	1.048
	323.202.581	332.362.406	655.564.986	4.082.444	610.942.925	275
	-	-	-	-	-	-
	323.202.581	332.362.406	655.564.986	4.082.444	610.942.925	275
	14.806.000.188	23.903.324.858	38.709.325.048	19.662.419.865	16.327.358.250	13.366
	3.699.114.964	19.425.025.251	23.124.140.214	11.893.643.162	10.605.958.967	9.804
	11.106.885.224	4.478.299.607	15.585.184.834	7.768.776.703	5.721.399.283	3.562
	6.826.994.116	20.308.982.776	27.135.976.892	12.349.655.646	13.855.789.981	11.687
	3.699.114.964	19.425.025.251	23.124.140.214	11.893.643.162	10.605.958.967	9.804
	3.127.879.152	883.957.525	4.011.836.678	456.012.484	3.249.831.014	1.883
	7.979.006.072	3.594.342.082	11.573.348.156	7.312.764.219	2.471.568.269	1.679
	-	-	-	-	-	-
	7.979.006.072	3.594.342.082	11.573.348.156	7.312.764.219	2.471.568.269	1.679
	178.770.588.167	154.074.779.442	332.845.367.671	94.256.083.212	192.417.446.873	574.589
	9.113.012.191	33.527.125.076	42.640.137.265	15.796.160.261	22.997.241.522	69.645
	169.657.575.976	120.547.654.366	290.205.230.406	78.459.922.951	169.420.205.351	504.944
	124.560.667.904	131.541.086.177	256.101.754.139	67.000.548.800	154.516.362.376	443.151
	6.484.515.993	29.895.095.371	36.379.611.364	14.648.701.706	18.422.517.137	35.030
	118.076.151.911	101.645.990.806	219.722.142.775	52.351.847.094	136.093.845.239	408.121
	54.209.920.263	22.533.693.265	76.743.613.532	27.255.534.412	37.901.084.497	131.438
	2.628.496.198	3.632.029.705	6.260.525.901	1.147.458.555	4.574.724.385	34.615
	51.581.424.065	18.901.663.560	70.483.087.631	26.108.075.857	33.326.360.112	96.823

2011 Yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Sektörel

Sektörler	İşyeri Sayısı	Ödenen Maaş ve Ücretler	Ödenen Faizler	Milli Gelir Anlamında Kar	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	
1- Madencilik ve Taşocakçılığı	17	1.666.317.370	89.797.248	3.124.395.233	4.880.509.851	
Kamu	3	1.207.008.920	8.648.866	907.407.046	2.123.064.832	
Özel	14	459.308.450	81.148.382	2.216.988.187	2.757.445.019	
Kar Edenler	15	981.691.419	87.216.095	3.599.842.649	4.668.750.163	
Kamu	2	579.183.979	8.648.866	1.375.868.564	1.963.701.409	
Özel	13	402.507.440	78.567.229	2.223.974.085	2.705.048.754	
Zarar Edenler	2	684.625.951	2.581.153	-475.447.416	211.759.688	
Kamu	1	627.824.941	0	-468.461.518	159.363.423	
Özel	1	56.801.010	2.581.153	-6.985.898	52.396.265	
2- Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	102	3.656.306.720	962.171.147	2.029.566.284	6.648.044.151	
Kamu	3	1.052.029.276	99.697.004	-264.974.289	886.751.991	
Özel	99	2.604.277.444	862.474.143	2.294.540.573	5.761.292.160	
Kar Edenler	72	2.064.639.731	574.281.010	2.817.476.245	5.456.396.986	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	72	2.064.639.731	574.281.010	2.817.476.245	5.456.396.986	
Zarar Edenler	30	1.591.666.989	387.890.137	-787.909.961	1.191.647.165	
Kamu	3	1.052.029.276	99.697.004	-264.974.289	886.751.991	
Özel	27	539.637.713	288.193.133	-522.935.672	304.895.174	
3- Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	48	1.486.800.802	283.573.314	1.043.785.404	2.814.159.520	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	48	1.486.800.802	283.573.314	1.043.785.404	2.814.159.520	
Kar Edenler	36	1.239.545.654	219.203.864	1.152.528.756	2.611.278.274	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	36	1.239.545.654	219.203.864	1.152.528.756	2.611.278.274	
Zarar Edenler	12	247.255.148	64.369.450	-108.743.352	202.881.246	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	12	247.255.148	64.369.450	-108.743.352	202.881.246	
4- Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	10	369.925.174	145.014.901	274.268.443	789.208.518	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	10	369.925.174	145.014.901	274.268.443	789.208.518	
Kar Edenler	6	264.941.798	81.275.643	438.649.675	784.867.116	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	6	264.941.798	81.275.643	438.649.675	784.867.116	
Zarar Edenler	4	104.983.376	63.739.258	-164.381.232	4.341.402	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	4	104.983.376	63.739.258	-164.381.232	4.341.402	
5- Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	15	423.478.754	66.322.229	91.959.130	581.760.113	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	15	423.478.754	66.322.229	91.959.130	581.760.113	
Kar Edenler	9	198.303.297	26.286.524	254.578.668	479.168.489	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	9	198.303.297	26.286.524	254.578.668	479.168.489	
Zarar Edenler	6	225.175.457	40.035.705	-162.619.538	102.591.624	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	6	225.175.457	40.035.705	-162.619.538	102.591.624	

Faktör Gelirleri Dağılımı ve Seçilmiş Diğer Büyüklükler (TL)

	Amortisman	Diğer Dolaylı Vergiler	Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	Ödenen KDV + ÖTV	Sübvansiyonlar	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)
	585.040.743	86.703.647	5.552.254.241	359.222.953	410.311	5.911.066.883
	203.395.676	35.684.774	2.362.145.282	252.001.060	0	2.614.146.342
	381.645.067	51.018.873	3.190.108.959	107.221.893	410.311	3.296.920.541
	550.494.750	79.421.259	5.298.666.172	316.333.696	410.311	5.614.589.557
	173.404.202	33.393.028	2.170.498.639	222.522.476	0	2.393.021.115
	377.090.548	46.028.231	3.128.167.533	93.811.220	410.311	3.221.568.442
	34.545.993	7.282.388	253.588.069	42.889.257	0	296.477.326
	29.991.474	2.291.746	191.646.643	29.478.584	0	221.125.227
	4.554.519	4.990.642	61.941.426	13.410.673	0	75.352.099
	1.152.523.488	110.623.736	7.911.191.375	18.062.225.718	52.472.287	25.920.944.806
	56.843.291	21.035.835	964.631.117	151.323.602	0	1.115.954.719
	1.095.680.197	89.587.901	6.946.560.258	17.910.902.116	52.472.287	24.804.990.087
	868.934.819	72.290.201	6.397.622.006	16.335.069.370	39.509.030	22.693.182.346
	-	-	-	-	-	-
	868.934.819	72.290.201	6.397.622.006	16.335.069.370	39.509.030	22.693.182.346
	283.588.669	38.333.535	1.513.569.369	1.727.156.348	12.963.257	3.227.762.460
	56.843.291	21.035.835	964.631.117	151.323.602	0	1.115.954.719
	226.745.378	17.297.700	548.938.252	1.575.832.746	12.963.257	2.111.807.741
	631.405.164	30.832.035	3.476.396.719	29.649.051	23.248.507	3.482.797.263
	-	-	-	-	-	-
	631.405.164	30.832.035	3.476.396.719	29.649.051	23.248.507	3.482.797.263
	536.149.906	28.629.154	3.176.057.334	25.089.984	18.863.029	3.182.284.289
	-	-	-	-	-	-
	536.149.906	28.629.154	3.176.057.334	25.089.984	18.863.029	3.182.284.289
	95.255.258	2.202.881	300.339.385	4.559.067	4.385.478	300.512.974
	-	-	-	-	-	-
	95.255.258	2.202.881	300.339.385	4.559.067	4.385.478	300.512.974
	277.187.920	5.651.045	1.072.047.483	111.031.503	14.252.397	1.168.826.589
	-	-	-	-	-	-
	277.187.920	5.651.045	1.072.047.483	111.031.503	14.252.397	1.168.826.589
	105.830.680	4.471.367	895.169.163	90.626.853	1.028.053	984.767.963
	-	-	-	-	-	-
	105.830.680	4.471.367	895.169.163	90.626.853	1.028.053	984.767.963
	171.357.240	1.179.678	176.878.320	20.404.650	13.224.344	184.058.626
	-	-	-	-	-	-
	171.357.240	1.179.678	176.878.320	20.404.650	13.224.344	184.058.626
	172.116.690	7.052.060	760.928.863	139.092.280	0	900.021.143
	-	-	-	-	-	-
	172.116.690	7.052.060	760.928.863	139.092.280	0	900.021.143
	90.586.307	2.711.128	572.465.924	75.589.673	0	648.055.597
	-	-	-	-	-	-
	90.586.307	2.711.128	572.465.924	75.589.673	0	648.055.597
	81.530.383	4.340.932	188.462.939	63.502.607	0	251.965.546
	-	-	-	-	-	-
	81.530.383	4.340.932	188.462.939	63.502.607	0	251.965.546

Sektörler	İşyeri Sayısı	Ödenen Maaş ve Ücretler	Ödenen Faizler	Milli Gelir Anlamında Kar	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	
6- Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	75	4.114.289.672	465.927.240	4.532.513.132	9.112.730.044	
Kamu	2	391.434.678	2.887.882	517.033.998	911.356.558	
Özel	73	3.722.854.994	463.039.358	4.015.479.134	8.201.373.486	
Kar Edenler	59	3.267.149.070	347.681.230	4.545.729.527	8.160.559.827	
Kamu	1	370.666.721	0	548.709.826	919.376.547	
Özel	58	2.896.482.349	347.681.230	3.997.019.701	7.241.183.280	
Zarar Edenler	16	847.140.602	118.246.010	-13.216.395	952.170.217	
Kamu	1	20.767.957	2.887.882	-31.675.828	-8.019.989	
Özel	15	826.372.645	115.358.128	18.459.433	960.190.206	
7- Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	36	1.281.096.511	306.501.484	1.347.986.735	2.935.584.730	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	36	1.281.096.511	306.501.484	1.347.986.735	2.935.584.730	
Kar Edenler	30	1.101.182.289	244.944.660	1.598.500.546	2.944.627.495	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	30	1.101.182.289	244.944.660	1.598.500.546	2.944.627.495	
Zarar Edenler	6	179.914.222	61.556.824	-250.513.811	-9.042.765	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	6	179.914.222	61.556.824	-250.513.811	-9.042.765	
8- Ana Metal Sanayi	75	2.698.577.654	1.056.511.980	467.689.864	4.222.779.498	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	75	2.698.577.654	1.056.511.980	467.689.864	4.222.779.498	
Kar Edenler	58	1.825.529.697	550.517.830	1.708.849.991	4.084.897.518	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	58	1.825.529.697	550.517.830	1.708.849.991	4.084.897.518	
Zarar Edenler	17	873.047.957	505.994.150	-1.241.160.127	137.881.980	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	17	873.047.957	505.994.150	-1.241.160.127	137.881.980	
9- Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	58	3.536.570.069	360.143.270	2.516.753.913	6.413.467.252	
Kamu	1	286.679.565	34.095.248	188.613.584	509.388.397	
Özel	57	3.249.890.504	326.048.022	2.328.140.329	5.904.078.855	
Kar Edenler	44	3.222.497.511	270.516.340	2.516.211.031	6.009.224.882	
Kamu	1	286.679.565	34.095.248	188.613.584	509.388.397	
Özel	43	2.935.817.946	236.421.092	2.327.597.447	5.499.836.485	
Zarar Edenler	14	314.072.558	89.626.930	542.882	404.242.370	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	14	314.072.558	89.626.930	542.882	404.242.370	
10- Taşıt Araçları Sanayi	46	3.950.368.478	479.500.068	3.267.695.410	7.697.563.956	
Kamu	2	145.662.996	8.191.709	5.056.641	158.911.346	
Özel	44	3.804.705.482	471.308.359	3.262.638.769	7.538.652.610	
Kar Edenler	42	3.822.267.495	444.114.899	3.363.157.569	7.629.539.963	
Kamu	2	145.662.996	8.191.709	5.056.641	158.911.346	
Özel	40	3.676.604.499	435.923.190	3.358.100.928	7.470.628.617	
Zarar Edenler	4	128.100.983	35.385.169	-95.462.159	68.023.993	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	4	128.100.983	35.385.169	-95.462.159	68.023.993	

	Amortisman	Diğer Dolaylı Vergiler	Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	Ödenen KDV + ÖTV	Sübvansiyonlar	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)
	1.799.410.751	311.457.237	11.223.598.032	33.661.030.932	10.714.575	44.873.914.389
	88.277.010	15.622.982	1.015.256.550	255.128.054	0	1.270.384.604
	1.711.133.741	295.834.255	10.208.341.482	33.405.902.878	10.714.575	43.603.529.785
	1.326.092.411	263.047.109	9.749.699.347	28.474.353.084	9.972.512	38.214.079.919
	83.389.919	10.502.971	1.013.269.437	225.590.698	0	1.238.860.135
	1.242.702.492	252.544.138	8.736.429.910	28.248.762.386	9.972.512	36.975.219.784
	473.318.340	48.410.128	1.473.898.685	5.186.677.848	742.063	6.659.834.470
	4.887.091	5.120.011	1.987.113	29.537.356	0	31.524.469
	468.431.249	43.290.117	1.471.911.572	5.157.140.492	742.063	6.628.310.001
	799.351.822	48.760.655	3.783.697.207	285.222.828	22.512.947	4.046.407.088
	-	-	-	-	-	-
	799.351.822	48.760.655	3.783.697.207	285.222.828	22.512.947	4.046.407.088
	687.450.174	37.456.670	3.669.534.339	187.647.337	20.980.082	3.836.201.594
	-	-	-	-	-	-
	687.450.174	37.456.670	3.669.534.339	187.647.337	20.980.082	3.836.201.594
	111.901.648	11.303.985	114.162.868	97.575.491	1.532.865	210.205.494
	-	-	-	-	-	-
	111.901.648	11.303.985	114.162.868	97.575.491	1.532.865	210.205.494
	2.144.787.774	94.630.426	6.462.197.698	2.220.987.224	845.051	8.682.339.871
	-	-	-	-	-	-
	2.144.787.774	94.630.426	6.462.197.698	2.220.987.224	845.051	8.682.339.871
	1.079.964.549	39.676.460	5.204.538.527	906.779.963	661.311	6.110.657.179
	-	-	-	-	-	-
	1.079.964.549	39.676.460	5.204.538.527	906.779.963	661.311	6.110.657.179
	1.064.823.225	54.953.966	1.257.659.171	1.314.207.261	183.740	2.571.682.692
	-	-	-	-	-	-
	1.064.823.225	54.953.966	1.257.659.171	1.314.207.261	183.740	2.571.682.692
	970.171.204	77.246.020	7.460.884.476	748.330.984	60.466.931	8.148.748.529
	24.318.326	6.899.401	540.606.124	8.897.969	0	549.504.093
	945.852.878	70.346.619	6.920.278.352	739.433.015	60.466.931	7.599.244.436
	856.185.013	74.754.064	6.940.163.959	668.152.523	59.894.464	7.548.422.018
	24.318.326	6.899.401	540.606.124	8.897.969	0	549.504.093
	831.866.687	67.854.663	6.399.557.835	659.254.554	59.894.464	6.998.917.925
	113.986.191	2.491.956	520.720.517	80.178.461	572.467	600.326.511
	-	-	-	-	-	-
	113.986.191	2.491.956	520.720.517	80.178.461	572.467	600.326.511
	1.563.220.675	80.908.297	9.341.692.928	182.847.320	31.516.308	9.493.023.940
	10.765.871	3.858.764	173.535.981	256.124	0	173.792.105
	1.552.454.804	77.049.533	9.168.156.947	182.591.196	31.516.308	9.319.231.835
	1.493.361.689	79.800.544	9.202.702.196	177.610.372	31.516.308	9.348.796.260
	10.765.871	3.858.764	173.535.981	256.124	0	173.792.105
	1.482.595.818	75.941.780	9.029.166.215	177.354.248	31.516.308	9.175.004.155
	69.858.986	1.107.753	138.990.732	5.236.948	0	144.227.680
	-	-	-	-	-	-
	69.858.986	1.107.753	138.990.732	5.236.948	0	144.227.680

Sektörler	İşyeri Sayısı	Ödenen Maaş ve Ücretler	Ödenen Faizler	Milli Gelir Anlamında Kar	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla)	
11- Diğer İmalat Sanayi	5	22.770.499	13.208.173	8.136.654	44.115.326	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	5	22.770.499	13.208.173	8.136.654	44.115.326	
Kar Edenler	3	15.126.111	11.687.954	2.382.140	29.196.205	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	3	15.126.111	11.687.954	2.382.140	29.196.205	
Zarar Edenler	2	7.644.388	1.520.219	5.754.514	14.919.121	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	2	7.644.388	1.520.219	5.754.514	14.919.121	
12- Elektrik Sektörü	13	692.893.181	350.271.386	226.287.883	1.269.452.450	
Kamu	2	490.135.013	59.088.096	970.556.933	1.519.780.042	
Özel	11	202.758.168	291.183.290	-744.269.050	-250.327.592	
Kar Edenler	6	574.652.477	70.536.637	498.753.675	1.143.942.789	
Kamu	2	490.135.013	59.088.096	970.556.933	1.519.780.042	
Özel	4	84.517.464	11.448.541	-471.803.258	-375.837.253	
Zarar Edenler	7	118.240.704	279.734.749	-272.465.792	125.509.661	
Kamu	-	-	-	-	-	
Özel	7	118.240.704	279.734.749	-272.465.792	125.509.661	
Toplam Sanayi Sektörü	500	23.899.394.884	4.578.942.440	18.931.038.085	47.409.375.409	
Kamu	13	3.572.950.448	212.608.805	2.323.693.913	6.109.253.166	
Özel	487	20.326.444.436	4.366.333.635	16.607.344.172	41.300.122.243	
Kar Edenler	380	18.577.526.549	2.928.262.686	22.496.660.472	44.002.449.707	
Kamu	8	1.872.328.274	110.023.919	3.088.805.548	5.071.157.741	
Özel	372	16.705.198.275	2.818.238.767	19.407.854.924	38.931.291.966	
Zarar Edenler	120	5.321.868.335	1.650.679.754	-3.565.622.387	3.406.925.702	
Kamu	5	1.700.622.174	102.584.886	-765.111.635	1.038.095.425	
Özel	115	3.621.246.161	1.548.094.868	-2.800.510.752	2.368.830.277	

	Amortisman	Diğer Dolaylı Vergiler	Brüt Katma Değer (Temel Fiyatlarla)	Ödenen KDV + ÖTV	Sübvansiyonlar	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)
	4.099.651	1.049.183	49.264.160	1.072.153	158.033	50.178.280
	-	-	-	-	-	-
	4.099.651	1.049.183	49.264.160	1.072.153	158.033	50.178.280
	2.018.649	586.480	31.801.334	168.783	158.033	31.812.084
	-	-	-	-	-	-
	2.018.649	586.480	31.801.334	168.783	158.033	31.812.084
	2.081.002	462.703	17.462.826	903.370	0	18.366.196
	-	-	-	-	-	-
	2.081.002	462.703	17.462.826	903.370	0	18.366.196
	1.360.574.896	83.799.514	2.713.826.860	601.149.823	0	3.314.976.683
	702.433.790	13.624.099	2.235.837.931	531.003.731	0	2.766.841.662
	658.141.106	70.175.415	477.988.929	70.146.092	0	548.135.021
	755.104.116	42.606.413	1.941.653.318	566.534.662	0	2.508.187.980
	702.433.790	13.624.099	2.235.837.931	531.003.731	0	2.766.841.662
	52.670.326	28.982.314	-294.184.613	35.530.931	0	-258.653.682
	605.470.780	41.193.101	772.173.542	34.615.161	0	806.788.703
	-	-	-	-	-	-
	605.470.780	41.193.101	772.173.542	34.615.161	0	806.788.703
	11.459.890.778	938.713.855	59.807.980.042	56.401.862.769	216.597.347	115.993.245.464
	1.086.033.964	96.725.855	7.292.012.985	1.198.610.540	0	8.490.623.525
	10.373.856.814	841.988.000	52.515.967.057	55.203.252.229	216.597.347	107.502.621.939
	8.352.173.063	725.450.849	53.080.073.619	47.823.956.300	182.993.133	100.721.036.786
	994.312.108	68.278.263	6.133.748.112	988.270.998	0	7.122.019.110
	7.357.860.955	657.172.586	46.946.325.507	46.835.685.302	182.993.133	93.599.017.676
	3.107.717.715	213.263.006	6.727.906.423	8.577.906.469	33.604.214	15.272.208.678
	91.721.856	28.447.592	1.158.264.873	210.339.542	0	1.368.604.415
	3.015.995.859	184.815.414	5.569.641.550	8.367.566.927	33.604.214	13.903.604.263

2011 Yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Sektörel

Sektörler	İşyeri Sayısı	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Satış Hasılatı (Net) (%)	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Özkaynak (%)	Üretimden Satışlar (Net)/Satış Hasılatı (Net) (%)	Satış Hasılatı (Net) / Özkaynak (%)	Ücretle Çalışanlar Ortalaması	
1- Madencilik ve Taşocakçılığı	17	32,8	34,0	95,4	103,6	38.455	
Kamu	3	19,0	23,6	92,5	124,2	24.664	
Özel	14	44,8	40,6	97,8	90,5	13.791	
Kar Edenler	15	39,7	40,5	95,4	101,9	22.269	
Kamu	2	30,9	40,1	92,7	129,5	11.946	
Özel	13	47,2	40,7	97,8	86,3	10.323	
Zarar Edenler	2	-78,2	-110,1	94,2	140,7	16.186	
Kamu	1	-140,9	-113,0	90,3	80,2	12.718	
Özel	1	-1,6	-29,6	99,0	1.804,9	3.468	
2- Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	102	4,6	12,8	87,7	277,4	105.232	
Kamu	3	-6,8	-8,1	98,7	118,5	21.572	
Özel	99	5,5	16,9	86,9	308,4	83.660	
Kar Edenler	72	8,4	22,5	85,1	267,8	62.221	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	72	8,4	22,5	85,1	267,8	62.221	
Zarar Edenler	30	-6,5	-20,3	95,4	310,3	43.011	
Kamu	3	-6,8	-8,1	98,7	118,5	21.572	
Özel	27	-6,4	-52,3	94,2	815,7	21.439	
3- Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	48	8,4	13,9	91,8	165,5	72.611	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	48	8,4	13,9	91,8	165,5	72.611	
Kar Edenler	36	11,6	16,8	91,3	144,7	58.083	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	36	11,6	16,8	91,3	144,7	58.083	
Zarar Edenler	12	-6,0	-28,6	94,2	478,4	14.528	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	12	-6,0	-28,6	94,2	478,4	14.528	
4- Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	10	6,1	13,0	86,8	214,5	12.547	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	10	6,1	13,0	86,8	214,5	12.547	
Kar Edenler	6	11,1	22,7	82,5	203,6	9.532	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	6	11,1	22,7	82,5	203,6	9.532	
Zarar Edenler	4	-5,0	-12,2	96,1	243,1	3.015	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	4	-5,0	-12,2	96,1	243,1	3.015	
5- Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	15	0,8	1,3	97,5	174,0	8.794	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	15	0,8	1,3	97,5	174,0	8.794	
Kar Edenler	9	6,6	13,6	97,7	205,9	4.782	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	9	6,6	13,6	97,7	205,9	4.782	
Zarar Edenler	6	-6,9	-9,9	97,1	144,6	4.012	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	6	-6,9	-9,9	97,1	144,6	4.012	

Bazı Oranlar (%) ve Çalışan Başına Düşen Büyüklükler (TL)

	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Çalışanlar Ortalaması	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla) / Çalışanlar Ortalaması	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla) / Çalışanlar Ortalaması	Özkaynak / Çalışanlar Ortalaması	Aktif (Varlık) Toplamı / Çalışanlar Ortalaması	Satış Hasılatı (Net) / Çalışanlar Ortalaması	Üretimden Satışlar (Net) / Çalışanlar Ortalaması
	86.083	153.714	126.915	253.408	335.655	262.591	250.423
	36.297	105.990	86.080	153.699	196.660	190.892	176.633
	175.120	239.063	199.945	431.728	584.237	390.817	382.389
	169.507	252.126	209.652	418.653	549.419	426.798	407.330
	113.452	200.320	164.382	283.259	355.451	366.790	340.007
	234.376	312.077	262.041	575.333	773.884	496.240	485.237
	-28.694	18.317	13.083	26.060	41.555	36.672	34.547
	-36.174	17.387	12.531	32.003	47.507	25.672	23.176
	-1.265	21.728	15.108	4.267	19.728	77.011	76.250
	23.829	246.322	63.175	185.758	419.773	515.278	451.816
	-11.974	51.732	41.107	148.065	253.761	175.409	173.187
	33.061	296.498	68.866	195.477	462.580	602.915	523.662
	54.643	364.719	87.694	243.345	511.352	651.718	554.432
	-	-	-	-	-	-	-
	54.643	364.719	87.694	243.345	511.352	651.718	554.432
	-20.748	75.045	27.706	102.450	287.292	317.900	303.370
	-11.974	51.732	41.107	148.065	253.761	175.409	173.187
	-29.576	98.503	14.222	56.552	321.031	461.275	434.361
	17.810	47.965	38.757	127.696	255.573	211.330	193.978
	-	-	-	-	-	-	-
	17.810	47.965	38.757	127.696	255.573	211.330	193.978
	25.106	54.789	44.958	149.702	267.354	216.665	197.723
	-	-	-	-	-	-	-
	25.106	54.789	44.958	149.702	267.354	216.665	197.723
	-11.356	20.685	13.965	39.719	208.473	190.000	179.005
	-	-	-	-	-	-	-
	-11.356	20.685	13.965	39.719	208.473	190.000	179.005
	30.891	93.156	62.900	237.520	603.216	509.595	442.202
	-	-	-	-	-	-	-
	30.891	93.156	62.900	237.520	603.216	509.595	442.202
	51.262	103.312	82.340	225.954	459.772	460.001	379.557
	-	-	-	-	-	-	-
	51.262	103.312	82.340	225.954	459.772	460.001	379.557
	-33.515	61.048	1.440	274.087	1.056.716	666.386	640.255
	-	-	-	-	-	-	-
	-33.515	61.048	1.440	274.087	1.056.716	666.386	640.255
	3.996	102.345	66.154	297.443	569.337	517.681	504.495
	-	-	-	-	-	-	-
	3.996	102.345	66.154	297.443	569.337	517.681	504.495
	35.629	135.520	100.203	262.663	474.616	540.881	528.653
	-	-	-	-	-	-	-
	35.629	135.520	100.203	262.663	474.616	540.881	528.653
	-33.707	62.803	25.571	338.899	682.237	490.028	475.700
	-	-	-	-	-	-	-
	-33.707	62.803	25.571	338.899	682.237	490.028	475.700

Sektörler	İşyeri Sayısı	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Satış Hasılatı (Net) (%)	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Özkaynak (%)	Üretimden Satışlar (Net)/Satış Hasılatı (Net) (%)	Satış Hasılatı (Net) / Özkaynak (%)	Ücretle Çalışanlar Ortalaması	
6- Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	75	4,3	19,0	56,3	445,4	65.363	
Kamu	2	56,7	28,6	72,4	50,5	5.180	
Özel	73	2,9	16,3	55,9	557,7	60.183	
Kar Edenler	59	6,2	23,7	70,9	382,8	52.748	
Kamu	1	75,5	29,3	87,8	38,8	4.855	
Özel	58	4,3	21,8	70,5	502,0	47.893	
Zarar Edenler	16	-1,1	-8,8	15,8	815,9	12.615	
Kamu	1	-4,4	-103,2	22,4	2,359,3	325	
Özel	15	-1,0	-8,0	15,7	803,9	12.290	
7- Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	36	11,2	14,7	91,6	130,4	27.271	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	36	11,2	14,7	91,6	130,4	27.271	
Kar Edenler	30	14,4	17,1	90,6	119,2	22.772	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	30	14,4	17,1	90,6	119,2	22.772	
Zarar Edenler	6	-7,0	-20,2	97,5	288,4	4.499	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	6	-7,0	-20,2	97,5	288,4	4.499	
8- Ana Metal Sanayi	75	2,3	7,6	92,7	322,6	60.142	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	75	2,3	7,6	92,7	322,6	60.142	
Kar Edenler	58	5,4	14,7	90,7	271,3	40.497	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	58	5,4	14,7	90,7	271,3	40.497	
Zarar Edenler	17	-3,2	-15,8	96,3	490,1	19.645	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	17	-3,2	-15,8	96,3	490,1	19.645	
9- Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	58	5,6	17,0	85,6	304,5	78.675	
Kamu	1	19,4	21,0	89,8	108,0	5.757	
Özel	57	5,3	16,8	85,5	316,2	72.918	
Kar Edenler	44	6,8	19,9	85,1	291,4	69.746	
Kamu	1	19,4	21,0	89,8	108,0	5.757	
Özel	43	6,5	19,8	85,0	303,4	63.989	
Zarar Edenler	14	-4,0	-18,5	89,3	464,5	8.929	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	14	-4,0	-18,5	89,3	464,5	8.929	
10- Taşıt Araçları Sanayi	46	6,5	27,8	84,8	431,0	90.810	
Kamu	2	1,2	2,3	99,6	188,1	2.668	
Özel	44	6,5	28,2	84,7	434,5	88.142	
Kar Edenler	42	6,8	29,1	84,8	431,1	87.766	
Kamu	2	1,2	2,3	99,6	188,1	2.668	
Özel	40	6,8	29,6	84,7	434,8	85.098	
Zarar Edenler	4	-2,6	-10,9	82,5	427,5	3.044	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	4	-2,6	-10,9	82,5	427,5	3.044	

	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Çalışanlar Ortalaması	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla) / Çalışanlar Ortalaması	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla) / Çalışanlar Ortalaması	Özkaynak / Çalışanlar Ortalaması	Aktif (Varlık) Toplamı / Çalışanlar Ortalaması	Satış Hasılatı (Net) / Çalışanlar Ortalaması	Üretimden Satışlar (Net) / Çalışanlar Ortalaması
	80.908	686.534	139.417	425.056	969.424	1.893.370	1.066.259
	339.935	245.248	175.938	1.187.144	1.380.081	599.347	433.856
	58.613	724.516	136.274	359.462	934.079	2.004.747	1.120.691
	106.937	724.465	154.708	450.501	943.880	1.724.378	1.222.941
	369.267	255.172	189.367	1.260.239	1.434.940	489.090	429.185
	80.344	772.038	151.195	368.416	894.100	1.849.602	1.303.405
	-27.930	527.930	75.479	318.660	1.076.235	2.599.985	411.115
	-98.244	96.998	-24.677	95.218	560.569	2.246.428	503.623
	-26.070	539.325	78.128	324.569	1.089.871	2.609.334	408.669
	56.198	148.378	107.645	383.191	658.044	499.577	457.734
	-	-	-	-	-	-	-
	56.198	148.378	107.645	383.191	658.044	499.577	457.734
	73.400	168.461	129.309	428.697	673.654	511.172	463.273
	-	-	-	-	-	-	-
	73.400	168.461	129.309	428.697	673.654	511.172	463.273
	-30.870	46.723	-2.010	152.858	579.033	440.890	429.699
	-	-	-	-	-	-	-
	-30.870	46.723	-2.010	152.858	579.033	440.890	429.699
	25.941	144.364	70.213	343.051	905.750	1.106.575	1.025.681
	-	-	-	-	-	-	-
	25.941	144.364	70.213	343.051	905.750	1.106.575	1.025.681
	57.370	150.892	100.869	390.113	836.179	1.058.476	960.013
	-	-	-	-	-	-	-
	57.370	150.892	100.869	390.113	836.179	1.058.476	960.013
	-38.848	130.908	7.019	246.035	1.049.168	1.205.729	1.161.053
	-	-	-	-	-	-	-
	-38.848	130.908	7.019	246.035	1.049.168	1.205.729	1.161.053
	30.096	103.575	81.518	176.913	476.049	538.652	460.936
	28.655	95.450	88.482	136.578	265.867	147.474	132.504
	30.210	104.216	80.969	180.097	492.643	569.536	486.866
	36.734	108.227	86.159	184.518	472.282	537.737	457.558
	28.655	95.450	88.482	136.578	265.867	147.474	132.504
	37.461	109.377	85.950	188.831	490.853	572.848	486.802
	-21.751	67.233	45.273	117.508	505.474	545.797	487.324
	-	-	-	-	-	-	-
	-21.751	67.233	45.273	117.508	505.474	545.797	487.324
	38.841	104.537	84.766	139.701	347.552	602.110	510.357
	1.576	65.139	59.562	68.036	191.914	127.956	127.434
	39.969	105.730	85.528	141.870	352.263	616.462	521.948
	40.718	106.520	86.930	139.699	345.620	602.269	510.963
	1.576	65.139	59.562	68.036	191.914	127.956	127.434
	41.945	107.817	87.789	141.945	350.439	617.140	522.987
	-15.290	47.381	22.347	139.757	403.241	597.528	492.897
	-	-	-	-	-	-	-
	-15.290	47.381	22.347	139.757	403.241	597.528	492.897

Sektörler	İşyeri Sayısı	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Satış Hasılatı (Net) (%)	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Özkaynak (%)	Üretimden Satışlar (Net)/Satış Hasılatı (Net) (%)	Satış Hasılatı (Net) / Özkaynak (%)	Ücretle Çalışanlar Ortalaması	
11- Diğer İmalat Sanayi	5	-0,3	-2,2	73,2	788,5	1.323	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	5	-0,3	-2,2	73,2	788,5	1.323	
Kar Edenler	3	0,5	5,1	48,4	1,044,5	1.048	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	3	0,5	5,1	48,4	1,044,5	1.048	
Zarar Edenler	2	-1,1	-6,8	99,1	627,4	275	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	2	-1,1	-6,8	99,1	627,4	275	
12- Elektrik Sektörü	13	6,8	4,0	94,1	58,4	13.366	
Kamu	2	17,5	7,0	100,0	39,9	9.804	
Özel	11	-6,5	-9,0	86,8	138,6	3.562	
Kar Edenler	6	16,8	7,6	98,6	45,1	11.687	
Kamu	2	17,5	7,0	100,0	39,9	9.804	
Özel	4	12,6	20,0	90,8	158,7	1.883	
Zarar Edenler	7	-12,1	-16,1	85,7	133,6	1.679	
Kamu	-	-	-	-	-	-	
Özel	7	-12,1	-16,1	85,7	133,6	1.679	
Toplam Sanayi Sektörü	500	5,6	14,8	79,1	266,0	574.589	
Kamu	13	19,1	11,7	93,5	61,3	69.645	
Özel	487	4,8	15,6	78,3	322,9	504.944	
Kar Edenler	380	8,4	20,2	82,7	240,8	443.151	
Kamu	8	29,8	15,6	95,6	52,5	35.030	
Özel	372	7,3	21,6	82,0	296,2	408.121	
Zarar Edenler	120	-4,1	-17,1	66,6	412,9	131.438	
Kamu	5	-15,5	-20,7	86,7	133,3	34.615	
Özel	115	-3,5	-16,4	65,5	466,7	96.823	

	Dönem Kar ve Zarar Top. (V.Ö.) / Çalışanlar Ortalaması	Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla) / Çalışanlar Ortalaması	Net Katma Değer (Faktör Fiyatlarıyla) / Çalışanlar Ortalaması	Özkaynak / Çalışanlar Ortalaması	Aktif (Varlık) Toplamı / Çalışanlar Ortalaması	Satış Hasılatı (Net) / Çalışanlar Ortalaması	Üretimden Satışlar (Net) / Çalışanlar Ortalaması
	-8.962	37.928	33.345	409.268	849.729	3.227.021	2.361.174
	-	-	-	-	-	-	-
	-8.962	37.928	33.345	409.268	849.729	3.227.021	2.361.174
	10.110	30.355	27.859	199.522	447.163	2.083.981	1.009.432
	-	-	-	-	-	-	-
	10.110	30.355	27.859	199.522	447.163	2.083.981	1.009.432
	-81.643	66.786	54.251	1.208.591	2.383.873	7.583.040	7.512.538
	-	-	-	-	-	-	-
	-81.643	66.786	54.251	1.208.591	2.383.873	7.583.040	7.512.538
	71.445	248.016	94.976	1.788.368	2.896.104	1.043.992	982.818
	138.481	282.216	155.016	1.981.337	2.358.643	790.367	790.367
	-113.065	153.884	-70.277	1.257.243	4.375.403	1.742.067	1.512.515
	131.261	214.614	97.882	1.737.741	2.321.894	783.081	771.978
	138.481	282.216	155.016	1.981.337	2.358.643	790.367	790.367
	93.670	-137.363	-199.595	469.441	2.130.556	745.143	676.235
	-344.919	480.517	74.753	2.140.764	6.893.001	2.860.118	2.450.405
	-	-	-	-	-	-	-
	-344.919	480.517	74.753	2.140.764	6.893.001	2.860.118	2.450.405
	39.599	201.872	82.510	268.148	579.276	713.248	563.844
	56.352	121.913	87.720	481.400	612.250	294.865	275.560
	37.288	212.900	81.791	238.735	574.728	770.954	603.606
	60.042	227.284	99.294	296.831	577.911	714.820	591.156
	133.455	203.312	144.766	853.414	1.038.527	448.055	428.119
	53.741	229.341	95.392	249.058	538.375	737.718	605.150
	-29.328	116.193	25.920	171.440	583.877	707.945	471.759
	-21.675	39.538	29.990	104.926	180.862	139.838	121.173
	-32.064	143.598	24.466	195.219	727.958	911.048	597.097

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Sermaye Dağılımı

	Sayı
Kamu Kuruluşları	
%100 kamu sermayeli kuruluşlar	12
%50'den fazla kamu sermayeli, kamu-özel sermayeli kuruluşlar	1
%50'den fazla kamu sermayeli, kamu-yabancı ortaklı kuruluşlar	0
%50'den fazla kamu sermayeli, kamu-özel-yabancı sermayeli kuruluşlar	0
Toplam Kamu Kuruluşları	13
Özel Kuruluşlar	
Yerli Sermaye Ağırlıklı	
%100 özel sermayeli kuruluşlar	339
%50'den fazla özel sermayeli, özel-kamu sermayeli kuruluşlar	8
%50'den fazla özel sermayeli, özel-yabancı sermayeli kuruluşlar	47
%50'den fazla özel sermayeli, özel-kamu-yabancı sermayeli kuruluşlar	1
Yabancı Sermaye ağırlıklı	
%100 yabancı sermayeli kuruluşlar	44
%50'den fazla yabancı sermayeli, yabancı-özel sermayeli kuruluşlar	36
%50'den fazla yabancı sermayeli, yabancı-kamu sermayeli kuruluşlar	0
%50'den fazla yabancı sermayeli, yabancı-özel-kamu sermayeli kuruluşlar	1
Hiçbirinin %50'den fazla sermayeye sahip olmadığı kamu-özel-yabancı sermayeli kuruluşlar	0
Sermayesi yarı yarıya olan özel ve yabancı sermayeli kuruluşlar	11
Toplam Özel Kuruluşlar	487
Genel Toplam	500

Bazı Tarif ve Tanımlar

Satışlar: Satışlar, fabrika çıkış fiyatı ile verilmektedir. İade, iskonto ve indirimler satış tutarından düşülmektedir.

Eğer malların teslimi, alıcıya işyeri tarafından yapılıyorsa, malın satış fiyatı, alıcıya teslim edildiği andaki fiyattır. Satış fiyatı, piyasa fiyatı olarak tüm satış vergileri, fonlar, KDV ve ÖTV'yi kapsamamaktadır. Sıralamada temel alınan kriter üretimden net satışlardır.

Üretimden satışlar, işyerinin ürettiği veya malzemesini vererek fason olarak yaptırdığı malların satışlarını kapsamaktadır. Satış hasılatı (net) ise üretimden satışlar ile diğer mal ve hizmet satışlarından oluşmaktadır. 1999 yılından itibaren satışlar net alınmaktadır.

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla): Üretim faaliyeti sonucu, üretime katılan üretim faktörlerinin paylarına düşen faktör gelirleri,

bunlar ödenen maaş ve ücretler, ödenen faizler ve milli gelir anlamında kar ile yıl içinde ayrılan amortisman, dolaylı vergiler ve (eksi) kalem olarak sübvansiyonların toplanmasıyla elde edilmektedir.

Milli gelir anlamında kar, vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamından üretim faaliyeti dışı gelirlerin düşülmesi ve vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamından o dönem için ayrılan karşılıkların toplanmasıyla hesaplanmaktadır.

Özkaynak: İşyerinin aktif (varlık) toplamından tüm borçları düşüldüğünde özkaynak elde edilmektedir.

Kar (Vergi Öncesi) ve Zarar: Kar, yıl içinde elde edilen vergi öncesi dönem karıdır. İşyeri zararda ise o yılki dönem zararıdır.

Aktif (Varlık) Toplamı: Bilançodaki aktif (varlık) toplamıdır.

Endüstriyel Kodlar Anahtarı

Alfabetik sıralamada kuruluşların sermaye dağılımlarının yanısıra 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içindeki yerleri ile kendi sektörlerindeki yani özel ve kamu kesimindeki yerleri de verilmektedir. Ayrıca her kuruluşun hizasında üç basamaklı faaliyet kodu da yer almaktadır. Endüstriyel kodlara ait anahtar açıklama aşağıda verilmektedir.

- 210-** Madencilik
- 311-** Gıda Maddeleri Sanayi
- 312-** Başka Yerde Sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayi
- 313-** İçki Sanayi (Alkollü ve Alkolsüz)
- 314-** Tütün İşleme Sanayi
- 321-** Dokuma Sanayi
- 322-** Giyim Eşya Sanayi (Ayakkabı Hariç)
- 323-** Deri İşleme, Kürk ve Deri Yerine Kullanılan Mad. Eşya Sanayi
- 324-** Ayakkabı Sanayi
- 331-** Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayi
- 332-** Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayi
- 341-** Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayi
- 342-** Basım Sanayi
- 351-** Ana Kimya Sanayi
- 352-** Diğer Kimyasal Ürünler Sanayi (Boya, İlaç, Sabun, Deterjan, Diğer Kimyasal Mad.)
- 353-** Petrol Ürünleri Sanayi
- 354-** Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayi
- 355-** Lastik Ürünleri Sanayi
- 356-** Başka Yerde Sınıflandırılmamış Plastik Ürünleri Sanayi
- 361-** Çanak, Çömlek, Çini, Porselen vb. Sanayi
- 362-** Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayi
- 369-** Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayi
- 371-** Demir-Çelik Ana Metal Sanayi
- 372-** Demir-Çelik Dışında Ana Metal Sanayi
- 381-** Metal Eşya Sanayi
- 382-** Makine Sanayi (Elektrikli Olanlar Hariç)
- 383-** Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazları Sanayi
- 384-** Taşıt Araçları Sanayi
- 385-** Mesleki, Bilimsel, Sağlık Amaçlı Aletler ve Malzemeleri Sanayi
- 390-** Diğer İmalat Sanayi
- 400-** Elektrik Üretim ve Dağıtım

Not: Endüstriyel Sınıflama: Tüm ekonomik faaliyetlerin uluslararası standart sanayi sınıflaması
-Birleşmiş Milletler- Seri M No: 4, Rev. 2'sine göredir.

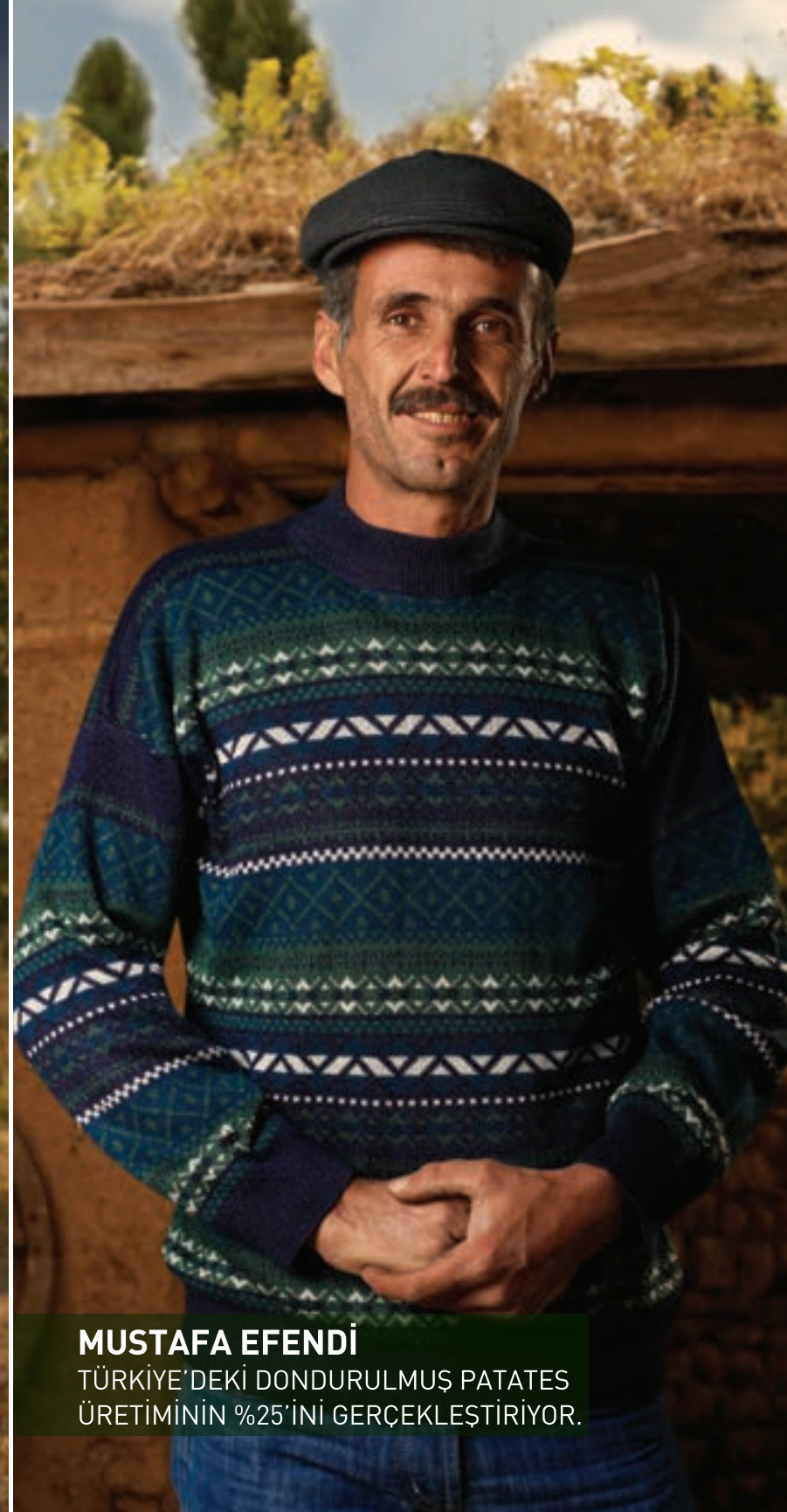
LEZZETİMİZE LEZZET, GÜCÜMÜZE

Konya Şeker olarak et-süt entegre tesislerinden bisküvi ve çikolataya kadar pek çok alanda yeni lezzetlere yatırım yapıyoruz. Türkiye sanayisinde tarım sektöründen çıkan bir dev olarak yeni yatırımlarımızla hiç durmadan büyümeye ve büyötmeye devam edeceğiz.

ALİ DAYI

7 MİLYON AĞAÇ DİKTİ.
HEDEFİ 70 MİLYON AĞAÇ.

MUSTAFA EFENDİ

TÜRKİYE'DEKİ DONDURULMUŞ PATATES
ÜRETİMİNİN %25'İNİ GERÇEKLEŞTİRİYOR.

GÜÇ KATIYORUZ!

MEHMET EMMİ

TÜRKİYE'DEKİ AVRUPA'NIN EN BÜYÜK
ET-SÜT ENTEGRE ÜRETİM TESİSİNİ KURDU.

AHMET EFENDİ

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK
ŞİRKETLERİNDEN BİRİNİN SAHİBİ.

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu

500 Büyük Kuruluş Sıra No:			Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)	
2011	2010	Kuruluşlar							
1	1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Kocaeli	-	1	27.409.868.901	1-1	36.671.194.808	
2	3	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	2	8.533.757.811	4-4	10.576.050.502	
3	4	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	İstanbul	-	3	7.357.961.625	7-7	7.602.337.606	
4	2	EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	Kamu	1	-	7.027.130.941	10-1	7.027.130.941	
5	5	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	İstanbul	-	4	6.366.477.476	5-5	7.713.958.721	
6	6	Arçelik A.Ş.	İstanbul	-	5	6.231.566.091	6-6	7.616.769.634	
7	8	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Ereğli(Karadeniz)	-	6	5.274.727.229	8-8	7.349.795.656	
8	10	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	İskenderun	-	7	5.099.690.583	12-11	5.099.690.583	
9	9	İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	8	4.882.363.871	14-13	4.882.363.871	
10	7	Aygaz A.Ş.	İstanbul	-	9	4.577.117.597	13-12	5.045.289.236	
11	15	Mercedes-Benz T.A.Ş.	İstanbul	-	10	3.470.325.411	11-10	5.335.547.211	
12	12	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	Ege Bölgesi	-	11	3.461.561.136	15-14	3.910.944.823	
13	13	Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	12	3.205.573.096	17-16	3.245.508.149	
14	19	Çolakoglu Metalurji A.Ş.	İstanbul	-	13	2.908.181.423	19-18	2.908.181.423	
15	14	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	Sakarya	-	14	2.718.757.803	21-19	2.748.943.325	

1-15

TÜRKİYE'NİN

BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU
2011

2011 yılında üretimden satışlar, satış hasılatı, katma değer, özkaynak, aktif toplamı, vergi öncesi dönem karı/zararı, ihracat, çalışanlar ortalaması.

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2011
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Adet	
1-1	20.212.963.769	4-2	3.176.152.481	2-1	12.440.444.351	3-1	1.259.093.425	1-1	4.245.426	23-16	4.160	1
10-9	1.446.517.017	15-10	1.437.910.876	12-9	3.916.792.010	6-3	800.907.738	2-2	3.472.580	4-2	9.581	2
25-20	654.775.225	37-31	829.423.302	41-36	1.643.723.978	14-10	333.551.473	3-3	3.213.577	12-7	6.043	3
7-1	2.539.927.423	1-1	18.241.877.578	1-1	21.877.384.548	2-2	1.309.891.386	---	-	5-3	8.891	4
12-11	1.309.581.588	31-25	931.034.077	9-7	4.313.228.188	21-17	277.443.633	4-4	2.410.866	7-3	7.758	5
16-13	1.223.823.679	6-3	2.294.253.878	5-3	6.317.453.394	33-28	163.513.074	5-5	1.870.482	1-1	14.703	6
17-14	1.202.229.401	3-1	5.645.034.661	3-2	8.238.488.589	5-2	837.133.941	34-33	361.133	10-5	6.766	7
13-12	1.280.337.621	7-4	1.921.427.670	6-4	6.178.706.980	492-481	-86.921.362	21-20	508.429	13-8	5.855	8
37-31	400.731.459	44-37	720.264.820	25-21	2.191.304.350	426-418	-11.164.196	9-9	1.289.277	34-26	3.227	9
8-7	2.098.133.286	11-7	1.706.581.017	27-23	2.131.156.219	23-19	259.514.944	38-37	302.680	154-143	1.084	10
---	-	---	-	---	-	---	-	18-17	572.328	16-10	5.522	11
42-36	356.637.036	18-13	1.308.288.235	22-18	2.313.359.708	53-48	95.998.739	10-10	834.223	43-35	2.559	12
235-224	68.554.727	16-11	1.410.840.011	10-8	4.121.952.905	225-219	15.898.006	6-6	1.556.164	21-14	4.362	13
---	-	19-14	1.304.969.154	14-11	3.180.448.941	---	-	17-16	635.892	143-134	1.159	14
---	-	---	-	---	-	---	-	7-7	1.446.598	42-34	2.566	15

1-15

500
Büyük
Kuruluş
Sıra No:

2011 2010 Kuruluşlar

			Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)	
16	18	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	Kamu	2	-	2.587.078.237	20-2	2.907.024.680	
17	20	BŞH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	15	2.423.402.267	16-15	3.460.398.784	
18	16	Unilever San. ve Tic. T.A.Ş.	İstanbul	-	16	2.391.104.773	18-17	2.981.426.160	
19	25	Kroman Çelik Sanayii A.Ş.	Kocaeli	-	17	2.279.354.024	22-20	2.379.932.286	
20	22	Milangaz LPG Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.	İstanbul	-	18	2.278.994.514	24-21	2.361.681.801	
21	17	Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	Kamu	3	-	2.261.764.615	26-4	2.265.818.772	
22	24	Er-Bakır Elektrolitik Bakır Mamülleri A.Ş.	Denizli	-	19	2.257.383.000	25-22	2.268.239.328	
23	23	Borçelik Çelik San. Tic. A.Ş.	İstanbul	-	20	2.141.214.680	29-25	2.143.881.310	
24	26	Sarkuysan Elektrolitik Bakır San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	21	2.128.788.694	28-24	2.145.662.613	
25	28	Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş.	İskenderun	-	22	2.117.270.315	31-27	2.128.517.996	
26	30	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	Kamu	4	-	2.083.694.856	23-3	2.374.529.719	
27	21	İpragaz A.Ş.	İstanbul	-	23	2.049.468.936	32-28	2.069.475.435	
28	31	AKSA Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	İstanbul	-	24	1.713.591.274	38-34	1.765.214.531	
29	37	Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	25	1.696.649.485	27-23	2.245.269.631	
30	33	Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	26	1.690.058.112	33-29	1.970.794.832	
31	29	Coca-Cola İçecek A.Ş.	İstanbul	-	27	1.637.349.428	41-37	1.680.257.651	
32	35	Diler Demir Çelik Endüstri ve Ticaret A.Ş.	İstanbul	-	28	1.630.119.584	42-38	1.633.232.262	
33	27	Goldaş Kuyumculuk Sanayi İthalat İhracat A.Ş.	İstanbul	-	29	1.605.117.912	43-39	1.606.823.964	
34	42	KARDEMİR Karabük Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Karabük	-	30	1.576.305.147	46-42	1.576.334.482	
35	41	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Ankara	-	31	1.556.445.773	35-31	1.843.172.309	
36	32	PHILSA Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütüncülük San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	32	1.489.444.695	47-43	1.562.653.581	
37	38	Kaptan Demir Çelik Endüstrisi ve Ticaret A.Ş.	İstanbul	-	33	1.479.613.222	44-40	1.594.449.350	
38	43	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	5	-	1.474.648.042	48-5	1.474.648.042	
39	-	Yolbulan Baştuğ Metalurji Sanayi A.Ş.	Osmaniye	-	34	1.459.684.176	37-33	1.773.248.592	
40	40	Bosch San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	35	1.397.955.705	36-32	1.808.068.123	
41	50	İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	36	1.377.702.826	50-45	1.413.308.775	
42	45	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	37	1.352.437.058	53-48	1.353.143.918	
43	52	Yazıcı Demir Çelik San. ve Turizm Tic. A.Ş.	İstanbul	-	38	1.290.530.876	49-44	1.419.830.285	
44	47	Borusan Mannesmann Boru San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	39	1.274.927.776	51-46	1.379.242.549	
45	44	Yıldız Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	40	1.265.866.351	39-35	1.713.385.210	
46	48	BRISA Bridgestone Sabancı Lastik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	41	1.264.397.101	52-47	1.358.171.143	
47	55	TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.	Ankara	-	42	1.237.415.370	55-50	1.309.141.346	
48	73	Oltan Gıda Mad. İhr. İth. ve Tic. Ltd. Şti.	Trabzon	-	43	1.222.943.808	60-55	1.225.060.231	
49	34	Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş.	Konya	-	44	1.204.158.537	61-56	1.220.194.908	
50	-	Eren Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Zonguldak	-	45	1.175.109.355	65-60	1.184.314.603	

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2011
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Adet	
14-2	1.262.289.497	10-4	1.757.431.282	21-4	2.440.856.693	12-4	513.807.258	---	-	6-4	8.119	16
31-26	577.023.652	27-21	972.521.837	31-27	1.994.360.339	19-15	280.247.684	13-12	791.529	20-13	4.631	17
---	-	---	-	---	-	---	-	180-179	75.245	---	-	18
38-32	392.787.896	75-67	429.290.866	54-48	1.278.762.940	72-67	73.754.965	30-29	424.103	176-165	960	19
18-15	1.166.401.454	---	-	---	-	146-140	40.148.932	357-354	13.550	---	-	20
21-5	775.502.474	5-3	2.438.208.212	11-3	4.117.805.406	496-12	-134.883.258	354-3	14.696	2-1	12.850	21
129-120	125.995.831	416-404	36.619.138	92-84	839.588.893	439-431	-15.263.628	19-18	569.642	246-234	655	22
53-46	289.041.009	83-74	403.930.502	63-56	1.179.494.304	171-165	28.820.998	65-64	180.795	231-219	715	23
93-84	176.644.106	167-158	212.982.213	102-94	736.528.921	130-124	44.934.365	26-25	476.712	248-236	642	24
---	-	---	-	---	-	---	-	36-35	352.150	---	-	25
15-3	1.238.860.135	2-2	6.118.457.974	4-2	6.966.634.387	1-1	1.792.792.942	---	-	19-7	4.855	26
22-17	750.387.565	180-171	201.696.781	138-129	557.713.985	157-151	34.225.171	424-420	2.392	256-244	601	27
46-40	328.523.472	41-34	763.275.813	43-38	1.575.386.773	55-50	95.134.490	35-34	354.313	177-166	955	28
---	-	---	-	---	-	---	-	290-288	30.841	---	-	29
44-38	337.315.183	68-60	472.265.468	60-53	1.209.708.416	199-193	21.871.027	14-13	757.646	18-12	5.191	30
43-37	350.356.510	21-16	1.263.076.614	20-17	2.460.758.048	84-79	64.933.578	312-310	26.508	164-153	1.030	31
246-235	64.882.162	82-73	404.571.255	48-42	1.339.121.003	373-365	320.362	16-15	646.723	219-207	774	32
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	420-407	231	33
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	34
36-30	412.622.419	59-51	587.171.818	51-45	1.302.868.378	17-13	319.477.033	54-53	243.170	55-47	2.235	35
2-2	10.220.584.486	33-27	900.627.999	36-32	1.856.691.232	9-6	627.076.540	196-195	65.089	225-213	741	36
136-127	123.609.679	120-111	279.566.273	65-58	1.112.979.710	229-223	15.449.873	23-22	496.063	204-192	847	37
19-4	1.130.731.618	12-5	1.626.381.212	37-5	1.805.358.423	4-3	841.485.455	12-1	828.564	25-8	3.827	38
---	-	347-336	68.086.170	107-99	719.757.826	---	-	182-181	74.832	295-283	514	39
---	-	---	-	45-39	1.521.447.537	---	-	11-11	828.989	15-9	5.545	40
99-90	164.072.578	65-57	520.919.738	67-60	1.069.726.708	90-85	61.672.938	22-21	498.312	218-206	779	41
23-18	727.976.110	28-22	956.668.046	16-13	2.931.605.065	29-25	181.508.285	200-199	63.751	22-15	4.272	42
360-349	33.847.616	62-54	527.386.136	49-43	1.319.039.975	142-136	40.979.815	15-14	648.926	69-61	1.941	43
117-108	138.514.747	156-147	230.655.878	78-70	946.741.250	94-89	59.463.049	27-26	470.512	126-117	1.291	44
50-43	322.162.338	43-36	744.171.574	35-31	1.919.404.454	28-24	187.139.824	235-233	50.330	125-116	1.295	45
45-39	335.964.517	72-64	455.432.221	73-65	1.036.550.512	56-51	92.101.302	45-44	271.047	83-75	1.730	46
27-22	641.559.587	32-26	905.728.154	26-22	2.173.610.853	15-11	324.211.418	24-23	486.780	24-17	3.947	47
446-434	13.357.183	363-351	63.390.268	185-176	419.717.002	222-216	17.064.865	25-24	480.606	292-280	520	48
40-34	383.047.793	30-24	935.022.368	42-37	1.633.615.694	25-21	232.382.835	358-355	13.364	108-99	1.450	49
---	-	195-186	186.667.526	29-25	2.052.733.900	---	-	---	-	271-259	575	50

500
Büyük
Kuruluş
Sıra No:

2011 2010 Kuruluşlar

Bağlı
Bulunduğu
Oda / Kamu

Kamu
Sıra
No:

Özel
Sıra
No:

Üretimden
Satışlar (Net)
(TL)

Satış Hasılatı (Net)
Sıra No: (TL)

51	54	Assan Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	46	1.155.762.993	64-59	1.189.065.540	
52	49	Kastamonu Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	47	1.153.099.877	62-57	1.219.864.921	
53	61	Siemens San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	48	1.145.454.407	30-26	2.136.513.296	
54	62	Türk Pirelli Lastikleri A.Ş.	İstanbul	-	49	1.134.939.989	56-51	1.300.604.951	
55	56	Yücel Boru ve Profil Endüstrisi A.Ş.	İstanbul	-	50	1.111.038.789	66-61	1.125.662.062	
56	124	Enerjisa Enerji Üretim A.Ş.	Kocaeli	-	51	1.098.465.236	54-49	1.348.681.684	
57	53	Toros Tarım San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	52	1.065.362.007	63-58	1.202.480.575	
58	46	BANVİT Bandırma Vitaminli Yem Sanayii A.Ş.	Balıkesir	-	53	1.059.866.937	72-67	1.060.563.846	
59	69	HES Hacılar Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	54	1.059.730.150	70-65	1.069.353.496	
60	39	Ak Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	55	1.050.044.175	69-64	1.080.533.853	
61	58	Nursan Metalurji Endüstrisi A.Ş.	Dörtöyol	-	56	1.049.503.617	67-62	1.116.484.026	
62	97	Ege Çelik Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	57	1.026.546.379	75-70	1.027.707.524	
63	36	Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	6	-	1.025.388.518	76-6	1.025.388.518	
64	64	Sanko Tekstil İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	58	1.025.063.603	74-69	1.037.777.259	
65	68	Delphi Automotive Systems Ltd. Şti.	İstanbul	-	59	985.907.610	79-73	985.907.610	
66	60	Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	60	982.015.418	78-72	990.133.472	
67	59	SÜTAŞ Süt Ürünleri A.Ş.	Karacabey	-	61	969.129.044	71-66	1.063.420.383	
68	65	Hayat Kimya Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	62	958.716.853	68-63	1.108.421.059	
69	77	Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Adana	-	63	938.875.419	82-76	938.875.419	
70	85	Ekinciler Demir ve Çelik Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	64	928.955.019	84-78	931.599.499	
71	51	Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş.	İstanbul	-	65	928.715.753	83-77	935.673.810	
72	70	Abaloğlu Yem Soya ve Tekstil Sanayi A.Ş.	Denizli	-	66	921.935.491	81-75	962.966.985	
73	74	Eti Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	-	67	838.058.699	90-83	846.745.990	
74	78	BMC San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	68	838.018.391	92-85	838.077.194	
75	63	Mogaz Petrol Gazları A.Ş.	İstanbul	-	69	822.347.490	96-89	822.955.390	
76	76	S.S. Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Edirne	-	70	814.243.694	85-79	873.568.504	
77	116	Koza Altın İşletmeleri A.Ş.	Ankara	-	71	805.798.598	99-92	807.303.455	
78	318	MMK Metalurji San. Tic. ve Liman İşletmeciliği A.Ş.	Dörtöyol	-	72	797.676.998	93-86	831.302.690	
79	82	Boyaş Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	73	796.514.955	89-82	848.125.830	
80	66	C.P. Standart Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	74	795.143.811	87-81	850.962.218	
81	-	Goodyear Lastikleri T.A.Ş.	İstanbul	-	75	794.056.326	59-54	1.242.582.441	
82	106	Tüprag Metal Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	76	779.470.598	104-97	779.470.598	
83	92	Besler Gıda ve Kimya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	77	774.078.297	101-94	785.463.922	
84	75	ÇİMSA Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Mersin	-	78	769.814.180	105-98	776.254.578	
85	84	Noksel Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Ankara	-	79	765.373.774	106-99	772.372.135	

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2011
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Adet	
126-117	129.485.584	91-82	343.011.163	61-54	1.193.377.507	309-303	5.402.979	20-19	528.176	178-167	950	51
213-202	78.922.082	71-63	465.615.032	32-28	1.971.632.288	475-466	-38.164.501	117-116	113.176	98-90	1.576	52
24-19	708.673.367	51-44	648.851.298	53-47	1.278.778.877	16-12	322.806.937	49-48	260.787	40-32	2.579	53
59-52	260.649.516	138-129	249.221.502	118-110	634.055.987	217-211	17.712.961	29-28	436.404	90-82	1.689	54
161-152	106.455.272	84-75	401.314.105	108-100	704.680.846	73-68	72.375.187	133-132	105.841	233-221	707	55
---	-	---	-	8-6	5.081.421.149	---	-	---	-	---	-	56
69-61	224.823.697	54-47	603.691.889	79-71	943.990.304	35-30	143.989.707	379-375	8.341	280-268	552	57
91-82	178.534.572	272-261	114.593.822	113-105	674.051.207	490-480	-72.444.815	232-230	51.777	35-27	3.181	58
167-158	103.167.336	186-177	197.297.476	115-107	657.525.847	327-321	3.341.814	79-78	153.447	182-171	931	59
257-246	62.200.004	116-107	283.919.787	111-103	683.588.757	220-214	17.376.502	292-290	30.595	132-123	1.245	60
74-65	219.142.243	260-250	124.357.929	83-75	916.719.754	266-260	9.386.748	75-74	166.552	279-267	555	61
133-124	123.819.089	215-205	155.360.820	196-187	398.973.359	254-248	11.526.741	76-75	164.305	276-264	563	62
47-7	327.738.396	56-8	599.235.443	68-8	1.067.499.112	491-11	-74.556.894	374-4	8.665	9-5	7.621	63
---	-	20-15	1.303.134.071	23-19	2.272.942.433	---	-	53-52	245.038	17-11	5.520	64
---	-	118-109	282.942.280	154-145	508.522.827	---	-	47-46	267.951	11-6	6.122	65
61-54	256.252.298	55-48	601.717.109	81-73	931.397.975	46-41	115.185.314	113-112	114.724	155-144	1.072	66
80-71	200.526.414	220-210	152.456.743	166-157	462.432.723	92-87	60.234.893	373-370	8.789	36-28	3.133	67
---	-	---	-	---	-	---	-	61-60	187.088	74-66	1.912	68
102-93	150.792.874	123-114	273.109.921	127-118	601.329.790	127-121	45.825.992	57-56	202.383	144-135	1.152	69
---	-	---	-	---	-	---	-	33-32	398.024	228-216	722	70
6-6	2.727.246.225	8-5	1.872.243.237	17-14	2.671.877.981	18-14	312.460.885	264-262	38.874	162-151	1.044	71
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	72
---	-	---	-	---	-	---	-	198-197	64.472	---	-	73
88-79	179.962.250	17-12	1.385.751.758	24-20	2.195.184.967	154-148	35.767.579	236-234	49.839	45-37	2.525	74
266-255	59.555.734	261-251	124.285.207	356-345	195.793.778	239-233	14.063.197	453-448	128	469-456	137	75
288-277	53.369.462	121-112	276.401.090	199-190	381.914.961	204-198	20.567.001	---	-	181-170	948	76
29-24	621.948.805	34-28	876.307.404	74-66	1.023.918.683	11-8	538.927.769	---	-	167-156	1.016	77
---	-	---	-	---	-	---	-	161-160	85.437	62-54	2.067	78
63-56	247.691.709	79-71	413.223.434	130-121	590.846.480	45-40	116.055.689	263-261	38.891	26-18	3.776	79
---	-	404-392	42.080.826	217-208	353.103.378	---	-	334-332	19.876	31-23	3.289	80
65-58	236.248.654	130-121	262.598.765	129-120	593.891.234	66-61	79.989.187	31-30	419.415	122-113	1.311	81
28-23	632.620.050	25-19	1.116.247.694	62-55	1.185.399.639	10-7	548.035.628	340-338	17.393	185-174	929	82
493-480	-11.842.281	199-190	178.288.720	101-93	740.590.227	267-261	9.373.583	305-303	28.333	365-353	339	83
57-50	267.572.349	49-42	666.347.654	76-68	990.460.203	34-29	146.207.770	123-122	110.343	170-159	996	84
116-107	138.618.297	149-140	240.737.468	179-170	426.860.568	88-83	62.759.299	43-42	274.596	247-235	644	85

500
Büyük
Kuruluş
Sıra No:

2011 2010 Kuruluşlar

Bağlı
Bulunduğu
Oda / Kamu

Kamu
Sıra
No:

Özel
Sıra
No:

Üretimden
Satışlar (Net)
(TL)

Satış Hasılatı (Net)
Sıra No: (TL)

86	90	Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	7	-	762.822.731	88-7	849.006.575	
87	103	Bunge Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	80	749.951.494	45-41	1.585.181.743	
88	87	Korteks Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	81	746.257.262	103-96	783.546.735	
89	89	Vestel Dijital Üretim Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	82	731.575.002	115-108	733.499.031	
90	81	Trakya Cam Sanayii A.Ş.	İstanbul	-	83	726.962.334	73-68	1.051.237.956	
91	109	Karsan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	84	725.691.789	111-104	746.969.913	
92	88	Keskinoglu Tavukçuluk ve Damızlık İşletmeleri San. Tic. A.Ş.	Akhisar	-	85	725.567.613	110-103	747.571.513	
93	141	Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	86	723.855.087	98-91	814.053.362	
94	72	Soma Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş.	Kamu	8	-	721.628.015	117-9	721.628.015	
95	146	Yeşilyurt Demir Çelik End. ve Liman İşletmeleri Ltd. Şti.	Samsun	-	87	699.896.852	118-109	720.118.188	
96	79	Ülker Çikolata Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	88	687.795.704	107-100	757.426.133	
97	117	Aksa Enerji Üretim A.Ş.	İstanbul	-	89	687.098.624	80-74	971.081.391	
98	99	Şenpiliç Gıda Sanayi A.Ş.	Adapazarı	-	90	671.619.098	123-114	692.641.188	
99	135	Özkan Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	91	666.778.609	114-107	734.639.162	
100	71	Tat Konserve Sanayii A.Ş.	İstanbul	-	92	664.903.993	120-111	706.572.337	
101	142	MAN Türkiye A.Ş.	Ankara	-	93	663.921.231	128-119	664.414.447	
102	121	Tezcan Galvanizli Yapı Elemanları San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	94	662.327.520	126-117	679.530.459	
103	83	Erpiliç Entegre Tavukçuluk Üretim Pazarlama ve Tic. Ltd. Şti.	Bolu	-	95	659.068.944	122-113	699.038.257	
104	110	Soda Sanayii A.Ş.	İstanbul	-	96	657.888.941	112-105	743.034.471	
105	95	Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.	Kayseri	-	97	651.238.340	132-123	660.050.829	
106	93	Pınar Süt Mamülleri Sanayii A.Ş.	Ege Bölgesi	-	98	643.945.727	131-122	660.821.271	
107	122	Türk Prysmian Kablo ve Sistemleri A.Ş.	Bursa	-	99	643.567.405	135-126	652.943.730	
108	130	Gülsan Sentetik Dokuma San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	100	634.594.016	139-130	635.436.473	
109	67	Alstom Grid Enerji Endüstrisi A.Ş.	Kocaeli	-	101	629.640.807	141-132	629.640.807	
110	178	Asil Çelik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	102	627.368.129	142-133	627.368.129	
111	94	BEYPİ Beypazarı Tarımsal Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Bolu	-	103	627.263.190	137-128	651.222.209	
112	145	Componenta Dökümcülük Tic. ve San. A.Ş.	Orhangazi	-	104	622.516.164	134-125	657.973.576	
113	101	Abdi İbrahim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	105	622.050.045	124-115	685.592.582	
114	137	Kocaer Haddecilik San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	106	616.313.656	144-135	618.557.203	
115	123	Kordsa Global Endüstriyel İplik ve Kord Bezi San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	107	613.767.518	138-129	644.780.661	
116	111	Türk Henkel Kimya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	108	611.083.693	86-80	860.695.462	
117	133	Küçükbay Yağ ve Deterjan Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	109	602.019.941	129-120	661.062.085	
118	120	Arçelik-LG Klima San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	110	596.120.873	97-90	819.282.721	
119	86	JTI Tütün Ürünleri Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	111	588.492.348	151-142	588.625.583	
120	113	Namet Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	112	580.142.543	148-139	595.014.244	

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2011
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Adet	
32-6	549.504.093	40-7	786.278.607	44-6	1.530.595.268	32-5	164.969.614	213-2	59.180	14-6	5.757	86
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	417-404	235	87
89-80	179.225.458	29-23	949.810.705	47-41	1.394.433.366	37-32	138.006.456	250-248	44.066	58-50	2.158	88
374-362	30.729.916	314-303	88.393.940	250-240	298.206.875	240-234	13.939.308	32-31	409.735	191-179	906	89
48-41	327.175.141	24-18	1.147.698.060	39-34	1.697.801.730	26-22	208.012.753	104-103	122.616	81-73	1.806	90
244-233	65.525.783	310-299	89.612.211	184-175	422.048.466	456-448	-21.729.625	74-73	166.877	172-161	979	91
---	-	350-339	67.165.284	177-168	435.016.280	---	-	174-173	78.768	39-31	2.732	92
70-62	224.096.156	177-168	202.185.335	90-82	851.930.163	78-73	67.241.522	146-145	96.439	70-62	1.926	93
67-8	226.914.239	22-6	1.183.147.673	57-7	1.246.755.666	124-6	47.775.134	---	-	190-12	913	94
154-145	110.492.670	246-236	134.572.401	251-241	296.941.558	252-246	12.012.827	125-124	107.867	296-284	513	95
180-171	96.547.211	187-178	196.355.548	112-104	674.502.390	170-164	29.337.649	274-272	36.397	168-157	1.011	96
---	-	---	-	---	-	---	-	110-109	118.222	---	-	97
---	-	---	-	---	-	---	-	321-319	23.097	72-64	1.925	98
159-150	107.686.442	178-169	201.946.032	89-81	852.264.040	300-294	6.360.391	40-39	284.578	217-205	781	99
168-159	103.120.749	176-167	203.709.631	159-150	490.299.750	203-197	20.600.634	318-316	23.435	156-145	1.070	100
97-88	167.049.900	127-118	264.196.444	178-169	430.839.867	100-95	55.654.109	39-38	299.959	96-88	1.608	101
145-136	117.169.988	197-188	181.056.815	197-188	398.834.393	132-126	43.719.911	323-321	23.027	399-386	274	102
202-192	84.554.800	208-199	159.485.199	249-239	298.480.961	280-274	8.076.733	397-393	5.298	63-55	2.026	103
52-45	315.070.153	46-39	697.665.151	82-74	919.957.719	24-20	236.985.021	44-43	271.586	171-160	980	104
62-55	248.753.082	139-130	248.819.187	97-89	767.972.719	74-69	71.608.683	450-445	223	47-39	2.500	105
170-161	102.794.359	142-133	245.586.442	188-179	412.780.385	63-58	87.391.632	284-282	33.260	202-190	856	106
194-184	89.382.843	271-260	115.195.304	186-177	418.043.226	330-324	3.175.607	86-85	141.560	343-331	402	107
---	-	---	-	---	-	---	-	78-77	154.997	60-52	2.150	108
79-70	203.631.102	159-150	223.103.908	104-96	723.659.172	76-71	70.804.365	46-45	270.739	119-110	1.353	109
96-87	171.521.791	93-84	327.589.910	155-146	507.290.976	62-57	87.634.358	83-82	146.680	224-212	742	110
176-167	99.206.648	155-146	230.757.444	214-205	358.942.288	174-168	28.100.813	294-292	30.291	54-46	2.382	111
75-66	216.089.627	216-206	155.286.333	211-202	361.485.312	133-127	43.525.202	52-51	252.041	44-36	2.542	112
60-53	257.227.113	87-78	373.282.537	150-141	523.597.355	105-100	53.759.476	317-315	23.548	88-80	1.694	113
215-204	76.674.372	324-313	82.440.213	261-251	291.150.147	245-239	13.281.979	101-100	124.716	251-239	622	114
81-72	200.476.948	35-29	859.037.835	72-64	1.052.534.387	42-37	123.064.134	37-36	313.850	124-115	1.300	115
107-98	146.053.991	112-103	290.197.912	190-181	410.415.334	131-125	44.898.262	314-312	25.492	232-220	710	116
281-270	55.067.724	---	-	238-228	306.894.944	303-297	6.151.731	144-143	97.015	353-341	366	117
149-140	114.165.056	253-243	129.443.874	273-262	280.276.047	202-196	20.811.214	59-58	191.134	138-129	1.192	118
4-4	4.280.964.882	163-154	214.675.922	114-106	662.537.390	289-283	6.883.625	119-118	110.901	327-315	430	119
354-343	34.415.513	331-320	76.308.082	338-327	213.706.329	382-374	-459.223	375-371	8.607	237-225	686	120

500 Büyük Kuruluş Sıra No:			Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu		Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)
2011	2010	Kuruluşlar							
121	-	Tiryaki Agro Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep		-	113	572.400.050	34-30	1.882.437.959
122	118	Paşabahçe Cam San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul		-	114	568.107.211	109-102	750.523.715
123	-	-	İstanbul		-	115	-	40-36	-
124	115	Betek Boya ve Kimya Sanayi A.Ş.	İstanbul		-	116	565.458.714	127-118	668.012.529
125	166	Bosch Termoteknik San. ve Tic. A.Ş.	Manisa		-	117	564.549.916	155-146	568.993.475
126	127	Sarten Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul		-	118	558.905.432	154-145	582.778.105
127	-	-	İstanbul		-	119	-	160-151	-
128	129	Naksan Plastik ve Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep		-	120	555.276.119	121-112	701.986.365
129	114	Bilim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul		-	121	550.584.643	157-148	567.001.542
130	108	Starwood Orman Ürünleri Sanayi A.Ş.	İnegöl		-	122	548.887.008	152-143	583.577.098
131	177	Polimer Kauçuk San. ve Paz. A.Ş.	İstanbul		-	123	547.000.598	156-147	567.012.600
132	158	CMS Jant ve Makina Sanayii A.Ş.	Ege Bölgesi		-	124	545.434.622	162-153	551.790.187
133	170	Petlas Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Kırşehir		-	125	545.353.472	163-154	548.233.171
134	96	Nursan Çelik Sanayi ve Haddecilik A.Ş.	Dört Yol		-	126	544.819.471	140-131	633.103.493
135	100	Sider Dış Ticaret A.Ş.	Ege Bölgesi		-	127	542.596.665	150-141	590.429.425
136	152	Kerim Çelik Mamülleri İmalat ve Ticaret A.Ş.	İstanbul		-	128	539.319.826	165-156	539.319.826
137	159	Kürüm Demir Sanayi Dış Ticaret A.Ş.	İstanbul		-	129	538.030.296	91-84	844.760.261
138	143	Eti Gümüş A.Ş.	Kütahya		-	130	532.688.155	161-152	555.810.429
139	125	Autoliv Cankor Otomotiv Emniyet Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli		-	131	531.320.866	167-158	531.320.866
140	155	Modern Karton San. ve Tic. A.Ş.	Çorlu		-	132	530.767.262	168-159	530.767.262
141	105	Indesit Company Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul		-	133	527.252.086	113-106	741.176.248
142	112	Altınmarka Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul		-	134	523.836.022	143-134	619.489.403
143	126	Türk Demir Döküm Fabrikaları A.Ş.	İstanbul		-	135	523.166.980	159-150	557.881.143
144	131	Zorluteks Tekstil Tic. ve San. A.Ş.	İstanbul		-	136	522.725.832	147-138	597.844.199
145	104	Ülker Bisküvi Sanayi A.Ş.	İstanbul		-	137	521.412.516	169-160	522.973.954
146	128	Kaleseramik Çanak Kalebodur Seramik Sanayi A.Ş.	İstanbul		-	138	518.507.975	146-137	602.114.063
147	149	Temsa Global San. ve Tic. A.Ş.	Adana		-	139	514.677.385	57-52	1.251.907.618
148	193	Eti Bakır A.Ş.	İnebolu		-	140	503.248.184	170-161	503.248.184
149	-	Çayeli Bakır İşletmeleri A.Ş.	Çayeli		-	141	476.585.949	180-170	476.585.949
150	151	Merinos Halı San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep		-	142	476.419.901	172-163	494.480.691
151	132	Tosyalı Demir Çelik Sanayi A.Ş.	İskenderun		-	143	474.767.393	178-168	482.604.725
152	150	Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul		-	144	470.593.106	175-165	489.689.282
153	134	Merkez Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri		-	145	466.622.002	130-121	660.955.579
154	171	Federal-Mogul Piston Segman ve Gömlek Üretim Tesisleri A.Ş.	İstanbul		-	146	466.170.269	173-164	492.756.933
155	444	Çebitaş Demir Çelik Endüstrisi A.Ş.	İstanbul		-	147	465.450.485	187-177	465.450.485

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2011
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Adet	
165-156	103.364.197	219-209	153.434.758	70-62	1.065.208.033	323-317	3.820.346	28-27	442.919	250-238	628	121
54-47	288.824.179	66-58	512.924.694	88-80	885.111.005	54-49	95.710.786	58-57	191.169	59-51	2.151	122
458-445	-	423-411	-	383-371	-	358-350	-	70-69	-	486-473	-	123
---	-	---	-	84-76	911.191.158	---	-	304-302	28.818	169-158	1.011	124
---	-	248-238	133.601.213	244-234	305.239.082	---	-	48-47	261.097	---	-	125
---	-	345-334	68.792.972	140-131	549.004.153	---	-	124-123	108.322	66-58	2.003	126
139-130	-	39-33	-	46-40	-	480-471	-	458-453	-	103-94	-	127
220-209	75.179.121	140-131	247.219.218	142-133	539.887.050	234-228	14.749.965	153-152	91.941	65-57	2.016	128
85-76	186.810.132	125-116	265.378.144	145-136	537.790.370	126-120	46.744.197	298-296	29.575	---	-	129
162-153	105.131.662	174-165	205.219.123	91-83	846.971.933	183-177	26.197.931	275-273	35.793	229-217	722	130
87-78	185.266.579	265-255	120.715.085	223-213	344.823.969	77-72	69.172.997	50-49	260.000	85-77	1.723	131
114-105	140.558.855	280-269	109.679.610	228-218	330.764.712	118-113	49.910.140	42-41	275.325	110-101	1.438	132
---	-	122-113	273.156.966	122-114	620.907.744	---	-	68-67	175.485	80-72	1.814	133
407-395	21.810.648	359-347	64.081.206	382-370	172.482.394	316-310	4.735.066	67-66	176.836	424-411	229	134
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	270-258	580	135
404-392	22.321.907	479-466	9.271.947	397-384	162.387.854	336-330	2.706.403	451-446	169	435-422	210	136
434-422	16.449.813	356-345	65.084.189	319-308	236.359.427	304-298	6.011.140	254-252	41.303	437-424	205	137
51-44	316.808.672	64-56	523.982.741	66-59	1.101.700.137	39-34	131.931.776	151-150	92.820	253-241	608	138
185-175	93.241.534	202-193	170.782.921	325-314	224.749.555	108-103	53.132.622	90-89	137.015	165-154	1.027	139
77-68	207.187.657	104-95	302.043.386	95-87	807.024.493	197-191	22.882.022	222-220	55.409	463-450	148	140
203-193	84.357.394	164-155	214.624.824	161-152	477.013.713	459-451	-21.857.153	55-54	224.942	150-139	1.100	141
480-467	4.180.830	305-294	93.650.365	121-113	621.297.294	468-460	-27.818.662	159-158	86.492	377-364	317	142
267-256	59.411.538	302-291	94.866.814	139-130	556.628.924	425-417	-11.121.422	183-182	73.758	142-133	1.181	143
146-137	116.098.961	60-52	561.143.430	100-92	749.896.286	145-139	40.438.421	56-55	219.259	78-70	1.823	144
30-25	583.347.141	13-8	1.559.504.452	19-16	2.524.262.023	7-4	673.879.139	234-232	50.681	118-109	1.379	145
101-92	153.127.719	74-66	436.205.300	103-95	735.910.204	331-325	3.109.798	162-161	83.743	32-24	3.287	146
---	-	---	-	69-61	1.067.163.670	---	-	77-76	161.122	100-92	1.535	147
58-51	263.324.812	58-50	592.845.399	106-98	719.943.218	27-23	197.981.494	376-372	8.582	99-91	1.546	148
39-33	392.606.163	38-32	795.474.085	86-78	888.698.952	13-9	334.065.849	41-40	284.266	293-281	518	149
138-129	122.160.536	145-136	245.022.960	156-147	504.132.101	99-94	55.659.778	120-119	110.486	67-59	1.995	150
---	-	---	-	---	-	---	-	99-98	127.002	---	-	151
---	-	396-384	48.203.491	144-135	538.519.940	---	-	91-90	135.393	71-63	1.926	152
90-81	179.071.633	78-70	418.442.604	148-139	529.378.158	51-46	98.649.908	240-238	48.986	56-48	2.222	153
78-69	203.874.775	126-117	264.564.651	241-231	305.961.755	36-31	143.130.106	60-59	187.688	115-106	1.423	154
277-266	55.758.197	218-208	153.510.048	344-333	207.347.675	175-169	27.978.702	71-70	171.956	370-358	327	155

500
Büyük
Kuruluş
Sıra No:

2011 2010 Kuruluşlar

			Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)	
156	237	Oltan Fındık San. ve Tic. Ltd. Şti	Düzce	-	148	464.822.590	188-178	464.822.590	
157	-	İGSAŞ-İstanbul Gübre Sanayii A.Ş.	Kocaeli	-	149	461.149.556	164-155	539.999.073	
158	119	Dünya Uluslararası Mücevherat ve Kuyumculuk San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	150	460.830.128	179-169	478.512.015	
159	209	Perfetti Van Melle Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	151	457.322.788	186-176	465.567.833	
160	147	Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	152	456.430.664	183-173	475.234.613	
161	173	Orta Anadolu Tic. ve San. İsl. T.A.Ş.	Kayseri	-	153	454.825.929	192-182	457.368.938	
162	206	Erdemir Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Sivas	-	154	452.808.891	193-183	453.313.569	
163	140	Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	9	-	448.827.735	174-10	492.713.767	
164	181	Standard Profil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	155	448.337.338	195-185	448.337.338	
165	174	ASAŞ Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	156	447.379.162	177-167	487.310.961	
166	144	Nuh Çimento Sanayi A.Ş.	Kocaeli	-	157	444.127.274	184-174	473.967.257	
167	139	Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Siirt	-	158	443.702.318	196-186	447.259.580	
168	157	Kent Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	159	437.837.757	145-136	605.708.291	
169	165	Korozo Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	160	437.602.169	191-181	458.068.076	
170	186	Tat Metal Boru Profil ve Tekstil San. Tic. Ltd. Şti.	İstanbul	-	161	436.951.083	189-179	463.058.775	
171	200	Doğa Organik Gıda ve Tarım Ür. Ürt. ve Tic. İth. İhr. A.Ş.	Manisa	-	162	436.201.631	102-95	785.260.916	
172	334	Tırsan Treyler San. Tic. ve Nakliyat A.Ş.	Sakarya	-	163	430.009.385	125-116	680.076.216	
173	182	Yıldız Sunta MDF Orman Ürünleri Sanayi Tesisleri İth. İhr. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	164	424.600.057	197-187	436.569.462	
174	168	SİDEMİR Sivas Demir Çelik İsl. A.Ş.	Sivas	-	165	423.477.842	171-162	502.268.838	
175	218	Hema Endüstri A.Ş.	İstanbul	-	166	423.303.184	202-192	423.303.184	
176	154	Önem Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	167	421.139.780	158-149	560.949.222	
177	169	Bis Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Bursa	-	168	418.432.958	204-194	418.432.958	
178	-	-	İstanbul	-	169	-	9-9	-	
179	172	Nexans Türkiye End. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	170	416.061.954	206-196	417.979.267	
180	153	Camış Elektrik Üretim A.Ş.	İstanbul	-	171	414.489.551	190-180	461.796.863	
181	91	Honda Türkiye A.Ş.	Kocaeli	-	172	412.142.111	119-110	708.247.502	
182	180	Mondi Tire Kutsan Kağıt ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	-	173	411.465.604	209-199	412.877.146	
183	184	Şölen Çikolata Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	174	409.870.565	207-197	417.976.427	
184	251	Beyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Adana	-	175	408.408.586	153-144	582.867.057	
185	326	Tümosan Motor ve Traktör Sanayi A.Ş.	Konya	-	176	407.927.368	208-198	413.401.667	
186	164	Aşkale Çimento Sanayii T.A.Ş.	Erzurum	-	177	405.425.046	201-191	424.020.416	
187	194	Mutlu Akü ve Malzemeleri Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	178	403.681.417	203-193	423.299.486	
188	-	-	Bursa	-	179	-	214-204	-	
189	-	-	İstanbul	-	180	-	213-203	-	
190	208	DYO Boya Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	181	398.105.147	210-200	410.232.865	

156-190

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2011
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Adet	
481-468	4.008.063	473-460	11.754.756	499-486	27.370.590	335-329	2.718.850	---	-	500-487	12	156
71-63	223.463.381	132-123	259.879.892	206-197	369.861.929	31-27	164.978.438	---	-	425-412	226	157
486-473	-385.072	463-450	15.477.950	442-429	123.438.887	389-381	-1.867.032	423-419	2.399	---	-	158
158-149	108.073.866	168-159	212.131.041	242-232	305.466.548	71-66	74.517.219	66-65	180.063	---	-	159
---	-	100-91	314.496.981	149-140	526.014.266	---	-	132-131	106.108	199-187	882	160
118-109	136.838.568	110-101	292.571.786	162-153	474.272.910	89-84	61.854.899	149-148	94.000	127-118	1.281	161
49-42	322.397.583	---	-	---	-	22-18	269.995.741	---	-	---	-	162
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	163
100-91	154.625.467	225-215	148.165.981	203-194	374.847.424	213-207	18.541.824	72-71	169.541	30-22	3.325	164
112-103	141.497.197	141-132	246.423.841	80-72	932.808.369	138-132	42.244.534	169-168	80.659	140-131	1.190	165
104-95	149.821.315	42-35	745.790.973	85-77	896.668.755	69-64	77.183.756	197-196	64.648	308-296	472	166
86-77	186.023.564	293-282	100.004.650	134-125	578.086.890	312-306	4.934.544	215-213	58.615	193-181	896	167
142-133	119.849.406	73-65	442.891.567	110-102	699.872.674	181-175	26.376.245	134-133	105.057	94-86	1.663	168
198-188	87.803.586	205-196	161.400.089	245-235	302.413.211	155-149	35.336.251	80-79	152.702	243-231	665	169
350-339	35.641.608	281-270	108.770.269	226-216	334.790.217	250-244	12.394.161	---	-	395-382	282	170
344-333	37.971.819	430-417	30.503.823	330-319	222.284.899	317-311	4.398.710	444-439	488	445-432	186	171
181-172	96.113.208	259-249	125.021.494	137-128	560.042.519	261-255	9.877.806	229-227	53.000	358-346	354	172
---	-	---	-	---	-	---	-	341-339	17.321	245-233	656	173
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	267-255	584	174
121-112	134.482.775	146-137	243.287.182	87-79	885.429.380	320-314	4.073.003	100-99	126.558	51-43	2.409	175
495-482	-16.684.711	492-479	-5.220.721	116-108	653.541.483	484-474	-49.013.268	454-449	115	416-403	239	176
291-280	52.716.348	209-200	159.377.416	189-180	412.168.181	167-161	30.085.944	---	-	482-469	97	177
9-8	-	53-46	-	30-26	-	479-470	-	442-437	-	330-318	-	178
---	-	---	-	339-328	213.123.709	---	-	96-95	128.991	335-323	417	179
425-413	17.497.811	288-277	105.888.349	321-310	230.064.659	410-402	-4.539.219	---	-	498-485	29	180
---	-	---	-	---	-	---	-	108-107	120.000	179-168	950	181
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	182
175-166	100.130.632	190-181	190.211.525	194-185	401.531.961	192-186	23.749.309	94-93	129.591	106-97	1.475	183
141-132	121.078.908	282-271	108.247.069	158-149	496.357.059	306-300	5.883.087	322-320	23.062	68-60	1.990	184
206-196	82.211.467	285-274	106.944.452	265-254	288.644.226	83-78	65.068.155	409-405	3.690	340-328	409	185
120-111	135.596.047	117-108	283.564.756	123-115	619.561.916	162-156	31.338.842	394-390	5.751	188-177	928	186
160-151	107.463.713	240-230	135.898.082	272-261	281.178.839	177-171	27.958.442	220-218	56.846	205-193	839	187
200-190	-	332-321	-	269-258	-	193-187	-	293-291	-	76-68	-	188
109-100	-	133-124	-	212-203	-	109-104	-	256-254	-	129-120	-	189
419-407	19.760.837	500-487	-84.204.723	198-189	397.999.136	485-475	-50.775.819	364-361	11.383	208-196	810	190

156-190

500 Büyük Kuruluş Sıra No:			Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)	
2011	2010	Kuruluşlar							
191	285	Baştuğ Çelik Sanayi A.Ş.	Dörtöl	-	182	397.637.901	217-207	397.669.741	
192	189	Sofra Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	İstanbul	-	183	397.612.649	211-201	404.234.753	
193	167	Anadolu Cam Sanayii A.Ş.	İstanbul	-	184	396.258.871	108-101	752.755.535	
194	222	İlhanlar Haddecilik Boru Profil ve Tekstil Sanayi Ltd. Şti.	Dörtöl	-	185	393.248.863	219-209	395.984.539	
195	102	Bayer Türk Kimya Sanayi Ltd. Şti.	İstanbul	-	186	392.018.256	100-93	788.982.374	
196	213	Mey Alkollü İçkiler San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	187	390.072.233	221-211	394.564.154	
197	-	-	İstanbul	-	188	-	216-206	-	
198	256	Olmuxa International Paper-Sabancı Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	189	385.605.399	224-214	388.953.732	
199	160	Pınar Entegre Et ve Un Sanayii A.Ş.	Ege Bölgesi	-	190	384.770.503	227-217	385.022.708	
200	261	HİDROMEK Hidrolik ve Mekanik Makina İmalat San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	191	384.645.591	205-195	418.232.341	
201	-	-	Konya	-	192	-	182-172	-	
202	191	Süper Film Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	193	378.669.505	228-218	383.480.672	
203	-	Marsa Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Adana	-	194	373.908.789	222-212	392.058.508	
204	148	Park Termik Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	195	373.745.519	212-202	403.881.491	
205	254	Schneider Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Manisa	-	196	372.925.104	149-140	592.609.157	
206	198	Menderes Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	197	372.056.566	229-219	382.582.813	
207	259	Gübre Fabrikaları T.A.Ş.	İstanbul	-	198	370.805.688	58-53	1.249.612.948	
208	183	Biskot Bisküvi Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Karaman	-	199	369.780.549	200-190	426.252.613	
209	215	Sarıtaş Çelik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	200	368.128.770	176-166	488.585.049	
210	253	Yudum Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	201	366.716.068	239-229	366.716.068	
211	295	Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	202	364.891.188	238-228	366.998.660	
212	220	Turyağ Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	203	364.015.502	236-226	371.467.562	
213	199	Vitra Karo San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	204	359.353.661	230-220	382.001.769	
214	273	Çınar Boru Profil San. ve Tic. A.Ş.	Ereğli (Karadeniz)	-	205	355.929.176	223-213	390.018.992	
215	225	Yazaki Otomotiv Yan San. ve Tic. A.Ş.	Akyazı	-	206	354.754.018	246-236	354.754.018	
216	175	As Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Bucak	-	207	352.597.115	247-237	352.597.115	
217	246	Tusaş Motor Sanayii A.Ş.	Eskişehir	-	208	351.362.965	215-205	400.468.981	
218	190	Deva Holding A.Ş.	İstanbul	-	209	349.053.506	231-221	377.827.819	
219	269	Eti Soda Üretim Pazarlama Nakliyat ve Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	210	348.954.872	251-241	350.029.730	
220	268	Anadolu-Isuzu Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	211	348.770.672	181-171	475.806.831	
221	197	Nuh Beton A.Ş.	İstanbul	-	212	348.711.514	245-235	355.343.911	
222	282	Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikaları A.Ş.	İstanbul	-	213	347.808.258	252-242	348.152.633	
223	471	Elita Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Adana	-	214	347.515.530	226-216	388.746.246	
224	-	-	İstanbul	-	215	-	240-230	-	
225	289	Kardemir Haddecilik ve Elektrik Üretim San. Tic. Ltd. Şti.	Denizli	-	216	345.459.352	241-231	361.371.689	

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2011
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Adet	
---	-	---	-	---	-	---	-	361-358	12.624	466-453	143	191
157-148	108.296.937	415-403	36.740.947	415-402	145.036.485	281-275	8.054.702	---	-	8-4	7.738	192
76-67	213.686.762	50-43	666.029.677	50-44	1.315.717.307	44-39	119.115.385	272-270	36.560	112-103	1.429	193
386-374	26.565.738	444-431	24.465.100	394-381	163.474.088	298-292	6.457.686	300-298	29.336	404-391	261	194
98-89	166.801.693	160-151	218.934.664	151-142	518.219.616	103-98	54.445.261	291-289	30.778	130-121	1.257	195
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	196
150-141	-	201-192	-	205-196	-	79-74	-	103-102	-	84-76	-	197
227-216	72.941.501	189-180	190.287.160	268-257	286.662.639	211-205	18.789.486	350-348	15.411	187-176	929	198
262-251	60.455.675	198-189	178.386.398	275-264	279.061.619	147-141	38.665.648	412-408	3.411	252-240	621	199
144-135	119.246.217	108-99	294.812.683	175-166	438.844.901	60-55	88.939.655	160-159	86.323	175-164	963	200
73-64	-	47-40	-	77-69	-	41-36	-	85-84	-	123-114	-	201
---	-	157-148	224.852.327	220-211	349.696.216	---	-	118-117	110.915	---	-	202
283-272	54.456.279	213-203	156.297.457	232-222	323.726.199	150-144	36.655.457	221-219	56.212	371-359	326	203
113-104	141.427.323	---	-	---	-	70-65	75.334.279	---	-	---	-	204
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	205
122-113	131.784.162	114-105	287.438.863	170-161	451.332.319	93-88	59.947.819	63-62	183.278	33-25	3.250	206
496-483	-25.907.540	200-191	176.964.042	58-51	1.246.118.268	152-146	36.233.023	385-381	6.725	337-325	415	207
245-234	65.309.916	247-237	134.214.725	255-245	295.101.978	141-135	41.051.733	223-221	54.817	41-33	2.570	208
---	-	137-128	252.398.418	117-109	647.539.374	---	-	265-263	38.546	490-477	75	209
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	474-461	129	210
453-440	11.753.515	471-458	12.821.395	402-389	160.162.694	367-359	1.038.980	148-147	95.041	342-330	403	211
---	-	354-343	65.335.959	387-375	169.281.153	---	-	384-380	6.983	422-409	230	212
---	-	394-382	48.444.750	160-151	482.026.536	---	-	87-86	141.168	111-102	1.432	213
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	214
---	-	---	-	---	-	---	-	84-83	142.961	38-30	2.746	215
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	216
110-101	142.138.981	109-100	293.875.875	163-154	471.957.694	98-93	56.907.265	69-68	174.000	148-138	1.108	217
318-307	44.661.887	85-76	385.308.588	109-101	702.611.408	478-469	-40.853.766	382-378	7.648	73-65	1.913	218
---	-	340-329	70.879.319	141-132	544.451.263	---	-	342-340	17.081	331-319	426	219
320-309	43.716.755	230-220	144.285.531	234-224	322.698.980	255-249	11.349.396	297-295	29.676	302-290	497	220
411-399	20.876.863	185-176	197.657.744	247-237	300.925.014	302-296	6.241.842	449-444	230	447-434	180	221
324-313	42.896.548	143-134	245.374.410	96-88	792.774.617	310-304	5.394.836	257-255	39.968	91-83	1.689	222
463-450	9.093.521	452-439	18.905.419	462-449	102.399.232	333-327	2.964.220	190-189	69.755	488-475	80	223
156-147	-	183-174	-	260-250	-	75-70	-	372-369	-	120-111	-	224
299-288	50.967.979	312-301	89.020.952	295-284	256.169.927	346-339	2.176.018	62-61	184.453	320-308	450	225

191-225

500
Büyük
Kuruluş
Sıra No:

2011 2010 Kuruluşlar

Bağlı
Bulunduğu
Oda / Kamu

Kamu
Sıra
No:

Özel
Sıra
No:

Üretimden
Satışlar (Net)
(TL)

Satış Hasılatı (Net)
Sıra No: (TL)

226	238	Pakpen Plastik Boru ve Yapı Elemanları San. ve Tic. A.Ş.	Konya	-	217	344.611.667	250-240	350.600.572	
227	-	-	İstanbul	-	218	-	77-71	-	
228	204	Artenius Turket Kim. Mad. ve Pet Amb. Mlz. San. A.Ş.	Adana	-	219	343.441.211	255-245	343.769.235	
229	-	Öznur Kablo San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	220	340.885.279	248-238	351.919.358	
230	317	Has Çelik ve Halat San. Tic. A.Ş.	Kayseri	-	221	339.527.914	249-239	351.832.104	
231	229	Unipro Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Çorlu	-	222	338.897.907	244-234	356.841.571	
232	304	Gemlik Gübre Sanayii A.Ş.	Gemlik	-	223	336.899.164	194-184	450.725.157	
233	244	Polinas Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	224	336.372.126	259-249	340.961.141	
234	230	Limak Batı Çimento San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	225	336.369.839	258-248	343.260.075	
235	211	İpek Kağıt San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	226	334.314.220	260-250	339.212.286	
236	162	Doğuş Çay ve Gıda Maddeleri Üretim Paz. İth. İhr. A.Ş.	Ordu	-	227	333.545.386	242-232	360.568.563	
237	216	Yeşim Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	228	329.130.904	233-223	377.062.468	
238	202	ABB Elektrik Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	229	328.216.885	136-127	651.307.934	
239	235	Cimpor Yibitaş Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	230	327.171.427	263-253	330.890.243	
240	192	Bossa Tic. ve San. İşletmeleri T.A.Ş.	Adana	-	231	326.530.798	256-246	343.740.291	
241	207	Şeker Piliç ve Yem San. Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	232	325.867.391	261-251	339.096.872	
242	219	BAGFAŞ Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.	İstanbul	-	233	321.582.496	269-258	325.139.670	
243	315	Baymak Makina San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	234	316.418.911	275-264	316.418.911	
244	196	İstikbal Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	235	314.631.313	253-243	346.438.214	
245	228	Akdeniz Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	236	314.243.915	254-244	345.705.057	
246	396	Demirer Kablo Tesisleri San. ve Tic. A.Ş.	Bilecik	-	237	312.639.910	273-262	318.622.984	
247	274	Akenerji Elektrik Üretim A.Ş.	İstanbul	-	238	312.272.736	220-210	395.281.945	
248	187	Yörsan Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	239	312.251.191	278-267	312.697.542	
249	212	Paşabahçe Eskişehir Cam San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	-	240	309.842.734	282-271	309.842.734	
250	275	Boyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	241	309.188.350	271-260	320.780.555	
251	203	Adana Çimento Sanayii T.A.Ş.	Adana	-	242	305.869.814	290-279	305.869.814	
252	214	Oyak Beton San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	243	305.272.622	291-280	305.272.622	
253	243	Tamek Gıda ve Konsantre San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	244	300.648.931	277-266	313.294.980	
254	314	Hayes Lemmerz İnci Jant Sanayi A.Ş.	Manisa	-	245	300.399.028	292-281	304.383.439	
255	242	Hugo Boss Tekstil Sanayi Ltd. Şti.	Ege Bölgesi	-	246	299.262.123	294-283	302.218.556	
256	-	-	Adana	-	247	-	237-227	-	
257	205	Anadolu Cam Yenışehir Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	248	297.815.036	298-287	297.815.036	
258	279	Saray Döküm ve Madeni Aksam Sanayi Turizm A.Ş.	İstanbul	-	249	297.391.402	281-270	311.758.988	
259	267	OMV Petrol Ofisi A.Ş.	İstanbul	-	250	297.298.290	2-2	19.119.393.021	
260	-	-	İstanbul	-	251	-	235-225	-	

226-260

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2011
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Adet	
---	-	---	-	171-162	447.215.507	---	-	267-265	37.707	255-243	602	226
84-75	-	231-221	-	124-116	-	420-412	-	303-301	-	131-122	-	227
403-391	22.472.143	244-234	135.210.880	310-299	241.959.970	294-288	6.560.082	367-364	10.839	454-441	161	228
---	-	---	-	215-206	354.930.914	---	-	404-400	4.437	461-448	150	229
379-367	29.143.536	330-319	77.000.008	373-361	181.781.198	311-305	5.094.194	165-164	82.458	285-273	544	230
---	-	---	-	---	-	---	-	381-377	7.989	---	-	231
193-183	89.745.464	77-69	419.443.355	98-90	767.518.217	97-92	56.958.837	158-157	87.588	341-329	404	232
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	360-348	348	233
296-285	51.953.518	193-184	187.260.040	229-219	328.288.346	287-281	6.990.455	439-435	704	272-260	575	234
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	350-338	372	235
---	-	---	-	225-215	335.697.208	---	-	447-442	366	128-119	1.262	236
---	-	---	-	---	-	---	-	106-105	121.502	48-40	2.460	237
---	-	105-96	300.805.915	136-127	569.306.579	---	-	109-108	118.547	209-197	806	238
179-170	96.551.307	115-106	284.916.800	152-143	514.522.561	226-220	15.855.496	443-438	577	239-227	680	239
169-160	103.082.516	97-88	315.853.845	169-160	453.458.110	140-134	41.438.010	127-126	107.553	50-42	2.432	240
334-323	41.140.670	483-470	6.469.859	359-348	194.096.385	445-437	-19.151.817	335-333	18.680	105-96	1.504	241
188-178	92.058.886	151-142	237.752.901	218-209	351.127.232	58-53	91.527.958	191-190	69.686	385-372	309	242
282-271	55.066.590	268-258	118.060.367	363-352	191.485.937	188-182	24.515.901	324-322	22.936	284-272	545	243
205-195	83.400.618	152-143	237.293.109	257-247	292.152.995	112-107	51.557.310	355-352	14.186	189-178	917	244
---	-	278-267	111.754.572	258-248	291.764.172	---	-	456-451	103	333-321	420	245
240-229	66.725.759	238-228	136.430.286	209-200	364.882.001	464-456	-24.836.079	64-63	182.504	405-392	261	246
499-486	-48.216.525	52-45	640.739.632	38-33	1.792.810.211	493-482	-93.568.133	---	-	443-430	188	247
412-400	20.345.921	286-275	106.864.343	420-407	140.706.705	308-302	5.447.026	411-407	3.575	254-242	606	248
111-102	142.077.368	173-164	206.261.865	224-214	338.791.948	91-86	61.102.034	107-106	120.457	135-126	1.215	249
173-164	100.170.359	170-161	210.486.526	233-223	322.822.217	87-82	63.876.781	95-94	129.056	173-162	979	250
123-114	131.251.811	61-53	534.552.398	119-111	628.853.814	64-59	84.714.836	262-260	38.941	317-305	452	251
429-417	16.903.390	377-365	54.134.514	401-388	160.749.242	433-425	-13.284.196	---	-	438-425	201	252
265-254	59.600.213	---	-	---	-	232-226	15.006.302	351-349	15.254	---	-	253
---	-	266-256	119.200.836	390-378	165.348.973	---	-	135-134	104.483	263-251	592	254
189-179	90.543.514	328-317	77.778.519	450-437	113.886.191	284-278	7.297.831	73-72	168.798	29-21	3.455	255
163-154	-	169-160	-	314-303	-	59-54	-	249-247	-	453-440	-	256
55-48	277.221.654	128-119	263.475.503	183-174	422.339.507	57-52	91.873.968	---	-	242-230	666	257
242-231	65.920.828	162-153	215.777.489	323-312	229.977.925	114-109	50.723.655	168-167	81.726	323-311	441	258
5-5	4.090.426.743	14-9	1.456.327.797	7-5	5.961.212.020	472-463	-35.514.627	8-8	1.401.944	174-163	979	259
195-185	-	224-214	-	335-324	-	173-167	-	102-101	-	334-322	-	260

226-260

500
Büyük
Kuruluş
Sıra No:

2011 2010 Kuruluşlar

Bağlı
Bulunduğu
Oda / Kamu

Kamu
Sıra
No:

Özel
Sıra
No:

Üretimden
Satışlar (Net)
(TL)

Satış Hasılatı (Net)
Sıra No: (TL)

261	291	Vatan Plastik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	252	294.994.974	289-278	306.010.706	
262	224	Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	10	-	294.747.862	267-11	326.497.434	
263	226	Cargill Tarım ve Gıda San. Tic. A.Ş.	İstanbul	-	253	291.514.743	133-124	659.743.978	
264	271	Kılıç Deniz Ürünleri Üretimi İhracat İthalat ve Ticaret A.Ş.	Bodrum	-	254	291.090.757	265-255	328.115.500	
265	416	Karakaş Atlantis Kıymetli Madenler Kuyumculuk Telekomünikasyon San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	255	290.681.288	297-286	297.996.466	
266	293	Adopen Plastik ve İnşaat Sanayi A.Ş.	Antalya	-	256	290.479.885	234-224	376.978.690	
267	305	Yonca Gıda Sanayi İşletmeleri İç ve Dış Ticaret A.Ş.	Manisa	-	257	289.763.427	296-285	298.273.719	
268	185	Zorlu Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Bursa	-	258	289.254.399	225-215	388.873.837	
269	270	Dimes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Tokat	-	259	289.009.639	301-290	291.978.353	
270	-	Mitaş Enerji ve Madeni İnşaat İşleri T.A.Ş.	Ankara	-	260	288.352.355	264-254	329.950.817	
271	283	Marshall Boya ve Vernik Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	261	284.970.526	280-269	311.831.239	
272	316	Havelsan Hava Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	262	284.924.071	310-299	284.924.071	
273	-	B-Plas Bursa Plastik Metal İnşaat Enerji Madencilik Jeotermal ve Turizm San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	263	284.480.575	276-265	314.652.060	
274	288	Boyçelik Metal San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	264	284.426.531	283-272	309.609.668	
275	296	Beyçelik Gestamp Kalıp ve Oto Yan San. Paz. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	265	283.762.048	284-273	308.297.180	
276	301	Matlı Yem San. ve Tic. A.Ş.	Karacabey	-	266	283.563.556	257-247	343.605.719	
277	258	Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası T.A.Ş.	Ege Bölgesi	-	267	282.384.527	303-292	290.989.243	
278	247	Pfizer İlaçları Ltd. Şti.	İstanbul	-	268	281.621.465	94-87	826.051.019	
279	-	-	İstanbul	-	269	-	272-261	-	
280	264	Polisan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Gebze	-	270	281.029.675	279-268	312.064.348	
281	359	Sarbak Metal Tic. ve San. A.Ş.	İstanbul	-	271	280.919.497	313-302	281.093.437	
282	252	İzocam Tic. ve San. A.Ş.	İstanbul	-	272	280.174.805	302-291	291.120.936	
283	-	Ede Demir Çelik Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti.	Ege Bölgesi	-	273	279.602.304	199-189	430.961.838	
284	248	Matesa Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Kahramanmaraş	-	274	278.377.471	316-305	278.377.471	
285	287	Polibak Plastik Film San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	275	278.090.741	317-306	278.090.741	
286	302	Dentaş Ambalaj ve Kağıt Sanayi A.Ş.	Denizli	-	276	277.886.059	319-308	277.886.059	
287	320	Mescier Demir Çelik San. ve Tic. Ltd. Şti.	Karabük	-	277	277.694.335	288-277	306.801.746	
288	272	Gap Güneydoğu Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	278	276.292.587	268-257	326.233.195	
289	232	Keskinkılıç Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	279	275.710.660	306-295	288.586.652	
290	310	Teknik Alüminyum Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	280	275.345.649	321-310	275.345.649	
291	263	BATIÇİM Batı Anadolu Çimento Sanayii A.Ş.	Ege Bölgesi	-	281	273.947.758	320-309	277.671.187	
292	327	Aydınlı Hazır Giyim San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	282	273.840.249	198-188	435.874.346	
293	286	Kipaş Mensucat İşletmeleri A.Ş.	Kahramanmaraş	-	283	272.635.350	293-282	303.248.525	
294	227	Nobel İlaç San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	284	271.941.372	305-294	289.389.570	
295	236	ROKETSAN Roket San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	285	271.163.910	314-303	279.163.910	

261-295

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2011
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Adet	
255-244	62.794.798	378-366	53.472.320	297-286	250.545.409	365-357	1.301.650	195-194	66.483	356-344	356	261
72-9	221.125.227	81-9	407.015.356	126-9	604.199.046	500-13	-460.056.200	---	-	3-2	12.718	262
152-143	112.229.609	67-59	477.441.328	146-137	536.625.789	48-43	104.220.036	391-387	5.981	387-374	301	263
258-247	61.541.905	294-283	100.004.349	230-220	327.500.557	212-206	18.628.516	187-186	71.761	294-282	516	264
442-430	14.262.201	417-405	34.902.839	476-463	87.684.036	339-333	2.525.424	415-411	3.305	457-444	158	265
295-284	52.022.246	242-232	135.435.115	143-134	539.019.609	362-354	1.470.675	150-149	93.280	194-182	896	266
---	-	---	-	413-400	147.740.001	---	-	270-268	37.472	203-191	850	267
500-487	-476.577.531	63-55	524.962.805	15-12	3.095.330.080	85-80	64.428.755	363-360	12.392	427-414	220	268
329-318	41.832.173	419-407	33.174.613	370-359	188.262.171	268-262	9.314.419	339-337	17.908	391-378	288	269
390-378	25.971.532	250-240	131.455.754	303-292	245.668.367	236-230	14.303.093	81-80	152.111	281-269	550	270
313-302	46.055.402	289-278	104.059.823	379-367	176.700.572	399-391	-3.311.976	395-391	5.692	374-361	323	271
134-125	123.657.805	166-157	213.585.429	99-91	751.145.999	101-96	55.127.568	246-244	45.012	141-132	1.182	272
---	-	153-144	235.401.135	---	-	---	-	396-392	5.369	121-112	1.316	273
346-335	37.169.155	327-316	77.836.535	366-355	189.547.914	273-267	9.017.225	282-280	34.120	318-306	452	274
---	-	---	-	286-275	265.500.775	---	-	287-285	32.595	163-152	1.038	275
359-348	33.873.048	255-245	128.106.493	374-362	180.295.211	305-299	5.917.574	436-432	1.108	332-320	426	276
426-414	17.290.254	90-81	345.218.481	135-126	570.752.612	404-396	-3.892.787	301-299	29.130	319-307	451	277
---	-	---	-	---	-	---	-	383-379	7.645	114-105	1.424	278
365-354	-	393-381	-	343-332	-	269-263	-	166-165	-	411-398	-	279
---	-	---	-	202-193	375.193.426	---	-	406-402	4.303	---	-	280
332-321	41.316.826	386-374	50.646.893	438-425	128.759.297	296-290	6.518.326	175-174	78.558	444-431	188	281
196-186	88.616.408	229-219	144.852.513	361-350	193.148.241	122-117	48.403.906	307-305	28.176	326-314	434	282
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	310-298	466	283
186-176	92.785.177	171-162	207.949.542	305-294	244.402.136	121-116	48.812.550	203-202	62.881	64-56	2.020	284
---	-	---	-	---	-	---	-	237-235	49.789	---	-	285
228-217	71.996.101	315-304	88.026.703	291-280	258.630.376	246-240	13.256.362	389-385	6.369	222-210	758	286
430-418	16.809.978	445-432	22.967.978	448-435	116.291.869	343-336	2.355.291	93-92	133.692	357-345	356	287
251-240	63.689.991	158-149	224.045.505	207-198	369.679.190	106-101	53.494.915	114-113	114.647	102-93	1.523	288
---	-	99-90	314.707.989	221-212	348.532.105	---	-	448-443	302	290-278	523	289
294-283	52.229.081	395-383	48.253.620	267-256	286.674.062	348-341	2.083.396	157-156	89.933	400-387	274	290
260-249	60.603.422	88-79	370.517.252	172-163	446.915.505	144-138	40.510.800	295-293	30.249	361-349	348	291
108-99	143.584.074	264-254	121.253.592	182-173	422.406.049	81-76	65.484.735	260-258	39.731	46-38	2.512	292
---	-	103-94	306.341.231	173-164	443.618.329	---	-	427-423	1.960	95-87	1.649	293
---	-	460-447	15.717.930	256-246	293.482.238	---	-	244-242	45.928	304-292	487	294
105-96	148.929.466	148-139	241.111.315	56-50	1.257.018.189	125-119	46.861.030	224-222	54.696	133-124	1.237	295

261-295

500
Büyük
Kuruluş
Sıra No:

2011 2010 Kuruluşlar

Bağlı
Bulunduğu
Oda / Kamu

Kamu
Sıra
No:

Özel
Sıra
No:

Üretimden
Satışlar (Net)
(TL)

Satış Hasılatı (Net)
Sıra No: (TL)

296	-	Kadooğlu Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	286	269.763.004	262-252	338.279.005	
297	265	Demir Export A.Ş.	Ankara	-	287	266.245.300	326-315	271.803.524	
298	411	Ongan Tekstil San. ve Dış Tic. A.Ş.	İstanbul	-	288	264.503.121	328-317	270.418.984	
299	231	Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.	Soma	-	289	264.433.957	334-323	267.073.228	
300	441	Aunde Teknik Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	290	264.160.739	336-325	264.709.270	
301	350	Köksan Pet ve Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	291	263.562.068	287-276	307.555.439	
302	-	Lidersan Sağlık ve Gıda Ürünleri A.Ş.	Gaziantep	-	292	261.492.217	318-307	277.999.402	
303	276	Bifa Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Karaman	-	293	258.010.043	332-321	268.902.016	
304	436	Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	294	257.863.844	274-263	316.819.038	
305	260	Major SKT Oto Donanım San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	295	257.622.704	340-329	258.660.433	
306	323	İnci Akü San. ve Tic. A.Ş.	Manisa	-	296	256.161.224	333-322	267.674.655	
307	303	Çayırova Boru San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	297	256.004.995	331-320	269.053.184	
308	255	Mardin Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Mardin	-	298	255.098.411	345-334	255.098.411	
309	-	Denizati Petrokimya Ürünleri Yapı İnş. San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	299	254.887.735	266-256	326.590.675	
310	313	Poyraz Poyraz Fındık Entegre San. ve Tic. A.Ş.	Ordu	-	300	254.131.297	346-335	254.367.158	
311	278	Mem Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Kahramanmaraş	-	301	253.993.199	344-333	255.522.715	
312	-	-	İstanbul	-	302	-	343-332	-	
313	-	Erkunt Traktör Sanayii A.Ş.	Ankara	-	303	253.580.034	312-301	281.199.068	
314	336	Ortadoğu Rulman San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	304	252.906.287	341-330	256.846.907	
315	156	Ümran Çelik Boru Sanayii A.Ş.	İstanbul	-	305	252.693.263	347-336	253.349.046	
316	250	Bizimgaz Tic. ve San. A.Ş.	Kocaeli	-	306	252.211.098	329-318	269.290.784	
317	221	AES Entek Elektrik Üretimi A.Ş.	Kocaeli	-	307	251.300.039	335-324	265.041.517	
318	-	Deniz Yıldızı Petrokimya Ürün. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti.	Gebze	-	308	249.201.362	349-338	252.144.151	
319	338	Aynes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	309	249.126.831	285-274	308.190.211	
320	307	Çekok Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	310	248.099.021	352-341	248.380.088	
321	311	Ontex Tüketim Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	311	247.021.802	315-304	278.754.177	
322	299	Mar Tüketim Maddeleri İhracat İthalat San. ve Tic. A.Ş.	Balıkesir	-	312	246.181.677	338-327	261.226.673	
323	257	Arcelormittal Ambalaj Çeliği San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	313	244.021.904	308-297	285.511.058	
324	377	Kayalar Kimya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	314	243.429.503	304-293	290.251.657	
325	306	Özer Metal Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	315	242.899.030	359-348	243.233.324	
326	280	Feza Gazetecilik A.Ş.	İstanbul	-	316	242.092.452	357-346	243.745.840	
327	308	Küçükçalık Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	İnegöl	-	317	241.432.684	299-288	297.324.150	
328	335	Hayes Lemmerz Jantaş Jant San. ve Tic. A.Ş.	Manisa	-	318	240.641.425	358-347	243.448.291	
329	369	Kansai Altan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	319	240.358.628	356-345	245.621.815	
330	382	Flokser Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	320	238.341.979	342-331	256.700.644	

296-330

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2011
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Adet	
424-412	17.765.213	480-467	8.733.596	446-433	120.664.335	301-295	6.273.900	130-129	106.748	484-471	93	296
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	297
348-337	36.075.615	434-421	28.272.505	490-477	61.603.759	208-202	19.569.176	421-417	2.593	275-263	568	298
218-207	75.352.099	464-451	14.797.399	485-472	68.416.100	408-400	-4.386.302	---	-	28-20	3.468	299
---	-	389-377	50.137.217	311-300	240.224.346	---	-	89-88	139.961	97-89	1.587	300
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	301
---	-	---	-	418-405	142.407.855	---	-	82-81	149.016	364-352	340	302
308-297	47.654.812	352-341	66.967.651	393-380	164.166.091	259-253	10.602.040	258-256	39.831	89-81	1.693	303
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	304
302-291	49.771.966	453-440	18.492.864	488-475	65.394.230	238-232	14.130.225	438-434	805	264-252	592	305
284-273	54.411.601	383-371	52.058.448	403-390	157.572.704	271-265	9.108.065	141-140	99.044	297-285	512	306
325-314	42.879.823	237-227	136.669.380	300-289	248.803.165	210-204	19.181.487	278-276	34.977	354-342	358	307
135-126	123.630.280	136-127	254.827.104	231-221	326.587.736	49-44	101.928.306	167-166	82.176	378-365	317	308
459-446	10.431.761	431-418	30.019.291	309-298	243.253.883	313-307	4.856.744	---	-	496-483	38	309
420-408	19.537.387	405-393	41.440.065	423-410	139.713.874	400-392	-3.415.576	126-125	107.612	402-389	264	310
470-457	7.350.171	267-257	118.728.453	277-266	276.942.490	437-429	-14.661.258	325-323	22.196	151-140	1.100	311
322-311	-	418-406	-	465-452	-	233-227	-	352-350	-	240-228	-	312
409-397	21.587.470	---	-	---	-	264-258	9.705.945	316-314	23.775	---	-	313
103-94	149.846.847	161-152	218.699.007	204-195	373.663.548	110-105	52.484.674	147-146	96.244	82-74	1.789	314
243-232	65.654.392	113-104	287.516.329	210-201	364.571.474	190-184	24.160.697	181-180	75.082	309-297	468	315
438-426	14.641.056	400-388	45.484.539	474-461	87.854.844	379-371	39.395	---	-	491-478	72	316
451-438	12.224.251	214-204	155.776.861	315-304	237.723.194	455-447	-21.130.844	---	-	480-467	101	317
472-459	7.273.804	470-457	13.325.488	495-482	41.849.986	337-331	2.706.214	---	-	497-484	36	318
314-303	46.047.764	414-402	37.024.329	360-349	193.260.376	332-326	3.078.453	399-395	4.897	241-229	667	319
469-456	7.510.560	429-416	30.750.389	472-459	88.779.677	319-313	4.123.467	430-426	1.725	483-470	96	320
---	-	---	-	433-420	130.403.573	---	-	231-229	51.890	303-291	494	321
---	-	467-454	14.042.968	455-442	108.995.330	---	-	432-428	1.651	---	-	322
387-375	26.386.931	406-394	41.111.595	282-271	268.757.733	393-385	-2.245.958	283-281	33.711	452-439	163	323
---	-	380-368	53.256.059	400-387	160.831.921	---	-	326-324	21.837	386-373	306	324
273-262	58.072.414	239-229	136.168.815	414-401	146.897.444	159-153	32.249.552	206-205	61.644	475-462	127	325
187-177	92.357.635	211-202	157.228.169	376-364	177.570.784	166-160	30.222.337	452-447	162	166-155	1.017	326
319-308	43.945.632	217-207	154.792.879	289-278	260.105.961	214-208	18.012.997	131-130	106.701	134-125	1.221	327
---	-	311-300	89.461.550	443-430	122.121.533	---	-	178-177	77.034	315-303	463	328
---	-	---	-	458-445	108.783.558	---	-	408-404	3.832	287-275	529	329
339-328	39.393.353	263-253	121.936.718	301-290	248.247.262	315-309	4.751.667	242-240	47.210	180-169	950	330

500
Büyük
Kuruluş
Sıra No:

2011 2010 Kuruluşlar

Bağlı
Bulunduğu
Oda / Kamu

Kamu
Sıra
No:

Özel
Sıra
No:

Üretimden
Satışlar (Net)
(TL)

Satış Hasılatı (Net)
Sıra No: (TL)

331	368	Kalde Klima Orta Basınç Fittings ve Valf Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	321	237.166.840	350-339	250.143.801	
332	364	Pamukkale Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	322	236.808.916	365-354	238.570.158	
333	319	Ak-Kim Kimya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	323	236.751.188	325-314	271.888.913	
334	472	Peyman Kuruyemiş Gıda Aktariye Kim. Mad. Tar. Ürün. San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	-	324	236.453.900	368-357	236.675.583	
335	395	Assan Demir ve Sac Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	325	235.956.244	330-319	269.091.871	
336	277	Kale Kilit ve Kalıp Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	326	235.845.690	309-298	285.484.792	
337	281	Natura Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	327	235.394.891	364-353	238.808.981	
338	401	Beşler Makarna Un İrmik Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	328	234.548.469	372-361	234.548.469	
339	386	Gürteks İplik San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	329	233.333.737	363-352	241.107.894	
340	333	Vatan Kablo Metal Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Çorlu	-	330	233.167.183	371-360	234.987.375	
341	195	Doğan Gazetecilik A.Ş.	İstanbul	-	331	232.052.737	362-351	241.119.582	
342	284	Sarar Giyim Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	-	332	231.703.525	323-312	274.182.610	
343	399	Durmazlar Makina San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	333	231.191.745	355-344	246.911.772	
344	345	Assan Panel San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	334	231.148.520	374-363	232.567.268	
345	348	Alliance One Tütün A.Ş.	Ege Bölgesi	-	335	227.931.632	379-368	227.931.632	
346	300	Ege Profil Tic. ve San. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	336	227.674.063	339-328	259.185.220	
347	-	Balsu Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Sakarya	-	337	227.634.601	376-365	231.783.701	
348	330	Elif Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	338	226.783.310	378-367	229.875.340	
349	292	Konya Çimento Sanayi A.Ş.	Konya	-	339	226.139.186	382-371	226.350.979	
350	-	-	İstanbul	-	340	-	166-157	-	
351	344	Aksa Jeneratör Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	341	225.476.068	270-259	322.909.734	
352	365	AGT Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Antalya	-	342	225.419.720	375-364	232.250.771	
353	325	Üniteks Tekstil Gıda Motorlu Araçlar San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	343	224.218.966	327-316	270.501.586	
354	363	ÇEMTAŞ Çelik Makina San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	344	224.164.449	370-359	235.511.866	
355	346	Güney Çelik Hasır ve Demir Mamulleri San. Tic. A.Ş.	Adana	-	345	223.999.464	383-372	226.106.562	
356	493	Bosch Rexroth Otomasyon San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	346	223.795.578	295-284	301.887.829	
357	329	Viko Elektrik ve Elektronik End. San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	347	221.361.577	351-340	249.084.673	
358	361	Çelikord A.Ş.	İstanbul	-	348	221.221.719	389-378	221.504.252	
359	389	YÜNSA Yünlü San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	349	220.628.837	387-376	223.584.967	
360	343	Gedik Tavukçuluk ve Tar. Ür. Tic. San. A.Ş.	Uşak	-	350	218.220.434	361-350	241.154.739	
361	408	Bekaert İzmit Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	351	218.062.626	377-366	230.242.341	
362	98	Park Teknik Elektrik Madencilik Turizm San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	352	217.961.030	369-358	235.937.529	
363	-	Hattat Tarım Makinaları San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	353	217.333.698	397-386	217.333.698	
364	393	Trakya Döküm San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	354	217.321.200	395-384	217.954.629	
365	378	Akbaşlar Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	355	216.997.834	396-385	217.690.248	

331-365

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2011
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Adet	
333-322	41.214.853	436-423	27.928.985	340-329	212.340.799	359-351	1.596.068	164-163	83.418	273-261	571	331
---	-	---	-	---	-	---	-	171-170	80.237	---	-	332
208-198	80.901.471	245-235	134.684.549	334-323	218.576.584	136-130	42.591.831	239-237	49.350	339-327	413	333
---	-	---	-	405-392	155.272.735	---	-	359-356	13.155	278-266	558	334
435-423	16.055.740	333-322	75.619.463	252-242	296.598.789	364-356	1.344.892	327-325	21.543	446-433	186	335
293-282	52.411.774	252-242	130.012.418	236-226	316.699.195	385-377	-758.793	219-217	57.407	109-100	1.449	336
280-269	55.265.198	390-378	50.110.834	283-272	267.899.661	438-430	-14.892.427	378-374	8.378	355-343	357	337
433-421	16.508.173	446-433	22.189.358	355-344	195.930.295	421-413	-9.241.276	296-294	29.755	423-410	230	338
335-324	40.986.332	222-212	151.269.203	216-207	354.025.633	256-250	11.199.945	457-452	5	117-108	1.382	339
---	-	---	-	---	-	---	-	202-201	63.476	---	-	340
466-453	7.943.516	147-138	242.108.198	262-252	290.924.631	458-450	-21.840.312	---	-	389-376	293	341
174-165	100.161.831	119-110	281.923.189	200-191	381.686.362	96-91	57.705.670	248-246	44.535	61-53	2.138	342
---	-	175-166	204.687.224	193-184	402.407.625	---	-	136-135	103.695	215-203	790	343
376-364	29.922.812	368-356	60.563.163	371-360	183.157.371	283-277	7.599.622	276-274	35.610	440-427	196	344
---	-	---	-	299-288	249.268.886	---	-	97-96	128.512	336-324	417	345
261-250	60.469.509	291-280	102.611.794	296-285	252.743.033	207-201	19.809.879	345-343	16.508	268-256	584	346
---	-	---	-	---	-	---	-	116-115	113.568	418-405	233	347
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	348
222-211	74.412.876	92-83	342.100.385	192-183	405.063.457	113-108	50.796.210	388-384	6.461	448-435	176	349
125-116	-	344-333	-	425-412	-	119-114	-	319-317	-	372-360	-	350
---	-	---	-	153-144	510.996.380	---	-	188-187	70.190	---	-	351
309-298	47.310.003	241-231	135.443.144	348-337	203.796.486	272-266	9.031.050	193-192	68.686	257-245	600	352
---	-	397-385	47.999.194	436-423	129.417.993	---	-	105-104	122.290	346-334	388	353
290-279	53.034.112	206-197	159.832.436	362-351	192.834.503	172-166	28.596.038	163-162	83.518	369-357	330	354
439-427	14.616.665	465-452	14.405.535	471-458	90.759.102	375-367	227.410	309-307	27.257	367-355	336	355
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	356
232-221	70.054.033	296-285	98.411.413	281-270	270.041.086	224-218	15.918.797	210-209	60.487	221-209	759	357
233-222	69.955.218	319-308	84.578.778	435-422	130.027.178	168-162	29.769.121	199-198	64.247	316-304	461	358
229-218	71.555.835	346-335	68.214.306	350-339	201.323.075	231-225	15.054.832	177-176	77.440	86-78	1.709	359
464-451	8.506.396	392-380	48.941.432	452-439	112.101.472	409-401	-4.447.108	425-421	2.365	198-186	884	360
---	-	287-276	106.302.249	385-373	170.017.804	---	-	217-215	57.982	307-295	474	361
131-122	125.712.784	---	-	---	-	221-215	17.067.367	---	-	---	-	362
392-380	25.590.576	425-413	32.025.478	408-395	154.476.865	329-323	3.200.007	346-344	16.110	432-419	214	363
183-173	93.626.361	300-289	94.962.405	263-253	289.142.541	139-133	41.942.781	271-269	37.439	207-195	811	364
394-382	24.092.107	323-312	82.532.948	365-354	190.572.886	415-407	-5.279.990	455-450	105	197-185	885	365

331-365

500
Büyük
Kuruluş
Sıra No:

2011 2010 Kuruluşlar

Bağlı
Bulunduğu
Oda / Kamu

Kamu
Sıra
No:

Özel
Sıra
No:

Üretimden
Satışlar (Net)
(TL)

Satış Hasılatı (Net)
Sıra No: (TL)

366	384	KÜMAŞ- Kütahya Manyezit İşletmeleri A.Ş.	Kütahya	-	356	214.164.618	398-387	216.566.732	
367	321	Ünye Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Ünye	-	357	213.728.863	403-392	214.823.755	
368	479	Selçuk İplik San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	358	213.075.486	384-373	225.627.645	
369	358	Erdem Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Kahramanmaraş	-	359	212.202.626	391-380	221.058.931	
370	312	Torunlar Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	360	211.739.329	95-88	825.521.283	
371	353	Progıda Pazarlama A.Ş.	İstanbul	-	361	210.702.219	401-390	215.704.616	
372	349	Anateks Anadolu Tekstil Fabrikaları A.Ş.	Malatya	-	362	210.698.242	381-370	226.936.340	
373	496	Aytaç Gıda Yatırım San. ve Tic. A.Ş.	Çankırı	-	363	206.561.212	386-375	224.678.805	
374	355	KARTONSAN Karton San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	364	206.423.709	408-397	210.533.766	
375	467	Tümka Kablo Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	365	205.915.223	414-403	205.915.223	
376	-	Proteksan Turkuaz Yat Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	366	205.731.126	413-402	206.189.000	
377	367	ENPAY Endüstriyel Pazarlama ve Yatırım A.Ş.	Kocaeli	-	367	204.996.028	385-374	225.588.028	
378	454	Ulusoy Un San. ve Tic. A.Ş.	Samsun	-	368	204.174.005	185-175	468.337.888	
379	443	Özyılmaz Fındık Tic. ve San. Ltd. Şti.	Çarşamba	-	369	203.556.812	307-296	287.617.846	
380	-	-	Kocaeli	-	370	-	348-337	-	
381	403	KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton Sanayi ve Madencilik İşletmeleri A.Ş.	Kahramanmaraş	-	371	202.659.384	417-406	202.659.384	
382	474	Şahinler Metal San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	372	202.645.565	418-407	202.645.565	
383	-	Beşiktaş Gemi İnşa A.Ş.	Yalova	-	373	201.717.486	411-400	206.265.685	
384	341	Arpaş İhracat İthalat ve Pazarlama A.Ş.	İstanbul	-	374	200.089.326	419-408	202.414.158	
385	370	Camiş Ambalaj Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	375	199.361.652	424-413	199.364.157	
386	337	Baydemirler Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	376	199.155.970	360-349	241.172.900	
387	427	Şireci Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	377	198.806.411	422-411	201.929.919	
388	458	Hak Bakır Çekme ve Elektrotel San. Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	378	198.659.171	407-396	210.668.655	
389	-	Teknorot Otomotiv Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	379	198.255.690	421-410	202.151.327	
390	290	Çamlı Yem Besicilik San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	380	198.108.639	405-394	211.761.600	
391	357	İşbir Sentetik Dokuma Sanayi A.Ş.	Balıkesir	-	381	197.966.806	425-414	199.042.153	
392	487	Şa-Ra Enerji İnşaat Tic. ve San. A.Ş.	Ankara	-	382	197.770.736	412-401	206.242.901	
393	442	Norm Civata San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	383	197.631.928	366-355	238.213.711	
394	351	Kipaş Denim İşletmeleri A.Ş.	Kahramanmaraş	-	384	197.590.575	428-417	197.625.901	
395	-	Bilkont Dış Ticaret ve Tekstil Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	385	196.911.946	416-405	202.923.367	
396	342	Kerevitaş Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	386	196.750.364	404-393	214.746.370	
397	-	Emas Makina Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	387	196.741.473	286-275	307.992.084	
398	360	Nuh'un Ankara Makarnası San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	388	196.002.141	431-420	196.002.141	
399	387	Ege Seramik San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	389	195.476.757	430-419	196.973.295	
400	394	Erak Giyim San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	390	194.799.901	322-311	274.302.349	

366-400

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2011
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Adet	
256-245	62.715.280	277-266	113.335.986	278-267	276.909.728	135-129	42.657.737	216-214	58.456	259-247	594	366
151-142	113.032.225	150-141	238.406.056	288-277	260.943.664	65-60	80.019.912	362-359	12.528	426-413	225	367
---	-	262-252	123.747.370	266-255	287.403.950	---	-	313-311	26.131	158-147	1.052	368
---	-	243-233	135.230.156	326-315	223.738.949	---	-	306-304	28.255	212-200	802	369
274-263	57.594.581	106-97	298.696.958	71-63	1.052.991.400	164-158	30.608.079	368-365	10.104	464-451	146	370
---	-	---	-	---	-	---	-	115-114	113.594	499-486	14	371
---	-	---	-	331-320	222.135.906	---	-	377-373	8.557	147-137	1.116	372
---	-	307-296	92.588.103	346-335	205.163.298	---	-	433-429	1.634	321-309	447	373
231-220	70.102.328	191-182	190.177.770	332-321	220.771.452	129-123	45.124.021	299-297	29.529	408-395	254	374
408-396	21.629.472	443-430	24.535.676	459-446	107.099.703	352-345	1.882.683	152-151	92.000	450-437	175	375
399-387	23.075.615	468-455	13.750.704	422-409	139.875.930	235-229	14.634.709	140-139	100.607	430-417	217	376
---	-	---	-	---	-	---	-	138-137	102.541	---	-	377
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	458-445	158	378
482-469	3.347.141	485-472	6.121.551	496-483	40.426.738	363-355	1.466.667	405-401	4.426	489-476	80	379
177-168	-	235-225	-	381-369	-	128-122	-	139-138	-	152-141	-	380
184-174	93.556.281	338-327	71.625.863	235-225	317.936.465	161-155	31.460.524	315-313	24.871	286-274	537	381
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	382
---	-	---	-	---	-	---	-	111-110	116.418	---	-	383
---	-	---	-	---	-	---	-	122-121	110.369	210-198	806	384
289-278	53.134.166	304-293	94.182.436	444-431	121.842.376	237-231	14.145.264	418-414	2.726	266-254	590	385
398-386	23.110.664	---	-	293-282	257.234.297	419-411	-7.220.739	251-249	43.633	107-98	1.467	386
381-369	27.772.911	376-364	54.353.646	324-313	226.721.759	432-424	-13.277.503	392-388	5.935	116-107	1.421	387
---	-	---	-	---	-	---	-	419-415	2.666	---	-	388
199-189	87.107.805	369-357	60.292.971	427-414	138.026.737	182-176	26.327.439	137-136	103.023	113-104	1.425	389
457-444	10.892.223	364-352	63.032.456	410-397	152.268.111	407-399	-4.289.795	371-368	9.409	362-350	346	390
---	-	365-353	62.537.967	328-317	222.684.378	---	-	207-206	61.617	403-390	263	391
---	-	---	-	---	-	---	-	390-386	6.140	347-335	387	392
---	-	270-259	116.284.441	---	-	---	-	253-251	41.799	324-312	439	393
---	-	283-272	107.914.907	345-334	207.045.194	---	-	437-433	851	160-149	1.046	394
485-472	-124.723	226-216	148.087.697	201-192	379.463.704	345-338	2.207.748	238-236	49.717	226-214	738	395
478-465	4.774.019	496-483	-23.094.695	280-269	271.256.840	462-454	-24.286.704	400-396	4.756	136-127	1.208	396
---	-	343-332	69.393.914	391-379	165.310.465	---	-	402-398	4.637	394-381	284	397
363-352	33.389.056	336-325	73.775.773	434-421	130.106.846	307-301	5.851.861	337-335	18.323	325-313	435	398
248-237	64.324.508	207-198	159.605.353	329-318	222.491.132	191-185	24.014.434	259-257	39.809	196-184	890	399
250-239	63.883.453	339-328	71.546.736	349-338	203.401.759	328-322	3.242.389	185-184	72.394	153-142	1.089	400

366-400

500
Büyük
Kuruluş
Sıra No:

2011 2010 Kuruluşlar

Bağlı
Bulunduğu
Oda / Kamu

Kamu
Sıra
No:

Özel
Sıra
No:

Üretimden
Satışlar (Net)
(TL)

Satış Hasılatı (Net)
Sıra No: (TL)

401	-	Karaçuha Tarım Ürünleri İthalat İhracat San. ve Tic. Ltd. Şti.	Terme	-	391	194.735.593	400-389	215.838.029	
402	480	Cevher Döküm Sanayii A.Ş.	Ege Bölgesi	-	392	193.705.453	432-421	194.819.233	
403	388	Karadere Tarım Ürünleri Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Giresun	-	393	193.551.503	380-369	227.261.618	
404	415	KLİMASAN Klima San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	394	193.099.369	415-404	205.413.595	
405	423	Koruma Klor Alkali San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	395	192.996.397	324-313	272.597.921	
406	-	Oba Makarnacılık San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	396	192.521.311	367-356	236.813.140	
407	356	Akteks Akriklik İplik San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	397	192.344.230	390-379	221.173.399	
408	309	Modern Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Çorlu	-	398	191.916.774	436-425	191.916.774	
409	-	Arslantürk Tarım Ürünleri San. Nak. İhr. ve İth. A.Ş.	Trabzon	-	399	190.950.020	439-428	190.950.020	
410	-	Arslan Alüminyum San. ve Tic. Ltd. Şti.	İstanbul	-	400	190.602.865	434-423	193.014.383	
411	437	SUNJÜT Suni Jüt San. ve Tic. A.Ş	İstanbul	-	401	189.704.940	435-424	192.885.624	
412	448	Modern Ambalaj Tic. ve San. A.Ş.	Çorlu	-	402	189.172.098	429-418	197.143.977	
413	439	Royal Halı İplik Tekstil Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	-	403	188.868.637	402-391	215.004.639	
414	398	Gesan Yatırım ve Ticaret A.Ş.	Kocaeli	-	404	188.826.321	444-433	189.434.494	
415	352	Denizli Çimento Sanayii T.A.Ş.	Denizli	-	405	188.442.941	445-434	188.508.870	
416	331	Santa Farma İlaç Sanayii A.Ş.	İstanbul	-	406	187.887.072	433-422	193.311.609	
417	456	Yayla Agro Gıda Sanayi ve Nakliyat A.Ş.	Ankara	-	407	187.868.601	373-362	232.827.613	
418	340	S.S. Marmara Zeytin Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Bursa	-	408	187.613.106	440-429	190.725.278	
419	412	ÇELSANTAŞ Çelik Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	409	186.971.395	388-377	222.393.151	
420	418	Ertaş Metal San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	410	186.747.570	446-435	188.171.080	
421	419	Bursa Çimento Fabrikası A.Ş.	Bursa	-	411	186.707.260	443-432	189.509.016	
422	446	Akova Süt ve Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Konya	-	412	186.599.447	409-398	210.516.394	
423	-	ERBOSAN Erciyas Boru San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	413	186.395.736	447-436	186.611.187	
424	449	Umur Basım ve Kırtasiye San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	414	186.020.236	394-383	219.746.307	
425	447	Çağ Çelik Demir ve Çelik Endüstri A.Ş.	Karabük	-	415	185.166.255	392-381	220.924.369	
426	440	Özgün Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Trabzon	-	416	185.090.034	451-440	185.090.034	
427	297	Balıkesir Elektromekanik Sanayi Tesisleri A.Ş.	Balıkesir	-	417	184.648.324	452-441	184.648.324	
428	-	KİBSAŞ Karadeniz İnşaat ve Beton San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	418	184.056.536	441-430	190.552.561	
429	339	Wavin TR Plastik Sanayi A.Ş.	Adana	-	419	183.559.770	442-431	190.075.514	
430	372	Ermetal Otomotiv ve Eşya San. Tic. A.Ş.	Bursa	-	420	183.542.314	437-426	191.411.927	
431	375	Adoçim Çimento Beton San. ve Tic. A.Ş.	Tokat	-	421	183.046.142	455-444	183.122.555	
432	-	Başhan Tarımsal Ürünleri Pazarlama San. ve Dış Tic. A.Ş.	Mersin	-	422	183.015.997	456-445	183.106.862	
433	-	Eksun Gıda Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Tekirdağ	-	423	182.659.343	399-388	216.216.923	
434	249	Çamsan Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Sakarya	-	424	182.565.008	458-447	182.614.881	
435	433	Koçak Farma İlaç ve Kimya Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	425	181.496.526	461-450	181.513.266	

401-435

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2011
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Adet	
484-471	1.787.790	---	-	---	-	371-363	566.108	---	-	492-479	71	401
---	-	---	-	294-283	257.189.114	---	-	121-120	110.459	201-189	857	402
---	-	484-471	6.232.776	497-484	33.951.180	---	-	308-306	27.947	---	-	403
330-319	41.733.896	403-391	44.038.061	395-382	163.354.637	275-269	8.720.007	225-223	54.392	161-150	1.046	404
323-312	42.898.567	326-315	78.044.423	316-305	237.507.870	228-222	15.520.142	410-406	3.600	413-400	248	405
432-420	16.644.360	381-369	53.209.449	463-450	101.257.918	325-319	3.563.682	---	-	393-380	286	406
352-341	34.981.822	360-348	63.681.595	240-230	306.271.981	418-410	-6.521.074	226-224	54.228	216-204	789	407
395-383	23.780.178	370-358	59.003.518	475-462	87.722.400	295-289	6.532.546	---	-	493-480	60	408
465-452	8.146.899	469-456	13.524.012	493-480	60.555.341	366-358	1.047.000	211-210	60.301	462-449	150	409
---	-	---	-	---	-	---	-	333-331	20.109	---	-	410
353-342	34.545.328	348-337	67.575.526	470-457	91.364.318	189-183	24.238.785	142-141	98.828	381-368	313	411
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	412
301-290	50.120.504	329-318	77.632.858	333-322	220.203.219	241-235	13.611.269	310-308	27.232	283-271	546	413
230-219	70.536.288	472-459	12.426.304	498-485	31.479.232	388-380	-1.574.186	441-436	645	485-472	89	414
219-208	75.273.527	249-239	133.211.986	380-368	174.824.331	115-110	50.607.231	331-329	20.435	406-393	259	415
264-253	59.848.245	410-398	38.765.062	432-419	131.822.511	405-397	-3.964.765	422-418	2.418	159-148	1.047	416
437-425	15.291.659	435-422	27.952.972	384-372	171.103.005	356-348	1.755.105	302-300	29.011	456-443	160	417
388-376	26.138.026	257-247	127.457.431	307-296	244.021.562	265-259	9.408.021	328-326	21.501	261-249	593	418
402-390	22.617.572	341-330	70.583.326	447-434	117.189.532	258-252	10.868.439	380-376	8.240	460-447	154	419
---	-	---	-	407-394	154.634.324	---	-	403-399	4.626	428-415	219	420
254-243	63.335.195	135-126	255.265.886	248-238	300.537.307	158-152	33.341.994	370-367	10.087	383-370	310	421
417-405	20.028.158	421-409	32.551.368	483-470	73.560.271	334-328	2.811.505	369-366	10.094	328-316	430	422
367-356	31.721.071	357-346	64.560.000	429-416	135.530.783	230-224	15.427.625	241-239	48.330	398-385	276	423
---	-	---	-	284-273	267.079.889	---	-	431-427	1.690	345-333	398	424
---	-	---	-	491-478	61.603.377	---	-	156-155	90.844	375-362	320	425
479-466	4.755.671	487-474	5.456.369	389-377	167.430.142	416-408	-5.890.898	172-171	80.057	481-468	100	426
316-305	45.495.650	299-288	96.553.855	287-276	265.186.985	449-441	-20.207.876	269-267	37.575	236-224	695	427
269-258	59.310.576	361-349	63.560.915	466-453	97.418.792	322-316	3.954.940	---	-	305-293	480	428
---	-	---	-	---	-	---	-	273-271	36.545	---	-	429
---	-	454-441	18.381.043	430-417	134.280.321	---	-	386-382	6.717	238-226	686	430
241-230	66.122.656	337-326	72.561.239	285-274	265.742.003	357-349	1.742.879	420-416	2.635	409-396	253	431
428-416	17.137.475	391-379	49.473.782	437-424	128.879.214	338-332	2.611.238	243-241	46.271	390-377	292	432
---	-	489-476	1.144.545	464-451	101.254.750	---	-	230-228	52.202	470-457	137	433
461-448	10.246.429	384-372	52.032.618	461-448	102.906.464	441-433	-15.636.848	407-403	4.041	376-363	318	434
---	-	276-265	113.376.085	406-393	155.138.325	---	-	---	-	---	-	435

401-435

500
Büyük
Kuruluş
Sıra No:

2011 2010 Kuruluşlar

Bağlı
Bulunduğu
Oda / Kamu

Kamu
Sıra
No:

Özel
Sıra
No:

Üretimden
Satışlar (Net)
(TL)

Satış Hasılatı (Net)
Sıra No: (TL)

436	-	Erkunt Sanayi A.Ş.	Ankara	-	426	180.967.480	462-451	181.467.194	
437	409	GÖLTAŞ Göller Bölgesi Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Isparta	-	427	179.861.285	454-443	183.306.595	
438	425	Ova Un Fabrikası A.Ş.	Konya	-	428	179.102.055	466-455	179.102.055	
439	421	Toyota Boshoku Türkiye Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Sakarya	-	429	178.550.557	460-449	182.160.942	
440	-	-	İstanbul	-	430	-	337-326	-	
441	429	Samsun Makina Sanayii A.Ş.	Samsun	-	431	177.930.157	468-457	177.930.157	
442	413	Kumtel Dayanıklı Tüketim Malları Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	-	432	177.542.553	410-399	210.000.127	
443	422	Hakan Plastik Boru ve Profil San. Tic. A.Ş.	İstanbul	-	433	177.429.304	459-448	182.557.337	
444	470	Bento Bantçılık ve Temizlik Maddeleri San. Tic. A.Ş.	İstanbul	-	434	177.367.262	467-456	178.488.056	
445	-	-	İstanbul	-	435	-	300-289	-	
446	453	Rasa Enerji Üretim A.Ş.	İstanbul	-	436	175.494.813	473-462	175.940.888	
447	373	Yörükoğlu Süt ve Ürünleri San. Tic. A.Ş.	Antalya	-	437	174.919.654	427-416	198.772.334	
448	495	Yiğit Akü Malzemeleri Nakliyat Turizm İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	-	438	174.279.038	464-453	179.785.737	
449	498	Şimşek Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Karaman	-	439	174.215.175	393-382	219.988.698	
450	406	Bursa Beton San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	440	174.180.937	457-446	182.936.470	
451	424	Eczacıbaşı-Baxter Hastane Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	441	173.767.278	218-208	396.843.114	
452	-	Park Elektrik Üretim Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	442	173.700.494	476-465	174.209.113	
453	-	Öz-Ka Lastik ve Kauçuk San. Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	443	173.384.428	471-460	176.469.542	
454	417	Tam Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Eskişehir	-	444	172.717.087	470-459	176.761.342	
455	-	Legrand Elektrik Sanayi A.Ş.	Kocaeli	-	445	172.327.557	311-300	284.889.948	
456	459	Sırmagrup İçecek San. ve Tic. A.Ş.	Sakarya	-	446	171.966.561	449-438	186.070.401	
457	497	Atom Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	447	171.866.747	478-467	173.336.418	
458	347	FNSS Savunma Sistemleri A.Ş.	Ankara	-	448	171.830.946	474-463	175.774.307	
459	-	Helvacıade Gıda İlaç Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Konya	-	449	171.670.943	420-409	202.386.395	
460	-	Sun Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	450	171.272.310	469-458	177.182.982	
461	391	Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayii A.Ş. (TÜLOMSAŞ)	Kamu	11	-	171.186.725	479-12	172.579.445	
462	428	Teverpan MDF Levha San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	451	170.102.945	485-473	170.105.199	
463	-	Beşler Gıda ve Kimya A.Ş.	Gaziantep	-	452	170.035.752	483-471	170.692.225	
464	478	Bolu Çimento Sanayii A.Ş.	Bolu	-	453	169.004.012	481-469	171.250.072	
465	-	Yakupoglu Tekstil ve Deri San. Tic. A.Ş.	Ankara	-	454	168.879.082	480-468	171.556.075	
466	457	Bosch Fren Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	455	168.839.768	486-474	168.839.768	
467	-	TÜVASAŞ Türkiye Vagon Sanayi A.Ş.	Kamu	12	-	168.806.427	487-13	168.806.427	
468	-	Özdilek Ev Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	-	456	168.680.969	463-452	180.999.358	
469	-	-	Kocaeli	-	457	-	406-395	-	
470	462	Setaş Kimya Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	458	168.331.686	488-475	168.331.686	

436-470

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2011
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Adet	
217-206	75.429.117	309-298	89.818.260	428-415	136.856.156	194-188	23.211.918	189-188	70.165	137-128	1.193	436
327-316	42.533.992	131-122	260.331.913	259-249	291.606.041	185-179	25.381.164	247-245	44.648	359-347	354	437
416-404	20.046.783	320-309	84.569.132	456-443	108.981.091	251-245	12.210.921	---	-	459-446	157	438
---	-	313-302	88.942.128	445-432	120.739.787	---	-	429-425	1.785	223-211	756	439
201-191	-	95-86	-	213-204	-	243-237	-	266-264	-	184-173	-	440
---	-	179-170	201.762.770	312-301	239.975.115	---	-	330-328	20.593	277-265	561	441
343-332	38.253.097	295-284	99.770.355	298-287	249.745.775	179-173	27.061.129	205-204	62.092	329-317	430	442
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	443
---	-	---	-	440-427	124.300.956	---	-	286-284	33.120	410-397	252	444
287-276	-	210-201	-	274-263	-	257-251	-	268-266	-	57-49	-	445
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	446
389-377	25.978.931	450-437	19.540.695	457-444	108.908.800	340-334	2.524.532	417-413	2.859	349-337	382	447
380-368	27.800.438	441-428	26.014.975	460-447	103.385.943	321-315	4.003.446	228-226	53.932	338-326	415	448
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	449
384-372	27.172.529	420-408	32.654.070	480-467	79.264.807	292-286	6.647.957	---	-	401-388	269	450
226-215	73.250.007	181-172	201.049.733	290-279	259.168.357	206-200	19.850.390	360-357	12.745	288-276	526	451
124-115	131.052.008	76-68	425.652.146	164-155	469.065.144	40-35	126.290.686	155-154	90.940	269-257	582	452
400-388	22.718.549	458-445	16.419.408	453-440	111.342.808	411-403	-4.685.630	401-397	4.671	476-463	127	453
---	-	---	-	---	-	---	-	356-353	14.050	---	-	454
237-226	67.746.184	292-281	100.564.954	337-326	214.287.789	253-247	11.964.388	128-127	107.310	311-299	465	455
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	456
---	-	---	-	478-465	82.053.939	---	-	145-144	97.007	477-464	125	457
305-294	49.103.019	374-362	55.848.584	191-182	407.648.381	369-361	1.028.353	366-363	11.166	314-302	464	458
---	-	---	-	---	-	---	-	387-383	6.551	449-436	176	459
444-432	13.876.241	426-414	31.455.719	469-456	91.950.669	350-343	1.941.181	154-153	91.624	429-416	219	460
182-10	94.542.763	269-11	117.348.336	392-13	164.590.127	354-8	1.829.555	440-5	675	101-9	1.524	461
---	-	---	-	276-265	277.851.736	---	-	336-334	18.477	312-300	465	462
---	-	482-469	7.264.518	468-455	92.906.240	---	-	201-200	63.706	473-460	131	463
263-252	60.270.599	165-156	213.873.082	302-291	247.518.929	178-172	27.686.124	445-440	459	419-406	233	464
410-398	21.460.900	223-213	151.119.950	270-259	285.068.422	279-273	8.125.840	349-347	15.519	192-180	900	465
383-371	27.225.931	474-461	11.546.878	477-464	83.796.520	392-384	-2.155.455	338-336	18.293	407-394	258	466
211-11	79.249.342	358-12	64.172.709	222-10	347.436.252	342-7	2.374.756	---	-	145-10	1.144	467
307-296	47.749.399	251-241	130.726.919	351-340	200.759.968	165-159	30.576.297	277-275	35.211	211-199	803	468
331-320	-	203-194	-	375-363	-	151-145	-	320-318	-	478-465	-	469
378-366	29.187.438	318-307	84.717.771	417-404	143.376.997	223-217	16.288.590	348-346	15.932	431-418	215	470

436-470

500 Büyük Kuruluş Sıra No:			Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Kamu Sıra No:	Özel Sıra No:	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	Satış Hasılatı (Net) Sıra No:	(TL)	
2011	2010	Kuruluşlar							
471	431	Altek Döküm Hadde Mamülleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	İstanbul	-	459	168.196.747	477-466	173.529.875	
472	-	Koç Haddecilik Tekstil İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Dört Yol	-	460	167.777.907	354-343	247.156.415	
473	-	Bak Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	-	461	167.683.000	453-442	183.873.650	
474	371	Özmaya Sanayi A.Ş.	Adana	-	462	166.575.913	484-472	170.188.913	
475	-	Yavuz Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Giresun	-	463	166.569.747	489-476	167.413.698	
476	-	-	Kayseri	-	464	-	490-477	-	
477	434	Termo Teknik Tic. ve San. A.Ş.	İstanbul	-	465	166.288.600	472-461	176.024.355	
478	383	Fresh Cake Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	466	166.275.877	475-464	175.719.876	
479	430	Edirne Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Edirne	-	467	166.210.462	450-439	185.988.828	
480	460	Mega Metal San. ve Tic. Ltd. Şti.	İstanbul	-	468	166.195.663	465-454	179.589.068	
481	450	Gürsoy Tarımsal Ürünler Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Ordu	-	469	165.835.052	491-478	165.835.052	
482	381	Teknik Malzeme Tic. ve San. A.Ş.	Bursa	-	470	165.753.070	426-415	199.031.914	
483	-	Dow Türkiye Kimya San. ve Tic. Ltd. Şti.	Kocaeli	-	471	165.329.889	243-233	359.412.802	
484	-	CVS Makina İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	472	165.182.955	438-427	191.106.806	
485	262	Yolbulan Metal San. ve Tic. A.Ş.	Dört Yol	-	473	165.111.520	232-222	377.134.081	
486	461	ZF Sachs Süspansiyon Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	474	164.547.354	495-482	164.547.354	
487	-	Atmaca Elektronik San. ve Tic. Ltd. Şti.	İstanbul	-	475	164.439.357	353-342	248.047.136	
488	354	Şık Makas Giyim San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	476	164.025.018	448-437	186.234.608	
489	-	İstanbul Asfalt Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	Kamu	13	-	163.677.637	116-8	730.089.031	
490	-	Dinarsu İmalat ve Ticaret T.A.Ş.	İstanbul	-	477	163.648.643	496-483	164.071.651	
491	-	Taçım Çimento San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	478	163.013.272	497-484	163.013.272	
492	-	Gümüşdoğa Su Ürünleri Üretim İhr. ve İth. A.Ş.	Milas	-	479	163.000.095	423-412	200.675.169	
493	-	Ege Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Ege Bölgesi	-	480	162.703.023	493-480	165.331.374	
494	400	Eti Krom A.Ş.	Elazığ	-	481	162.090.550	494-481	165.144.463	
495	-	Roma Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	-	482	162.050.980	482-470	171.193.480	
496	-	Penti Çorap San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	-	483	162.043.796	498-485	162.580.711	
497	-	Özdemir Boru Profil San. ve Tic. Ltd. Şti.	Ereğli (Karadeniz)	-	484	161.770.368	499-486	162.178.872	
498	494	Opet Petrolcülük A.Ş.	İstanbul	-	485	161.673.745	3-3	11.541.105.463	
499	366	Bemka Emaye Bobin Teli ve Kablo San. Tic. A.Ş.	İstanbul	-	486	160.796.990	500-487	161.235.411	
500	432	Ozanteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	-	487	160.612.078	492-479	165.380.227	

GENEL TOPLAM

323.978.470.649

409.824.300.983

AÇIKLAMALAR:

- 1- Bağlı bulunduğu oda bölümündeki "Kamu" ifadesi o sırada yer alan kuruluşun BİT / KİT gibi kamu kuruluşu olduğunu göstermektedir.
- 2- Bu bölümde "Kamu" ifadesi bulunmayan diğer tüm kuruluşlar özel sektör kuruluşu olup, bağlı oldukları Sanayi, Ticaret veya Ticaret ve Sanayi Odaları gösterilmiştir.
- 3- 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralaması, kuruluşların 2011 yılındaki üretimden satışlarına (net) göre yapılmıştır.
- 4- Satış Hasılatı (Net) kalemi ise kuruluşların 2011 yılındaki üretimden net satışları ile diğer satışları (sanayi faaliyeti dışı satışlar) toplamıdır.
- 5- Yukarıda verdiğimiz mali bilgileri içeren tabloda, üretimden satışlar bilgilerinden sonraki büyüklüklerde 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralaması verilirken, bu sıralamanın yanında ayrıca Kamu ve Özel sıralaması da verilmiştir. Bu sıralamadan da kuruluşların Kamu ve Özel gruplar içindeki sırası görülmektedir.

Brüt Katma Değer (Üretici Fiyatlarıyla)		Özkaynak		Aktif (Varlık) Toplamı		Dönem Karı/Zararı (V.Ö.)		İhracat		Ücretle Çalışanlar Ortalaması		500 Büyük Kuruluş Sıra No: 2011
Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(TL)	Sıra No:	(Bin \$)	Sıra No:	Adet	
421-409	18.877.198	321-310	84.233.945	441-428	123.502.042	262-256	9.811.118	252-250	42.849	451-438	166	471
489-476	-1.669.981	382-370	52.837.060	306-295	244.295.411	314-308	4.842.465	329-327	21.161	471-458	133	472
310-299	46.850.392	355-344	65.166.767	439-426	128.302.258	209-203	19.447.454	194-193	66.602	363-351	344	473
---	-	---	-	---	-	---	-	218-216	57.651	384-371	310	474
487-474	-667.818	457-444	16.570.044	489-476	63.201.921	360-352	1.556.427	170-169	80.517	468-455	140	475
224-213	-	256-246	-	411-398	-	137-131	-	---	-	313-301	-	476
355-344	34.378.140	362-350	63.394.988	412-399	148.180.896	286-280	7.017.108	208-207	60.851	322-310	446	477
447-435	13.336.254	439-426	27.224.167	388-376	168.673.102	401-393	-3.532.881	428-424	1.843	299-287	508	478
467-454	7.928.820	475-462	11.503.629	494-481	44.998.121	380-372	34.443	435-431	1.251	441-428	193	479
---	-	---	-	---	-	---	-	261-259	39.027	---	-	480
450-437	12.452.505	456-443	16.932.413	487-474	65.760.053	318-312	4.234.105	179-178	76.742	---	-	481
369-358	31.565.403	447-434	20.993.916	416-403	144.532.407	326-320	3.444.477	204-203	62.811	351-339	369	482
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	483
275-264	56.860.998	440-427	27.125.775	318-307	237.418.726	244-238	13.350.056	143-142	97.697	380-367	314	484
---	-	316-305	87.627.840	254-244	295.617.190	---	-	---	-	352-340	369	485
304-293	49.541.958	---	-	---	-	216-210	17.870.780	233-231	51.286	---	-	486
---	-	297-286	97.540.453	352-341	200.287.395	---	-	---	-	274-262	570	487
341-330	38.787.457	373-361	56.272.621	368-357	188.844.619	347-340	2.111.825	129-128	107.114	49-41	2.450	488
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	489
368-357	31.584.174	427-415	31.042.977	353-342	198.356.855	403-395	-3.855.875	280-278	34.128	235-223	699	490
498-485	-34.140.894	494-481	-9.033.774	313-302	239.627.886	486-476	-54.125.857	281-279	34.123	434-421	211	491
362-351	33.455.008	349-338	67.366.288	398-385	161.920.794	196-190	22.885.218	347-345	15.964	258-246	596	492
337-326	40.491.689	325-314	80.397.654	386-374	169.424.492	184-178	25.987.225	173-172	79.714	262-250	593	493
326-315	42.768.666	94-85	321.741.029	157-148	502.245.893	290-284	6.778.307	---	-	249-237	642	494
---	-	284-273	107.671.761	341-330	211.492.768	---	-	245-243	45.714	282-270	550	495
236-225	68.084.744	306-295	92.761.394	424-411	139.289.201	156-150	34.960.109	279-277	34.568	195-183	895	496
413-401	20.204.962	351-340	67.084.789	449-436	115.258.925	291-285	6.736.370	184-183	73.540	442-429	193	497
---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	---	-	498
---	-	---	-	---	-	---	-	285-283	33.138	467-454	143	499
366-355	32.929.569	388-376	50.583.985	421-408	140.375.459	431-423	-13.067.942	176-175	78.135	92-84	1.689	500
115.993.245.464		154.074.779.442		332.845.367.671		22.752.951.901		63.337.585		574.589		

6- Kuruluşların üretimden satışlarına göre sıralandığı kısımda, sıra numaralarının bazılarının karşısında görülen (-) işareti, o sırada yer alan kuruluşun isminin açıklanmasını istemediğini göstermektedir.

7- İstanbul Sanayi Odası'na üye kuruluşlar koyu renkle belirtilmiş olup, bu kuruluşların bazıları aynı zamanda diğer Odaların da üyesidir.

8- Kısaltmalar: V.Ö.: Vergi Öncesi

Not: Dönem Karı/Zararı (V.Ö.) Genel Toplamı, Net Kar olarak (Kar-Zarar=Net Kar) verilmiştir.

arslan alüminyum

Dünyanın Alüminyumunu Üretiyoruz...

071530 0912 41 40 47

Merkez: Hüriyet Mah. Dr. Cemil Bengü Cad. No:40 Kağıthane 34403 İSTANBUL/TÜRKİYE
Tel: +90 212 224 21 06 (3 hat) Fax: +90 212 224 27 22

Fabrika I: 1. Organize Sanayi Bölgesi 11030 BİLECİK/TÜRKİYE
Fabrika II: 2. Organize Sanayi Bölgesi 11030 BİLECİK/TÜRKİYE
Tel: +90 228 216 02 21 (6 hat) Fax: +90 228 216 02 27
arslan@arslanaluminum.com

www.arslanaluminum.com

GÜVEN VEREN TEKNOLOJİ

ASELSAN, Askeri Haberleşme Sistemleri, Radar ve Elektronik Harp Sistemleri Elektro-Optik Sistemler, Güzüm ve Seyrüsefer Sistemleri, Aviyonik (Hava Elektronik) Sistemleri, Savunma ve Silah Sistemleri, C4ISR Sistemleri, Deniz Savaş Sistemleri, Kamu Güvenliği Sistemleri ve Akıllı Ulaşım Sistemleri tasarımı, geliştirmesi, imalatı, sistem entegrasyonu, modernizasyonu ve satış sonrası hizmetleri alanlarında teknoloji merkezi konumundadır.

Kurulduğu ilk günden itibaren Ar-Ge faaliyetlerine ve teknoloji kazanımına büyük önem veren ASELSAN, ulusumuzdan aldığı güç ile Türkiye ve dünyadaki konumunu daha ileriye götürmek üzere çalışmalarını büyük bir azimle sürdürmeye gayret etmektedir. ASELSAN; bu gayretlerin de bir sonucu olarak, dünyanın en büyük 100 savunma sanayi firması sıralamasındaki ("Defense News" Top 100) istikrarlı yükselişini bu yıl da sürdürerek 76ncı sırada yer almıştır.

www.aselsan.com.tr

P.K.: 1, 06172 Yenimahalle Ankara
Tel : (312) 592 10 00 Faks : (312) 385 19 00

aselsan Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı'nın bir Kuruluşudur.

aselsan
marketing@aselsan.com.tr

Sektörel Sıralamalar

(Endüstriyel Faaliyet Kollarına Göre)

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	Madencilik ve Taşocakçılığı			
1	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	Kamu	16	2.587.078.237
2	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	38	1.474.648.042
3	Koza Altın İşletmeleri A.Ş.	Özel	77	805.798.598
4	Tüpraş Metal Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	82	779.470.598
5	Eti Gümüş A.Ş.	Özel	138	532.688.155
6	Eti Bakır A.Ş.	Özel	148	503.248.184
7	Çayeli Bakır İşletmeleri A.Ş.	Özel	149	476.585.949
8	Erdemir Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	162	452.808.891
9	Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	262	294.747.862
10	Demir Export A.Ş.	Özel	297	266.245.300
11	Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.	Özel	299	264.433.957
12	Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş.	Özel	304	257.863.844
13	Park Teknik Elektrik Madencilik Turizm San. ve Tic. A.Ş.	Özel	362	217.961.030
14	KÜMAŞ- Kütahya Manyezit İşletmeleri A.Ş.	Özel	366	214.164.618
15	Park Elektrik Üretim Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	452	173.700.494
16	-	Özel	476	-
17	Eti Krom A.Ş.	Özel	494	162.090.550
2	Gıda, İçki ve Tütün Sanayi			
1	Unilever San. ve Tic. T.A.Ş.	Özel	18	2.391.104.773
2	Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	Kamu	21	2.261.764.615
3	Coca-Cola İçecek A.Ş.	Özel	31	1.637.349.428
4	PHILSA Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütüncülük San. ve Tic. A.Ş.	Özel	36	1.489.444.695
5	Oltan Gıda Mad. İhr. İth. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	48	1.222.943.808
6	Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş.	Özel	49	1.204.158.537
7	BANVİT Bandırma Vitaminli Yem Sanayii A.Ş.	Özel	58	1.059.866.937
8	Ak Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	60	1.050.044.175
9	Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	63	1.025.388.518
10	SÜTAŞ Süt Ürünleri A.Ş.	Özel	67	969.129.044
11	Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş.	Özel	71	928.715.753
12	Abalıoğlu Yem Soya ve Tekstil Sanayi A.Ş.	Özel	72	921.935.491
13	Eti Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	73	838.058.699
14	S.S. Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Özel	76	814.243.694
15	C.P. Standart Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	80	795.143.811
16	Besler Gıda ve Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	83	774.078.297
17	Bunge Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	87	749.951.494
18	Keskinioğlu Tavukçuluk ve Damızlık İşletmeleri San. Tic. A.Ş.	Özel	92	725.567.613
19	Ülker Çikolata Sanayi A.Ş.	Özel	96	687.795.704
20	Şenpiliç Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	98	671.619.098
21	Tat Konserve Sanayii A.Ş.	Özel	100	664.903.993

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
22	Erpiliç Entegre Tavukçuluk Üretim Pazarlama ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	103	659.068.944
23	Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.	Özel	105	651.238.340
24	Pınar Süt Mamülleri Sanayii A.Ş.	Özel	106	643.945.727
25	BEYPI Beypazarı Tarımsal Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Özel	111	627.263.190
26	Küçükbaş Yağ ve Deterjan Sanayi A.Ş.	Özel	117	602.019.941
27	JTI Tütün Ürünleri Sanayi A.Ş.	Özel	119	588.492.348
28	Namet Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	120	580.142.543
29	Tiryaki Agro Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	121	572.400.050
30	Altınmarka Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	142	523.836.022
31	Ülker Bisküvi Sanayi A.Ş.	Özel	145	521.412.516
32	Oltan Fındık San. ve Tic. Ltd. Şti	Özel	156	464.822.590
33	Perfetti Van Melle Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	159	457.322.788
34	Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	163	448.827.735
35	Kent Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	168	437.837.757
36	Doğa Organik Gıda ve Tarım Ür. Ürt. ve Tic. İth. İhr. A.Ş.	Özel	171	436.201.631
37	Önem Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	176	421.139.780
38	Şölen Çikolata Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	183	409.870.565
39	Sofra Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	Özel	192	397.612.649
40	Mey Alkollü İçkiler San. ve Tic. A.Ş.	Özel	196	390.072.233
41	Pınar Entegre Et ve Un Sanayii A.Ş.	Özel	199	384.770.503
42	Marsa Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Özel	203	373.908.789
43	Biskot Bisküvi Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	208	369.780.549
44	Yudum Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	210	366.716.068
45	Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	211	364.891.188
46	Turyağ Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	212	364.015.502
47	Elita Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	223	347.515.530
48	Unipro Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	231	338.897.907
49	Doğuş Çay ve Gıda Maddeleri Üretim Paz. İth. İhr. A.Ş.	Özel	236	333.545.386
50	Şeker Piliç ve Yem San. Tic. A.Ş.	Özel	241	325.867.391
51	Yörsan Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	248	312.251.191
52	Tamek Gıda ve Konsantre San. ve Tic. A.Ş.	Özel	253	300.648.931
53	-	Özel	256	-
54	Cargill Tarım ve Gıda San. Tic. A.Ş.	Özel	263	291.514.743
55	Kılıç Deniz Ürünleri Üretimi İhracat İthalat ve Ticaret A.Ş.	Özel	264	291.090.757
56	Yonca Gıda Sanayi İşletmeleri İç ve Dış Ticaret A.Ş.	Özel	267	289.763.427
57	Dimes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	269	289.009.639
58	Matlı Yem San. ve Tic. A.Ş.	Özel	276	283.563.556
59	Keskinkılıç Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	289	275.710.660
60	Kadooğlu Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Özel	296	269.763.004
61	Bİfa Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	303	258.010.043
62	Poyraz Poyraz Fındık Entegre San. ve Tic. A.Ş.	Özel	310	254.131.297
63	Aynes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	319	249.126.831
64	Çekok Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	320	248.099.021
65	Mar Tüketim Maddeleri İhracat İthalat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	246.181.677
66	Peyman Kuruyemiş Gıda Aktariye Kim. Mad. Tar. Ürün. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	334	236.453.900
67	Natura Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	337	235.394.891
68	Beşler Makarna Un İrmik Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	338	234.548.469
69	Alliance One Tütün A.Ş.	Özel	345	227.931.632
70	Balsu Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	347	227.634.601

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
71	Gedik Tavukçuluk ve Tar. Ür. Tic. San. A.Ş.	Özel	360	218.220.434
72	Torunlar Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	370	211.739.329
73	Progıda Pazarlama A.Ş.	Özel	371	210.702.219
74	Aytaç Gıda Yatırım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	373	206.561.212
75	Ulusoy Un San. ve Tic. A.Ş.	Özel	378	204.174.005
76	Özyılmaz Fındık Tic. ve San. Ltd. Şti.	Özel	379	203.556.812
77	Çamlı Yem Besicilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	390	198.108.639
78	Kerevitaş Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	396	196.750.364
79	Nuh'un Ankara Makarnası San. ve Tic. A.Ş.	Özel	398	196.002.141
80	Karaçuha Tarım Ürünleri İthalat İhracat San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	401	194.735.593
81	Karadere Tarım Ürünleri Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	403	193.551.503
82	Oba Makarnacılık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	406	192.521.311
83	Arslantürk Tarım Ürünleri San. Nak. İhr. ve İth. A.Ş.	Özel	409	190.950.020
84	Yayla Agro Gıda Sanayi ve Nakliyat A.Ş.	Özel	417	187.868.601
85	S.S. Marmara Zeytin Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Özel	418	187.613.106
86	Akova Süt ve Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	422	186.599.447
87	Özgün Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	426	185.090.034
88	Başhan Tarımsal Ürünleri Pazarlama San. ve Dış Tic. A.Ş.	Özel	432	183.015.997
89	Eksun Gıda Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	433	182.659.343
90	Ova Un Fabrikası A.Ş.	Özel	438	179.102.055
91	Yörükoglu Süt ve Ürünleri San. Tic. A.Ş.	Özel	447	174.919.654
92	Şimşek Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	449	174.215.175
93	Tam Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	454	172.717.087
94	Sırmagrup İçecek San. ve Tic. A.Ş.	Özel	456	171.966.561
95	Helvacızade Gıda İlaç Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	459	171.670.943
96	Beşler Gıda ve Kimya A.Ş.	Özel	463	170.035.752
97	Özmaya Sanayi A.Ş.	Özel	474	166.575.913
98	Yavuz Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	475	166.569.747
99	Fresh Cake Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	478	166.275.877
100	Edirne Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Özel	479	166.210.462
101	Gürsoy Tarımsal Ürünler Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	481	165.835.052
102	Gümüşdoğa Su Ürünleri Üretim İhr. ve İth. A.Ş.	Özel	492	163.000.095

3	Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi			
1	Sanko Tekstil İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	64	1.025.063.603
2	Korteks Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	88	746.257.262
3	Gülsan Sentetik Dokuma San. ve Tic. A.Ş.	Özel	108	634.594.016
4	Kordsa Global Endüstriyel İplik ve Kord Bezi San. ve Tic. A.Ş.	Özel	115	613.767.518
5	Zorluteks Tekstil Tic. ve San. A.Ş.	Özel	144	522.725.832
6	Merinos Halı San. ve Tic. A.Ş.	Özel	150	476.419.901
7	Orta Anadolu Tic. ve San. İşl. T.A.Ş.	Özel	161	454.825.929
8	Beyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	184	408.408.586
9	Menderes Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	206	372.056.566
10	Altınıyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikaları A.Ş.	Özel	222	347.808.258
11	Yeşim Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	237	329.130.904
12	Bossa Tic. ve San. İşletmeleri T.A.Ş.	Özel	240	326.530.798
13	Boyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	250	309.188.350
14	Hugo Boss Tekstil Sanayi Ltd. Şti.	Özel	255	299.262.123
15	Matesa Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	284	278.377.471

	Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
16	Gap Güneydoğu Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel 288	276.292.587
17	Aydınlı Hazır Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel 292	273.840.249
18	Kipaş Mensucat İşletmeleri A.Ş.	Özel 293	272.635.350
19	Ongan Tekstil San. ve Dış Tic. A.Ş.	Özel 298	264.503.121
20	Aunde Teknik Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel 300	264.160.739
21	Mem Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel 311	253.993.199
22	Küçükçalık Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel 327	241.432.684
23	Flokser Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel 330	238.341.979
24	Gürteks İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel 339	233.333.737
25	Sarar Giyim Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel 342	231.703.525
26	Üniteks Tekstil Gıda Motorlu Araçlar San. ve Tic. A.Ş.	Özel 353	224.218.966
27	YÜNSA Yünlü San. ve Tic. A.Ş.	Özel 359	220.628.837
28	Akbaşlar Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel 365	216.997.834
29	Selçuk İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel 368	213.075.486
30	Erdem Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel 369	212.202.626
31	Anateks Anadolu Tekstil Fabrikaları A.Ş.	Özel 372	210.698.242
32	Baydemirler Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel 386	199.155.970
33	Şireci Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel 387	198.806.411
34	İşbir Sentetik Dokuma Sanayi A.Ş.	Özel 391	197.966.806
35	Kipaş Denim İşletmeleri A.Ş.	Özel 394	197.590.575
36	Bilkont Dış Ticaret ve Tekstil Sanayi A.Ş.	Özel 395	196.911.946
37	Erak Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel 400	194.799.901
38	Akteks Akrilik İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel 407	192.344.230
39	SUNJÜT Suni Jüt San. ve Tic. A.Ş.	Özel 411	189.704.940
40	Royal Halı İplik Tekstil Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel 413	188.868.637
41	-	Özel 445	-
42	Sun Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel 460	171.272.310
43	Yakupoğlu Tekstil ve Deri San. Tic. A.Ş.	Özel 465	168.879.082
44	Özdilek Ev Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel 468	168.680.969
45	Şık Makas Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel 488	164.025.018
46	Dinarsu İmalat ve Ticaret T.A.Ş.	Özel 490	163.648.643
47	Penti Çorap San. ve Tic. A.Ş.	Özel 496	162.043.796
48	Ozanteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel 500	160.612.078
4 Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi			
1	Yıldız Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel 45	1.265.866.351
2	Kastamonu Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel 52	1.153.099.877
3	Boytaş Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel 79	796.514.955
4	Starwood Orman Ürünleri Sanayi A.Ş.	Özel 130	548.887.008
5	Merkez Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel 153	466.622.002
6	Yıldız Sunta MDF Orman Ürünleri Sanayi Tesisleri İth. İhr. ve Tic. A.Ş.	Özel 173	424.600.057
7	İstikbal Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel 244	314.631.313
8	AGT Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel 352	225.419.720
9	Çamsan Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel 434	182.565.008
10	Teverpan MDF Levha San. ve Tic. A.Ş.	Özel 462	170.102.945
5 Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi			
1	-	Özel 127	-
2	Modern Karton San. ve Tic. A.Ş.	Özel 140	530.767.262

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
3	Mondi Tire Kutsan Kağıt ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Özel	182	411.465.604
4	Olmuxsa International Paper-Sabancı Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	198	385.605.399
5	İpek Kağıt San. ve Tic. A.Ş.	Özel	235	334.314.220
6	Dentaş Ambalaj ve Kağıt Sanayi A.Ş.	Özel	286	277.886.059
7	Lidersan Sağlık ve Gıda Ürünleri A.Ş.	Özel	302	261.492.217
8	Ontex Tüketim Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	247.021.802
9	Feza Gazetecilik A.Ş.	Özel	326	242.092.452
10	Doğan Gazetecilik A.Ş.	Özel	341	232.052.737
11	KARTONSAN Karton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	374	206.423.709
12	Camiş Ambalaj Sanayi A.Ş.	Özel	385	199.361.652
13	Modern Ambalaj Tic. ve San. A.Ş.	Özel	412	189.172.098
14	Umur Basım ve Kırtasiye San. ve Tic. A.Ş.	Özel	424	186.020.236
15	Bento Bantçılık ve Temizlik Maddeleri San. Tic. A.Ş.	Özel	444	177.367.262
6 Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi				
1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Özel	1	27.409.868.901
2	Aygaz A.Ş.	Özel	10	4.577.117.597
3	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	Özel	12	3.461.561.136
4	Milangaz LPG Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.	Özel	20	2.278.994.514
5	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	Kamu	26	2.083.694.856
6	İpragaz A.Ş.	Özel	27	2.049.468.936
7	AKSA Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	Özel	28	1.713.591.274
8	BRISA Bridgestone Sabancı Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	46	1.264.397.101
9	Türk Pirelli Lastikleri A.Ş.	Özel	54	1.134.939.989
10	Toros Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	57	1.065.362.007
11	Hayat Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	68	958.716.853
12	Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Özel	69	938.875.419
13	Mogaz Petrol Gazları A.Ş.	Özel	75	822.347.490
14	Goodyear Lastikleri T.A.Ş.	Özel	81	794.056.326
15	Soda Sanayii A.Ş.	Özel	104	657.888.941
16	Abdi İbrahim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	113	622.050.045
17	Türk Henkel Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	116	611.083.693
18	Betek Boya ve Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	124	565.458.714
19	Naksan Plastik ve Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	128	555.276.119
20	Bilim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	129	550.584.643
21	Polimer Kauçuk San. ve Paz. A.Ş.	Özel	131	547.000.598
22	Petlas Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	133	545.353.472
23	İGSAŞ-İstanbul Gübre Sanayii A.Ş.	Özel	157	461.149.556
24	Koroza Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	169	437.602.169
25	-	Özel	178	-
26	-	Özel	189	-
27	DYO Boya Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	190	398.105.147
28	Bayer Türk Kimya Sanayi Ltd. Şti.	Özel	195	392.018.256
29	Süper Film Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	202	378.669.505
30	Gübre Fabrikaları T.A.Ş.	Özel	207	370.805.688
31	Deva Holding A.Ş.	Özel	218	349.053.506
32	Eti Soda Üretim Pazarlama Nakliyat ve Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	219	348.954.872
33	Pakpen Plastik Boru ve Yapı Elemanları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	226	344.611.667
34	-	Özel	227	-

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
35	Artenius Türkpert Kimyevi Maddeler ve Pet Ambalaj Malzemeleri Sanayi A.Ş.	Özel	228	343.441.211
36	Gemlik Gübre Sanayii A.Ş.	Özel	232	336.899.164
37	Polinas Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	233	336.372.126
38	BAGFAŞ Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.	Özel	242	321.582.496
39	Akdeniz Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	245	314.243.915
40	OMV Petrol Ofisi A.Ş.	Özel	259	297.298.290
41	-	Özel	260	-
42	Vatan Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	261	294.994.974
43	Adopen Plastik ve İnşaat Sanayi A.Ş.	Özel	266	290.479.885
44	Marshall Boya ve Vernik Sanayi A.Ş.	Özel	271	284.970.526
45	B-Plas Bursa Plastik Metal İnşaat Enerji Madencilik Jeotermal ve Turizm San. ve Tic. A.Ş.	Özel	273	284.480.575
46	Pfizer İlaçları Ltd. Şti.	Özel	278	281.621.465
47	-	Özel	279	-
48	Polisan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	280	281.029.675
49	Polibak Plastik Film San. ve Tic. A.Ş.	Özel	285	278.090.741
50	Nobel İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	294	271.941.372
51	Köksan Pet ve Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	301	263.562.068
52	Denizati Petrokimya Ürünleri Yapı İnş. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	309	254.887.735
53	Bizimgaz Tic. ve San. A.Ş.	Özel	316	252.211.098
54	Deniz Yıldızı Petrokimya Ürün. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	318	249.201.362
55	Kayalar Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	324	243.429.503
56	Kansai Altan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	329	240.358.628
57	Ak-Kim Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	333	236.751.188
58	Ege Profil Tic. ve San. A.Ş.	Özel	346	227.674.063
59	Elif Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	348	226.783.310
60	-	Özel	350	-
61	Koruma Klor Alkali San. ve Tic. A.Ş.	Özel	405	192.996.397
62	Gesan Yatırım ve Ticaret A.Ş.	Özel	414	188.826.321
63	Santa Farma İlaç Sanayii A.Ş.	Özel	416	187.887.072
64	Wavin TR Plastik Sanayi A.Ş.	Özel	429	183.559.770
65	Koçak Farma İlaç ve Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	435	181.496.526
66	-	Özel	440	-
67	Hakan Plastik Boru ve Profil San. Tic. A.Ş.	Özel	443	177.429.304
68	Eczacıbaşı-Baxter Hastane Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	451	173.767.278
69	Öz-Ka Lastik ve Kauçuk San. Tic. A.Ş.	Özel	453	173.384.428
70	Setaş Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	470	168.331.686
71	Bak Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	473	167.683.000
72	Dow Türkiye Kimya San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	483	165.329.889
73	İstanbul Asfalt Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	Kamu	489	163.677.637
74	Roma Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	495	162.050.980
75	Opet Petrolcülük A.Ş.	Özel	498	161.673.745

7	Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi			
1	Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	66	982.015.418
2	ÇİMSA Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	84	769.814.180
3	Trakya Cam Sanayii A.Ş.	Özel	90	726.962.334
4	Paşabahçe Cam San. ve Tic. A.Ş.	Özel	122	568.107.211
5	Kaleseramik Çanakkale Kalebodur Seramik Sanayi A.Ş.	Özel	146	518.507.975
6	Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	152	470.593.106

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
7	Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş.	Özel	160	456.430.664
8	Nuh Çimento Sanayi A.Ş.	Özel	166	444.127.274
9	Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	167	443.702.318
10	Aşkale Çimento Sanayii T.A.Ş.	Özel	186	405.425.046
11	Anadolu Cam Sanayii A.Ş.	Özel	193	396.258.871
12	Vitra Karo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	213	359.353.661
13	As Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	216	352.597.115
14	Nuh Beton A.Ş.	Özel	221	348.711.514
15	Limak Batı Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	234	336.369.839
16	Cimpor Yibitaş Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	239	327.171.427
17	Paşabahçe Eskişehir Cam San. ve Tic. A.Ş.	Özel	249	309.842.734
18	Adana Çimento Sanayii T.A.Ş.	Özel	251	305.869.814
19	Oyak Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	252	305.272.622
20	Anadolu Cam Yenişehir Sanayi A.Ş.	Özel	257	297.815.036
21	Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası T.A.Ş.	Özel	277	282.384.527
22	İzocam Tic. ve San. A.Ş.	Özel	282	280.174.805
23	BATIÇİM Batı Anadolu Çimento Sanayii A.Ş.	Özel	291	273.947.758
24	Mardin Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	308	255.098.411
25	Konya Çimento Sanayi A.Ş.	Özel	349	226.139.186
26	Ünye Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	367	213.728.863
27	KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton Sanayi ve Madencilik İşletmeleri A.Ş.	Özel	381	202.659.384
28	Ege Seramik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	399	195.476.757
29	Denizli Çimento Sanayii T.A.Ş.	Özel	415	188.442.941
30	Bursa Çimento Fabrikası A.Ş.	Özel	421	186.707.260
31	KİBSAŞ Karadeniz İnşaat ve Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	428	184.056.536
32	Adoçim Çimento Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	431	183.046.142
33	GÖLTAŞ Göller Bölgesi Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	437	179.861.285
34	Bursa Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	450	174.180.937
35	Bolu Çimento Sanayii A.Ş.	Özel	464	169.004.012
36	Taçim Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	491	163.013.272

8	Ana Metal Sanayi			
1	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Özel	7	5.274.727.229
2	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	Özel	8	5.099.690.583
3	İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş.	Özel	9	4.882.363.871
4	Çolakoglu Metalurji A.Ş.	Özel	14	2.908.181.423
5	Kroman Çelik Sanayii A.Ş.	Özel	19	2.279.354.024
6	Er-Bakır Elektrolitik Bakır Mamülleri A.Ş.	Özel	22	2.257.383.000
7	Borçelik Çelik San. Tic. A.Ş.	Özel	23	2.141.214.680
8	Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş.	Özel	25	2.117.270.315
9	Diler Demir Çelik Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	32	1.630.119.584
10	KARDEMİR Karabük Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	34	1.576.305.147
11	Kaptan Demir Çelik Endüstrisi ve Ticaret A.Ş.	Özel	37	1.479.613.222
12	Yolbulan Baştuğ Metalurji Sanayi A.Ş.	Özel	39	1.459.684.176
13	İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	41	1.377.702.826
14	Yazıcı Demir Çelik San. ve Turizm Tic. A.Ş.	Özel	43	1.290.530.876
15	Borusan Mannesmann Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	44	1.274.927.776
16	Assan Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	51	1.155.762.993
17	Yücel Boru ve Profil Endüstrisi A.Ş.	Özel	55	1.111.038.789

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
18	Nursan Metalurji Endüstrisi A.Ş.	Özel	61	1.049.503.617
19	Ege Çelik Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.	Özel	62	1.026.546.379
20	Ekinciler Demir ve Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	70	928.955.019
21	MMK Metalurji San. Tic. ve Liman İşletmeciliği A.Ş.	Özel	78	797.676.998
22	Noksel Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Özel	85	765.373.774
23	Yeşilyurt Demir Çelik End. ve Liman İşletmeleri Ltd. Şti.	Özel	95	699.896.852
24	Özkan Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	99	666.778.609
25	Tezcan Galvanizli Yapı Elemanları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	102	662.327.520
26	Asil Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	110	627.368.129
27	Componenta Dökümcülük Tic. ve San. A.Ş.	Özel	112	622.516.164
28	Kocaer Haddecilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	114	616.313.656
29	Nursan Çelik Sanayi ve Haddecilik A.Ş.	Özel	134	544.819.471
30	Sider Dış Ticaret A.Ş.	Özel	135	542.596.665
31	Kerim Çelik Mamülleri İmalat ve Ticaret A.Ş.	Özel	136	539.319.826
32	Kürüm Demir Sanayi Dış Ticaret A.Ş.	Özel	137	538.030.296
33	Tosyalı Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	151	474.767.393
34	Çebitaş Demir Çelik Endüstrisi A.Ş.	Özel	155	465.450.485
35	ASAŞ Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	165	447.379.162
36	Tat Metal Boru Profil ve Tekstil San. Tic. Ltd. Şti.	Özel	170	436.951.083
37	SİDEMİR Sivas Demir Çelik İşl. A.Ş.	Özel	174	423.477.842
38	Baştuğ Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	191	397.637.901
39	İlhanlar Haddecilik Boru Profil ve Tekstil Sanayi Ltd. Şti.	Özel	194	393.248.863
40	-	Özel	201	-
41	Sarıtaş Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	209	368.128.770
42	Çınar Boru Profil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	214	355.929.176
43	Kardemir Haddecilik ve Elektrik Üretim San. Tic. Ltd. Şti.	Özel	225	345.459.352
44	Has Çelik ve Halat San. Tic. A.Ş.	Özel	230	339.527.914
45	Saray Döküm ve Madeni Aksam Sanayi Turizm A.Ş.	Özel	258	297.391.402
46	Mitaş Enerji ve Madeni İnşaat İşleri T.A.Ş.	Özel	270	288.352.355
47	Boyçelik Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	274	284.426.531
48	Sarbak Metal Tic. ve San. A.Ş.	Özel	281	280.919.497
49	Ede Demir Çelik Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	283	279.602.304
50	Mescier Demir Çelik San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	287	277.694.335
51	Teknik Alüminyum Sanayi A.Ş.	Özel	290	275.345.649
52	Çayırova Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	307	256.004.995
53	Ümran Çelik Boru Sanayii A.Ş.	Özel	315	252.693.263
54	Arcelormittal Ambalaj Çeliği San. ve Tic. A.Ş.	Özel	323	244.021.904
55	Özer Metal Sanayi A.Ş.	Özel	325	242.899.030
56	Assan Demir ve Sac Sanayi A.Ş.	Özel	335	235.956.244
57	Assan Panel San. ve Tic. A.Ş.	Özel	344	231.148.520
58	ÇEMTAŞ Çelik Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	354	224.164.449
59	Güney Çelik Hasır ve Demir Mamulleri San. Tic. A.Ş.	Özel	355	223.999.464
60	Çelikord A.Ş.	Özel	358	221.221.719
61	Bekaert İzmit Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.	Özel	361	218.062.626
62	Trakya Döküm San. ve Tic. A.Ş.	Özel	364	217.321.200
63	Şahinler Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	202.645.565
64	Hak Bakır Çekme ve Elektrotel San. Tic. A.Ş.	Özel	388	198.659.171
65	Şa-Ra Enerji İnşaat Tic. ve San. A.Ş.	Özel	392	197.770.736
66	Arslan Alüminyum San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	410	190.602.865

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
67	ÇELSANTAŞ Çelik Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	419	186.971.395
68	Ertaş Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	420	186.747.570
69	ERBOSAN Erciyas Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	423	186.395.736
70	Çağ Çelik Demir ve Çelik Endüstri A.Ş.	Özel	425	185.166.255
71	Altek Döküm Hadde Mamülleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	471	168.196.747
72	Koç Haddecilik Tekstil İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	472	167.777.907
73	Mega Metal San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	480	166.195.663
74	Yolbulan Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	485	165.111.520
75	Özdemir Boru Profil San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	497	161.770.368

9	Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi			
1	Arçelik A.Ş.	Özel	6	6.231.566.091
2	Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	13	3.205.573.096
3	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	17	2.423.402.267
4	Sarkuysan Elektrolitik Bakır San. ve Tic. A.Ş.	Özel	24	2.128.788.694
5	Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	30	1.690.058.112
6	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Özel	35	1.556.445.773
7	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	42	1.352.437.058
8	Siemens San. ve Tic. A.Ş.	Özel	53	1.145.454.407
9	HES Hacılar Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	59	1.059.730.150
10	Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	86	762.822.731
11	Vestel Dijital Üretim Sanayi A.Ş.	Özel	89	731.575.002
12	Türk Prysmian Kablo ve Sistemleri A.Ş.	Özel	107	643.567.405
13	Alstom Grid Enerji Endüstrisi A.Ş.	Özel	109	629.640.807
14	Arçelik-LG Klima San. ve Tic. A.Ş.	Özel	118	596.120.873
15	Bosch Termoteknik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	125	564.549.916
16	Sarten Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	126	558.905.432
17	Indesit Company Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	141	527.252.086
18	Türk Demir Döküm Fabrikaları A.Ş.	Özel	143	523.166.980
19	Nexans Türkiye End. ve Tic. A.Ş.	Özel	179	416.061.954
20	Tümosan Motor ve Traktör Sanayi A.Ş.	Özel	185	407.927.368
21	Mutlu Akü ve Malzemeleri Sanayi A.Ş.	Özel	187	403.681.417
22	-	Özel	197	-
23	HİDROMEK Hidrolik ve Mekanik Makina İmalat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	200	384.645.591
24	Schneider Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	205	372.925.104
25	Öznur Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	229	340.885.279
26	ABB Elektrik Sanayi A.Ş.	Özel	238	328.216.885
27	Baymak Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	243	316.418.911
28	Demirer Kablo Tesisleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	246	312.639.910
29	Havelsan Hava Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	272	284.924.071
30	ROKETSAN Roket San. ve Tic. A.Ş.	Özel	295	271.163.910
31	İnci Akü San. ve Tic. A.Ş.	Özel	306	256.161.224
32	Erkunt Traktör Sanayii A.Ş.	Özel	313	253.580.034
33	Ortadoğu Rulman San. ve Tic. A.Ş.	Özel	314	252.906.287
34	Kalde Klima Orta Basınç Fittings ve Valf Sanayi A.Ş.	Özel	331	237.166.840
35	Pamukkale Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	332	236.808.916
36	Kale Kilit ve Kalıp Sanayi A.Ş.	Özel	336	235.845.690
37	Vatan Kablo Metal Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	340	233.167.183
38	Durmazlar Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	343	231.191.745

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
39	Aksa Jeneratör Sanayi A.Ş.	Özel	351	225.476.068
40	Bosch Rexroth Otomasyon San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	223.795.578
41	Viko Elektrik ve Elektronik End. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	357	221.361.577
42	Hattat Tarım Makinaları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	363	217.333.698
43	Tümka Kablo Sanayi A.Ş.	Özel	375	205.915.223
44	ENPAY Endüstriyel Pazarlama ve Yatırım A.Ş.	Özel	377	204.996.028
45	Norm Cıvata San. ve Tic. A.Ş.	Özel	393	197.631.928
46	Emas Makina Sanayi A.Ş.	Özel	397	196.741.473
47	KLİMASAN Klima San. ve Tic. A.Ş.	Özel	404	193.099.369
48	Balıkesir Elektromekanik Sanayi Tesisleri A.Ş.	Özel	427	184.648.324
49	Samsun Makina Sanayii A.Ş.	Özel	441	177.930.157
50	Kumtel Dayanıklı Tüketim Malları Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	442	177.542.553
51	Yiğit Akü Malzemeleri Nakliyat Turizm İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	448	174.279.038
52	Legrand Elektrik Sanayi A.Ş.	Özel	455	172.327.557
53	Atom Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	457	171.866.747
54	-	Özel	469	-
55	Termo Teknik Tic. ve San. A.Ş.	Özel	477	166.288.600
56	CVS Makina İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	484	165.182.955
57	Atmaca Elektronik San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	487	164.439.357
58	Bemka Emaye Bobin Teli ve Kablo San. Tic. A.Ş.	Özel	499	160.796.990

10	Taşıt Araçları Sanayi			
1	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	Özel	2	8.533.757.811
2	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	Özel	3	7.357.961.625
3	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	Özel	5	6.366.477.476
4	Mercedes-Benz T.A.Ş.	Özel	11	3.470.325.411
5	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	Özel	15	2.718.757.803
6	Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	29	1.696.649.485
7	Bosch San. ve Tic. A.Ş.	Özel	40	1.397.955.705
8	TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.	Özel	47	1.237.415.370
9	Delphi Automotive Systems Ltd. Şti.	Özel	65	985.907.610
10	BMC San. ve Tic. A.Ş.	Özel	74	838.018.391
11	Karsan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	91	725.691.789
12	Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	Özel	93	723.855.087
13	MAN Türkiye A.Ş.	Özel	101	663.921.231
14	CMS Jant ve Makina Sanayii A.Ş.	Özel	132	545.434.622
15	Autoliv Cankor Otomotiv Emniyet Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	139	531.320.866
16	Temsa Global San. ve Tic. A.Ş.	Özel	147	514.677.385
17	Federal-Mogul Piston Segman ve Gömlek Üretim Tesisleri A.Ş.	Özel	154	466.170.269
18	Standard Profil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	164	448.337.338
19	Tırsan Treyler San. Tic. ve Nakliyat A.Ş.	Özel	172	430.009.385
20	Hema Endüstri A.Ş.	Özel	175	423.303.184
21	Honda Türkiye A.Ş.	Özel	181	412.142.111
22	-	Özel	188	-
23	Yazaki Otomotiv Yan San. ve Tic. A.Ş.	Özel	215	354.754.018
24	Tusaş Motor Sanayii A.Ş.	Özel	217	351.362.965
25	Anadolu-Isuzu Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	220	348.770.672
26	-	Özel	224	-
27	Hayes Lemmerz İnci Jant Sanayi A.Ş.	Özel	254	300.399.028

		Sektör	500 Büyük Kuruluş Sıra No	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
28	Beyçelik Gestamp Kalıp ve Oto Yan San. Paz. ve Tic. A.Ş.	Özel	275	283.762.048
29	Major SKT Oto Donanım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	305	257.622.704
30	-	Özel	312	-
31	Hayes Lemmerz Jantaş Jant San. ve Tic. A.Ş.	Özel	328	240.641.425
32	Proteksan Turkuaz Yat Sanayi A.Ş.	Özel	376	205.731.126
33	-	Özel	380	-
34	Beşiktaş Gemi İnşa A.Ş.	Özel	383	201.717.486
35	Teknorot Otomotiv Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	389	198.255.690
36	Cevher Döküm Sanayii A.Ş.	Özel	402	193.705.453
37	Ermetal Otomotiv ve Eşya San. Tic. A.Ş.	Özel	430	183.542.314
38	Erkunt Sanayi A.Ş.	Özel	436	180.967.480
39	Toyota Boshoku Türkiye Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	439	178.550.557
40	FNSS Savunma Sistemleri A.Ş.	Özel	458	171.830.946
41	Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayii A.Ş. (TÜLOMSAŞ)	Kamu	461	171.186.725
42	Bosch Fren Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	466	168.839.768
43	TÜVASAŞ Türkiye Vagon Sanayi A.Ş.	Kamu	467	168.806.427
44	Teknik Malzeme Tic. ve San. A.Ş.	Özel	482	165.753.070
45	ZF Sachs Süspansiyon Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	486	164.547.354
46	Ege Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	493	162.703.023
11 Diğer İmalat Sanayi				
1	Goldaş Kuyumculuk Sanayi İthalat İhracat A.Ş.	Özel	33	1.605.117.912
2	-	Özel	123	-
3	Dünya Uluslararası Mücevherat ve Kuyumculuk San. ve Tic. A.Ş.	Özel	158	460.830.128
4	Karakaş Atlantis Kıymetli Madenler Kuyumculuk Telekomünikasyon San. ve Tic. A.Ş.	Özel	265	290.681.288
5	Arpaş İhracat İthalat ve Pazarlama A.Ş.	Özel	384	200.089.326
12 Elektrik Sektörü				
1	EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	Kamu	4	7.027.130.941
2	Eren Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	50	1.175.109.355
3	Enerjisa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	56	1.098.465.236
4	Soma Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş.	Kamu	94	721.628.015
5	Aksa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	97	687.098.624
6	Bis Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	177	418.432.958
7	Camiş Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	180	414.489.551
8	Park Termik Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	204	373.745.519
9	Akenerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	247	312.272.736
10	Zorlu Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	268	289.254.399
11	AES Entek Elektrik Üretimi A.Ş.	Özel	317	251.300.039
12	Modern Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	408	191.916.774
13	Rasa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	446	175.494.813

Çevreci... ve daha da fazlası!

“Metal, doğayla buluşuyor!”

Sarbak Metal çevreci ürünleri en ön plana koyuyor. Endüstrileşme arttıkça toksik maddeler çevreye yayılıyor. Bunların etkilerini en aza indirmenin yolu mümkün olduğu kadar temiz teknolojiler kullanmaktan geçiyor. Sarbak Metal ekolojik hassasiyetle tasarlanmış ürünler sunuyor. İçtiğiniz su başta olmak üzere metalle etkileşime giren herşey temiz kalsın diye...

Üretim Hattı:

İçerikli çubuk ve Profil
İçerikli çubuk ve Profil
Bilye
Külçe
Ekosan - Ecobras
Ekosan - Ecocast
Ekosan - Federalloy

Gerek duyulan ürünler gerilim giderme ısıtma işlemine tabi tutulmaktadır. Ürünlerimiz ROHS ve REACH direktiflerine uygundur.

Üretimimiz standart olarak Avrupa Normu (EN) ve Amerikan Normuna (ASTM) uygun olarak yapılmaktadır. Müşterilerimizden gelen özel profil istekleri, ilgili birimlerce incelenerek üretimi gerçekleştirilir.

Arapcamı Mah. Galata Mahkemesi Sokak
Nafe Han No.13 Kat.2 D. 12 34420
Karaköy - İstanbul - Türkiye
Merkez Tel : 0212 237 66 04 (pbx)
Faks : 0212 253 51 45
Fabrika Tel : 0282 725 19 60 (pbx)
Faks : 0282 725 19 70

SARBAC METAL

TİCARET ve SANAYİ A. Ş.

Karda ilk 50 Kuruluş

Dönem Karı (V.Ö.) Genel Sıralaması	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Dönem Karı (V.Ö.) Kamu / Özel Sıralaması	Dönem Karı (V.Ö.) (TL)	500 Büyük Kuruluş Sıra No 2011
1	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	Kamu	1	1.792.792.942	26
2	EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	Kamu	2	1.309.891.386	4
3	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Kocaeli	1	1.259.093.425	1
4	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	3	841.485.455	38
5	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Ereğli (Karadeniz)	2	837.133.941	7
6	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	İstanbul	3	800.907.738	2
7	Ülker Bisküvi Sanayi A.Ş.	İstanbul	4	673.879.139	145
8	-	-	-	-	-
9	PHILSA Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütüncülük San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	6	627.076.540	36
10	Tüpraş Metal Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	7	548.035.628	82
11	Koza Altın İşletmeleri A.Ş.	Ankara	8	538.927.769	77
12	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	Kamu	4	513.807.258	16
13	Çayeli Bakır İşletmeleri A.Ş.	Çayeli	9	334.065.849	149
14	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	İstanbul	10	333.551.473	3
15	TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.	Ankara	11	324.211.418	47
16	Siemens San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	12	322.806.937	53
17	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Ankara	13	319.477.033	35
18	Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş.	İstanbul	14	312.460.885	71
19	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	15	280.247.684	17
20	-	-	-	-	-
21	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	İstanbul	17	277.443.633	5
22	Erdemir Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Sivas	18	269.995.741	162
23	Aygaz A.Ş.	İstanbul	19	259.514.944	10
24	Soda Sanayii A.Ş.	İstanbul	20	236.985.021	104
25	Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş.	Konya	21	232.382.835	49
26	Trakya Cam Sanayii A.Ş.	İstanbul	22	208.012.753	90
27	Eti Bakır A.Ş.	İnebolu	23	197.981.494	148
28	Yıldız Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	24	187.139.824	45
29	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	25	181.508.285	42
30	-	-	-	-	-
31	İGSAŞ-İstanbul Gübre Sanayii A.Ş.	Kocaeli	27	164.978.438	157
32	Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	5	164.969.614	86
33	Arçelik A.Ş.	İstanbul	28	163.513.074	6
34	ÇİMSA Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Mersin	29	146.207.770	84
35	Toros Tarım San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	30	143.989.707	57
36	Federal-Mogul Piston Segman ve Gömlek Üretim Tesisleri A.Ş.	İstanbul	31	143.130.106	154
37	Korteks Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	32	138.006.456	88
38	-	-	-	-	-
39	Eti Gümüş A.Ş.	Kütahya	34	131.931.776	138
40	Park Elektrik Üretim Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	35	126.290.686	452
41	-	-	-	-	-
42	Kordsa Global Endüstriyel İplik ve Kord Bezi San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	37	123.064.134	115
43	-	-	-	-	-
44	Anadolu Cam Sanayii A.Ş.	İstanbul	39	119.115.385	193
45	Boytaş Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	40	116.055.689	79
46	Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	41	115.185.314	66
47	-	-	-	-	-
48	Cargill Tarım ve Gıda San. Tic. A.Ş.	İstanbul	43	104.220.036	263
49	Mardin Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Mardin	44	101.928.306	308
50	-	-	-	-	-

İhracatta ilk 50 Kuruluş

İhracat Genel Sıralaması	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	İhracat Kamu / Özel Sıralaması	İhracat (Bin \$)	500 Büyük Kuruluş Sıra No 2011
1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Kocaeli	1	4.245.426	1
2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	İstanbul	2	3.472.580	2
3	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	İstanbul	3	3.213.577	3
4	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	İstanbul	4	2.410.866	5
5	Arçelik A.Ş.	İstanbul	5	1.870.482	6
6	Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	6	1.556.164	13
7	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	Sakarya	7	1.446.598	15
8	OMV Petrol Ofisi A.Ş.	İstanbul	8	1.401.944	259
9	İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş.	İstanbul	9	1.289.277	9
10	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	Ege Bölgesi	10	834.223	12
11	Bosch San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	11	828.989	40
12	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	1	828.564	38
13	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	12	791.529	17
14	Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	13	757.646	30
15	Yazıcı Demir Çelik San. ve Turizm Tic. A.Ş.	İstanbul	14	648.926	43
16	Diler Demir Çelik Endüstri ve Ticaret A.Ş.	İstanbul	15	646.723	32
17	Çolakoglu Metalurji A.Ş.	İstanbul	16	635.892	14
18	Mercedes-Benz T.A.Ş.	İstanbul	17	572.328	11
19	Er-Bakır Elektrolitik Bakır Mamülleri A.Ş.	Denizli	18	569.642	22
20	Assan Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	19	528.176	51
21	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	İskenderun	20	508.429	8
22	İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	21	498.312	41
23	Kaptan Demir Çelik Endüstrisi ve Ticaret A.Ş.	İstanbul	22	496.063	37
24	TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzak Sanayii A.Ş.	Ankara	23	486.780	47
25	Oltan Gıda Mad. İhr. İth. ve Tic. Ltd. Şti.	Trabzon	24	480.606	48
26	Sarkuysan Elektrolitik Bakır San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli	25	476.712	24
27	Borusan Mannesmann Boru San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	26	470.512	44
28	Tiryaki Agro Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	27	442.919	121
29	Türk Pirelli Lastikleri A.Ş.	İstanbul	28	436.404	54
30	Kroman Çelik Sanayii A.Ş.	Kocaeli	29	424.103	19
31	Goodyear Lastikleri T.A.Ş.	İstanbul	30	419.415	81
32	Vestel Dijital Üretim Sanayi A.Ş.	İstanbul	31	409.735	89
33	Ekinciler Demir ve Çelik Sanayi A.Ş.	İstanbul	32	398.024	70
34	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Ereğli (Karadeniz)	33	361.133	7
35	AKSA Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	İstanbul	34	354.313	28
36	Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş.	İskenderun	35	352.150	25
37	Kordsa Global Endüstriyel İplik ve Kord Bezi San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	36	313.850	115
38	Aygaz A.Ş.	İstanbul	37	302.680	10
39	MAN Türkiye A.Ş.	Ankara	38	299.959	101
40	Özkan Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Ege Bölgesi	39	284.578	99
41	Çayeli Bakır İşletmeleri A.Ş.	Çayeli	40	284.266	149
42	CMS Jant ve Makina Sanayii A.Ş.	Ege Bölgesi	41	275.325	132
43	Noksel Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Ankara	42	274.596	85
44	Soda Sanayii A.Ş.	İstanbul	43	271.586	104
45	BRISA Bridgestone Sabancı Lastik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	44	271.047	46
46	Alstom Grid Enerji Endüstrisi A.Ş.	Kocaeli	45	270.739	109
47	Delphi Automotive Systems Ltd. Şti.	İstanbul	46	267.951	65
48	Bosch Termoteknik San. ve Tic. A.Ş.	Manisa	47	261.097	125
49	Siemens San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	48	260.787	53
50	Polimer Kauçuk San. ve Paz. A.Ş.	İstanbul	49	260.000	131

İstihdamda ilk 50 Kuruluş

Ücretle Çalışanlar Genel Sıralaması	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Ücretle Çalışanlar Kamu / Özel Sıralaması	Ücretle Çalışanlar Ortalaması	500 Büyük Kuruluş Sıra No 2011
1	Arçelik A.Ş.	İstanbul	1	14.703	6
2	Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	Kamu	1	12.850	21
3	Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	2	12.718	262
4	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	İstanbul	2	9.581	2
5	EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	Kamu	3	8.891	4
6	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	Kamu	4	8.119	16
7	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	İstanbul	3	7.758	5
8	Sofra Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	İstanbul	4	7.738	192
9	Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	5	7.621	63
10	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Ereğli (Karadeniz)	5	6.766	7
11	Delphi Automotive Systems Ltd. Şti.	İstanbul	6	6.122	65
12	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	İstanbul	7	6.043	3
13	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	İskenderun	8	5.855	8
14	Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	6	5.757	86
15	Bosch San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	9	5.545	40
16	Mercedes-Benz T.A.Ş.	İstanbul	10	5.522	11
17	Sanko Tekstil İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.	Gaziantep	11	5.520	64
18	Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	12	5.191	30
19	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	Kamu	7	4.855	26
20	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	13	4.631	17
21	Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	14	4.362	13
22	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Ankara	15	4.272	42
23	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Kocaeli	16	4.160	1
24	TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.	Ankara	17	3.947	47
25	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	8	3.827	38
26	Boytaş Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Kayseri	18	3.776	79
27	-	-	-	-	-
28	Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.	Soma	20	3.468	299
29	Hugo Boss Tekstil Sanayi Ltd. Şti.	Ege Bölgesi	21	3.455	255
30	Standard Profil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	22	3.325	164
31	C.P. Standart Gıda San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	23	3.289	80
32	Kaleseramik Çanakkale Kalebodur Seramik Sanayi A.Ş.	İstanbul	24	3.287	146
33	Menderes Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Denizli	25	3.250	206
34	İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş.	İstanbul	26	3.227	9
35	BANVİT Bandırma Vitaminli Yem Sanayii A.Ş.	Balıkesir	27	3.181	58
36	SÜTAŞ Süt Ürünleri A.Ş.	Karacabey	28	3.133	67
37	-	-	-	-	-
38	Yazaki Otomotiv Yan San. ve Tic. A.Ş.	Akyazı	30	2.746	215
39	Keskinoglu Tavukçuluk ve Damızlık İşletmeleri San. Tic. A.Ş.	Akhisar	31	2.732	92
40	Siemens San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	32	2.579	53
41	Biskot Bisküvi Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Karaman	33	2.570	208
42	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	Sakarya	34	2.566	15
43	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	Ege Bölgesi	35	2.559	12
44	Componenta Dökümcülük Tic. ve San. A.Ş.	Orhangazi	36	2.542	112
45	BMC San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi	37	2.525	74
46	Aydınlı Hazır Giyim San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	38	2.512	292
47	Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.	Kayseri	39	2.500	105
48	Yeşim Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Bursa	40	2.460	237
49	Şık Makas Giyim San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul	41	2.450	488
50	Bossa Tic. ve San. İşletmeleri T.A.Ş.	Adana	42	2.432	240

product
design award
2012

www.hidromek.com.tr
www.facebook.com/hidromek.tr

HIDROMEK®

Alfabetik Sıralamalar

Sermaye dağılımı, faaliyet kolları sınıflandırması, kamu - özel sektör sıralamasındaki yeri

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
A							
Abalıoğlu Yem Soya ve Tekstil Sanayi A.Ş.	Özel	312	66	72	0,00	100,00	0,00
ABB Elektrik Sanayi A.Ş.	Özel	383	229	238	0,00	1,00	99,00
Abdi İbrahim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	105	113	0,00	100,00	0,00
Adana Çimento Sanayii T.A.Ş.	Özel	369	242	251	0,00	100,00	0,00
Adoçim Çimento Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	421	431	0,00	50,00	50,00
Adopen Plastik ve İnşaat Sanayi A.Ş.	Özel	356	256	266	0,00	100,00	0,00
AES Entek Elektrik Üretimi A.Ş.	Özel	400	307	317	0,00	50,38	49,62
AGT Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	331	342	352	0,00	100,00	0,00
Ak Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	55	60	0,00	90,00	10,00
Akbaşlar Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	355	365	0,00	100,00	0,00
Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	60	66	0,00	60,28	39,72
Akdeniz Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	351	236	245	0,00	100,00	0,00
Akenerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	400	238	247	0,00	62,64	37,36
Ak-Kim Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	351	323	333	0,00	100,00	0,00
Akova Süt ve Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	412	422	0,00	100,00	0,00
AKSA Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	Özel	351	24	28	0,00	100,00	0,00
Aksa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	400	89	97	0,00	100,00	0,00
Aksa Jeneratör Sanayi A.Ş.	Özel	383	341	351	0,00	100,00	0,00
Akteks Akrilik İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	397	407	0,00	100,00	0,00
Alliance One Tütün A.Ş.	Özel	314	335	345	0,00	0,00	100,00
Alstom Grid Enerji Endüstrisi A.Ş.	Özel	383	101	109	0,00	0,01	99,99
Altek Döküm Hadde Mamülleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	372	459	471	0,00	100,00	0,00
Altınmarka Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	134	142	0,00	100,00	0,00
Altınıyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikaları A.Ş.	Özel	321	213	222	0,00	100,00	0,00
Anadolu Cam Sanayii A.Ş.	Özel	362	184	193	0,00	100,00	0,00
Anadolu Cam Yenişehir Sanayi A.Ş.	Özel	362	248	257	0,00	100,00	0,00
Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş.	Özel	313	65	71	0,00	100,00	0,00
Anadolu-Isuzu Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	211	220	0,00	70,25	29,75
Anateks Anadolu Tekstil Fabrikaları A.Ş.	Özel	321	362	372	0,00	100,00	0,00
Arcelormittal Ambalaj Çeliği San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	313	323	0,00	0,00	100,00
Arçelik A.Ş.	Özel	382	5	6	0,00	100,00	0,00
Arçelik-LG Klima San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	110	118	0,00	50,00	50,00
Arpaş İhracat İthalat ve Pazarlama A.Ş.	Özel	390	374	384	0,00	100,00	0,00
Arslan Alüminyum San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	372	400	410	0,00	100,00	0,00
Arslantürk Tarım Ürünleri San. Nak. İhr. ve İth. A.Ş.	Özel	312	399	409	0,00	100,00	0,00
Artenius Turkpvet Kimyevi Maddeler ve Pet Ambalaj Malzemeleri Sanayi A.Ş.	Özel	356	219	228	0,00	0,00	100,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
As Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	207	216	0,00	100,00	0,00
ASAŞ Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	372	156	165	0,00	100,00	0,00
Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	37	42	0,00	100,00	0,00
Asil Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	102	110	0,00	100,00	0,00
Assan Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	Özel	372	46	51	0,00	100,00	0,00
Assan Demir ve Sac Sanayi A.Ş.	Özel	371	325	335	0,00	100,00	0,00
Assan Panel San. ve Tic. A.Ş.	Özel	372	334	344	0,00	100,00	0,00
Aşkale Çimento Sanayii T.A.Ş.	Özel	369	177	186	0,00	100,00	0,00
Atmaca Elektronik San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	383	475	487	0,00	100,00	0,00
Atom Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	447	457	0,00	100,00	0,00
Aunde Teknik Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	290	300	0,00	50,00	50,00
Autoliv Cankor Otomotiv Emniyet Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	131	139	0,00	0,00	100,00
Aydınlı Hazır Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	282	292	0,00	96,00	4,00
Aygaz A.Ş.	Özel	354	9	10	0,00	100,00	0,00
Aynes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	309	319	0,00	100,00	0,00
Aytaç Gıda Yatırım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	363	373	0,00	91,78	8,22

B							
BAGFAŞ Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.	Özel	351	233	242	0,00	100,00	0,00
Bak Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	461	473	0,00	100,00	0,00
Balıkesir Elektromekanik Sanayi Tesisleri A.Ş.	Özel	383	417	427	0,00	100,00	0,00
Balsu Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	312	337	347	0,00	10,00	90,00
BANVİT Bandırma Vitaminli Yem Sanayii A.Ş.	Özel	311	53	58	0,00	83,68	16,32
Başhan Tarımsal Ürünleri Pazarlama San. ve Dış Tic. A.Ş.	Özel	311	422	432	0,00	100,00	0,00
Baştuğ Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	371	182	191	0,00	100,00	0,00
BATIÇİM Batı Anadolu Çimento Sanayii A.Ş.	Özel	369	281	291	0,00	100,00	0,00
Baydemirler Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	376	386	0,00	100,00	0,00
Bayer Türk Kimya Sanayi Ltd. Şti.	Özel	352	186	195	0,00	0,00	100,00
Baymak Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	234	243	0,00	47,60	52,40
Bekaert İzmit Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	351	361	0,00	0,00	100,00
Bemka Emaye Bobin Teli ve Kablo San. Tic. A.Ş.	Özel	383	486	499	0,00	100,00	0,00
Bento Bantçılık ve Temizlik Maddeleri San. Tic. A.Ş.	Özel	341	434	444	0,00	100,00	0,00
Besler Gıda ve Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	77	83	0,00	100,00	0,00
Beşiktaş Gemi İnşa A.Ş.	Özel	384	373	383	0,00	100,00	0,00
Beşler Gıda ve Kimya A.Ş.	Özel	311	452	463	0,00	100,00	0,00
Beşler Makarna Un İrmik Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	328	338	0,00	100,00	0,00
Betek Boya ve Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	352	116	124	0,00	73,62	26,38
Beyçelik Gestamp Kalıp ve Oto Yan San. Paz. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	265	275	0,00	50,00	50,00
BEYPİ Beypazarı Tarımsal Üretim Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	103	111	0,00	100,00	0,00
Beyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	175	184	0,00	100,00	0,00
Bifa Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	311	293	303	0,00	100,00	0,00
Bilim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	121	129	0,00	100,00	0,00
Bilkont Dış Ticaret ve Tekstil Sanayi A.Ş.	Özel	322	385	395	0,00	100,00	0,00
Bis Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	400	168	177	0,00	100,00	0,00
Biskot Bisküvi Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	199	208	0,00	100,00	0,00
Bizimgaz Tic. ve San. A.Ş.	Özel	354	306	316	0,00	0,85	99,15
BMC San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	68	74	0,00	100,00	0,00
Bolu Çimento Sanayii A.Ş.	Özel	369	453	464	0,00	100,00	0,00
Borçelik Çelik San. Tic. A.Ş.	Özel	371	20	23	0,00	54,67	45,33
Borusan Mannesmann Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	39	44	1,35	91,98	6,67

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
Bosch Fren Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	455	466	0,00	15,50	84,50
Bosch Rexroth Otomasyon San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	346	356	0,00	0,00	100,00
Bosch San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	35	40	0,00	0,00	100,00
Bosch Termoteknik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	117	125	0,00	0,00	100,00
Bossa Tic. ve San. İşletmeleri T.A.Ş.	Özel	321	231	240	0,00	100,00	0,00
Boyçelik Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	264	274	0,00	100,00	0,00
Boytaş Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	332	73	79	0,00	100,00	0,00
Boyteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	241	250	0,00	100,00	0,00
B-Plas Bursa Plastik Metal İnşaat Enerji Madencilik Jeotermal ve Turizm San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	263	273	0,00	100,00	0,00
BRISA Bridgestone Sabancı Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	355	41	46	0,00	56,37	43,63
BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	15	17	0,00	0,72	99,28
Bunge Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	80	87	0,00	0,00	100,00
Bursa Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	440	450	0,00	100,00	0,00
Bursa Çimento Fabrikası A.Ş.	Özel	369	411	421	0,00	100,00	0,00

C

C.P. Standart Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	312	74	80	0,00	0,00	100,00
Camiş Ambalaj Sanayi A.Ş.	Özel	341	375	385	0,00	100,00	0,00
Camiş Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	400	171	180	0,00	100,00	0,00
Cargill Tarım ve Gıda San. Tic. A.Ş.	Özel	312	253	263	0,00	0,00	100,00
Cevher Döküm Sanayii A.Ş.	Özel	384	392	402	0,00	100,00	0,00
Cimpor Yibitaş Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	230	239	0,00	0,00	100,00
CMS Jant ve Makina Sanayii A.Ş.	Özel	384	124	132	0,00	100,00	0,00
Coca-Cola İçecek A.Ş.	Özel	313	27	31	0,00	79,91	20,09
Componenta Dökümcülük Tic. ve San. A.Ş.	Özel	372	104	112	0,00	6,43	93,57
CVS Makina İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	472	484	0,00	100,00	0,00

Ç

Çağ Çelik Demir ve Çelik Endüstri A.Ş.	Özel	371	415	425	0,00	100,00	0,00
Çamlı Yem Besicilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	312	380	390	0,00	100,00	0,00
Çamsan Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	331	424	434	0,00	100,00	0,00
Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	312	6	63	100,00	0,00	0,00
Çayeli Bakır İşletmeleri A.Ş.	Özel	210	141	149	0,00	0,00	100,00
Çayırova Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	297	307	0,00	100,00	0,00
Çebitaş Demir Çelik Endüstrisi A.Ş.	Özel	371	147	155	0,00	100,00	0,00
Çekok Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	310	320	0,00	100,00	0,00
Çelikord A.Ş.	Özel	371	348	358	0,00	0,00	100,00
ÇELSANTAŞ Çelik Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	409	419	0,00	100,00	0,00
ÇEMTAŞ Çelik Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	344	354	0,00	100,00	0,00
Çınar Boru Profil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	205	214	0,00	100,00	0,00
Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası T.A.Ş.	Özel	369	267	277	0,00	2,00	98,00
Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş.	Özel	369	152	160	0,00	70,00	30,00
ÇİMSA Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	78	84	0,00	100,00	0,00
Çolakoglu Metalurji A.Ş.	Özel	371	13	14	0,00	100,00	0,00

D

Delphi Automotive Systems Ltd. Şti.	Özel	384	59	65	0,00	0,00	100,00
Demir Export A.Ş.	Özel	210	287	297	0,00	100,00	0,00
Demirer Kablo Tesisleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	237	246	0,00	87,07	12,93
Deniz Yıldızı Petrokimya Ürün. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	354	308	318	0,00	100,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
Denizati Petrokimya Ürünleri Yapı İnş. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	354	299	309	0,00	100,00	0,00
Denizli Çimento Sanayii T.A.Ş.	Özel	369	405	415	0,00	50,00	50,00
Dentaş Ambalaj ve Kağıt Sanayi A.Ş.	Özel	341	276	286	0,00	100,00	0,00
Deva Holding A.Ş.	Özel	352	209	218	0,00	17,79	82,21
Diler Demir Çelik Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	371	28	32	0,00	88,00	12,00
Dimes Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	313	259	269	0,00	100,00	0,00
Dinarsu İmalat ve Ticaret T.A.Ş.	Özel	321	477	490	0,00	100,00	0,00
Doğa Organik Gıda ve Tarım Ür. Ürt. ve Tic. İth. İhr. A.Ş.	Özel	311	162	171	0,00	50,00	50,00
Doğan Gazetecilik A.Ş.	Özel	342	331	341	0,00	78,00	22,00
Doğuş Çay ve Gıda Maddeleri Üretim Paz. İth. İhr. A.Ş.	Özel	312	227	236	0,00	100,00	0,00
Dow Türkiye Kimya San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	351	471	483	0,00	0,00	100,00
Durak Fındık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	312	202	211	0,00	100,00	0,00
Durmazlar Makina San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	333	343	0,00	100,00	0,00
Dünya Uluslararası Mücevherat ve Kuyumculuk San. ve Tic. A.Ş.	Özel	390	150	158	0,00	100,00	0,00
DYO Boya Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	181	190	0,00	100,00	0,00

E							
Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	361	144	152	0,00	99,64	0,36
Eczacıbaşı-Baxter Hastane Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	441	451	0,00	50,00	50,00
Ede Demir Çelik Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	371	273	283	0,00	100,00	0,00
Edirne Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	467	479	0,00	100,00	0,00
Ege Çelik Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	57	62	0,00	100,00	0,00
Ege Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	384	480	493	0,00	100,00	0,00
Ege Profil Tic. ve San. A.Ş.	Özel	356	336	346	0,00	2,46	97,54
Ege Seramik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	361	389	399	0,00	100,00	0,00
Ekinciler Demir ve Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	371	64	70	0,00	100,00	0,00
Eksun Gıda Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	423	433	0,00	100,00	0,00
Elif Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	338	348	0,00	100,00	0,00
Elita Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	311	214	223	0,00	100,00	0,00
Emas Makina Sanayi A.Ş.	Özel	382	387	397	0,00	100,00	0,00
Enerjisa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	400	51	56	0,00	100,00	0,00
ENPAY Endüstriyel Pazarlama ve Yatırım A.Ş.	Özel	383	367	377	0,00	100,00	0,00
Erak Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	390	400	0,00	100,00	0,00
Er-Bakır Elektrolitik Bakır Mamülleri A.Ş.	Özel	372	19	22	0,00	100,00	0,00
ERBOSAN Erciyas Boru San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	413	423	0,00	100,00	0,00
Erdem Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	359	369	0,00	100,00	0,00
Erdemir Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	210	154	162	0,00	100,00	0,00
Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Özel	371	6	7	0,00	100,00	0,00
Eren Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	400	45	50	0,00	100,00	0,00
Erkunt Sanayi A.Ş.	Özel	384	426	436	0,00	100,00	0,00
Erkunt Traktör Sanayii A.Ş.	Özel	382	303	313	0,00	100,00	0,00
Ermetal Otomotiv ve Eşya San. Tic. A.Ş.	Özel	384	420	430	0,00	100,00	0,00
Erpiliç Entegre Tavukçuluk Üretim Pazarlama ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	311	95	103	0,00	100,00	0,00
Ertaş Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	372	410	420	0,00	100,00	0,00
Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş.	Özel	210	294	304	0,00	100,00	0,00
Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	311	9	163	100,00	0,00	0,00
Eti Bakır A.Ş.	Özel	210	140	148	0,00	100,00	0,00
Eti Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	67	73	0,00	100,00	0,00
Eti Gümüş A.Ş.	Özel	210	130	138	0,00	100,00	0,00
Eti Krom A.Ş.	Özel	210	481	494	0,00	100,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	210	5	38	100,00	0,00	0,00
Eti Soda Üretim Pazarlama Nakliyat ve Elektrik Üretim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	351	210	219	26,00	74,00	0,00
EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü	Kamu	400	1	4	100,00	0,00	0,00

F

Federal-Mogul Piston Segman ve Gömlek Üretim Tesisleri A.Ş.	Özel	384	146	154	0,00	50,00	50,00
Feza Gazetecilik A.Ş.	Özel	342	316	326	0,00	100,00	0,00
Flokser Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	320	330	0,00	100,00	0,00
FNSS Savunma Sistemleri A.Ş.	Özel	384	448	458	0,00	51,00	49,00
Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	Özel	384	2	2	0,00	58,96	41,04
Fresh Cake Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	466	478	0,00	100,00	0,00

G

Gap Güneydoğu Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	278	288	0,00	100,00	0,00
Gedik Tavukçuluk ve Tar. Ür. Tic. San. A.Ş.	Özel	311	350	360	0,00	100,00	0,00
Gemlik Gübre Sanayii A.Ş.	Özel	351	223	232	0,00	100,00	0,00
Gesan Yatırım ve Ticaret A.Ş.	Özel	354	404	414	0,00	100,00	0,00
Goldaş Kuyumculuk Sanayi İthalat İhracat A.Ş.	Özel	390	29	33	0,00	100,00	0,00
Goodyear Lastikleri T.A.Ş.	Özel	355	75	81	0,00	25,40	74,60
GÖLTAŞ Göller Bölgesi Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	427	437	0,00	75,97	24,03
Gübre Fabrikaları T.A.Ş.	Özel	351	198	207	0,00	100,00	0,00
Gülsan Sentetik Dokuma San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	100	108	0,00	100,00	0,00
Gümüşdoğa Su Ürünleri Üretim İhr. ve İth. A.Ş.	Özel	311	479	492	0,00	100,00	0,00
Güney Çelik Hasır ve Demir Mamulleri San. Tic. A.Ş.	Özel	371	345	355	0,00	100,00	0,00
Gürsoy Tarımsal Ürünler Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	312	469	481	0,00	100,00	0,00
Gürteks İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	329	339	0,00	100,00	0,00

H

Hak Bakır Çekme ve Elektrotel San. Tic. A.Ş.	Özel	372	378	388	0,00	100,00	0,00
Hakan Plastik Boru ve Profil San. Tic. A.Ş.	Özel	356	433	443	0,00	100,00	0,00
Has Çelik ve Halat San. Tic. A.Ş.	Özel	372	221	230	0,00	100,00	0,00
Hattat Tarım Makinaları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	353	363	0,00	100,00	0,00
Havelsan Hava Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	262	272	0,00	100,00	0,00
Hayat Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	352	62	68	0,00	100,00	0,00
Hayes Lemmerz İnci Jant Sanayi A.Ş.	Özel	384	245	254	0,00	40,00	60,00
Hayes Lemmerz Jantaş Jant San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	318	328	0,00	40,00	60,00
Helvacıade Gıda İlaç Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	449	459	0,00	100,00	0,00
Hema Endüstri A.Ş.	Özel	384	166	175	0,00	100,00	0,00
HES Hacılar Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	54	59	0,00	100,00	0,00
HİDROMEK Hidrolik ve Mekanik Makina İmalat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	191	200	0,00	100,00	0,00
Honda Türkiye A.Ş.	Özel	384	172	181	0,00	0,00	100,00
Hugo Boss Tekstil Sanayi Ltd. Şti.	Özel	322	246	255	0,00	0,00	100,00
Hyundai Assan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	25	29	0,00	15,00	85,00

I

Indesit Company Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	133	141	0,00	0,00	100,00
--	------	-----	-----	-----	------	------	--------

İ

İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş.	Özel	371	8	9	0,00	100,00	0,00
İGSAŞ-İstanbul Gübre Sanayii A.Ş.	Özel	351	149	157	0,00	100,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
İlhanlar Haddecilik Boru Profil ve Tekstil Sanayi Ltd. Şti.	Özel	371	185	194	0,00	100,00	0,00
İnci Akü San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	296	306	0,00	100,00	0,00
İpek Kağıt San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	226	235	0,00	50,00	50,00
İpragaz A.Ş.	Özel	354	23	27	0,00	0,01	99,99
İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	Özel	371	7	8	0,00	100,00	0,00
İstanbul Asfalt Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	Kamu	354	13	489	100,00	0,00	0,00
İstikbal Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	332	235	244	0,00	100,00	0,00
İşbir Sentetik Dokuma Sanayi A.Ş.	Özel	321	381	391	0,00	100,00	0,00
İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	371	36	41	0,00	99,35	0,65
İzocam Tic. ve San. A.Ş.	Özel	362	272	282	0,00	100,00	0,00

J

JTI Tütün Ürünleri Sanayi A.Ş.	Özel	314	111	119	0,00	0,00	100,00
--------------------------------	------	-----	-----	-----	------	------	--------

K

Kadooğlu Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	286	296	0,00	100,00	0,00
Kalde Klima Orta Basınç Fittings ve Valf Sanayi A.Ş.	Özel	381	321	331	0,00	100,00	0,00
Kale Kilit ve Kalıp Sanayi A.Ş.	Özel	381	326	336	0,00	75,66	24,34
Kaleseramik Çanak-kale Kalebodur Seramik Sanayi A.Ş.	Özel	361	138	146	0,00	100,00	0,00
Kansai Altan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	319	329	0,00	49,00	51,00
Kaptan Demir Çelik Endüstrisi ve Ticaret A.Ş.	Özel	371	33	37	0,00	100,00	0,00
Karaçuha Tarım Ürünleri İthalat İhracat San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	312	391	401	0,00	100,00	0,00
Karadere Tarım Ürünleri Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	312	393	403	0,00	100,00	0,00
Karakaş Atlantis Kıymetli Madenler Kuyumculuk Telekomünikasyon San. ve Tic. A.Ş.	Özel	390	255	265	0,00	100,00	0,00
Kardemir Haddecilik ve Elektrik Üretim San. Tic. Ltd. Şti.	Özel	371	216	225	0,00	100,00	0,00
KARDEMİR Karabük Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	30	34	0,00	100,00	0,00
Karsan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	84	91	0,00	100,00	0,00
KARTONSAN Karton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	364	374	0,00	100,00	0,00
Kastamonu Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	331	47	52	0,00	100,00	0,00
Kayalar Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	314	324	0,00	49,97	50,03
Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.	Özel	311	97	105	15,35	84,65	0,00
KÇS Kahramanmaraş Çimento Beton Sanayi ve Madencilik İşletmeleri A.Ş.	Özel	369	371	381	0,00	100,00	0,00
Kent Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	159	168	0,00	0,54	99,46
Kerevitaş Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	386	396	0,00	100,00	0,00
Kerim Çelik Mamülleri İmalat ve Ticaret A.Ş.	Özel	371	128	136	0,00	100,00	0,00
Keskinkılıç Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	279	289	0,00	100,00	0,00
Keskinoğlu Tavukçuluk ve Damızlık İşletmeleri San. Tic. A.Ş.	Özel	311	85	92	0,00	100,00	0,00
Kılıç Deniz Ürünleri Üretimi İhracat İthalat ve Ticaret A.Ş.	Özel	311	254	264	0,00	80,00	20,00
KİBSAŞ Karadeniz İnşaat ve Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	418	428	0,00	100,00	0,00
Kipaş Denim İşletmeleri A.Ş.	Özel	321	384	394	0,00	100,00	0,00
Kipaş Mensucat İşletmeleri A.Ş.	Özel	321	283	293	0,00	100,00	0,00
KLİMASAN Klima San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	394	404	0,00	39,00	61,00
Kocaer Haddecilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	106	114	0,00	100,00	0,00
Koç Haddecilik Tekstil İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	460	472	0,00	100,00	0,00
Koçak Farma İlaç ve Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	352	425	435	0,00	100,00	0,00
Konya Çimento Sanayi A.Ş.	Özel	369	339	349	0,00	18,12	81,88
Konya Şeker San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	44	49	0,00	100,00	0,00
Kordsa Global Endüstriyel İplik ve Kord Bezi San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	107	115	0,00	100,00	0,00
Koroza Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	160	169	0,00	100,00	0,00
Korteks Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	81	88	0,00	100,00	0,00
Koruma Klor Alkali San. ve Tic. A.Ş.	Özel	351	395	405	0,00	100,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
Koza Altın İşletmeleri A.Ş.	Özel	210	71	77	0,00	100,00	0,00
Köksan Pet ve Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	291	301	0,00	100,00	0,00
Kroman Çelik Sanayii A.Ş.	Özel	371	17	19	0,00	100,00	0,00
Kumtel Dayanıklı Tüketim Malları Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	432	442	0,00	97,00	3,00
Küçükbaş Yağ ve Deterjan Sanayi A.Ş.	Özel	311	109	117	0,00	100,00	0,00
Küçükçalık Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	317	327	0,00	100,00	0,00
KÜMAŞ- Kütahya Manyezit İşletmeleri A.Ş.	Özel	210	356	366	0,00	100,00	0,00
Kürüm Demir Sanayi Dış Ticaret A.Ş.	Özel	371	129	137	0,00	100,00	0,00

L							
Legrand Elektrik Sanayi A.Ş.	Özel	383	445	455	0,00	0,00	100,00
Lidersan Sağlık ve Gıda Ürünleri A.Ş.	Özel	341	292	302	0,00	100,00	0,00
Limak Batı Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	225	234	0,00	100,00	0,00
Limak Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	158	167	0,00	100,00	0,00

M							
Major SKT Oto Donanım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	295	305	0,00	50,00	50,00
Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	381	7	86	100,00	0,00	0,00
MAN Türkiye A.Ş.	Özel	384	93	101	0,00	0,02	99,98
Mar Tüketim Maddeleri İhracat İthalat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	312	322	0,00	100,00	0,00
Mardin Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	298	308	0,00	100,00	0,00
Marsa Yağ San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	194	203	0,00	80,00	20,00
Marshall Boya ve Vernik Sanayi A.Ş.	Özel	352	261	271	0,00	60,59	39,41
Matesa Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	274	284	0,00	100,00	0,00
Matlı Yem San. ve Tic. A.Ş.	Özel	312	266	276	0,00	100,00	0,00
Mega Metal San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	372	468	480	0,00	100,00	0,00
Mem Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	301	311	0,00	100,00	0,00
Menderes Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	197	206	0,00	100,00	0,00
Mercedes-Benz T.A.Ş.	Özel	384	10	11	8,00	7,00	85,00
Merinos Halı San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	142	150	0,00	100,00	0,00
Merkez Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	332	145	153	0,00	100,00	0,00
Mescier Demir Çelik San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	371	277	287	0,00	100,00	0,00
Mey Alkollü İçkiler San. ve Tic. A.Ş.	Özel	313	187	196	0,00	100,00	0,00
Milangaz LPG Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.	Özel	354	18	20	0,00	100,00	0,00
Mitaş Enerji ve Madeni İnşaat İşleri T.A.Ş.	Özel	371	260	270	0,01	99,99	0,00
MMK Metalurji San. Tic. ve Liman İşletmeciliği A.Ş.	Özel	371	72	78	0,00	0,00	100,00
Modern Ambalaj Tic. ve San. A.Ş.	Özel	341	402	412	0,00	100,00	0,00
Modern Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	400	398	408	0,00	100,00	0,00
Modern Karton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	132	140	0,00	100,00	0,00
Mogaz Petrol Gazları A.Ş.	Özel	354	69	75	0,00	100,00	0,00
Mondi Tire Kutsan Kağıt ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	Özel	341	173	182	0,00	36,60	63,40
Mutlu Akü ve Malzemeleri Sanayi A.Ş.	Özel	383	178	187	0,00	100,00	0,00

N							
Naksan Plastik ve Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	120	128	0,00	100,00	0,00
Namet Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	112	120	0,00	100,00	0,00
Natura Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	327	337	0,00	75,00	25,00
Nexans Türkiye End. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	170	179	0,00	0,00	100,00
Nobel İlaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	284	294	0,00	100,00	0,00
Noksel Çelik Boru Sanayi A.Ş.	Özel	371	79	85	0,00	60,00	40,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
Norm Cıvata San. ve Tic. A.Ş.	Özel	381	383	393	0,00	100,00	0,00
Nuh Beton A.Ş.	Özel	369	212	221	0,00	100,00	0,00
Nuh Çimento Sanayi A.Ş.	Özel	369	157	166	0,00	100,00	0,00
Nuh'un Ankara Makarnası San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	388	398	0,00	100,00	0,00
Nursan Çelik Sanayi ve Haddecilik A.Ş.	Özel	371	126	134	0,00	100,00	0,00
Nursan Metalurji Endüstrisi A.Ş.	Özel	371	56	61	0,00	100,00	0,00

O

Oba Makarnacılık San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	396	406	0,00	100,00	0,00
Olmuxsa International Paper-Sabancı Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	189	198	0,00	56,27	43,73
Oltan Fındık San. ve Tic. Ltd. Şti	Özel	312	148	156	0,00	100,00	0,00
Oltan Gıda Mad. İhr. İth. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	312	43	48	0,00	100,00	0,00
OMV Petrol Ofisi A.Ş.	Özel	354	250	259	0,00	59,00	41,00
Ongan Tekstil San. ve Dış Tic. A.Ş.	Özel	321	288	298	0,00	100,00	0,00
Ontex Tüketim Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	311	321	0,00	0,00	100,00
Opet Petrolcülük A.Ş.	Özel	354	485	498	0,00	100,00	0,00
Orta Anadolu Tic. ve San. İşl. T.A.Ş.	Özel	321	153	161	0,00	100,00	0,00
Ortadoğu Rulman San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	304	314	0,00	96,65	3,35
Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	Özel	384	86	93	0,00	100,00	0,00
Ova Un Fabrikası A.Ş.	Özel	311	428	438	0,00	100,00	0,00
Oyak Beton San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	243	252	0,00	100,00	0,00
Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	Özel	384	3	3	0,00	49,00	51,00
Ozanteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	487	500	0,00	100,00	0,00

Ö

Önem Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	167	176	0,00	100,00	0,00
Özdemir Boru Profil San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	371	484	497	0,00	100,00	0,00
Özdilek Ev Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	456	468	0,00	100,00	0,00
Özer Metal Sanayi A.Ş.	Özel	372	315	325	0,00	100,00	0,00
Özgün Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	312	416	426	0,00	100,00	0,00
Öz-Ka Lastik ve Kauçuk San. Tic. A.Ş.	Özel	355	443	453	0,00	100,00	0,00
Özkan Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	371	91	99	0,00	100,00	0,00
Özmaya Sanayi A.Ş.	Özel	311	462	474	0,00	0,00	100,00
Öznur Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	220	229	0,00	100,00	0,00
Özyılmaz Fındık Tic. ve San. Ltd. Şti.	Özel	312	369	379	0,00	100,00	0,00

P

Pakpen Plastik Boru ve Yapı Elemanları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	217	226	0,00	100,00	0,00
Pamukkale Kablo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	322	332	0,00	100,00	0,00
Park Elektrik Üretim Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	210	442	452	0,00	100,00	0,00
Park Teknik Elektrik Madencilik Turizm San. ve Tic. A.Ş.	Özel	210	352	362	0,00	100,00	0,00
Park Termik Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	400	195	204	0,00	100,00	0,00
Paşabahçe Cam San. ve Tic. A.Ş.	Özel	362	114	122	0,00	99,42	0,58
Paşabahçe Eskişehir Cam San. ve Tic. A.Ş.	Özel	362	240	249	0,00	100,00	0,00
Penti Çorap San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	483	496	0,00	100,00	0,00
Perfetti Van Melle Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	151	159	0,00	0,00	100,00
PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	Özel	351	11	12	10,32	89,68	0,00
Petlas Lastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	355	125	133	0,03	99,97	0,00
Peyman Kuruyemiş Gıda Aktariye Kim. Mad. Tar. Ürün. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	324	334	0,00	100,00	0,00
Pfizer İlaçları Ltd. Şti.	Özel	352	268	278	0,00	0,00	100,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
PHILSA Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütünçülük San. ve Tic. A.Ş.	Özel	314	32	36	0,00	25,00	75,00
Pınar Entegre Et ve Un Sanayii A.Ş.	Özel	311	190	199	0,00	100,00	0,00
Pınar Süt Mamülleri Sanayii A.Ş.	Özel	311	98	106	0,00	100,00	0,00
Polibak Plastik Film San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	275	285	0,00	100,00	0,00
Polimer Kauçuk San. ve Paz. A.Ş.	Özel	355	123	131	0,00	100,00	0,00
Polinas Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	224	233	0,00	75,00	25,00
Polisan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	352	270	280	0,00	100,00	0,00
Poyraz Poyraz Fındık Entegre San. ve Tic. A.Ş.	Özel	312	300	310	0,00	100,00	0,00
Progida Pazarlama A.Ş.	Özel	312	361	371	0,00	0,00	100,00
Proteksan Turkuaz Yat Sanayi A.Ş.	Özel	384	366	376	0,00	100,00	0,00

R							
Rasa Enerji Üretim A.Ş.	Özel	400	436	446	0,00	100,00	0,00
ROKETSAN Roket San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	285	295	25,00	75,00	0,00
Roma Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	482	495	0,00	100,00	0,00
Royal Halı İplik Tekstil Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	403	413	0,00	100,00	0,00

S							
S.S. Marmara Zeytin Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Özel	311	408	418	0,00	100,00	0,00
S.S. Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	Özel	311	70	76	0,00	100,00	0,00
Samsun Makina Sanayii A.Ş.	Özel	382	431	441	0,00	100,00	0,00
Sanko Tekstil İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	58	64	0,00	100,00	0,00
Santa Farma İlaç Sanayii A.Ş.	Özel	352	406	416	0,00	100,00	0,00
Sarar Giyim Tekstil Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	332	342	0,00	100,00	0,00
Saray Döküm ve Madeni Aksam Sanayi Turizm A.Ş.	Özel	372	249	258	0,00	100,00	0,00
Sarbak Metal Tic. ve San. A.Ş.	Özel	372	271	281	0,00	100,00	0,00
Sarıtaş Çelik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	200	209	0,00	100,00	0,00
Sarkuysan Elektrolitik Bakır San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	21	24	0,00	100,00	0,00
Sarten Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	381	118	126	0,00	100,00	0,00
Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Özel	356	63	69	0,00	100,00	0,00
Schneider Elektrik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	196	205	0,00	0,00	100,00
Selçuk İplik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	358	368	0,00	100,00	0,00
Setaş Kimya Sanayi A.Ş.	Özel	352	458	470	0,00	100,00	0,00
Siemens San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	48	53	0,00	0,22	99,78
Sırmagrup İçecek San. ve Tic. A.Ş.	Özel	313	446	456	0,00	87,51	12,49
SİDEMİR Sivas Demir Çelik İşl. A.Ş.	Özel	371	165	174	0,01	99,99	0,00
Sider Dış Ticaret A.Ş.	Özel	371	127	135	0,00	100,00	0,00
Soda Sanayii A.Ş.	Özel	351	96	104	0,00	100,00	0,00
Sofra Yemek Üretim ve Hizmet A.Ş.	Özel	311	183	192	0,00	0,00	100,00
Soma Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş.	Kamu	400	8	94	99,92	0,08	0,00
Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.	Özel	210	289	299	0,00	100,00	0,00
Standard Profil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	155	164	0,00	0,01	99,99
Starwood Orman Ürünleri Sanayi A.Ş.	Özel	331	122	130	0,00	99,99	0,01
Sun Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	450	460	0,00	100,00	0,00
SUNJÜT Suni Jüt San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	401	411	0,00	0,00	100,00
Süper Film Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	193	202	0,00	100,00	0,00
SÜTAŞ Süt Ürünleri A.Ş.	Özel	311	61	67	0,00	100,00	0,00

Ş							
Şahinler Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	372	372	382	0,00	100,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
Şa-Ra Enerji İnşaat Tic. ve San. A.Ş.	Özel	371	382	392	0,00	100,00	0,00
Şeker Piliç ve Yem San. Tic. A.Ş.	Özel	311	232	241	0,00	100,00	0,00
Şenpiliç Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	311	90	98	0,00	100,00	0,00
Şık Makas Giyim San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	476	488	0,00	100,00	0,00
Şimşek Bisküvi ve Gıda Sanayi A.Ş.	Özel	311	439	449	0,00	100,00	0,00
Şireci Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	377	387	0,00	100,00	0,00
Şölen Çikolata Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	174	183	0,00	100,00	0,00

T							
Tam Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	444	454	0,00	93,78	6,22
Tamek Gıda ve Konsantre San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	244	253	0,00	100,00	0,00
Tat Konserve Sanayii A.Ş.	Özel	311	92	100	0,00	94,74	5,26
Tat Metal Boru Profil ve Tekstil San. Tic. Ltd. Şti.	Özel	371	161	170	0,00	100,00	0,00
Teknik Alüminyum Sanayi A.Ş.	Özel	372	280	290	0,00	100,00	0,00
Teknik Malzeme Tic. ve San. A.Ş.	Özel	384	470	482	0,00	50,00	50,00
Teknorot Otomotiv Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	379	389	0,00	100,00	0,00
Temsa Global San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	139	147	0,00	100,00	0,00
Termo Teknik Tic. ve San. A.Ş.	Özel	381	465	477	0,00	0,00	100,00
Teverpan MDF Levha San. ve Tic. A.Ş.	Özel	331	451	462	0,00	100,00	0,00
Tezcan Galvanizli Yapı Elemanları San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	94	102	0,00	100,00	0,00
Tırsan Treyler San. Tic. ve Nakliyat A.Ş.	Özel	384	163	172	0,00	100,00	0,00
Tiryaki Agro Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	113	121	0,00	80,00	20,00
TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	Özel	384	4	5	0,00	62,14	37,86
Toros Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Özel	351	52	57	0,00	100,00	0,00
Torunlar Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	360	370	0,00	100,00	0,00
Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş.	Özel	371	22	25	0,00	100,00	0,00
Tosyalı Demir Çelik Sanayi A.Ş.	Özel	371	143	151	0,00	100,00	0,00
Toyota Boshoku Türkiye Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	429	439	0,00	0,00	100,00
Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	Özel	384	14	15	0,00	0,00	100,00
Traçim Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	478	491	0,00	100,00	0,00
Trakya Cam Sanayii A.Ş.	Özel	362	83	90	0,00	93,80	6,20
Trakya Döküm San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	354	364	0,00	100,00	0,00
Turyağ Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	203	212	0,00	100,00	0,00
Tusaş Motor Sanayii A.Ş.	Özel	384	208	217	0,00	53,78	46,22
TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.	Özel	384	42	47	45,45	54,55	0,00
Tümka Kablo Sanayi A.Ş.	Özel	383	365	375	0,00	100,00	0,00
Tümosan Motor ve Traktör Sanayi A.Ş.	Özel	382	176	185	0,00	100,00	0,00
Tüpraş Metal Madencilik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	210	76	82	0,00	0,01	99,99
TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	Özel	353	1	1	0,00	100,00	0,00
Türk Demir Döküm Fabrikaları A.Ş.	Özel	381	135	143	0,00	3,81	96,19
Türk Henkel Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	351	108	116	0,00	0,01	99,99
Türk Pirelli Lastikleri A.Ş.	Özel	355	49	54	0,00	0,00	100,00
Türk Prysmian Kablo ve Sistemleri A.Ş.	Özel	383	99	107	0,00	16,25	83,75
Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Özel	382	31	35	0,00	62,50	37,50
Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	Kamu	210	2	16	100,00	0,00	0,00
Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayii A.Ş. (TÜLOMSAŞ)	Kamu	384	11	461	100,00	0,00	0,00
Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	Kamu	353	4	26	100,00	0,00	0,00
Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	Kamu	311	3	21	100,00	0,00	0,00
Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü	Kamu	210	10	262	100,00	0,00	0,00
TÜVASAŞ Türkiye Vagon Sanayi A.Ş.	Kamu	384	12	467	100,00	0,00	0,00

Kuruluşlar	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
U							
Ulusoy Un San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	368	378	0,00	100,00	0,00
Umur Basım ve Kırtasiye San. ve Tic. A.Ş.	Özel	341	414	424	0,00	100,00	0,00
Unilever San. ve Tic. T.A.Ş.	Özel	311	16	18	0,00	0,02	99,98
Unipro Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	222	231	0,00	0,10	99,90
Ü							
Ülker Bisküvi Sanayi A.Ş.	Özel	311	137	145	0,00	72,71	27,29
Ülker Çikolata Sanayi A.Ş.	Özel	311	88	96	0,00	100,00	0,00
Ümran Çelik Boru Sanayii A.Ş.	Özel	371	305	315	0,00	100,00	0,00
Üniteks Tekstil Gıda Motorlu Araçlar San. ve Tic. A.Ş.	Özel	322	343	353	0,00	50,67	49,33
Ünye Çimento San. ve Tic. A.Ş.	Özel	369	357	367	0,00	100,00	0,00
V							
Vatan Kablo Metal Endüstri ve Ticaret A.Ş.	Özel	383	330	340	0,00	100,00	0,00
Vatan Plastik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	356	252	261	0,00	100,00	0,00
Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	Özel	382	26	30	0,00	100,00	0,00
Vestel Dijital Üretim Sanayi A.Ş.	Özel	383	82	89	0,00	100,00	0,00
Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	12	13	0,00	25,31	74,69
Viko Elektrik ve Elektronik End. San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	347	357	0,00	100,00	0,00
Vitra Karo San. ve Tic. A.Ş.	Özel	361	204	213	0,00	98,82	1,18
W							
Wavin TR Plastik Sanayi A.Ş.	Özel	356	419	429	0,00	0,00	100,00
Y							
Yakupoglu Tekstil ve Deri San. Tic. A.Ş.	Özel	324	454	465	0,00	100,00	0,00
Yavuz Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.	Özel	312	463	475	0,00	100,00	0,00
Yayla Agro Gıda Sanayi ve Nakliyat A.Ş.	Özel	311	407	417	0,00	100,00	0,00
Yazaki Otomotiv Yan San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	206	215	0,00	0,00	100,00
Yazıcı Demir Çelik San. ve Turizm Tic. A.Ş.	Özel	371	38	43	0,00	100,00	0,00
Yeşilyurt Demir Çelik End. ve Liman İşletmeleri Ltd. Şti.	Özel	371	87	95	0,00	100,00	0,00
Yeşim Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	228	237	0,00	100,00	0,00
Yıldız Entegre Ağaç San. ve Tic. A.Ş.	Özel	331	40	45	0,00	100,00	0,00
Yıldız Sunta MDF Orman Ürünleri Sanayi Tesisleri İth. İhr. ve Tic. A.Ş.	Özel	331	164	173	0,00	100,00	0,00
Yiğit Akü Malzemeleri Nakliyat Turizm İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Özel	383	438	448	0,00	100,00	0,00
Yolbulan Baştuğ Metalurji Sanayi A.Ş.	Özel	371	34	39	0,00	100,00	0,00
Yolbulan Metal San. ve Tic. A.Ş.	Özel	371	473	485	0,00	100,00	0,00
Yonca Gıda Sanayi İşletmeleri İç ve Dış Ticaret A.Ş.	Özel	311	257	267	0,00	100,00	0,00
Yörsan Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	239	248	0,00	100,00	0,00
Yörükoğlu Süt ve Ürünleri San. Tic. A.Ş.	Özel	311	437	447	0,00	100,00	0,00
Yudum Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Özel	311	201	210	0,00	100,00	0,00
Yücel Boru ve Profil Endüstrisi A.Ş.	Özel	371	50	55	0,00	100,00	0,00
YÜNSA Yünlü San. ve Tic. A.Ş.	Özel	321	349	359	0,00	100,00	0,00
Z							
ZF Sachs Süspansiyon Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Özel	384	474	486	0,00	0,00	100,00
Zorlu Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Özel	400	258	268	0,00	100,00	0,00
Zorluteks Tekstil Tic. ve San. A.Ş.	Özel	321	136	144	0,00	100,00	0,00

Adlarının Açıklanmasını İstemeyen Kuruluşların Sektörleri ve Sermaye Dağılımları

	Sektör	Ekonomik Faaliyet Kodu	Kamu / Özel Sıralaması	Genel Sıralama	Sermaye Dağılımı		
					Kamu	Özel	Yabancı
.....	Özel	390	115	123	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	342	119	127	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	354	169	178	0,00	0,00	100,00
.....	Özel	384	179	188	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	352	180	189	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	382	188	197	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	372	192	201	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	384	215	224	0,00	80,00	20,00
.....	Özel	352	218	227	0,00	0,00	100,00
.....	Özel	311	247	256	0,00	0,01	99,99
.....	Özel	352	251	260	0,00	0,00	100,00
.....	Özel	351	269	279	0,00	51,00	49,00
.....	Özel	384	302	312	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	352	340	350	0,00	0,00	100,00
.....	Özel	384	370	380	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	352	430	440	0,00	0,00	100,00
.....	Özel	322	435	445	0,00	100,00	0,00
.....	Özel	381	457	469	0,00	0,05	99,95
.....	Özel	210	464	476	0,00	100,00	0,00

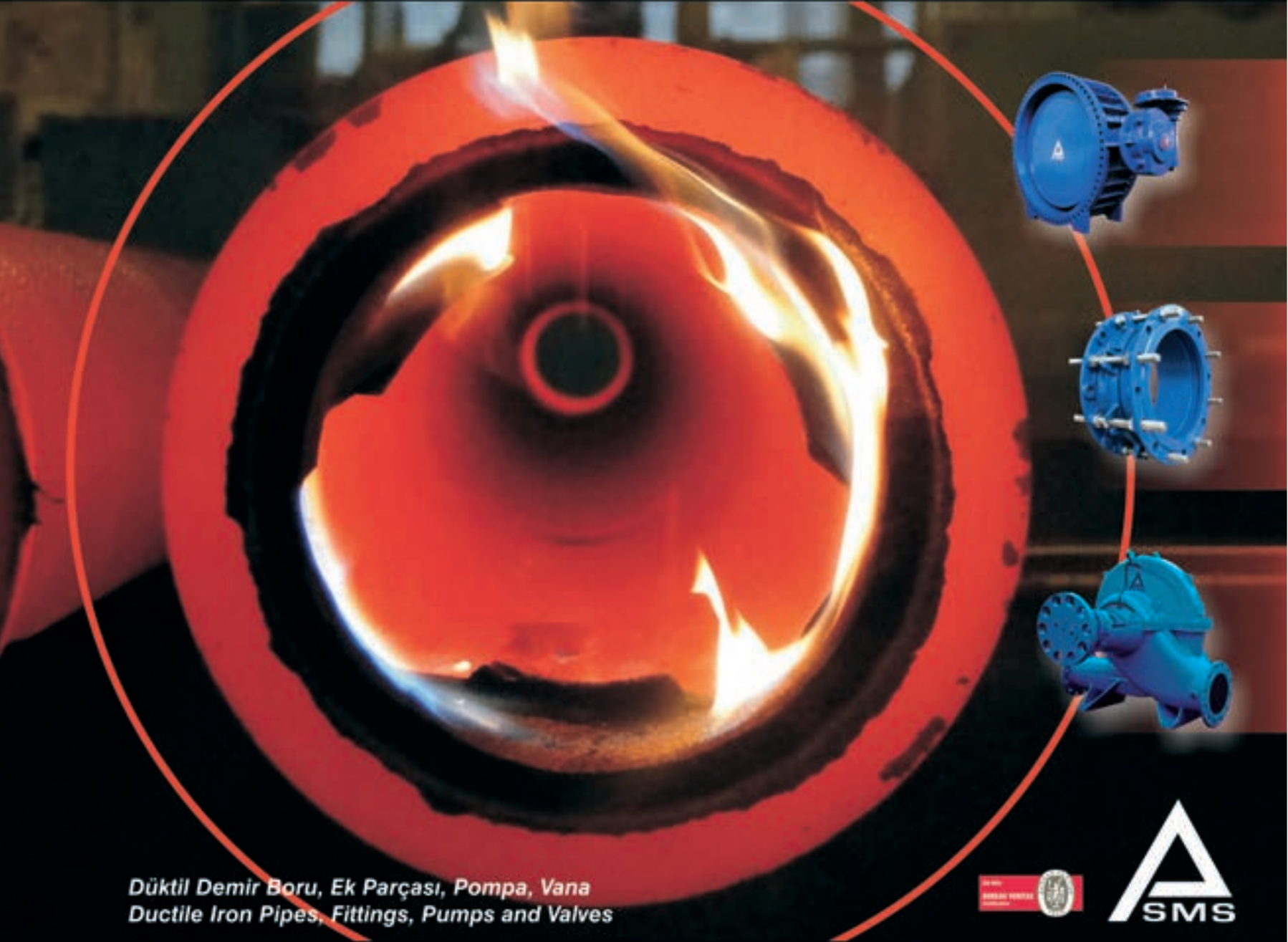
Açıklama

- 1 - Endüstriyel Faaliyet Kodu: Endüstriyel ekonomik faaliyet kodu cetvelinden, işyerlerinin hangi faaliyet kodlarında olduğu görülmektedir. ISIC, Rev. 2.
- 2 - Kamu / Özel Sıralaması: Kuruluşların kamu ve özel kuruluş olmalarına göre kendi gruplarındaki sıra numaraları bu sütunda verilmiştir.
- 3 - 500 B.S.K. Sıralaması: Kuruluşların 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içindeki genel sıralaması verilmiştir.
- 4 - Sermaye Dağılımı: Kuruluşların sermaye dağılımları (%) olarak kamu, özel yerli sermaye ve yabancı sermaye dağılımları verilmiştir.
- 5 - Adlarının Açıklanmasını İstemeyen Kuruluşlar: Bu bölümde 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içinde sıralamaya giren, fakat adlarının açıklanmasını istemeyen kuruluşlara ait sektör dağılımları, adsız olarak, çalışmanın bütünlüğünü bozmamak için tabloya ek olarak verilmiştir.

300 000 ton/yıl kapasiteli, DN 80 - DN 2600
apa kadar tek fabrikada dünyanın en büyük
düktil demir boru, ek parçası, pompa ve
vana üretim tesisi.

300 000 tons/year capacity. Diameters
DN 80 to DN 2600. The largest ductile iron
pipe, fitting, pump and valve production plant
of the world in Samsun.

daha
mutluSu
yok

Dktil Demir Boru, Ek Parçası, Pompa, Vana
Ductile Iron Pipes, Fittings, Pumps and Valves

Samsun Makina Sanayi A..

Kuleli Sokak No:14 Gaziosmanpaa 06700 Ankara / Türkiye

Tel: +90 312 446 3350 Fax: + 90 312 447 4291

www.samsunmakina.com.tr info@samsunmakina.com.tr

Basınçlı kaplar denilince...! All about pressure vessels...!

KARBONSAN®

BASINÇLI KAPLAR SAN. ve TİC. A.Ş.

- KREYOJENİK SABİT DEPOLAMA TANKLARI
- **CRYOGENIC STATIONARY STORAGE VESSELS**
- TÜP DOLUMU İÇİN TERMOSİFONLU TANKLAR
- **THERMOSYPHON VESSELS FOR CYLINDER FILLING**
- KREYOJENİK TANKER VE SEMİ-TREYLER
- **CRYOGENIC RIGID TANKS AND SEMI-TRAILERS**
- KARBONDİOKSİT VE AZOT PROTOKSİT İÇİN KREYOJENİK DEPOLAMA TANKLARI
- **CRYOGENIC STORAGE VESSELS FOR CARBON DIOXIDE AND NITROUS OXIDE**
- POLİÜRETAN İZOLELİ KARBONDİOKSİT VE NARKOZ TANKLARI
- **CARBON DIOXIDE AND NITROUS OXIDE TANKS WITH POLYURETHANE INSULATION**
- ATMOSFERİK BUHARLAŞTIRICILAR
- **ATMOSPHERIC EVAPORATORS**
- TÜP DOLUM BUHARLAŞTIRICILARI
- **CYLINDER FILLING EVAPORATORS**
- VAKUM İZOLELİ VE POLİÜRETAN İZOLELİ BORU HATLARI
- **VACUUM INSULATED AND POLYURETHANE INSULATED PIPE LINES**
- İLGİLİ BAKIM, SERVİS VE TAMİRAT İŞLERİ
- **RELATED SERVICES FOR MAINTENANCE AND REPAIRMENT**

Tel : +90.224.573 16 35

Fax: +90.224.573 16 40

Ilıpınar Mevkii No: 34, 16800

Orhangazi, Bursa/Turkey

www.karbonsan.com.tr

2011 Yılında Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu

İstanbul Sanayi Odası'nın her yıl gerçekleştirdiği Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu anketinin 2011 sonuçları tartışmaya açılmış bulunuyor. Bu anketten elde edilen bilgilerin, Türkiye ekonomisinin içinde bulunduğu koşulları ve dünya ekonomisindeki gelişmelerin Türkiye ekonomisini ne derece etkilediğini daha doğru değerlendirmemize yardımcı olacağına inanıyorum. Geçen yıl yaptığımız değerlendirmede de belirttiğimiz gibi, dünya çok önemli bir değişim süreci içinde. Pek çok konuda ezberlerimizi bozmamız gerekiyor. Başarılı olma ve olmama ölçütleri de eskisinden daha karmaşık. Küreselleşme ortamında kimi ülkelerdeki gelişmeler, farklı ülkeleri farklı biçimlerde etkiliyor. 2008 ve 2009 yıllarında ABD'de ortaya çıkıp, kısa bir sürede Avrupa'yı da etkisi altına almış olan finansal kriz farklı ülkeleri çok farklı şekillerde etkiledi. Bu krizde kaybedenler olduğu gibi, kazananlar da oldu. Belki de ABD'de yaşanan krizin en kötü etkisi, dikkatleri dünyanın karşı karşıya olduğu sorunlardan uzaklaştırması oldu.

Dünya hala çevre kirlenmesi ve tahribatı, işsizlik ve yoksulluk gibi sorunlarla karşı karşıya. Bu sorunlara çözüm bulma konularında çabalarımız yeterli değil. Teknolojik gelişmeler hala çevre sorunlarını arttırmakta. Zengin ülkeler enerji sorunlarını savaşlarla, yoğun politik müdahalelerle çözme çabası içinde. Petrol ve doğal gaz zengini Ortadoğu ülkelerinin politik düzenleri ve sınırları değiştiriliyor. Olumsuz gelişmelerden kötü etkilenmemek için Türkiye'nin ekonomisini çok güçlü tutması gerekiyor. Öbür yandan, ekonomik ve sosyal sistemlerimizin hataları eskisine kıyasla daha çabuk ortaya çıkıyor. Bütün bu nedenlerden, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun sonuçlarını değerlendirmek giderek zorlaşıyor. Değerlendirme yaparken, Türkiye, dünya ve sorunlu ülkelerin ekonomilerindeki gelişmelerin çok iyi anlaşılması gerekiyor. Ancak bu tür bir değerlendirme sonucunda doğru teşhislere ve hedefler istikametinde doğru çözümlere gidebileceğimiz anlaşılıyor.

Dünya ve Türkiye Ekonomisi¹

Bu çalışmamızda, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu anket sonuçlarını 2006-2011 yıllarını kapsayan altı yıllık bir perspektif içinde inceleyeceğiz. İnceleme dönemimizi şöyle tanımlayabiliriz: 2006 yılı dünya ekonomisinin likidite bolluğu ve bahar havası yaşadığı bir yıl, 2007 yılı Amerika'da çürük ipotek kredileri krizinin kendini hissettirdiği bir yıl, 2008 yılı Amerika'da şiddetlenen krizin doğrudan veya dolaylı bir şekilde, özellikle de Avrupa ülkelerine yayıldığı bir yıl, 2009 yılı kriz yaşayan ülkelerde toparlanmanın beklendiği bir yıl, 2010 yılı dünya ekonomik dengelerinin Doğu'ya doğru kaydığının açıklıkla ortaya çıktığı bir yıl, 2011 yılı ise Avrupa Birliği'nin borç ve alacak krizleriyle boğuştuğu, para birliğini sürdürebilir sürdüremeyeceğini sorguladığı bir yıl oldu.

Prof. Dr. Özer ERTUNA
Okan Üniversitesi

İncelediğimiz yıllarda dünya azalan bir büyüme temposu sergilemiştir. Dünya üretim ve geliri 2006 yılında %5,3; 2007 yılında %5,2 ve 2008 yılında %2,7 oranında artmış, 2009 yılında ise binde 8 oranında azalmıştır. 2010 yılı dünya çapında, Asya'da yaşanan canlılıktan kaynaklanan bir toparlanma olmuş, dünya üretim ve geliri %5 artış göstermiştir. 2011 yılında dünya üretim ve gelirinin artışında bir yavaşlama olmuş, %3,6 olarak gerçekleşmiştir. Çin, Hindistan ve Arjantin gibi ülkeler hızlı gelir artışını sürdürmüşlerdir. Ancak, yüksek gelirli ülkelerdeki gelir artışı daha düşük, düşük gelirli ülkelerdeki ise daha yüksek olmuştur.

Rakamlarla ifade edecek olursak, kişi başına geliri 30.000 doların üzerinde olan ülkelerde ortalama büyüme %2,2 iken, 30.000 doların altındaki ülkelerde ise ortalama büyüme %4,1'dir. 2008 yılında ortalama kişi başına düşen gelir 11 bin dolar dolaylarındayken, 2011 yılında 11.800 dolara yükselmiştir. Türkiye 2011 yılında 14.600 dolar olan kişi başına milli geliri ve %4,6 olan milli gelir artışıyla dünya ortalamasından daha iyi durumdadır. Öbür yandan dünya üzerinde gelir dağılımı bozuk ve giderek de bozulmaktadır. 2010 yılında 6 milyar 928 milyon kişi olan dünya nüfusu, 2011 yılında 94 milyon kişi artarak 7 milyar 22 milyon kişiye ulaşmıştır. Dünya üzerinde yoksulluk oran olarak azalsa da sayı olarak artmaktadır.

Dünyanın nüfusu ekonomik imkânları düşük olan ülkelerde artmakta, zengin ülkelerin nüfusu ise artmamakta, hatta azalmaktadır. Bu durum da dünya sorunlarını arttırmaktadır. Dünya üzerinde 2010 yılında %8,3 olan işsizlik, 2011 yılında %9'a yükselmiştir. İşsizlik ve düşük istihdam kalkınmamış ülkelerin sorunları olmaktan çıkmış, kalkınmış ülkeleri de tehdit eder duruma gelmiştir. 2011 yılında dünya ve Türkiye ekonomilerindeki gelişmeleri özetleyecek olursak şunları söyleyebiliriz.

⁽¹⁾Bu bölümde kullanılan İnsan Gelişmişlik Endeksi verisi Birleşmiş Milletler İnsan Gelişmişlik Raporu'ndan (<http://hdr.undp.org/en/statistics>), diğer tüm istatistik verileri ise ABD CIA Dünya Raporu'ndan (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook>) derlenmiştir.

- 78,8 milyon nüfusuyla Türkiye dünyanın en büyük 17. ülkesidir. Türkiye'nin nüfus artışı, %1,096 olan dünya ortalamasının üzerinde, %1,197 dolaylarındadır.

- Türkiye, satın alma paritesi üzerinden 1 trilyon 26 milyar dolar olan milli geliriyle (GSMH) dünyanın 17. büyük ekonomisidir.

- Dünya ekonomisindeki üretim ve gelir 2011 yılında %3,6 oranında artmışken, Türkiye ekonomisinde satın alma paritesi üzerinden GSMH %4,6 dolaylarında artmıştır.

- Türkiye İnsan Gelişmişlik Endeksi (Human Development Index) açısından dünya sıralamasında 2008 yılında 76. sırada, 2009 yılında 79. sırada, 2010 yılında 83. sırada iken, 2011 yılında 92. sıraya gerilemiştir.²

- Türkiye'de 2009 yılında 12.900 dolar olan kişi başına milli gelir, 2010 yılında 13.800, 2011 yılında ise 14.600 dolara yükselmiştir. Bu yükselişe rağmen, kişi başına milli gelir açısından Türkiye dünya sıralamasında, 2008 yılında 92. ülke iken 2011 yılında 86. sıraya yükselmiştir.

- Türkiye'de 2009 yılında %14,5 olarak tahmin edilen işsizlik oranı, 2010 yılında %12'ye gerilemiş, 2011 yılında da gerileme devam ederek %9,8 dolaylarına inmiştir. Bu işsizlik oranıyla Türkiye, 2009 yılında dünya sıralamasında 145. ülke, 2010 yılında ise 131. ülkeyken, 2011 yılında 108. sıraya yükselmiştir.

- Dünya üzerinde enflasyon kontrol altına alınmıştır. Türkiye enflasyonu tek hanelik yüzdelere indirmiş olmasına rağmen, 2011 yılındaki %7,8 enflasyonu ile dünyanın enflasyonu yüksek olan ülkelerden biridir. Enflasyon sıralamasında Türkiye 172. ülkedir.

- Türkiye'de kamu borçlarının milli gelire oranı, 2008 yılında %40 dolaylarındayken, 2009 yılında %46,3'e yükselmiş, 2011 yılında ise %42,4 düzeyine gerilemiştir. Türkiye kamu borçlarının milli gelire oranı açısından dünyada 70. sıradadır.

- Türkiye'nin 2009 yılında yaşanan kriz döneminde 13,9 milyar dolar düzeyinde olan cari açığı, 2010 yılında ekonominin tekrar canlanması ile 47,7 milyar dolara yükselmiş, 2011 yılında ise kontrolsüz bir şekilde 71,9 milyar dolara yükselmiştir. 2011 yılında cari denge açıkları açısından Türkiye dünya sıralamasında 189. sırada yer almaktadır. Türkiye'de cari açıkların milli gelire (GSMH) oranı 2010 yılında %5 dolaylarındayken, 2011 yılında %7 dolaylarına yükselmiştir. Cari açıklar Türkiye ekonomisi için bir risk faktörü olarak algılanmaktadır.

- Türkiye'nin 2010 yılında 290,7 milyar dolar olan dış borçları, 2011 yılında 313,6 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin dış borçlarının milli gelire (GSMH) oranı %30'u biraz aşmıştır.

Kanımızca Türkiye ekonomik potansiyeli çok yüksek olan bir ülkedir. Ancak bugün ulaştığı nokta, bu yüksek potansiyelini harekete geçiremediğini göstermektedir. Daha da önemlisi, her ne kadar kimi göstergeler açısından müspet gelişmeler varsa da, pek çok ekonomik gösterge açısından Türkiye dünya ortalamasının altında performans sergilemektedir.

Türkiye Ekonomisinin Yunanistan ve İspanya İle Karşılaştırılması

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Türkiye'nin temel sorunlarından biri ekonominin çok yüksek oranlarda cari açık vermesidir. 2011 yılında cari açıklar %50 oranında artış göstererek 72 milyar dolar dolaylarına yükselmiştir. Cari açıklar bir ülkenin ürettiğinden fazlasını tükettiğini, cari açıkların artması da bu aşırı tüketimin bir kısır döngüye dönüştüğünü göstermektedir. Pek çok ekonomist cari açıkların ülke milli gelirinin %5'ini aşmasının ülke ekonomisinde kriz riskini arttırdığına inanmaktadır. 2011 yılı itibarıyla cari açıklar milli gelirin %7'sine ulaşmıştır. Bu kısır döngünün tehlikeli yanı, cari açıklar artarken, üretilenin üzerinde tüketim yapıldığından, ekonomide bahar havası estirmesidir. Oysa cari açıkların artması iş kaybı, borç artışı veya servet kaybı demektir.

Öbür yandan cari açıklar kadar ülkelerin dış borçlarının milli gelire oranı da önemlidir. Türkiye'nin dış borçları henüz korkutacak düzeylerde değildir; %30 dolaylarında seyretmektedir. 2011 yılında, cari açık 72 milyar dolarken, dış borçların 23 milyar dolar artması, açıkların 50 milyar dolar dolaylarındaki bir kısmının borçlanma dışında varlık satışları, uzun vadeli sermaye girişleri ya da sıcak para girişleriyle karşılandığını göstermektedir. Sıcak para girişleri çok dikkat gerektiren bir finansman türüdür.

AB üyeliğinin yarattığı ortamda milli geliri çok artmış gibi görünen Yunanistan, İspanya, Portekiz, İrlanda gibi ülkeler, özellikle de Yunanistan cari açıkları ve bu açıkların neden olduğu aşırı dış borç nedeniyle çok ağır ve ağırlaşan bir kriz yaşamaktadır. Türkiye'nin, bu ülkelerin yaşadığı krizden çok önemli dersler çıkarması gerekmektedir. Bu nedenle geçen yıl yaptığımız gibi, bu yıl da, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu anket sonuçlarını değerlendirmeden önce Türkiye ekonomisini Yunanistan ve İspanya ekonomileri ile karşılaştıracız.

Bu incelememiz 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun elde ettiği sonuçları iyi değerlendirmemize yardımcı olacağına inanıyorum. Bu karşılaştırma, özet olarak Tablo 1'de sunulmaktadır. Yukarıda, Türkiye'nin hem nüfusu, hem de satınalma paritesi üzerinden hesaplanmış milli geliri açısından 17. sırada olduğunu ve kişi başına milli gelirinin 14.600 dolar olduğunu belirtmiştik. Nüfus bakımından dünya sıralamasında 78. sırada yer alan Yunanistan ve 27. sırada yer alan İspanya'nın yıllık kişi başına milli gelirleri, yaklaşık Türkiye'dekinin iki katı, 30 bin dolar dolaylarındadır. Bilindiği gibi, milli gelir kadar yaşam kalitesi de önemlidir. 1970'lerden bu yana dünya üzerinde ülkelerin başarılarını ölçecek milli gelirden daha kapsamlı ölçütler aranmıştır. Bu ölçütlerden bu gün için en yaygın olanı, Pakistan'lı Mahbubu I-Haq ve Hindistanlı Amartya Sen tarafından geliştirilen İnsani Gelişmişlik Endeksidir (Human Development Index). Endeks, ülkeleri insanların gelişmişlik düzeyleri açısından sıralarken, kişi başına milli gelir yanında ülkelerin insanlarına sağladıkları eğitim düzeyini, sağlık koşullarını ve yaşam uzunluğunu da hesaba katmaktadır.

²<http://hdr.undp.org/en/statistics>

Tablo 1 Türkiye - Yunanistan ve İspanya Karşılaştırması									
	Türkiye			Yunanistan			İspanya		
	2010	2011	Sıra	2009	2010	Sıra	2009	2010	Sıra
Nüfus (Bin)	78,786	79.749	17	10.760	10.768	78	46.755	47.043	27
Milli Gelir (GSMH)	981,2	1.026,0	17	328,0	308,3	41	1.400	1411	14
Milli Gelir Artışı	8,2%	4,6%	84	-3,5%	-6,0%	215	-0,1%	-0,8%	192
Kişi Başına GSMH	13.800	14.600	86	29.100	27.600	49	30.400	30.600	43
İnsani Gelişmişlik Endeksi	0,696	0,699	92	0,862	0,861	29	0,876	0,878	23
İşsizlik	12,0%	9,8%	108	12,5%	17,3%	156	20,1%	21,7%	167
Enflasyon	8,6%	7,8%	172	4,7%	2,3%	53	2,0%	3,1%	60
Kamu Borcu / GSMH	43,0%	42,4%	70	142,7%	165,4%	4	60,1%	68,2%	30
İhracat	120,9	133,0	33	22,7	26,6	65	253,0	330,6	18
İthalat	177,3	212,2	24	60,19	65,79	49	315,3	384,6	14
Cari Denge	-47,7	-71,9	189	-31,9	-28,4	65	-64,3	-60,9	185
Cari Denge / GSMH	-4,9%	-7,0%		-9,7%	-9,2%		-4,6%	-4,3%	
Dış Borç / GSMH	29,6%	30,6%		162,5%	189,2%		154,7%	182,1%	

UNDP 1990 yılından bu yana İnsani Gelişmişlik Raporu yayınlamakta ve bu yayında ülkeleri İnsani Gelişmişlik Endeksi açısından sıralamaktadır. Günümüzde bu endeks insana yönelik politikaları etkileyen en önemli endekstir. Tablo 1’de görüldüğü gibi, Türkiye’nin insani gelişmişlik endeksi 2009 yılında 0,690 iken, 2010 yılında 0,696’ya, 2011 yılında ise 0,699’a yükselmiştir. Ancak Türkiye dünya sıralamasında insani gelişmişlik endeksi açısından 2010 yılında 83’ncü sıradayken, 2011 yılında 92’ci sıraya gerilemiştir. Yunanistan’ın insani gelişmişlik endeksinde yıldan yıla çok düşük düzeyde bir gerileme, İspanya’da ise düşük düzeyde bir yükselme izlenmektedir. Dünya sıralamasında Yunanistan 29. sırada, İspanya ise 23. sırada yer almaktadır. Ancak, yaşadıkları ekonomik kriz nedeniyle her iki ülke de sıralamada gerilemektedir.³

Türkiye, Yunanistan ve İspanya işsizlik sorununun çok ciddi boyutlarda olduğu ülkelerdir. Yaşanan kriz nedeniyle Yunanistan’da işsizlik hızla artmakta, İspanya’da ise zaten yüksek olan işsizlik daha da artmaktadır. Türkiye’de ise işsizlik incelediğimiz dönemde istikrarlı bir düşüş göstermiştir. İşsizlik açısından, dünya sıralamasında Türkiye 108, Yunanistan 156, İspanya ise 167. sıradadır.⁴ İstihdam alanları yaratabilme, giderek tüm dünyanın en önemli sorunlarından biri olmaktadır. Türkiye, Yunanistan ve İspanya’da işsizliğin bu kadar yüksek olması, bu ülkelerin olumsuz küresel gelişmelerden daha fazla etkileneceğini göstermektedir.

Her ne kadar yeniden bir canlanma eğilimi gösterse de, günümüzde dünya üzerinde enflasyon sorunu çözümlenmiş gibidir. Enflasyon sıralamasında Yunanistan 53, İspanya 60, Türkiye ise 172. ülke durumundadır.⁵ Türkiye, enflasyonunu kontrol altına alamamış birkaç ülkeden biridir. Yunanistan’ın kamu borcu, milli gelirinin 1,65 misli dolaylarındadır. Bu oran çok yüksek bir orandır. Yalnızca 3 ülkede kamu borcunun milli gelire oranı daha yüksektir. Yunanistan’ın içinde bulunduğu ekonomik krizin temelinde yatan en önemli faktör de budur. İspanya’da kamu borcunun milli gelire oranı, %68’lik bir düzeyle Yunanistan’a kıyasla düşüktür. İspanya

kamu borcunun milli gelire oranı açısından dünya sıralamasında 30. ülkedir. 2011 yılında Türkiye’nin kamu borcunun milli gelire oranı %42,4 dolaylarındadır. Bu borç düzeyi, her ne kadar bugün için bir tehlike arz etmiyorsa da artma eğiliminde olması ileride bir risk unsuru olabilir.

Bilindiği gibi Avrupa Topluluğu’nda ciddi ekonomik kriz yaşayan ülkelere ikisi Yunanistan ve İspanya’dır. Yine bilindiği gibi yaşanan krizlerin temel nedeni de cari açıklar ve dış borçlardır. Yani ülkenin ürettiğinden fazlasını borçlanarak tüketmesidir. 2011 yılı itibarıyla Yunanistan’ın cari açıklarının milli gelire oranı %9,2 ile çok yüksek bir durumdadır. Türkiye’nin cari açıklarının milli gelire oranı %7 düzeyine ulaşmıştır. İspanya’nın cari açıklarının milli gelire oranı, incelediğimiz dönemde bir düşme eğilimi içinde, 2009 yılındaki %5,7 düzeyinden, 2011 yılında %4,3 düzeyine gerilemiştir. Bir nokta çok açıktır: Türkiye cari açıklarını makul düzeylere indirici tedbirlere yönelmelidir. Bu da ekonominin ithalat yerine yerli üretime yönelmesi ve dış ticaret dengesini kurulmasıyla elde edilebilir. Bu yöndeki siyasetler, işsizlik sorununu da hafifletecektir.

Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Kapsamındaki Özel Şirketler

Yapacağımız çalışmada 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki özel şirketlerin 2006-2011 yılları ekonomik ve finansal sonuçlarını inceleyeceğiz. Bilindiği gibi özel ve kamu kuruluşları önemli farklılıklar gösterebilmekte ve kamu kuruluşları özel şirketlerden farklı hedefler peşinde koşabilmektedir. Bu nedenle incelemelerimizde sadece özel şirketleri ele alacağız. İncelediğimiz dönemde 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamına giren özel şirket sayıları 2006 yılı için 487, 2007 yılı için 485, 2008 yılı için 486, 2009 yılı için 485, 2010 yılı için 488 ve 2011 yılı için 487’dir. Yani Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamında sadece 13 adet kamu kuruluşu kalmıştır. Şirket sayılarının farklılığını ve enflasyonun etkilerini gidermek için, çalışmamızı ortalama şirket

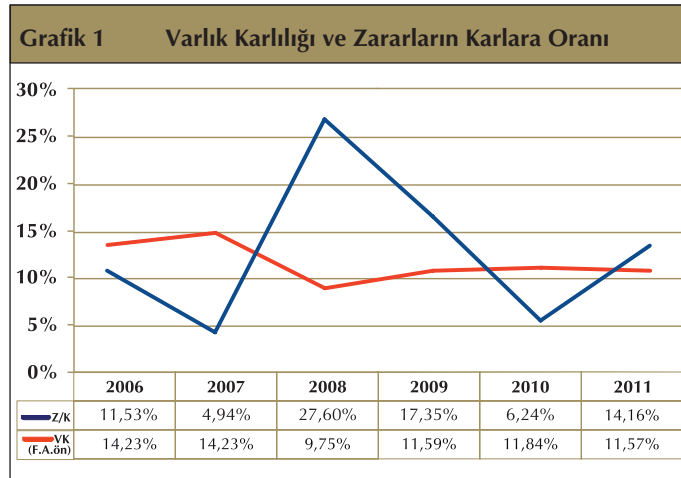
⁽³⁾ 2010 yılında dünya sıralamasında Yunanistan 22., İspanya ise 20. sırada yer almaktaydı.

⁽⁴⁾ İşsizlik sıralamasında, 2010 yılında Türkiye 131. sırada, Yunanistan 128. sırada; İspanya ise 164. sıradaydı. Türkiye’nin işsizlik açısından 131. sıradan 108. sıraya gerilemesi olumlu bir gelişmedir.

⁽⁵⁾ Enflasyon sıralamasında, 2010 yılında Türkiye 191., Yunanistan 128., İspanya ise 28. sıradaydı.

büyüklüğü için ve verileri 2011 yılı fiyatlarına ayarlayarak, sabit fiyatlarla yapacağız. Bu nedenle kullandığımız rakamlar 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içinde ortalama bir özel şirketi yansıtacaktır.

Ancak, burada önemli bir noktayı öncelikle belirtmek istiyoruz. 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamına giren şirketler homojen bir durum sergilememektedir. Kâr ve kârlılık açılarından ele alacak olursak, 2011 yılında ortalama bir şirket 38,7 milyon TL kâr etmişse de, kimi şirketler az, kimileri ise çok kâr etmiştir. Hatta ortalama bir şirket kâr ederken bir kısım şirket zarar etmektedir. Doğal olarak, şirketlerin kârları artarken zarar eden şirketler azalmakta, kârları azalırken ise zarar eden şirketler ve bu şirketlerin zararları artmaktadır. İncelediğimiz dönemde de, zarar eden şirketlerin zararlarının, kâr eden şirketlerin kârlarına oranına bakacak olursak, bu oran 2009 yılına kadar, beklendiği şekilde, kârlar artarken azalmakta, kârlar azalırken de artmaktadır. 2009, 2010 ve 2011 yıllarında varlık kârlılığında önemli değişimler olmamasına rağmen, zararların kârlara oranı çok dalgalanmıştır. Grafik 1, ortalama bir şirketin Finansman ve Amortisman Giderleri Öncesi Varlık Kârlılığını (VK(F:A:ön)) ve Zararların Kârlara Oranını (Z/K) sergilemektedir.

Amortisman ve Finansman Giderleri Öncesi Varlık Kârlılığı önemli bir kârlılık göstergesidir. Grafik 1’de görüldüğü gibi, 2010 yılında şirketlerin ortalama kârlılığı 2009 düzeyinde, %12 dolaylarında kalmış, fakat zararların kârlara oranı çok önemli bir düşüş kaydetmiştir. 2010 yılında zarar eden ve kâr eden şirketler arasındaki uçurum hatırı sayılır oranda azalmıştır. Öbür yandan 2011 yılında, şirketlerin ortalama kârlılıkları aşağı yukarı aynı kalmasına rağmen zararların kârlara oranı artmıştır. Bu durum ise, 2011 yılında şirketler arası farklılıkların arttığını işaret etmektedir.

Şirketlerin Ekonomiye Katkısı

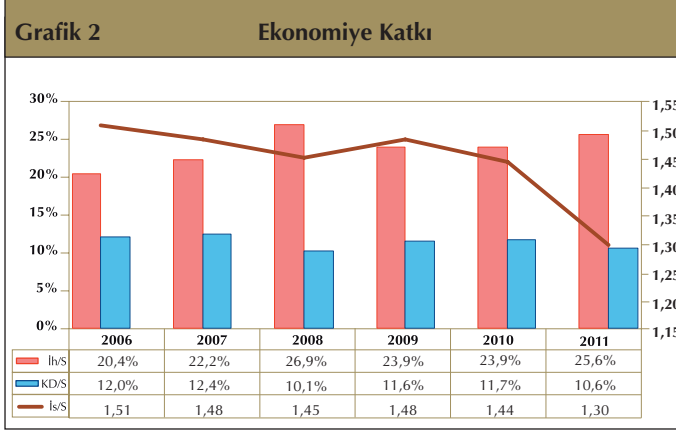
Aşağıda şirketlerin ortaklarına yarattıkları kârın oluşumunu, şirket ve ortakları açısından kârlılıklarını ve ekonomiye yarattıkları katma değeri yakından inceleyeceğiz. Fakat günümüzde şirketlerin başarılarının ölçülmesinde yalnızca yarattıkları kâr ve

katma değeri göz önünde tutmak yetmemektedir. Günümüzde “paydaş” kavramı benimsenmiş bir kavramdır. Genel olarak da, şirketlerin sadece ortaklarına karşı değil, tüm paydaşlarına karşı sorumlu olduğu; tüm paydaşlarına dengeli bir şekilde hizmet etmesi gerektiği savunulmaktadır. Şirketlerin paydaşları hissedarları, çalışanları, müşterileri, tedarikçileri, yakın çevreleri ve toplumdur. Günümüzde gelişen diğer önemli bir kavram “şirket sosyal sorumluluğu” kavramıdır. Şirket sosyal sorumluluğu kavramı çerçevesinde de, şirketlerin toplumun temel sorunlarıyla ilgilenmeleri, bu sorunlara çözüm getirmeleri beklenmektedir. 500 Büyük Sanayi Kuruluşu anket sonuçlarını değerlendirirken, tüm paydaş memnuniyeti, şirketlerin sosyal sorumluluk projeleri hakkında herhangi bir değerlendirme yapmamız mümkün değildir. Elimizdeki veriler yukarıda da belirttiğimiz gibi şirketlerin kâr, kârlılık ve katma değer yaratma güçlerini değerlendirmeye yöneliktir. Buna rağmen elimizdeki veriler, şirketlerin bazı temel ekonomik sorunların çözümüne katkıları konusunda bilgi içermektedir. Değerlemelerimize bu katkılara değinerek başlamak istiyoruz.

Bugün dünyamızın en önemli iki sorunu işsizlik ve yoksulluktur. İşsizlik ve yoksulluk sadece ekonomik sorun değil, beraberinde pek çok psikolojik, sosyal, politik ve anarşik sorunları da getirmektedir. İşsizlik ve yoksulluk sorunları bölgesel sorunlar olmaktan da çıkmıştır. Eskiden yoksullukla ilgili olarak zenginler için “kuzey”, fakirler için “güney” tanımlamaları yapılırken, günümüzde işsizlik ve yoksulluk sorunları tüm ülkelerin ortak sorunu haline gelmektedir. İşsizlik ve yoksulluk sorunu birbirleriyle ilintili, birbirlerini besleyen sorunlardır. Bu sorunların, uygulamakta olduğumuz ekonomik düzenle ilişkileri de çok kuvvetlidir. Şirketlerimiz için ödenen maaş ve ücretler bir maliyet unsurudur ve kârı eksiltmektedir. İşçi, makinelerle robotlarla ikame edilebilecek üretim unsurlarından kabul edilmektedir. Teknolojik devrim sonucu makine ve robotlar daha verimli hale gelmekte ve ucuzlamaktadır. Oysa işgücünün verimi aynı oranda artamamaktadır. Bu nedenle de işsizlik artmakta, yoksulluk yayılmaktadır.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, Türkiye ekonomisi açısından çok önemli olan bir sorun “cari açıklardır”. Türkiye’nin cari açıkları yüksektir ve artmaktadır. Cari açıklar da dış ticaret açıklarından kaynaklanmaktadır. Şirketlerin dış ticaret açıklarına katkıları konusunda bilgi edinmek çok zordur. Elimizde şirketlerin ihracatları hakkında bilgi bulunmakta, fakat ithalatları (dolaylı ve dolaysız) hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Bu sözünü ettiğimiz iki temel konuda şirketlerin ekonomiye katkısı hakkında kısmi de olsa bilgi edinebilmek için Grafik 2 sunulmaktadır. Bu grafikte, incelediğimiz dönemde, şirketlerin ihracatlarının satışları içindeki payı (İh/S), satışlarına oranla yarattıkları katma değeri yani ekonomi için yarattıkları geliri (KD/S) ve bir milyon liralık satışları için yarattıkları istihdam (İs/S) sergilenmektedir.

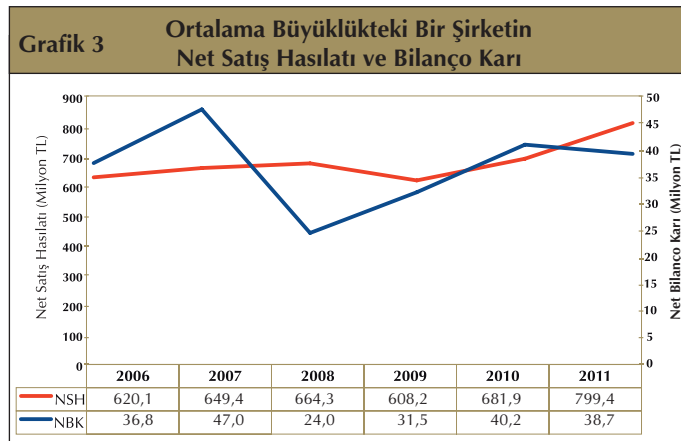

Şirketlerimizin toplam satış gelirleri içinde ihracatın payı 2008 yılına kadar artmış, %20'den, %27'ye yükselmiştir. 2009 ve 2010 yıllarında, satış gelirlerinde ihracatın payı aynı seviyede, %24 dolaylarında kalmıştır. 2011 yılında ihracatın toplam gelirler içindeki payı tekrar %25,6'ya yükselmiş, fakat 2008 düzeyinin altında kalmıştır. Türkiye ekonomisinde ihracatın payı artarken 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki şirketlerin ihracatlarının satış gelirleri içindeki payları aynı tempoda artış göstermemektedir.

Bir milyon liralık satışın yarattığı istihdam, genel bir azalış seyrini izlemektedir. 2006 yılında bir milyon liralık satış 1,51 çalışan için istihdam yaratırken, 2011 yılında 1,30 kişilik istihdam yaratmaktadır. 2011 yılındaki düşüş çok önemlidir. 2011 yılında incelediğimiz şirketler 2006 yılı oranında istihdam yaratmış olsaydı, 2011 yılında 504 bin 944 kişi çalışan özel kesimde 82 bin 303 ilave kişi çalışma olanağına kavuşurdu.

Satış Gelirleri (Net Satış Hâsılatı) ve Kâr

Şirketlerin ortakları açısından en önemli başarı göstergesi elde ettikleri kâr ve şirkete yatırılan paraya karşı elde edilen kârlılıktır. Kârlılık konusunu aşağıda daha ayrıntılı inceleyeceğiz. Burada şirketlerin satış gelirlerini ve bu gelirlerle elde ettikleri kârı değerlendirmeye çalışacağız. Grafik 3, ortalama büyüklükteki bir şirketin net satış hâsılatını (NSH) ve net bilanço kârını (NBK) sergilemektedir. Grafik 3'te görüldüğü gibi, incelediğimiz dönemde, ortalama büyüklükteki bir şirketin net satış hâsılatı (satış gelirleri) 2009 yılı hariç diğer yıllar sürekli bir artış göstermiştir.

Oysa incelediğimiz dönemde bilanço kârı önemli dalgalanmalar göstermektedir. Grafik 3'te görüldüğü gibi 2006 yılına kıyasla, 2007 yılında, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki ortalama büyüklükteki bir özel şirketin satış gelirleri %4,7 artarken, kârları %27,7 dolaylarında artmıştır. Kârlardaki bu artış beklentiler yönünde fakat beklentileri aşan bir artıştır. 2008 yılına varıldığında satış gelirleri, o yıl yaşanan krize rağmen %2,3 dolaylarında artmış, fakat kârlarda %48,9'luk bir düşüş olmuştur. Bu durum beklentilere uymayan bir durumdur.

İncelediğimiz dönemde, 2008 yılı ihracatın satış gelirleri içindeki payının en yüksek, döviz kurlarının ise en düşük olduğu yıldır. Türkiye'de yaşanan enflasyona rağmen, 2006 yılında 1,43 TL olan dolar kuru, 2008 yılında 1,29'a gerilemiştir. 2008 yılında TL'nin aşırı değerlenmesi ihracata kayan şirketlerimizi olumsuz etkilemiştir. 2009 yılında ise, bunun tam tersi olmuş, satış gelirleri %8,4 dolaylarında düşerken, kârlar %31 dolaylarında artmıştır. Bu artışta dolar kurunun 1,55'e yükselmiş olmasının payı olabilir. Yukarıda belirttiğimiz gibi, 2010 yılında durum tekrar normale dönmüş, satış gelirleri %12,1 artarken, bilanço kârı %27,6 oranında artmıştır.

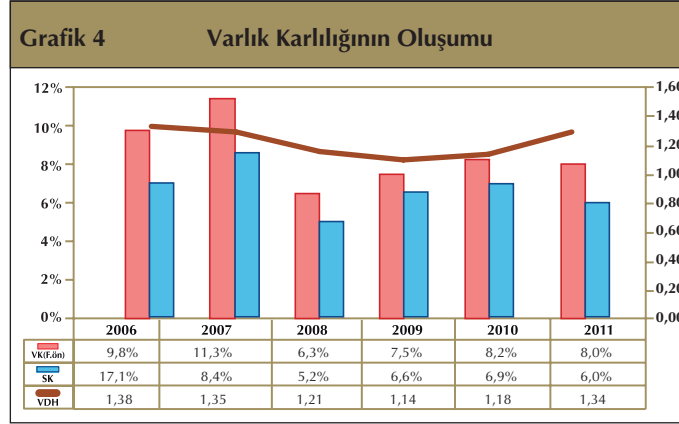
2007 yılına kıyasla kârlarda yaklaşık aynı düzeydeki artış, satış gelirlerinin çok daha fazla artmasıyla elde edilmiştir. Bunda da dolar kurunun tekrar 1,5'e gerilemesinin payı olabilir. 2011 yılında yine ibre terse dönmüş, satış gelirleri %17,2 artarken, bilanço kârı %3,7 azalmıştır. Bu azalışta finansman giderlerindeki artış etkili olmuştur. İlginç olan, 2006-2011 döneminde satış gelirlerinde %30 dolaylarında artış olmasına rağmen bilanço kârının sadece %5,2 artmasıdır. Bu durum kârlılığın oluşumunu yakından incelememizi gerektirmektedir.

Varlık Kârlılığı

Şirketlerin başarısının ölçülmesi açısından kârlılık, kârdan daha anlamlıdır. Ne kadar kâr ettiğiniz değil, ne kadar kaynak kullanarak o kârı elde ettiğiniz önemlidir. Temel kârlılık göstergesi ise varlık kârlılığı göstergesidir. Varlık kârlılığı finansman giderlerinden önceki kârın, toplam varlıklara bölünmesiyle elde edilir. Varlık kârlılığını oluşturan iki faktör vardır. Bunlar satış kârlılığı (finansman giderleri öncesi kâr / Net Satışlar) ve varlık devir hızı (Net Satışlar / Toplam Varlıklar ki bu faktöre sürüm de denir) faktörleridir. Satış kârlılığı ile varlık devir hızı faktörlerinin çarpımı varlık kârlılığını verir. Aşağıda sunduğumuz Grafik 4, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki ortalama bir özel şirketin varlık kârlılığını (VK(F.ön)) ve bu varlık kârlılığını oluşturan satış kârlılığı (SK) ve varlık devir hızı (VDH) faktörlerini sunulmaktadır.

Grafik 4'te görüldüğü gibi, 2006 yılına kıyasla 2007 yılında varlık devir hızı (sürüm) az bir miktar azalmış, fakat satış kârlılığı önemli bir artış gösterdiğinden, varlık kârlılığı da büyük oranda artış göstermiştir. 2007 yılında ulaşılan varlık kârlılığı düzeyi incelediğimiz dönemin en yüksek varlık kârlılığıdır. ABD ve AB'de

ekonomik kriz yaşanan 2008 yılında, hem satış kârlılığı hem de varlık devir hızı önemli düşüşler göstermiştir. Bu nedenle de varlık kârlılığı incelediğimiz dönemin en düşük düzeyine gerilemiştir. Kriz ortamında azalan talep karşısında satış kârlılığının düşürülmesi olumlu bir krizden çıkış stratejisi olabilir. 2008 yılında şirketler satış kârlılığından daha fazla fedakârlık yaparak sürümün daha fazla düşmesini önlemiş gibi görünmektedir.

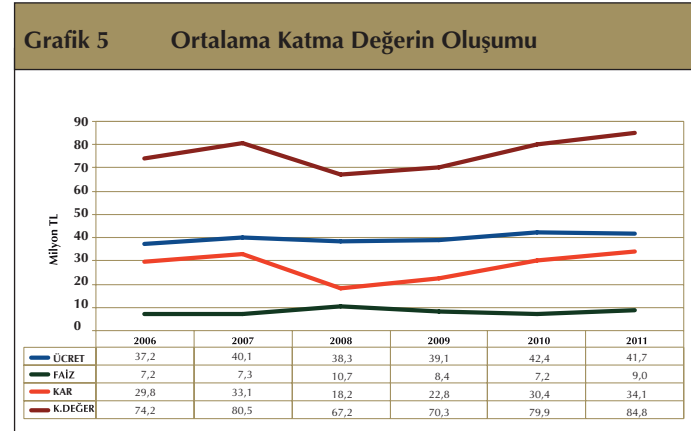
Yukarıda gördüğümüz gibi, şirketlerin uyguladığı diğer bir tedbir istihdam kısıtlamasıdır. Öbür yandan, 2008 yılında dolar kurlarının düşük tutularak TL'nin aşırı değerlendirilmesi şirketlerin göğüslemesi gereken başka bir tehdit oluşturmıştır. Varlık devir hızı 2009 yılında da düşmeye devam etmiştir. Fakat 2009 yılında satış kârlılığındaki önemli artış varlık devir hızındaki düşüşü fazlasıyla telafi ettiğinden, varlık kârlılığı artış göstermiştir. 2009 yılındaki gelişmeler ilginçtir. 2009 yılında, varlık devir hızı düşerken, muhtemelen sağlanan maliyet düşüşleri nedeniyle satış kârlılığı yükselmiştir. Maliyet düşüşlerinin hangi yollardan sağlandığının incelenmesi çok önemlidir. Maliyet düşüşleri yerli ara malların ithal ara mallarla ikamesiyle sağlandıysa bunun Türkiye'deki tedarikçi KOBİ'lere etkileri olumsuz olmuştur. 2010 yılında varlık devir hızı az da olsa artış temposuna girmiş, satış kârlılığı da artmaya devam ettiğinden 2010 yılında iyi bir varlık kârlılığı düzeyine ulaşılmıştır. Fakat varlık kârlılığında ulaşılan düzey, 2006 ve 2007 yılları düzeylerinin çok altındadır.

2011 yılı varlık devir hızının arttığı 2007 yılındaki düzeyini hemen hemen yakaladığı bir yıldır. Fakat 2011 yılında satış kârlılığı çok düştüğünden varlık kârlılığı az da olsa düşüş kaydetmiştir. 2011 yılı satış kârlılığı incelediğimiz dönemde ikinci en düşük satış kârlılığıdır. Türkiye'nin en büyük 500 şirketinin varlık devir hızı artarken, satış kârlılığının düşmesi beklentilere uyan fakat önemli bir gözlemdir. Satış kârlılığındaki önemli düşüşe rağmen, varlık kârlılığından fazla bir fedakârlık edilmemesi önemli bir başarıdır.

Katma Değerin Oluşumu ve Paylaşımı

Grafik 5, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki ortalama özel bir şirketin yarattığı katma değeri (KD) ve bu değerin ücret (ÜC), faiz (Fa) ve kâr (K) olarak bileşimini, sabit 2011 fiyatları üzerinden sunmaktadır. Grafik 5'te görüldüğü gibi, incelediğimiz

dönemde, ortalama bir özel kuruluşun yarattığı katma değerde, 2008 kriz yılı dışında, sürekli bir artış yaşanmıştır. Ortalama bir şirketin yarattığı katma değer, 2006 yılında 74,2 Milyon TL iken, 2011 yılında 84,8 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu trend katma değeri oluşturan tüm faktörler, ücretler, faiz ve kâr için geçerlidir.

2008 yılında ücretlerde hafif bir düşüş, faizlerde ise önemli bir artış olduğundan kâr çok önemli boyutta azalmıştır. 2011 yılında şirketlerin yarattığı katma değerde önemli bir artış vardır. 2011 yılı yaratılan katma değer, incelediğimiz dönemin en yüksek katma değeridir. 2011 yılında çalışanların katma değerden aldığı payın az da olsa, %1,6 oranında düşmesi ve ödenen faizlerin artmasına rağmen ortakların kârı çok önemli bir artış göstermiştir.

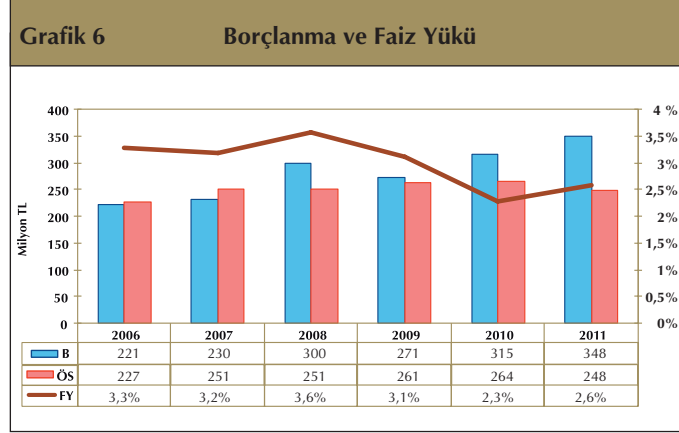
2006-2011 döneminde katma değerdeki artış önemlidir fakat aynı dönemde satış gelirlerinde gerçekleşen artış daha fazladır. Bu durum satışlara oranla yaratılan katma değerde bir azalma yaşandığını göstermektedir. 2006 yılında yaratılan katma değer, satış gelirlerinin %12'si iken, 2011 yılında %10,6'sına gerilemiştir. Bu ise çağımızdaki beklentilere terstir. Bütün dünya üretim ve satışlarında katma değeri yüksek ürünlere kaymakta, katma değer yaratma önemli bir hedef haline gelmektedir. 2011 sonuçları Türkiye sanayinin katma değeri yüksek ürünlere kayamadığını göstermektedir.

Borçlanma ve Faiz Yükü

Türkiye'de faaliyet gösteren şirketlerin faaliyetlerini etkileyen en önemli faktörlerden biri yüksek faizlerdir. Her ne kadar Türkiye'de çok yüksek düzeyde olan faizler eskisine kıyasla önemli oranlarda düştüyse de, hala Türkiye dünyanın en yüksek faiz ödeyen ülkelerinden biridir.⁶ Faizlerin bu denli yüksek olmasının nedeni cari açıkların hala sıcak para ile kapatılması ve sıcak paranın faizlere çok duyarlı olmasıdır. Öbür yandan, kur artışları enflasyonun çok altında seyrettiğinden, yerli şirketlerin yurt dışından borçlanmasını çok cazip hale getirmektedir. Bazı durumlarda yerli şirketler, yurt dışından borçlanarak kazançlı dahi çıkmaktadır. Yurt içinde faizlerin yüksek olması ve kur artışlarının enflasyonun altında seyretmesi özel şirketleri yurt dışından borçlanmaya yönlendirmekte, bu durum da kur riski, devalüasyon riski ve kriz riski gibi riskleri doğurmaktadır.

⁽⁶⁾ CIA sıralamasında Türkiye dünyanın en yüksek faiz ödeyen 6'cı ülkesidir. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/bu.html>

Grafik 6, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki ortalama büyüklükteki bir şirketin borçlarını (B), özsermayesini (ÖS) ve faiz yükünü (FY) sergilemektedir. Faiz yükü, ödenen faizler / toplam borçlar şeklinde hesaplanmaktadır. Borç / özsermaye oranı ve faiz yükü ortak kârlılığını etkileyen faktörlerdir. Şirketler kullandıkları paralarla yüksek oranda para kazanabilir, fakat faiz yükü bu orandan da yüksek ise, borçlanma, ortakların kazancını düşürebilir. Ortak kârlılığı daha sonra, aşağıda incelenecektir.

Grafik 6'da görüldüğü gibi, incelediğimiz yıllarda, 2011 yılına kadar, özsermaye istikrarlı bir artış temposu içindedir. 2011 yılında özsermayede bir azalma görülmektedir. Öbür yandan, 2008 kriz yılındaki yüksek borçlanma ihtiyacını dışarıda tutarsak borçlarda da çok istikrarlı ve daha hızlı bir artış izlenmektedir. Bu iki gözlem altında, şirketlerin borç/özsermaye oranı giderek artmaktadır. 2006 ve 2007 yıllarında borçlar özsermayeden daha az iken, diğer yıllarda özsermayeden daha çoktur ve borç – özsermaye makası giderek açılmaktadır. 2010 yılında 1,19 olan borç/özsermaye oranı, 2011 yılında 1,40'a ulaşmıştır. Bu gelişmede, kurların enflasyondan daha az artmasından kaynaklanan, yurt dışından ucuz borçlanmanın etkisi olabilir. Ancak, bu durum, yukarıda da belirttiğimiz gibi, şirket risklerini arttırmaktadır. 2011 yılında da durum böyle olmuştur. Yılın ikinci yarısında kurlarda önemli artışlar yaşanmış, bu da döviz üzerinden borçlanmayı pahalı hale getirmiştir. Faiz yükünü inceleyecek olursak; incelediğimiz dönemde faiz yükü, 2008 kriz yılında en yüksek değerine ulaşmıştır. 2008 yılı haricinde, 2011 yılına kadar faiz yükünde istikrarlı bir düşüş seyri izlenmektedir. 2006 yılında %3,3 olan faiz yükü, 2010 yılında %2,3'e kadar gerilemiş, fakat 2011 yılında %2,6'ya yükselmiştir. Özetleyecek olursak, 2011 yılında özsermayede bir azalma, borçlarda ve borç yükünde önemli bir artış izlenmektedir. Bu gelişmeler, normal şartlarda olumlu gelişmeler değildir. Bu gelişmelerin ortak kârlılığı üzerindeki etkileri incelemeye değerdir.

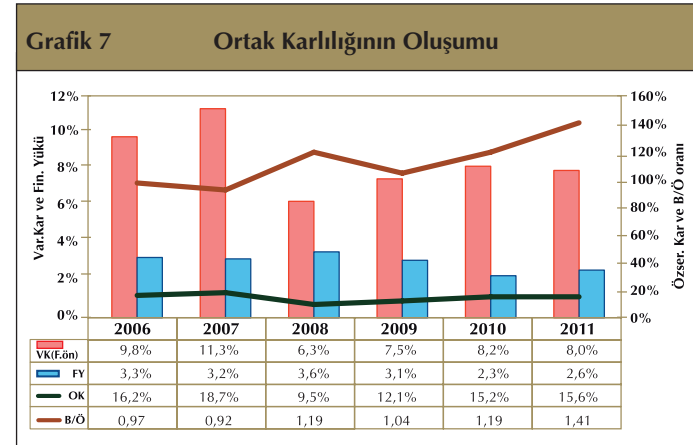
Ortak Kârlılığının Oluşumu

Ortakların hak sahibi oldukları kâr bilanço kârıdır. Bu nedenle ortak kârlılığı bilanço kârının özsermayeye bölünmesiyle elde

edilir. Ortak kârlılığına, özsermaye kârlılığı veya özkaynak kârlılığı da denir. Ortak kârlılığı ile yukarıda ayrıntılı incelediğimiz varlık kârlılığı arasında çok önemli bir ilişki vardır. Ortak kârlılığı, varlık kârlılığı ile faiz yükü farkının borç/özsermaye oranı ile çarpımının varlık kârlılığı ile toplamına eşittir. Varlık kârlılığı, faiz yükünden yüksek ise borçlardan elde edilen kaynaklarla ortaklara ek bir kazanç sağlanır. Bu nedenle varlık kârlılığı ve borç yükü arasındaki farkla borçlanma siyaseti arasında ilişki kurulması gerekir.

Grafik 7, incelediğimiz dönem için 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamındaki ortalama bir özel şirket için varlık kârlılığı (VK(F:ön)), faiz yükü (FY), ortak kârlılığı (OK) ve borç/özsermaye oranı (B/Ö) bilgilerini sunmaktadır.

Grafik 7'de görüldüğü gibi, incelediğimiz tüm yıllarda varlık kârlılığı, faiz yükünden yüksektir. Bu şartlarda borçlanma ortaklara ilave kâr elde etmeye hizmet etmiştir. Bu nedenle de, incelediğimiz tüm yıllarda ortak kârlılığı, varlık kârlılığından yüksektir. 2008 kriz yılını örnek olarak alacak olursak, 2008 yılında ortalama bir şirket kullandığı paraya karşı %6,3 kâr elde edebilmiştir, ancak kullandığı borçlar için %3,6 faiz ödediğinden, kullandığı borçlarla ortaklarına ilave para kazandırmıştır. Ucuz borçlanma nedeniyle 2008 yılında ortak kârlılığı %9,5 gibi yüksek bir düzeye erişmiştir.

2011 yılı ortak kârlılığı açısından ilginç bir yıl olmuştur. 2011 yılında varlık kârlılığında az da olsa bir düşüş vardır; faiz yükünde ise az bir artış olmuştur. Bu iki gelişme de ortak kârlılığını azaltıcı gelişmedir. Oysa varlık kârlılığı, faiz yükünden fazla olduğu ve borç / özsermaye oranı da arttığı için, 2011 yılının ortak kârlılığı, 2010 yılının ortak kârlılığından az da olsa daha yüksek olarak gerçekleşmiştir. Bu durum sadece kârlılık açısından bakıldığında olumlu bir gelişmedir. Ancak kâr kadar, risk de hesaba katılmalıdır. Gelecekte faiz yükü daha da fazla artabilir. Dış borçlanmada kurların artması faiz yükünü arttıracaktır. Özsermayeye oranla borçların artması da riskleri arttırmaktadır. Faiz yükü, varlık kârlılığını aştığı takdirde, yüksek borçlanma ortak kârlılığını düşürecek ve borç/özsermaye oranı ne kadar yüksekse tahribat o kadar büyük olacaktır.

Ek bilgi gerekleri

500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamına giren özel firmaların faaliyet sonuçlarını mevcut bilgilerle değerlendirmeye çalıştık. Daha iyi değerlendirme yapabilmek için ek bilgilere, elde edilmesi güç bilgilere ihtiyacımız bulunmaktadır. Bu bilgileri şöyle özetleyebiliriz:

- Şirketlerin üretimleri ne kadar ithalata dayalıdır? İncelediğimiz dönemlerde kullanılan yerli ve ithal ara mallar hangi oranlarda bir diğerini ikame etmiştir? Bu tür kaymalar Türkiye'nin ekonomik dengelerini nasıl etkilemiştir? Bu bilgilerin elde edilmesi zordur. Ama şirketler kendi performanslarını değerlendirirken bunları da hesaba katmalıdır. Ara malların dolaysız ve dolaylı ithalatları bulunmaktadır. TL'nin aşırı değerli olduğu ortamlarda şirketlerin ithal ara mallarına bağımlı olmaları risklerini arttıracaktır.
- Şirketlerin borçlarının ne kadar TL üzerinden, ne kadar döviz cinsinden borçlardır? Bu bilgi finansman giderlerinin ve kârlılığın değerlendirilmesi açısından çok önemlidir. Döviz kurlarının enflasyonun altında arttığı dönemlerde dışarıda borçlanmak caziptir. Fakat kurların dengelerine yönelmesi önemli kayıplara neden olur.
- Türkiye ekonomisinde yabancı şirketlerin payı giderek artmaktadır. 500 büyük şirket kapsamında da çok sayıda yabancı veya yabancı ortaklı kuruluş bulunmaktadır. Bu şirketlerin ekonomiye katkıları farklılıklar göstermektedir. Örneğin, bu şirketlerin karlarının sadece yerli ortak ve hissedarlarına düşen kısmı Türkiye milli gelirine katkı niteliğindedir. Bu şirketlerin Türkiye ekonomisine katkıları, yükleri ve Türk şirketlerinden farklılıkları da çok önemli bir araştırma konusudur.

Sonuç

Geçen yıl yaptığımız değerlendirmede de belirttiğimiz gibi, Türkiye, ekonomik potansiyeli çok yüksek olan bir ülkedir. Türkiye'nin çeşitli göstergeler açısından dünya sıralamalarındaki yeri, bu yüksek potansiyelini harekete geçiremediğini göstermektedir. Pek çok ekonomik gösterge açısından Türkiye dünya ortalamasının altında performans göstermektedir.

Türkiye ekonomisinin en önemli sorunları potansiyeline uygun bir milli gelir artışı sağlayamaması, hızla artan nüfusuna istihdam yaratamaması, cari açıklarını sıcak para girişleriyle kapatması ve yurt dışında aşırı borçlanmasıdır. Bu sorunları daha ciddi boyutlarda olan Yunanistan ve İspanya ekonomik bunalım yaşamaktadır. Türkiye benzer bir bunalımı engelleyecek tedbirleri almalıdır. Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışması sonuçlarını değerlendirirken bu sorunlar göz ardı edilmemelidir. 2011 yılında da durumun değişmediğini görmekteyiz.

Türkiye aldığı tedbirlerle, üreten, istihdam yaratan, borçlanan değil borç ödeyen bir ülke olmaya yönelmelidir. Şirketler de bu hedeflere hizmet etmelidir.

Şirketlerimizin toplam satış gelirleri içinde ihracatın payı 2008 yılına kadar artmış, %20'den, %27'ye yükselmiştir. 2009 ve 2010 yıllarında, satış gelirlerinde ihracatın payı aynı seviyede, %24 dolaylarında kalmıştır. 2011 yılında ihracatın toplam gelirler içindeki payı tekrar %25,6'ya yükselmiş, fakat 2008 düzeyinin altında kalmıştır. Ortalama bir şirketin yarattığı katma değer, 2006 yılında 74,2 milyon TL iken, 2011 yılında 84,8 milyon TL'ye yükselmiştir.

Ancak, aynı dönemde satış gelirlerinde gerçekleşen artış daha fazla olduğundan satışlara oranla yaratılan katma değerde bir azalma söz konusudur. 2006 yılında yaratılan katma değer satış gelirlerinin %12'si iken, 2011 yılında %10,6'ya gerilemiştir. Bu ise çağımızdaki beklentilere terstir. Bütün dünya üretim ve satışlarında katma değeri yüksek ürünlere kaymakta, katma değer yaratma önemli bir hedef haline gelmektedir. 2011 sonuçları Türkiye sanayinin katma değeri yüksek ürünlere kayamadığını göstermektedir.

Şirketlerimizde bir milyon liralık satışın yarattığı istihdam, genel bir azalış seyri izlemektedir. 2006 yılında bir milyon liralık satış 1,51 çalışan için istihdam yaratırken, 2011 yılında 1,30 kişilik istihdam yaratmaktadır. 2011 yılındaki düşüş çok önemlidir. 2011 yılında incelediğimiz şirketler 2006 yılı oranında istihdam yaratmış olsaydı, 2011 yılında 504 bin 944 kişinin çalıştığı özel kesimde 82 bin 303 ilave kişi çalışma olanağına kavuşurdu. İstihdamdaki düşüşün nedenleri iyi incelenmelidir.

2011 yılı varlık devir hızının arttığı, 2007 yılındaki düzeyini yakaladığı bir yıldır. Fakat 2011 yılında satış kârlılığı çok düştüğünden varlık kârlılığı az da olsa düşüş kaydetmiştir. 2011 yılı satış kârlılığı incelediğimiz dönemde ikinci en düşük satış kârlılığıdır. 2011 yılı karların ve ortak kârlılığının arttığı bir yıl olmuştur. Ortak kârlılığındaki artış, hem varlık kârlılığındaki, hem de faiz yükündeki artışa rağmen, borç/özsermaye oranındaki büyük artış sayesinde elde edilmiştir. Ortalama bir şirketin borç/özsermaye oranı 2006 yılında 0,97 iken, 2011 yılında 1,41'e yükselmiştir. Bu da risklerin arttığı anlamına gelebilir.

Ortak kârlılığının artması olumlu bir gelişmedir. Ancak kâr kadar, risk de hesaba katılmalıdır. Gelecekte faiz yükü daha da fazla artabilir. Dış borçlanmada kurların artması faiz yükünü arttıracaktır. Özsermayeye oranla borçların artması da riskleri arttırmaktadır. Faiz yükü, varlık kârlılığını aştığı takdirde, yüksek borçlanma ortak kârlılığını düşürecek ve borç/özsermaye oranı ne kadar yüksekse tahribat o kadar büyük olacaktır.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2011 Yılı Performansı

2011 yılı ISO 500 çalışması, sanayi kesiminin zayıflama sürecinin devam ettiğine işaret etmektedir.

2011 yılında Türkiye ekonomisi ve dolayısıyla 500 Büyük Kuruluş'un (BBK) performansı geniş ölçüde yurt içi politikalarından etkilenmiştir. Türkiye'de seçim yılı olduğu üzere, geleneksel seçim politikaları uzantısında 2011 yılı tipik bir siyasal çevrim (konjonktür) yılı olmuştur.

2008 Dünya krizi uzantısında küresel piyasalarda oluşan likidite bolluğu, yılın ikinci yarısından itibaren sıkışma emareleri göstermesine karşın Türkiye, 2011 yılında çok önemli dış kaynak sağlayabilmiş; sağlanan bu dış kaynaklarla içeride çok güçlü bir kredi genişlemesi yaşanmış, böylece talep çekişli yüksek bir iktisadi büyüme gerçekleştirmiştir.

2011 yılı Türkiye ekonomisi üzerinde belirleyici olan bu temel olguya işaret ettikten sonra, sayısal veriler uzantısında 500 Büyük Kuruluş'un performansını etkileyen ortama, yani dünya ve Türkiye ekonomilerine daha yakından göz atalım.

2011, bir önceki yıl dünya ekonomisinde gözlenen toparlanmanın yeniden bozulduğu bir yıl olmuştur. IMF tarafından yayımlanan World Economic Outlook Nisan 2012 raporuna göre, 2011 yılında dünya hasılasındaki büyüme %3,9 olmuştur. 2010 büyümesi ise %5,3 idi.

Gelişmiş ülkelerde büyüme %3,2'den %1,6'ya gerilemiştir. Aslında bu bozulmanın beklenen bir gelişme olduğunu belirtelim. 2010 yılında gözlenen düzelme, olağan dışı mali desteklerle gerçekleşmiş; harcama programlarının tamamlanmasıyla birlikte küresel ekonominin yeniden gerileyebileceği pek çok iktisatçı tarafından belirtilmişti. 2011 yılında bu harcama programlarının etkisi azalırken, pek çok ülkenin mali yapısı kırılgan bir duruma gelmiştir.

Prof. Dr. M. Merih PAYA
İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi

Açıkça görülmüştür ki, gelişmiş ülkelerde aşırı borçlanmış geniş halk kesimleri, düşük faizlerle ve geçici teşviklerle harcamaya yönlendilememekte; kalıcı düzeltmeyi sağlayacak tüketim harcamaları da toparlanamamaktadır. Geline nokta, para politikaları ile faizleri daha da düşürecek; kamu harcamaları ile talebi uyartabilecek bir imkân bulunmamaktadır.

Gelişmekte ve Yükselen Ülkeler grubunda ise milli hasıladaki büyüme, 2011 yılında %7,5'ten %6,2'ye gerilemiştir. Bunun önemli bir düşüş olmadığı açıktır. Bu ülke grubu 2011 yılında, iç tüketimlerini artırarak tatmin edici bir büyümeyi sürdürebilmişlerdir. Ne var ki, gelişmiş ülkelerde ekonomik gerileme devam ettiği takdirde, bu ülke grubunun çok daha düşük büyüme hızları ile karşılaşmaları kaçınılmaz gözükmektedir.

Ancak, Gelişmekte ve Yükselen Ülkeler grubu içinde bazı ülkeler, bu arada Türkiye, iç tüketimlerini önemli ölçüde dış kaynakla fonlayarak sürdürmüşlerdir. Yüksek oranlı borçlanma sürdürülebilir nitelikte olmadığı için bu ülkelerde büyümenin yavaşlaması kaçınılmazdır. Ayrıca bu ülkeler, sermaye hareketleri bağlamında önemli riskler üstlenmişlerdir. Başka bir ifadeyle, sermaye girişlerinin yavaşlaması, bu ülkeler açısından iktisadi büyümenin yavaşlamasının ötesinde sorunlar yaratma potansiyeli taşımaktadır.

Sermaye hareketlerinde görece önemsiz yavaşlamanın dahi bu ülkeler açısından çok tedirgin edici olabileceği 2011 yılının sonlarına doğru Türkiye örneğinde çok net bir şekilde gözlenmiştir.

Küresel ekonomide 2011 yılında gözlenen yavaşlama haliyle küresel ticaret hacmine de yansımış; 2010'da %12,4 büyüyen

küresel ticaret hacmi, 2011’de sadece %5,8 gibi düşük bir büyüme sergilemiştir.

2011’de Gelişmiş Ülkelerin ithalat ve ihracatı, aynı sırayla %4,3 ve %5,3 büyüyebilmiştir. Gelişmekte Olan ve Yükselen Ülkeler grubunda bu oranlar aynı sırayla %8,8 ve %6,7 olmuştur.

Küresel ekonomideki yavaşlamaya karşın, 2010’da ortalama %28 yükselen ham petrol fiyatları 2011’de de %31 gibi yüksek artış sergilemiştir. Diğer emtia fiyatları da, petrol kadar olmamakla birlikte, ortalama %18 gibi önemli fiyat artışlarına konu olmuştur.

Küresel ekonominin büyüme hızında gözlenen yavaşlamaya karşın enflasyonist eğilimler güçlenmiştir. Gelişmiş ülkelerde ortalama enflasyon %1,5’ten %2,7’ye yükselmiştir. Gelişmekte ve Yükselen Ülkeler grubunda ise ortalama enflasyon %6,1’den %7,1’e yükselmiştir.

Enflasyondaki yükselme, bir yönü ile emtia fiyatlarındaki artışlarla ilişkilidir; arz cephesinden kaynaklanmaktadır. Son dönemde küresel likiditede büyük genişleme yaşanmış olması, enflasyonist eğilimlerin parasal boyutları da olabileceğini düşündürmektedir.

Özellikle Euro bölgesinde, yavaşlayan ekonomik büyümeye karşın faiz oranlarının yükselme eğilimi sergilemesi, enflasyonist eğilimlerin parasal boyutları olabileceği düşüncesini destekler niteliktedir. Bu durum, küresel likiditeyi genişletme yönünde atılacak adımlarda çok daha dikkatli davranılmasını gerektirmekte; para politikasının hareket alanını daraltmaktadır.

Japonya’da ekonomik büyümenin çok sert bir düşüş sergileyerek küçülmeye dönüşmesi ile birlikte, esasen çok düşük düzeyde seyreden faiz oranlarında marjinal değişimler gözlenmiş; Japon Yeni mevduat faizlerinde 6 aylık Libor oranları %0,4’ten %0,3’e gerilemiştir. 3 aylık Euro mevduatlarında ise Libor %0,8’den %1,4’e yükselmiştir. 6 aylık dolar mevduata uygulanan Libor %0,5 oranını korumuştur.

Türkiye’ye gelince... Türkiye, 2010 yılında %9,2 büyüdükten sonra 2011’de %8,5 gibi yine çok yüksek, Çin’in %9,2’lik büyüme hızına çok yakın bir büyüme hızına ulaşmıştır. Türkiye’nin %4,5-5 arasında tahmin edilen potansiyel büyüme hızının çok üzerinde gerçekleşen bu büyümenin ekonomik istikrar ile uyumlu olmadığına işaret edelim.

Hiç şüphesiz ki, hızlı büyüme, ülkenin refahına katkıda bulunan; bu bakımdan çok arzulanan bir gelişmedir. Bu büyümenin potansiyel büyüme hızı ile uyumlu olması gerekmektedir. Bu nedenle, hızlı büyümek isteyen ülkelerin önce yapısal reformlarla potansiyel büyüme hızlarını, arzulanan büyüme hızları ile uyumlu

hale getirmeleri gerekmektedir. Aksi durumda, kısa vadede çeşitli zorlamalarla sağlanan büyümenin kazanımları, uzun vadede geri verilmektedir.

Nitekim 2010 ve 2011 yıllarında sağlanan çok yüksek oranlı büyümeye karşın Türkiye’nin son 5 yıllık ortalama büyüme hızı %4’ün, yani potansiyel büyüme hızının gerisindedir.

2012 ve 2013’e ilişkin beklentiler göz önüne alındığında, bu tablonun değişmeyeceği görülmektedir. Söz konusu dönemde çok büyük oranda dış borçlanmaya gidildiği ve yüksek borçlanmanın sürdürüleceği anlaşıldığından, Türkiye’nin gelişme temposunun hiçbir şekilde olumlu değerlendirmelere konu olamayacağı açıktır. 2011 yılında yaşanan yüksek oranlı büyüme, 500 Büyük Kuruluş açısından olumlu bir ortama işaret etmektedir.

2011 yılında yaşanan hızlı büyüme, fiyat hareketlerini uyarı, TCMB’nin hedefinin çok üzerinde bir enflasyona yol açmıştır. 2011’de ÜFE %8,9’dan %13,3’e; TÜFE %6,4’ten %10,5’e yükselmiştir.

Enflasyondaki bu artış, kısmen kurlardaki yükselişle ilişkili olsa dahi, temelde para politikasının gevşetilmesi ve kamu harcamalarındaki artışlarla bağlantılıdır: Ocak 2009 yılında, %22,5 olan ticari kredilerin ortalama faiz oranı, hızlı bir şekilde %9’un altına çekilmiş, ekonominin hızla ısınmasına karşın, 2011 Mart’ına kadar bu düzeylerde tutulmuştur. Benzer şekilde, kamu harcanabilir geliri, 2010’da %31,5 arttıktan sonra 2011’de 19,5’lik bir genişlemeye konu olmuştur (bkz. Kalkınma Bakanlığı 2012 Ekonomik Programı).

Seçimlerin bir yıl öncesi ve seçim yılında, para ve maliye politikaların bu şekilde kullanılması, 2011’in siyasi çevrim yılı olmasını sağlamış, ancak ekonomik istikrarı bozmuştur.

2011 yılı cari işlemler dengesi, ekonomik istikrarın bozulmasını yansıtan başka önemli verilere işaret etmektedir. Cari işlemler açığı, söz konusu yıl 77 milyar doları aşmış GSYİH’nın %10’una yaklaşmıştır.

Genel bir değerlendirme yapmak gerekirse, iç ve dış ekonomik ortam, pek çok yönü ile Türkiye’deki sanayi kuruluşları açısından olumlu bir ortam yaratmıştır: Bol ve ucuz likidite, güçlü iç talep, sanayi kuruluşları için elverişli koşullar üretmiştir. Ancak yılın ikinci yarısından itibaren yükselme eğilimine giren kur ve faizler durumun değişmeye başladığına da işaret etmiş, bu olumsuz gelişmelerin etkileri 2011’in sonlarına doğru bilançolara yansımaya başlamıştır.

İSO Beşyüz Büyük Kuruluş 2011 verileri, bazı önemli noktalarda ekonominin genel görünümünden daha iyidir. Beşyüz Büyük

Kuruluş'un net satış hasılatı 2011 yılında cari fiyatlarla %29,7; sabit fiyatlarla %15,5 artmıştır.

Görüldüğü üzere Beşyüz Büyük Kuruluş'un satış hasılatındaki artış, GSYİH'nın %8,5'lik büyümesinin çok üzerinde olmuştur. 2010 yılında ise Beşyüz Büyük Kuruluş'un satış hasılatı ile GSYİH yakın oranlarda hareket göstermişler, Beşyüz Büyük Kuruluş'un satış hasılatı %9,5; GSYİH %9,2 büyümüşlerdir.

Ayrıca, 2011 yılında kamu kuruluşlarının net satış hasılatında, cari fiyatlarla %1,9; sabit fiyatlarla %10,4 gibi önemli bir gerileme gözlenmektedir. 2010 yılında satış hasılatını, cari ve sabit fiyatlarla özel kuruluşlara göre daha büyük oranda arttıran kamu kesiminin satış hasılatındaki bu düşüşü olağan görmek mümkün değildir. Bu durum, kamu kuruluşlarının seçimler nedeniyle pasif bir fiyat politikası uyguladıklarını; satış hasılatlarının da bu nedenle gerilediği yorumlarına açıktır. Şu halde, seçim faktörü devreye girmeseydi Beşyüz Büyük Kuruluş'un net satış hasılatında daha güçlü bir büyüme gözlenebilecekti.

Beşyüz Büyük Kuruluş'un üretimden satışları bağlamında da benzer tablo ile karşılaşmaktayız. Beşyüz Büyük Kuruluş'un üretimden satışları 2011 yılında cari fiyatlarla %27; sabit fiyatlarla %13,1 artmıştır. Kamu kesiminde ise cari fiyatlarla %1,9; sabit fiyatlarla %12,6'lık bir gerileme söz konusudur.

Satış hasılatındaki bu önemli artışlar karlılığa pek yansımamış, Beşyüz Büyük Kuruluş'un dönem karı 2011 yılında cari fiyatlarla sadece %3,2 artarken, sabit fiyatlarla %8,1 gibi önemli oranda gerileme konusu olmuştur. Beşyüz Büyük Kuruluş'un dönem karının bu derece olumsuz olması kısmen kamu kuruluşlarından kaynaklanmaktadır.

Kamu kuruluşlarının dönem karı 2011 yılında cari fiyatlarla %34,9; sabit fiyatlarla %42 küçülmüştür. Bu durumun da yukarıda değindiğimiz üzere seçimlerle ilişkili olduğunu söyleyebiliriz. Diğer taraftan, özel kuruluşların karlılığında da önemli bir düşüş gözlenmektedir. Özel kuruluşların dönem karı cari fiyatlarla %17,9; sabit fiyatlarla sadece %5 artabilmiştir.

Dönem kar ve zarar toplamında da benzer bir tablo ile karşılaşmaktayız. Dönem kar ve zarar toplamında, cari fiyatlarla %5,5; sabit fiyatlarla %15,9'luk bir düşme söz konusudur. Dikkat çeken nokta, kar ve zarar toplamındaki bu olumsuz gelişme sadece kamu kesiminden kaynaklanmamakta; özel kesimin kar ve zarar toplamında da %3,9'luk bir gerileme bulunmaktadır.

Görüldüğü üzere karlılık bağlamında bir önceki seneye oranla çok önemli bir bozulma söz konusudur. 2010 yılında sabit fiyatlarla Beşyüz Büyük Kuruluş'un dönem karında %31,6; kar ve zarar toplamında %47,3'lük artışlar söz konusuydu.

Beşyüz Büyük Kuruluş'un dönem karlılığını olumsuz etkileyen bir faktör faiz giderleridir. Beşyüz Büyük Kuruluş'un faiz giderleri, 2011 yılında %39,6 gibi önemli bir oranda artmıştır. TL cinsi ticari kredi faizleri 2011 yılının Mart'ına kadar %9'un altında seyrederken hızla yükselerek %14'leri aşmıştır. Diğer taraftan kurların yükselmesi, döviz kredilerinin maliyetini yükselterek finansman giderlerini yükseltmiştir.

Beşyüz Büyük Kuruluş kapsamında özel kuruluşların finansman giderleri, 2011 yılında %102,5 artarak 7.215 milyar TL'den 14.612 milyar TL'ye yükselmiştir. Kamu kuruluşlarının fiyat politikalarında seçimler nedeniyle pasif davranmaları, düşük karlılığı etkileyen bir diğer unsur olmuştur.

Ancak bütün bunlar, dönem karlılığındaki olumsuz gelişmeyi açıklamaya yeterli değildir. Karlılığı etkileyen bir diğer önemli sorun, emtia fiyatlarında ve döviz kurunda yaşanan sert hareketlerdir. Emtia fiyatlarında ve döviz kurlarında gözlenen yüksek artışlar nedeniyle ÜFE hızla yükselirken, buradaki artışları aynı oranda tüketiciye yansıtmak mümkün olamamıştır ki, bu durumu TÜFE'de izlemekteyiz.

Benzer şekilde, küresel ekonominin 2011 yılında zayıflama emareleri göstermesi nedeniyle Beşyüz Büyük Kuruluş'un dış piyasalarda artan rekabetle karşılaşmış olduğunu, bu nedenle de düşük kar marjlarıyla satış yaptığını söyleyebiliriz.

Bilindiği üzere Beşyüz Büyük Kuruluş kapsamındaki kuruluşların faaliyet dışı gelirleri oldukça yüksek düzeylerde. Kriz dönemlerinde daha da yükselen faaliyet dışı gelirler, ekonominin toparlanmasıyla birlikte toplam kar ve zarar içinde görece daha düşük pay almaktadırlar.

Ekonominin hızlı bir büyüme kaydettiği 2011 yılında bu genel eğilim değişmemiş, Beşyüz Büyük Kuruluş kapsamındaki özel kuruluşlarda faaliyet dışı gelirlerin toplam kar ve zarar içindeki payı %22,7 gibi çok düşük bir düzeye inerek toplam 4,3 milyar TL olmuştur. Ancak 2011 yılında faaliyet dışı gelirlerin mutlak ve kar-zarar toplamı içinde düşük kalmasında, ekonomik düzelmeden ziyade kambiyo zararlarının %92,9 artarak 16.887 TL'ye ulaşması etkili olmuştur.

Beşyüz Büyük Kuruluş'un ihracatı 2011 yılında dolar bazında %17,8 artış göstermiştir. Bu artış Türkiye'nin toplam ihracat artışının az bir miktar gerisindedir. Türkiye'nin 2011 yılında ihracat artışı %18,5'tir. Türkiye'nin mahiyeti belirsiz altın ihracatı bir kenara bırakılırsa, Beşyüz Büyük Kuruluş'un ihracat performansının Türkiye geneline göre biraz daha iyi olduğunu söyleyebiliriz. Beşyüz Büyük Kuruluş'un ihracatının toplam satış hasılatı içindeki payı %25,9'dur. Bu oran 2010 yılında %26,3 olmuştur.

Beşyüz Büyük Kuruluş bünyesinde ücretle çalışanların sayısı 23.650 kişi artarak 574.589'a ulaşmıştır. Böylece Beşyüz Büyük Kuruluş istihdamı %4,3 gibi düşük bir artış sergilemiştir. Buna karşın, ödenen ücret ve maaşlardaki artış %10,5 olmuştur. İstihdam ve enflasyondaki gelişmeler göz önüne alındığında, ödenen maaş ve ücretlerde düşük oranlı da olsa reel bir gerileme olduğunu söyleyebiliriz. 2010 yılında ücretle çalışanlarda 34.634 kişilik bir artış söz konusuydu.

2011 yılında Beşyüz Büyük Kuruluş'un yarattığı, faktör fiyatları ile net katma değer, sabit fiyatlarla %1,8'lik gerilemeye konu olmuştur. Üretici fiyatları ile brüt katma değerde de aynı oranda bir düşme söz konusudur. Temel fiyatlarla brüt katma değerdeki gerileme de %1,2 olmuştur. Katma değer bağlamındaki bu olumsuz gelişme geniş ölçüde kamu kuruluşlarından kaynaklanmaktadır. Kamu kuruluşlarının katma değer verileri sabit fiyatlarla %32,7 ile %36,7 arasında gerilemelere konu olmuştur. Özel kesimde ise katma değer verileri sabit fiyatlarla %5,7 ile %6,9 arasında artışlar gösterirken, GSYİH içinde yer alan imalat sanayisi büyüme hızının gerisinde kalmıştır. 2010 yılında ise katma değer büyüklüklerinde sabit fiyatlarla %15 ile %22,5 arasında önemli artışlar söz konusuydu.

Yukarıdaki açıklamalardan kestirilebileceği üzere, 2011 yılı Beşyüz Büyük Kuruluş açısından karlılık bağlamında olumlu geçmemiştir. Bu durum çeşitli finansal rasyolardan izlenebilmektedir. Beşyüz Büyük Kuruluş'un satış karlılığı 2011 yılında %5,9'dan %4,8'e gerilemiştir. Aktif (varlık) karlılığı, %8,3'ten %6,8'e gerilemiştir. Keza, özkaynak karlılığı da bozulmuş, %16,9'dan %14,8'e düşmüştür. Sadece ekonomik karlılıkta marjinal bir düzelme gözlenmektedir. Ekonomik karlılık %14,1'den %14,2'ye yükselmiştir. Konulan para karşılığında ne kadar katma değer yaratıldığını gösteren; bu nedenle de varlık verimliliği olarak da bilinen bu rasyo 1990'lı yıllarda %30'lar düzeyindeydi.

2011 yılında Beşyüz Büyük Kuruluş'un kaynak yapısında da bir bozulma gözlenmektedir. Kur ve faizlerin yükselmesiyle birlikte, toplam borçlarda %20,1 artış olmuş, borçların aktiflere oranı %50'nin üzerine çıkmıştır.

Özetlemek gerekirse, seçim yılı olan 2011'de Türkiye ekonomisi, hemen her seçim yılında olduğu üzere, küresel ekonomide bozulma emarelerine karşın çok yüksek bir büyüme performansı göstermiştir.

Türk bankaları üzerinde, yurt dışındaki bol ve ucuz likiditeyi Türkiye'ye getirip kredi patlamasını teşvik eden para politikası ve kamu harcamalarını genişleten maliye politikası, toplam talebi şişirerek, güçlü ama sürdürülmesi mümkün olmayan bir büyüme sağlamıştır. Uzun dönemde önemli dengesizlikler yaratacak olan ancak kısa vadede herkesin işine yarayan bu hızlı büyüme

ortamında Beşyüz Büyük Kuruluş da satışlarını önemli ölçüde arttırabilmiştir. Ancak bu temelsiz, dış borçlanmaya dayalı büyümenin içereceği sorunlarla ilk önce Beşyüz Büyük Kuruluş yüzleşmek durumunda kalmıştır.

Yılın ikinci yarısından itibaren yükselen kurlar ve faizler karlılığı olumsuz etkilemiş, mali yapılarını zayıflatmıştır. Neticede, çok hızlı büyümeye karşın 2011 yılı, sanayi kesiminin 2000'li yıllara doğru girdiği süreci değiştirmeyecek bir yıl olmuştur. Girilen süreç, sanayi kesiminin hızla gerilemesidir. Sanayi kesiminin payı 1998'de %26,8'den 2011'de %20,1'e gerilemiştir.

Türkiye'de sanayi kesiminin gerilemesinin, gelişmiş ülkelerde sanayi kesiminin gerilemesiyle benzerliği bulunmadığına işaret edelim. Bu ülkelerde, artan refahla birlikte hizmet sektörlerinin ürünlerine talep artmakta; hizmet sektörü, sanayi kesimine göre daha hızla büyürken, zamanla milli gelir içinde daha büyük pay almaktadır.

Gelişmiş ülkelerde yaşanan, uzun zaman içersinde sanayi kesiminin milli gelir içersinde azalan bir pay alması, sanayi kesiminin daralması (industrial decline) olarak tanımlanan bir olgudur. Türkiye'de ise, sanayi kesiminin başka ülkelerde görülmeyecek bir şekilde hızla küçülmesi, sanayi kesiminin daralmasından ziyade sanayi kesiminin tasfiyesi (deindustrialisation) olarak tanımlanacak bir süreci andırmaktadır.

İSO Beşyüz Büyük Kuruluş 2011 çalışması, sanayi kesiminin zayıflama sürecinin devam ettiğine işaret eden pek çok bulguya işaret etmektedir: Beşyüz Büyük Kuruluş'un duran varlıkları, sabit fiyatlarla artmak bir yana %1,1 küçülmeye işaret etmektedir. Maddi duran varlıklarda da benzer bir durum söz konusudur. Bu tablo, yatırım faaliyetine ilginin düşüklüğüne işaret etmektedir.

Bu bağlamda anlamlı bir diğer gösterge, Beşyüz Büyük Kuruluş içinde yer alan yabancı sermayeli kuruluş sayısının 2009'dan beri azalma eğilimi içinde olmasıdır. 2009'da 153'e ulaşmış yabancı sermayeli kuruluş sayısı 2010'da 148'e, 2011'de ise 140'a inmiştir. Açıkça görülmektedir ki, yabancıların uluslararası ticarete konu olmayan sektörlerle gösterdikleri ilgi, sanayi sektörüne yansımamaktadır.

İSO 2011 çalışmasının ortaya koyduğu temel bulgu, Türk sanayisinin zayıflama sürecinin 2011'de de devam ettiğidir. Bu durumun sürdürülemez olduğu açıktır. Yönetimin 2012'de uygulamaya koyduğu, belirli sektörleri, kuruluşları ve bölgeleri teşvik etmeye yönelik eski nesil sanayi politikaları, çözüm bağlamında fazla ümit vermemekle birlikte, sorunun teşhis edilmiş olması bakımından önemlidir.

**Türkiye'nin
üçüncü büyük
üretim kapasitesi.
Şimdilik.**

Limak Çimento
www.limakcement.com

Limak Kurtalan Çimento
Siirt Yolu Üzeri
Oyacık Köyü Mevkii 4. km
Kurtalan 56500 Siirt
Tel : 0 484 411 22 91
Fax : 0 484 411 22 90
kurtalan@limakcement.com

Limak Ergani Çimento
Elazığ Yolu 2. km.
Ergani 21950 Diyarbakır
Tel : 0 412 611 52 60-63
Fax : 0 412 611 52 48
ergani@limakcement.com

Limak Gaziantep Çimento
Göllüce Mevkii Nizip Yolu
Şehitkâmil 27400 Gaziantep
Tel : 0 342 235 01 10
Fax : 0 342 235 01 09
gaziantep@limakcement.com

Limak Şanlıurfa Çimento
Bozova Yolu 16. Km
63100 Şanlıurfa
Tel : 0 414 362 10 10
Fax : 0 414 362 10 14
sanliurfa@limakcement.com

Limak Bitlis Çimento
Küllüce Köyü Rahva Düzü M.
Muş Karayolu 2. km
Tatvan 13200 Bitlis
Tel : 0 434 228 31 85
Fax : 0 434 228 31 86
bitlis@limakcement.com

Limak Mardin Çimento
Kuşçu Köyü Tepeönü Mevkii
Derik 47800 Mardin
Tel : 0 546 255 46 03
0 530 200 18 64
Fax : 0 530 404 36 40
mardin@limakcement.com

Limak Ankara Çimento
Güvercinlik Mevkii
06562 Ankara
Tel : 0 312 211 01 30
Fax : 0 312 211 05 60

Limak Balıkesir Çimento
Gaziosmanpaşa Mah.
Yakupşevkipaşa Cad.
No:145 Merkez 10069 Balıkesir
Tel : 0 266 221 23 70
Fax : 0 266 221 23 88

Limak Trakya Çimento
Kırklareli Caddesi
Camii Kebir Mah. Pınarhisar
39300 Kırklareli
Tel : 0 288 615 15 12
Fax : 0 288 615 15 17

Limak Ambarlı Çimento
Marmara Mah. Liman Cad.
No: 54-56 Beylikdüzü
34520 İstanbul
Tel : 0 212 875 37 00
Fax : 0 212 875 27 52

Hazır Beton Tesisleri

Ayazağa Tesisi : Kemerburgaz Yolu No: 5 34397 Ayazağa İstanbul
Yenibosna Tesisi : Cemal Ulusoy Cad. Şehit Yunus Çaça Sok. No: 2 34197 Yenibosna İstanbul
Selimpaşa Tesisi : Araptepe Mevkii 501. Cad. 5008. Sok. No: 7 34104 Selimpaşa İstanbul
Barbaros Tesisi : Atatürk Bulvarı No:125 Doğandere Mevkii 59100 Barbaros Tekirdağ
Velimeşe Tesisi : Hacışeremet Sanayii Bölgesi E-6 Kavşağı 59850 Velimeşe Çorlu Tekirdağ
Bursa Tesisi : İzmir Yolu 20. km Görükle Sanayi Sitesi 16285 Nilüfer Bursa
Bandırma Tesisi : Balıkesir Yolu 6.Km. 10200 Bandırma Balıkesir
Güvercinlik Tesisi : Limak Ankara Çimento Fab. Üstü 06562 Güvercinlik Ankara
Yaprıcak Tesisi : Eskişehir Yolu 22.km 06530 Yaprıcak Ankara
Oğulbey Tesisi : Konya Yolu 29. km 06830 Gölbaşı Ankara
Kırıkkale Tesisi : Alaaddin Mah.Cumhuriyet Cad. Kıybağı Mevki 71450 Yahşıhan Kırıkkale
Akyurt Tesisi : Balıkhisar Mah. 27 Sok. No:4 Çankırı Devlet Yolu 8. km 06750 Akyurt Ankara
Şaşmaz Tesisi : 2454. Cad. No:9 İstanbul Yolu 13. km 06170 Şaşmaz Ankara

Tel: 0 212 289 06 47
Tel: 0 212 698 98 58
Tel: 0 212 723 86 05
Tel: 0 282 229 22 55
Tel: 0 282 674 44 22
Tel: 0 224 483 38 15
Tel: 0 266 733 81 81
Tel: 0 312 211 03 84
Tel: 0 312 299 80 91
Tel: 0 312 615 50 42
Tel: 0 318 357 21 22
Tel: 0 318 847 54 05
Tel: 0 312 278 08 15

Fax: 0 212 289 06 45
Fax: 0 212 698 46 06
Fax: 0 212 723 86 04
Fax: 0 282 229 22 44
Fax: 0 282 674 44 11
Fax: 0 224 483 38 19
Fax: 0 266 733 87 86
Fax: 0 312 211 04 25
Fax: 0 312 299 80 94
Fax: 0 312 615 51 99
Fax: 0 318 357 39 99
Fax: 0 318 847 54 06
Fax: 0 312 278 37 71

72 metre boya kadar raylar
Rail products up to 72 m

550 mm genişliğe kadar ağır profiller
Structural beam up to 550 mm

Sustainable Production for rail and structural beam!
Ağır profil ve rayda sürdürülebilir üretim!

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Mali ve Ekonomik Göstergeler

İSO 500 ülke sanayi katma değeri ve sanayi ihracatının yarısından fazlasını gerçekleştirmektedir.

Prof.Dr. Süleyman ÖZMUCUR
Pennsylvania Üniversitesi Ekonomi Bölümü

Karlılık, Verimlilik ve Faktör Gelirlerinin Dağılımı, (1980-2011)

2011 yılında beşyüz büyük sanayi kuruluşu (BBK) 409,8 milyar TL değerinde satış gerçekleştirmiş, 116 milyar TL katma değer yaratmış, 63,3 milyar dolarlık ihracat yapmış ve 575 bin işçi çalıştırmıştır. Bu verilere göre, BBK ülke sanayi katma değerinin ve sanayi ihracatının yarıdan fazlasını gerçekleştirmiştir.

2011 yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu arasında sadece 13 kamu kuruluşu bulunmaktadır. Bu küçük sayı özel ve kamu kuruluşları arasındaki ve zaman içindeki karşılaştırmaları zorlaştırmaktadır. Zaman içindeki karşılaştırmalarda dikkate alınması gereken ilave bir sorun daha vardır.

Önceki yıllarda kamu kuruluşu olup daha sonra özeller arasında yer alan kurumların sayısı zaman içinde artmış, üzerinde çalışma yapılan gurubun niteliği zaman içinde değişmiştir.

Bu sorun 100 kadar kamu kurumu varken ve özelleştirmeler yapılmadan önce pek önemli değildi ve özel-kamu karşılaştırmaları araştırmacılara sahiplik ve firma davranışı konusunda çok önemli ipuçları vermekteydi.

Bütün bu potansiyel sorunlara rağmen, İstanbul Sanayi Odası tarafından yayınlanmış olan zengin verileri kullanarak karşılaştırmaları yapmanın yararlı olduğunu düşünüyoruz.

Ancak bu aşamada beşyüz büyük kuruluşun toplamı için, özel-kamu ayrımı olmadan yapılmış olan değerlendirmelerin, daha güvenilir olduğunun belirtilmesinde de yarar vardır.

Bu makalede 500 büyük kuruluşta karlılık, verimlilik ve gelirlerin dağılımı incelenecektir. Özel ve kamu karşılaştırmaları, yukarıdaki uyarıları göz önünde tutarak yapılacaktır.

1. Karlılık

2011 yılındaki satış karlılığı özel kesimde yüzde 4,8, kamu kesiminde ise yüzde 19,1'dir. Özsermaye karlılığı özel kesimde yüzde 15,6, kamu kesiminde ise yüzde 11,7 olarak gerçekleşmiştir. Aktif karlılığında özel kesim yüzde 6,5 ile kamu kesiminin (yüzde 9,2) gerisinde kalmıştır.

1980-2011 döneminde ortalama satış karlılığı özel kesimde yüzde 6,6, kamu kesiminde ise yüzde 4,8 olarak gerçekleşmiştir (Tablo 1, Grafik 1). Aynı dönemde ortalama özsermaye karlılığı özel kesimde yüzde 30,1, kamu kesiminde ise yüzde 5,9'dur (Tablo 1, Grafik 2). Verilerin mevcut olduğu 1982-2011 dönemindeki ortalama aktif karlılığı özel kesimde yüzde 9,2, kamuda ise yüzde 2,7'dir (Tablo 1, Grafik 3).

Ekonomik büyüme kar oranını olumlu yönde etkilemektedir. İki değişken arasındaki korelasyon 0,43'tür. Yapılan hesaplamalara göre enflasyon ile satış karlılığı arasındaki korelasyon daha düşüktür (-0,24).

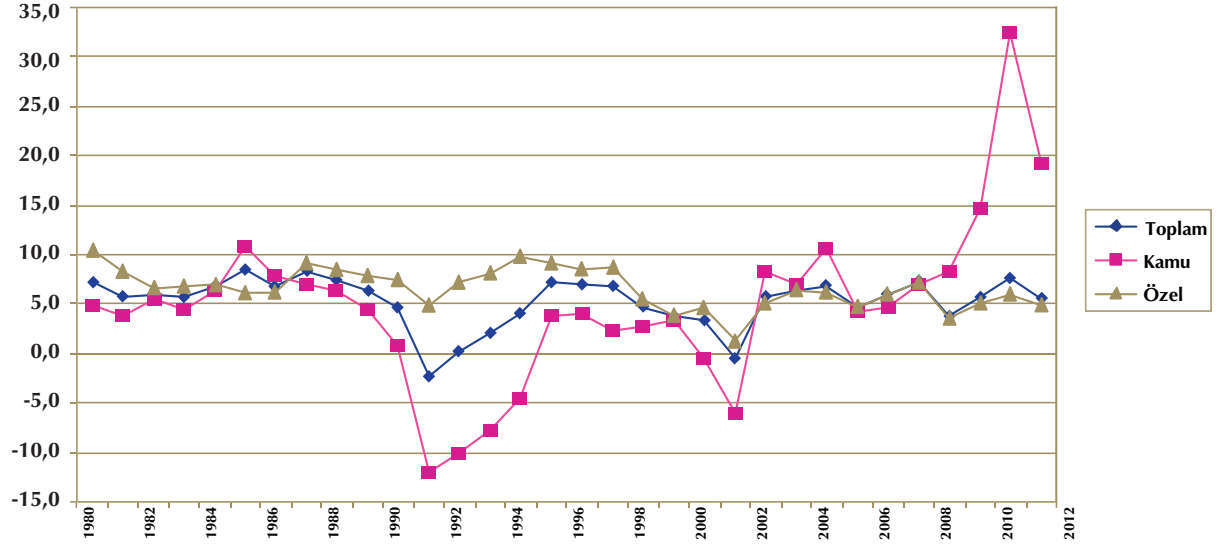
Ancak kamu ve özel ayrımı yapılırsa farklı sonuçlar çıkmaktadır. Enflasyon ile satış karlılığı arasındaki ilişki özel kesimde aynı yönde (Korelasyon=0,46), kamu kesiminde ise ters yöndedir (Korelasyon= -0,61).

2. Verimlilik

Verimlilikte özel kesim genelde kamu kesiminin önünde yer almaktadır. Özel kesim kamu kesimine göre işgücü verimliliğinde ortalama %50 kadar daha verimli çalışmaktadır (Tablo 2, Grafik 4-6).

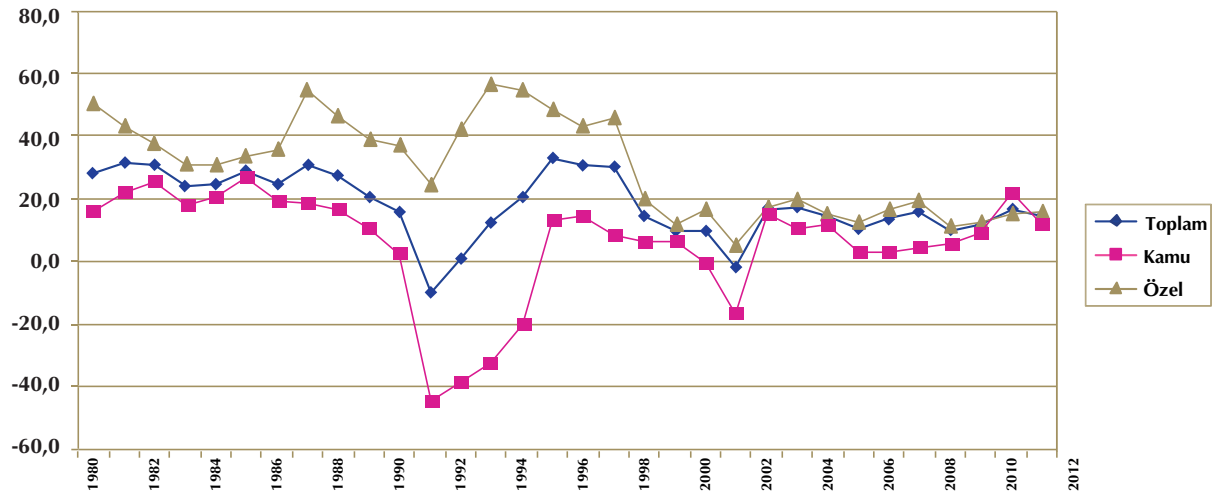
Grafik 1

Satış Karlılığı (%)

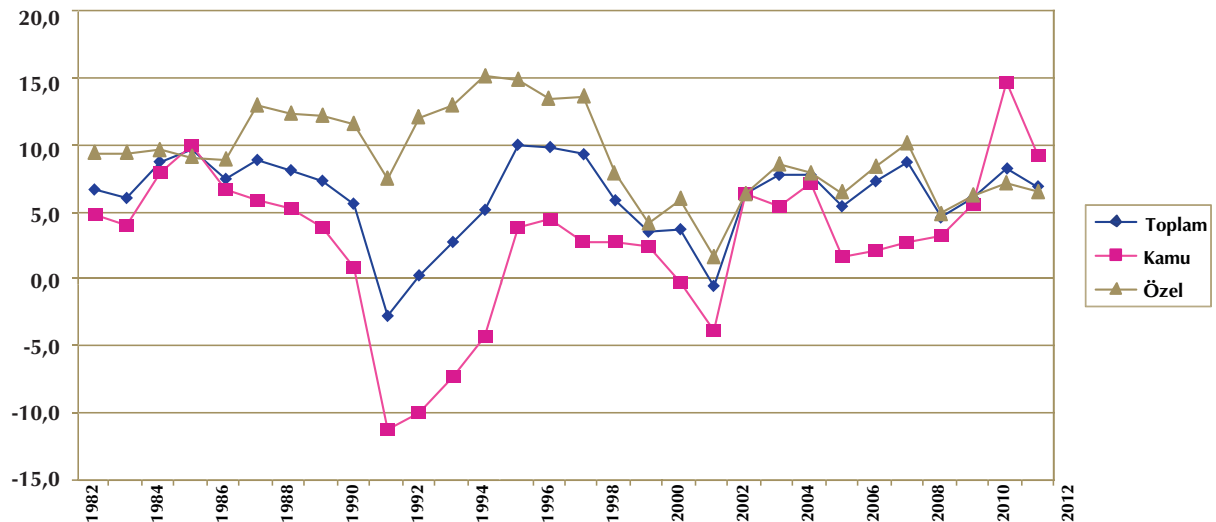
Grafik 2

Özsermaye Karlılığı (%)

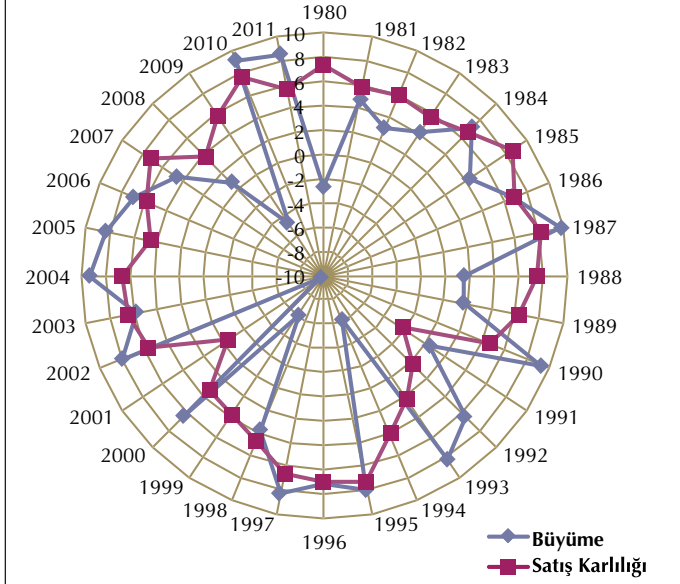

Grafik 3

Aktif Karlılığı (%)

Grafik 1a Büyüme Oranı ve Satış Karlılığı (Korelasyon=0,43)

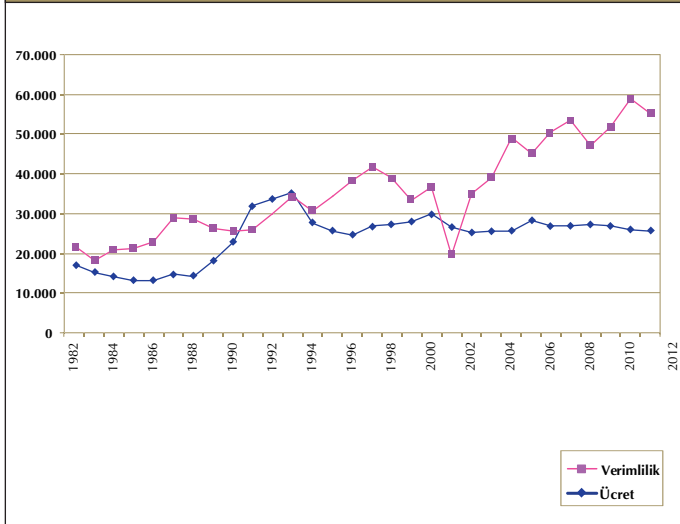

Özel kesimde çalışan başına reel net katma değer (2005 fiyatlarıyla) 1997'de 50.136 TL, 2000 yılında 39.163 TL, 2005 yılında 44.598 TL ve 2011 yılında 54.657 olarak gerçekleşmiştir. Kamu kesiminde çalışan başına reel katma değer (2005 fiyatlarıyla) 1997'de 27.198 TL, 2000 yılında 32.264 TL, 2005 yılında 46.944 TL ve 2011 yılında 58.619 olarak hesaplanmaktadır.

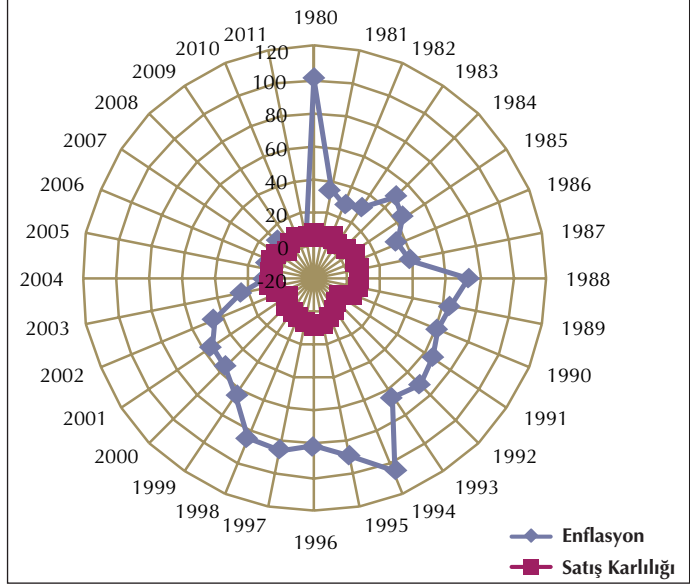
2011 yılında ortalama ücretler (2005 yılı fiyatlarıyla) özel kesimde 24.898 TL, kamu kesiminde ise 31.731 TL'dir. İki kesimde 1982-2011 dönemindeki ortalama reel ücretler arasında önemli bir fark yoktur (Tablo 2). Dönem ortalaması (2005 fiyatlarıyla) özel kesimde 23.445 TL, kamu kesiminde ise 26.533 TL'dir.

Verimlilik ve ücretler arasında yakın bir ilişki vardır (Korelasyon=0,49). Özel kesimdeki ilişki daha da güçlüdür (Korelasyon=0,65).

Grafik 4 Verimlilik ve Ücret (Toplam)

Grafik 1b Enflasyon Oranı ve Satış Karlılığı (Korelasyon= -0,24)

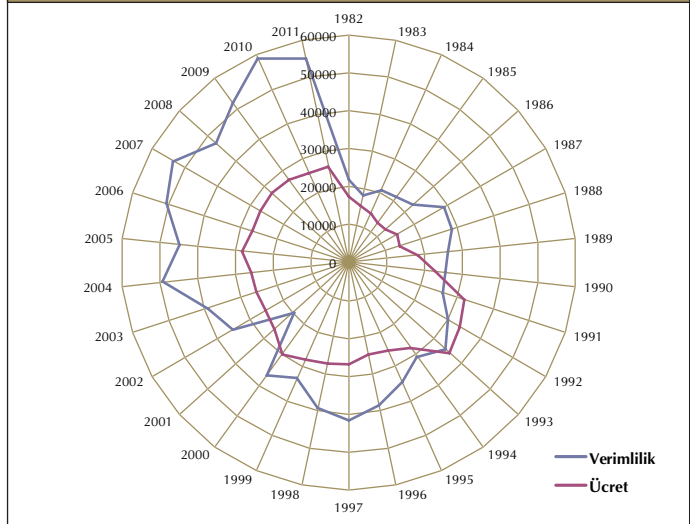

3. Net Katma Değerin Dağılımı

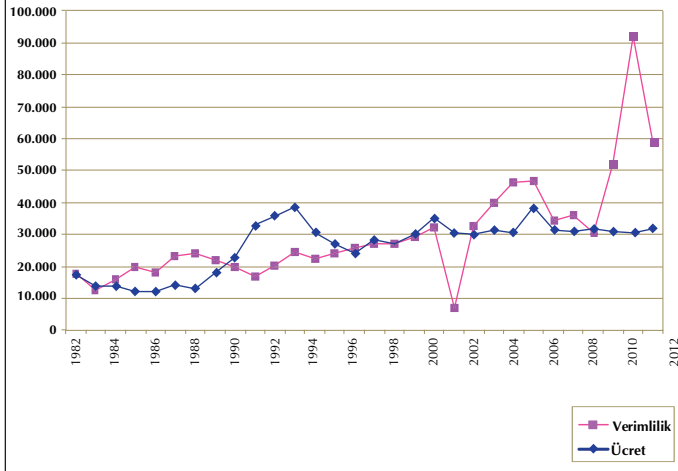
1982-2011 döneminde özel kesimde ücretlerin net katma değer içindeki payı ortalama yüzde 49,6'dır (Tablo 3, Grafik 7-9). 1999 yılında yüzde 74,5 olan bu pay, 2000'de yüzde 70,4 olarak gerçekleşmiştir. 2001 yılında ise ücretlerin payı yüzde 85,3'e kadar yükselmiştir. 2002 ve 2003 yıllarında ücretlerin net katma değer içindeki payı yüzde 62 olarak gerçekleşmiş, 2004 yılında yüzde 50,4'e gerilemiş, 2005 yılında yüzde 59,2'ye yükseldikten sonra 2006 yılında yüzde 50,1'e ve 2007'de yüzde 49,8'e gerilemiştir. 2008 yılında net katma değerdeki düşme nedeniyle ücretlerin payı yüzde 57'ye yükselmiş, 2009 yılında ise yüzde 55,2'ye, 2010 yılında yüzde 53'e, 2011 yılında ise 49,2'ye gerilemiştir.

Milli gelir anlamında karın net katma değer içindeki payı ise ortalama yüzde 20,7'dir. 1999 yılında bu pay eksi yüzde 34,2,

Grafik 4a Verimlilik ve Ücretler (Korelasyon=0,49)

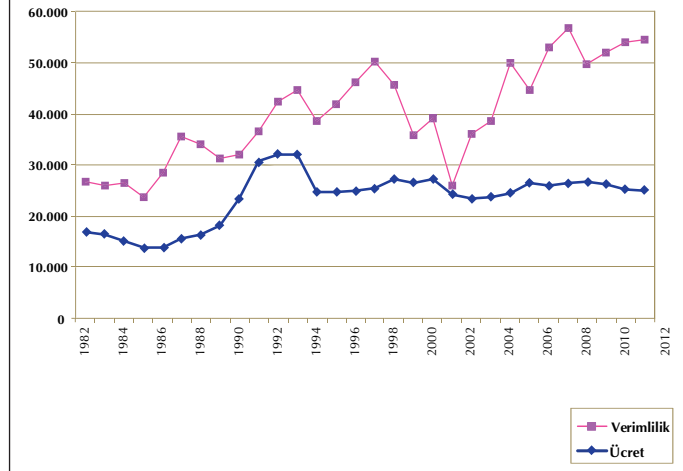

Grafik 5 Verimlilik ve Ücretler (Kamu)

2000 yılında eksi yüzde 5,2 düzeyinde kalmış, 2001 yılında ise eksi yüzde 81,4 olmuştur. 2002 yılında pay yüzde 5,7'ye, 2003 yılında ise yüzde 22,9'a, 2004 yılında yüzde 37,9'a yükselmiş, 2005 yılında yüzde 32, 2006 yılında yüzde 40,2, ve 2007'de yüzde 41,1 olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılında milli gelir anlamındaki karın payı yüzde 27,1'e gerilemiş, 2009 yılında yüzde 32,8'e, 2010 yılında yüzde 38,1'e ve 2011 yılında yüzde 40,2'ye çıkmıştır. Dönem ortalaması yüzde 29,7 olan faizin payı ise 1998'de yüzde 41,5'e, 1999 yılında yüzde 57,9'a yükselmiş, 2000 yılında ise yüzde 33,4 olarak gerçekleşmiştir. 2001 yılındaki pay yüzde 93,5'e kadar yükselmiştir. 2002 yılında yüzde 30,4 olan faizin payı, 2003 yılında yüzde 13,3'e, 2004 yılında yüzde

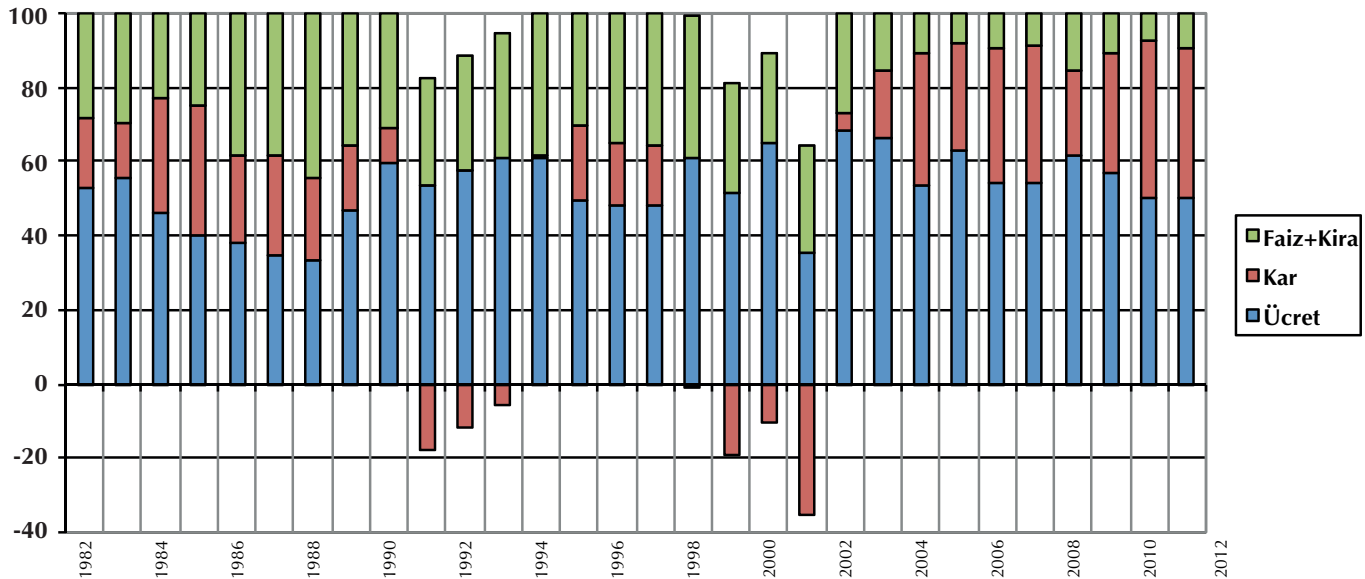
Grafik 6 Verimlilik ve Ücretler (Özel)

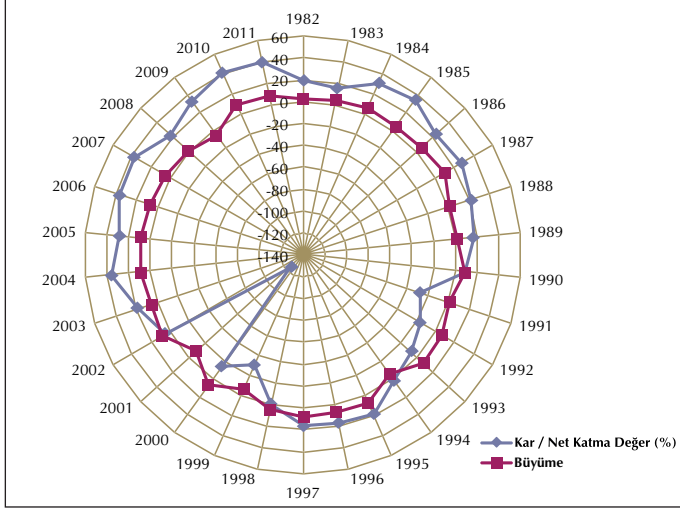
11,7'ye, 2005 yılında ise yüzde 8,8'e kadar gerilemiş, 2006 yılında yüzde 9,7'ye yükseldikten sonra 2007'de yüzde 9,1'e gerilemiştir. 2008 yılında faizin net katma değer içindeki payı yüzde 16, 2009 yılında yüzde 12, 2010 yılında yüzde 9 ve 2011 yılında yüzde 10,6 olarak gerçekleşmiştir. Kamu kesimindeki ortalama paylar ücrette yüzde 88, karda eksi yüzde 17,7, faizde yüzde 29,7 dir. 2011'deki oranlar sırasıyla yüzde 58,5, yüzde 38 ve yüzde 3,5 olarak gerçekleşmiştir.

Milli gelir anlamında karın net katma değer içindeki payı ile enflasyon oranı arasında ters yönde (korelasyon=-0.42), büyüme oranı ile ise aynı yönde (korelasyon oranı=0.60) ve oldukça yakın bir ilişki vardır.

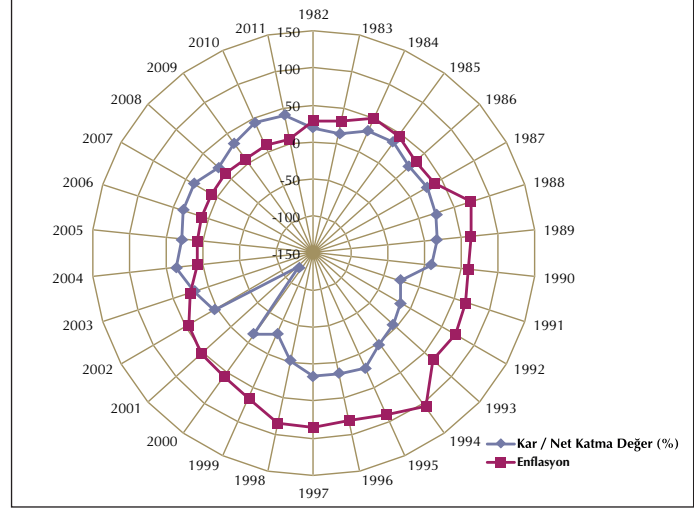
Grafik 7 Net Katma Değerin Dağılımı (Toplam) (%)

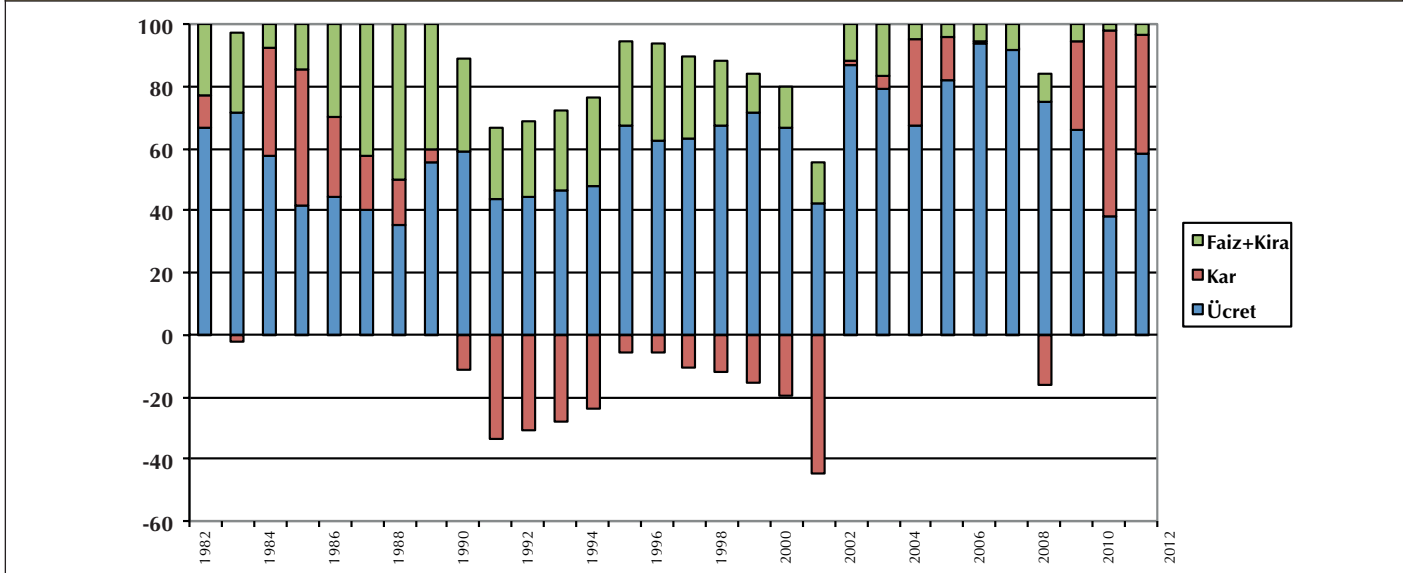
Grafik 7a Büyüme Oranı ve Kar/Net Katma Değer Oranı

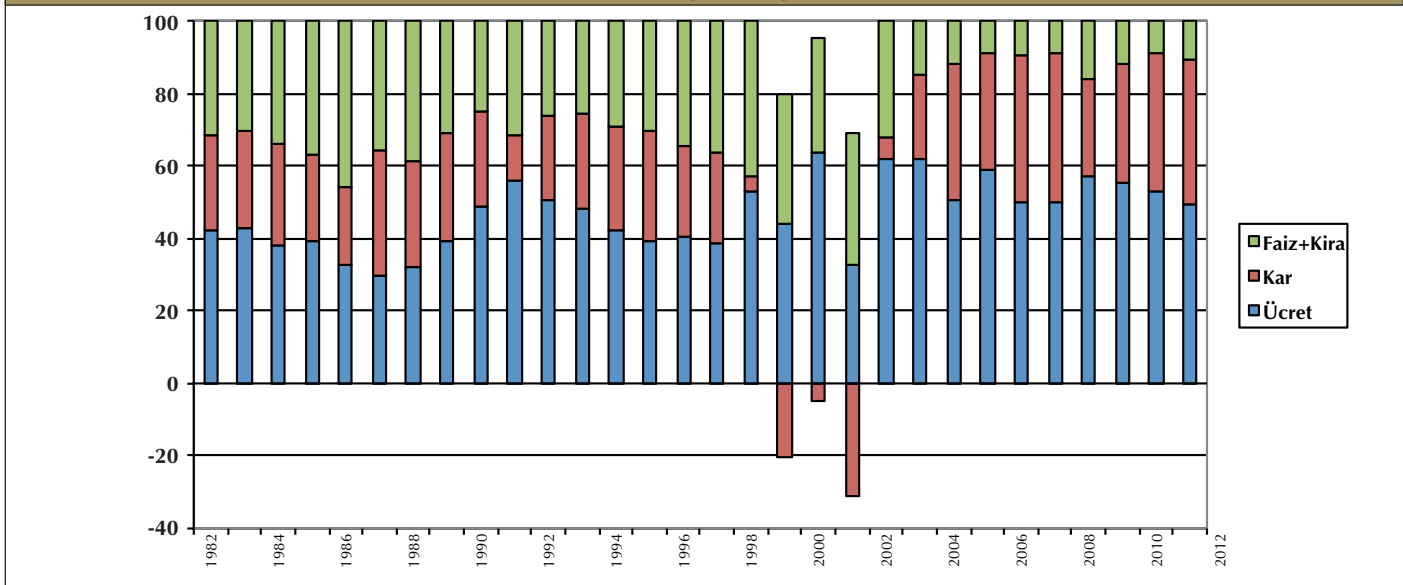
Grafik 7b Enflasyon Oranı ve Kar/Net Katma Değer Oranı

Grafik 8 Net Katma Değerin Dağılımı (Kamu) (%)

Grafik 9 Net Katma Değerin Dağılımı (Özel) (%)

Tablo 1 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Kar Oranları (%)									
	Satış Karlılığı (%)			Özsermaye Karlılığı (%)			Aktif Karlılığı (%)		
	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel
1982	6,0	5,5	6,5	31,1	25,3	37,6	6,7	4,8	9,4
1983	5,7	4,4	6,9	24,2	18,0	31,0	6,1	4,0	9,3
1984	6,7	6,4	7,0	24,5	20,6	30,7	8,7	7,9	9,6
1985	8,6	10,8	6,1	28,7	26,8	33,6	9,6	9,9	9,0
1986	6,9	7,8	6,1	24,6	19,6	35,3	7,5	6,7	8,8
1987	8,2	7,1	9,1	30,9	18,5	54,4	8,8	5,9	13,0
1988	7,5	6,3	8,5	27,4	16,8	46,4	8,1	5,3	12,3
1989	6,3	4,4	7,8	20,7	10,1	39,0	7,3	3,8	12,2
1990	4,7	0,9	7,5	16,2	2,3	37,0	5,5	0,8	11,5
1991	-2,3	-12,0	4,8	-10,0	-44,5	24,8	-2,8	-11,3	7,5
1992	0,2	-10,1	7,2	1,0	-38,2	42,3	0,3	-10,0	12,0
1993	2,2	-7,7	8,1	12,3	-32,2	56,4	2,8	-7,3	12,9
1994	4,1	-4,6	9,8	20,4	-20,1	54,3	5,1	-4,4	15,1
1995	7,3	3,7	9,2	33,1	12,9	48,4	10,0	3,8	14,8
1996	7,0	4,0	8,5	31,1	14,2	43,0	9,8	4,5	13,4
1997	6,7	2,3	8,8	30,3	8,1	46,1	9,4	2,8	13,5
1998	4,8	2,8	5,6	14,7	6,6	20,2	5,9	2,8	7,9
1999	3,7	3,4	3,8	9,6	6,1	11,7	3,6	2,5	4,1
2000	3,4	-0,4	4,6	10,0	-0,7	16,5	3,7	-0,3	5,9
2001	-0,5	-6,1	1,3	-1,7	-16,6	5,3	-0,5	-3,9	1,7
2002	5,7	8,3	5,1	16,6	15,1	17,3	6,4	6,4	6,3
2003	6,4	6,9	6,3	17,1	10,4	19,7	7,8	5,4	8,5
2004	6,7	10,6	6,1	14,2	11,6	15,1	7,8	7,1	7,9
2005	4,6	4,3	4,7	10,3	2,8	12,2	5,4	1,7	6,3
2006	5,9	4,7	5,9	13,8	3,2	16,6	7,3	2,1	8,4
2007	7,2	6,9	7,2	15,9	4,0	19,4	8,7	2,7	10,1
2008	3,9	8,2	3,6	9,9	5,6	10,9	4,7	3,2	5,0
2009	5,7	14,7	5,1	11,9	9,3	12,6	6,1	5,6	6,2
2010	7,6	32,5	5,9	16,9	21,8	15,5	8,2	14,6	7,1
2011	5,6	19,1	4,8	14,8	11,7	15,6	6,8	9,2	6,5
Ortalama	5,3	4,8	6,6	18,1	5,9	30,1	6,2	2,9	9,2

Not: Satış karlılığı=bilanço karı/satış hasılatı*100, özsermaye karlılığı=bilanço karı/özsermaye*100, aktif karlılığı=bilanço karı/toplam net aktifler*100 olarak hesaplanmaktadır.

Tablo 2 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Verimlilik ve Ücretler (%) (2005 Fiyatlarıyla)									
	İşgücü Verimliliği			Sermaye Verimliliği			Ortalama Ücretler		
	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel
1982	21.940	17.609	26.847	0,238	0,171	0,335	17.306	17.306	16.874
1983	18.187	12.413	25.981	0,185	0,122	0,279	15.143	13.845	16.441
1984	20.785	15.877	26.558	0,205	0,155	0,269	14.278	13.845	15.143
1985	21.362	19.919	23.672	0,192	0,158	0,256	12.980	12.114	13.845
1986	22.806	18.187	28.579	0,200	0,151	0,278	12.980	12.114	13.845
1987	28.868	23.383	35.507	0,224	0,170	0,301	14.710	14.278	15.576
1988	28.579	24.249	34.064	0,232	0,182	0,308	14.278	12.980	16.441
1989	26.270	21.940	31.177	0,233	0,181	0,305	18.172	18.172	18.172
1990	25.692	19.919	32.043	0,218	0,161	0,293	22.931	22.931	23.364
1991	25.981	16.743	36.662	0,212	0,138	0,302	32.017	32.882	30.719
1992	30.022	20.207	42.436	0,232	0,159	0,316	33.748	35.478	32.017
1993	34.353	24.538	44.745	0,228	0,166	0,290	35.478	38.507	32.017
1994	30.600	22.517	38.683	0,186	0,136	0,238	27.690	30.719	24.662
1995	34.353	23.960	41.858	0,205	0,135	0,260	25.527	27.258	24.662
1996	38.475	25.866	46.235	0,197	0,120	0,249	24.662	24.229	25.094
1997	41.616	27.198	50.136	0,208	0,130	0,254	26.825	28.556	25.527
1998	39.035	26.928	45.726	0,172	0,111	0,210	27.095	26.926	27.189
1999	33.420	29.050	35.754	0,135	0,118	0,144	27.875	30.272	26.594
2000	36.795	32.264	39.163	0,153	0,129	0,165	29.950	35.192	27.210
2001	19.590	7.010	26.019	0,075	0,024	0,107	26.448	30.679	24.286
2002	35.154	32.705	36.086	0,139	0,137	0,139	25.315	29.902	23.571
2003	39.027	40.086	38.711	0,157	0,154	0,158	25.545	31.440	23.783
2004	49.300	46.346	50.047	0,161	0,136	0,168	25.720	30.407	24.535
2005	44.938	46.944	44.598	0,144	0,119	0,150	28.157	38.612	26.387
2006	50.403	34.500	53.123	0,156	0,091	0,169	26.825	31.540	26.018
2007	53.517	35.879	56.753	0,157	0,088	0,173	27.088	30.733	26.419
2008	47.011	30.566	49.639	0,127	0,069	0,139	27.379	31.783	26.675
2009	51.986	51.733	52.032	0,134	0,120	0,136	26.956	31.026	26.221
2010	58.936	91.973	54.082	0,148	0,191	0,141	25.852	30.524	25.166
2011	55.137	58.619	54.657	0,142	0,143	0,142	25.726	31.731	24.898
Ortalama	35.471	29.971	40.052	0,180	0,135	0,223	24.155	26.533	23.445

Not: İşgücü verimliliği=2005 fiyatlarıyla net katma değer /çalışan sayısı. Verimlilik hesaplamalarında deflatör olarak Türkiye İstatistik Kurumu “sanayi deflatörü”, reel ücretlerin hesaplanmasında ise Türkiye İstatistik Kurumu “tüketici fiyat endeksi” kullanılmıştır.

Tablo 3 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Net Katma Değerin Dağılımı (%)									
	500 Büyük Sanayi Kuruluşu (Toplam)			500 Büyük Sanayi Kuruluşu (Kamu)			500 Büyük Sanayi Kuruluşu (Özel)		
	Ücret	Kar	Faiz	Ücret	Kar	Faiz	Ücret	Kar	Faiz
1982	52,6	19,4	27,6	66,4	10,4	23,0	42,3	26,1	31,0
1983	55,5	15,2	28,9	74,9	-2,6	27,5	42,7	26,9	29,9
1984	46,4	31,0	22,2	57,4	35,1	7,4	38,2	28,0	33,1
1985	40,4	34,5	24,6	41,3	43,9	14,6	39,4	23,7	36,2
1986	37,9	23,7	37,9	44,3	26,1	29,4	32,6	21,6	45,1
1987	34,4	27,0	38,2	40,5	17,4	41,9	29,5	34,9	35,1
1988	33,5	22,3	43,9	35,4	14,3	50,1	31,8	29,3	38,4
1989	46,6	18,0	35,0	55,5	3,9	40,4	39,1	30,0	30,4
1990	59,9	9,2	30,5	76,0	-14,7	38,4	48,5	26,2	24,8
1991	82,3	-27,1	44,0	130,4	-99,2	68,4	55,8	12,5	30,7
1992	75,0	-15,3	39,7	117,5	-82,0	64,2	50,3	23,5	25,4
1993	68,8	-6,2	36,8	105,2	-63,2	57,7	48,0	26,4	24,8
1994	60,7	0,9	37,7	91,4	-45,3	53,6	42,2	28,7	28,1
1995	49,8	19,6	29,9	76,0	-6,6	30,4	39,0	30,5	29,6
1996	47,9	17,3	34,1	70,9	-6,8	35,6	40,2	25,4	33,6
1997	48,5	16,0	34,6	79,8	-13,1	33,0	38,9	25,0	35,0
1998	61,5	-0,4	37,8	88,6	-15,5	26,4	52,7	4,6	41,5
1999	83,5	-30,8	45,9	104,4	-23,0	18,4	74,5	-34,2	57,9
2000	82,5	-13,6	28,4	110,6	-33,1	16,7	70,4	-5,2	33,4
2001	123,3	-123,1	97,3	399,8	-426,5	124,9	85,3	-81,4	93,5
2002	68,4	4,6	25,5	86,8	1,3	11,3	62,0	5,7	30,4
2003	66,1	18,4	14,0	79,2	4,0	16,3	62,0	22,9	13,3
2004	53,6	35,9	10,5	67,5	27,4	5,2	50,4	37,9	11,7
2005	62,7	29,2	8,2	82,3	13,3	4,5	59,2	32,0	8,8
2006	54,4	36,2	9,3	93,5	0,6	5,9	50,1	40,2	9,7
2007	54,1	36,9	9,0	91,6	0,3	8,1	49,8	41,1	9,1
2008	61,8	22,5	15,7	110,2	-23,9	13,6	57,0	27,1	16,0
2009	56,8	32,1	11,0	65,7	28,5	5,8	55,2	32,8	12,0
2010	49,9	42,5	7,6	37,8	60,2	2,0	53,0	38,1	9,0
2011	50,4	39,9	9,7	58,5	38,0	3,5	49,2	40,2	10,6
Ortalama	59,0	11,2	29,2	88,0	-17,7	29,3	49,6	20,7	28,9

Not: Kira payı üç faktör paylarının toplamı yüzden çıkarılarak hesaplanabilir. Bu pay çok küçük olup, yüzde 0,3 ile 5,8 arasında kalmaktadır. 2004 sonrasında kira için ayrı bir sınıflandırma bulunmamaktadır.

w w w . y s m a s . c o m . t r

yıldızsuntamdf®

MDF/MDFLAM - SUNTA/SUNTALAM - LAMİNAT PARKE

Ölçeklerine Göre 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Performansı

Her yıl olduğu gibi bu yıl da İstanbul Sanayi Odası'nın hazırladığı "500 Büyük Sanayi Kuruluşu" anketleri üzerinden büyük firmalarımızın "ölçek"lerini dikkate alarak bir değerlendirme yapıyoruz. Bu değerlendirmenin iki amacı var. Birincisi her ne kadar "büyük" diye tanımlanmış olsa da büyüklerin de aralarında performans farkları vardır ve bu farkların değerlendirilmesi bilgilerin kullanıcılarına ayrıca yararlı olabilir; ikincisi ise her ne kadar listedeki firmalar "üretimden satışlar" bakımından büyük firma olarak nitelenmişlerse de aralarında "çalışanlar" bakımından KOBİ niteliğinde firmalar da vardır ve verilerin bu çerçevede değerlendirilmesi endüstriyel yapımızın analizinde yararlı olabilir. Aşağıda 2011 yılına ait "500 Büyük Sanayi Kuruluşu" anketini özel sektör firmaları bağlamında genel bir değerlendirmeye tabi tutacağız. Daha sonra da "ölçekler" bakımından çeşitli performans kriterlerini dikkate alarak değerlendireceğiz.

Genel Değerlendirme

Tablo 1 bu amaçla verilmiştir. Tabloda bir önceki yıla göre değişkenlerdeki değişimler hesaplanmış ve bir trend duygusu vermek amacıyla da bir önceki dönemin değişim bilgileri de yer almıştır. Değişim değerlerine baktığımızda hepsinin pozitif yönde olması 2010-2011 döneminin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu açısından oldukça olumlu geçmiş olduğunu göstermektedir.

Öte yandan bir önceki dönem sonuçlarıyla karşılaştırdığımızda 2010-2011 döneminin bazı değişkenler bakımından olumlu, bazı değişkenler bakımından olumsuz geçmiş olduğunu söylemek mümkündür. İstihdam ve karlar bakımından bir önceki döneme göre kötü, üretimden satışlar, ihracat ve brüt katma değer bakımından da iyi sonuçlar elde edilmiştir.

Prof.Dr. Erol KATIRCIOĞLU

Tablo 1, 2010-2011 döneminde iç pazarın çok "rekabetçi" oluşmuş olduğuna dair ipuçları vermektedir. Üretimden satışların ve ihracatın bir önceki döneme göre daha hızlı artmalarına rağmen karların ve istihdamın o derece artmaması kar marjlarının düştüğü ve maliyet kısılmalarının da istihdam üzerinden gerçekleştirilmeye çalışıldığını düşündürmektedir. Bu sonuçlar açıktır ki iç pazarda hayli rekabetçi bir ortama işaret etmektedir.

Ölçekler Bakımından 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Performansı

Aşağıda verilen Tablo 2 ve Grafik 1, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun ölçeklerine göre performanslarıyla ilgili bilgiler sunmaktadır. Türkiye'de ve Avrupa Birliği'nde KOBİ kategorisindeki firmalar çalışanları bakımından 1-249 kişi çalıştıran firmalar

Tablo 1 2010-2011 Yılı 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Genel Performansı				
	2011	2010	2011/2010 Değişim (%)	2010/2009 Değişim (%)
Firma Sayısı	487	488	-	-
Çalışan Sayısı (1)	504.944	480.360	5,1	9,8
Kar (2)	21.932.827.627	20.879.522.814	5,0	10,8
Üretimden Satış (2)	304.787.068.308	264.557.648.712	15,2	13,9
İhracat (3)	62.425.805	53.081.039	17,6	16,4
Brüt Katma Değer (4)	107.502.621.939	101.091.132.132	6,3	4,7
(1) Kişi (2) 2011 yılı fiyatlarıyla, (Deflatör olarak %12,3 kullanıldı) (3) Bin Dolar (4) 2011 yılı fiyatlarıyla, (Deflatör olarak %11,4 kullanıldı)				

Tablo 2 Büyüklük Dağılım Tablosu (2011/2010)						
	Firma Sayısı (2011) Adet	Çalışan Sayısı (%)	Kar (%)	Üretimden Satış (%)	İhracat (%)	Brüt Katma Değer (%)
1-249	90	9	-2	33	31	-18
250 - 499	108	-14	-15	-3	-10	-12
500 - 999	131	5	2	25	66	41
1000 +	158	8	11	13	10	-3
Toplam	487	5	5	15	18	6

olarak tanımlamaktadırlar. Bu tanımdan gidersek 2011 yılının 90 firmasının KOBİ kategorisine uygun düştüğü anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu kategorideki firmaların performanslarından 2011 yılında KOBİ'lerin performansları konusunda bazı ipuçları elde etmek mümkündür. Aşağıda elde ettiğimiz sonuçlar özetlenmiştir:

- 1- KOBİ'ler istihdam yaratmak bakımından diğer büyük firmalara göre daha iyi bir performans elde etmişlerdir. En büyük 158 firmanın yarattığı istihdam oranı yüzde 8 iken, 90 adet KOBİ niteliğindeki firma yüzde 9 istihdam artışı gerçekleştirmiştir.
- 2- Bekleneceği gibi karlarla ölçekler arasında doğrusal bir ilişki gözlenmektedir. KOBİ'lerin karları azalırken, (250-499 arasındaki 108 firma hariç) diğer büyük firmaların ölçekleri büyüdükçe karlılıkları da artmaktadır.
- 3- KOBİ'lerde üretim diğer büyük firmalara göre daha hızlı artmıştır. Yine 250-499 arasındaki 108 firma hariç diğer firmaların üretimden satışları KOBİ'lere göre daha düşük gerçekleşmiştir.
- 4- KOBİ'ler ihracat bakımından ikinci en hızlı ihracatı artan firmalar olarak görünmektedirler.
- 5- Brüt Katma Değer'e katkıları büyük bir oranda azalmıştır.
- 6- Yukarıdan çıkarılabilecek ilginç sonuçlardan biri de 250-499 arasındaki 108 firmanın bütün performans kriterleri bakımından kötü sonuçlar elde etmiş olduğudur.

Tablo 3 ise "büyüklük" bakımından farklı bir yaklaşım benimseyen "Merkez Bankası'nın "büyüklük tasnifi" dikkate alınarak hesaplanmıştır. Tablo 2'yi yorumlarken vardığımız sonuçları, verilere biraz daha yukarıdan bakarak değerlendirecek olursak, 2011 yılında "Büyüklerin Küçükleri" diyebileceğimiz 198 firmanın

elde ettikleri performansların bütün değişkenlerde, "Büyüklerin Büyükleri" diyebileceğimiz 289 firmanın performanslarından daha kötü olduğudur. Bu durumu "büyükler" bakımından ifade edersek de, 2011 yılında "Büyüklerin Büyükleri" bütün değişkenlerde daha iyi performanslar elde etmişlerdir.

Sonuç

2010-2011 dönemi iç pazarda yoğun bir rekabetin yaşandığı bir dönem olmuştur. Her ne kadar 500 Büyük Sanayi Kuruluşu anketinden elde ettiğimiz veriler bu yılın da genel olarak olumlu bir yıl olduğunu gösteriyor olsa da, bir önceki dönemle karşılaştırıldığında olumluluğun görece azalmış olduğunu söyleyebiliriz. Firmaların "üretimden satışlar" ve "ihracat performansları"nın görece iyiliği karşısında "karlardaki" artışın sınırlı kalması rekabetin kar marjlarını aşağıya çektiği şeklinde değerlendirilebilir. Öte yandan istihdam artışının da sınırlı kalması aynı şekilde maliyetler üzerinde temkinli davranmak durumunda kalınmış olmasıyla ilgili olabilir.

Verilerimiz arasında KOBİ kategorisi içine düşen bilgilerden KOBİ'lerin "üretimden satışlar", "istihdam" ve "ihracat" bakımından görece iyi bir performans gösterdiklerini söyleyebiliriz. "Kar" ve "Brüt Katma Değer" bakımından ise durumun tam tersi olduğu ve bu iki değişken bakımından elde edilen performansın başarılı olmadığı anlaşıyor.

Merkez Bankası'nın "büyüklük tanımı" çerçevesinde ise görece küçük firmaların büyüklere göre performanslarının yukarıdaki analizle elde ettiğimizden çok farklı olmadığı da yine elde ettiğimiz bulgulardan biridir.

Tablo 3 Büyüklüklerdeki Değişimler (Merkez Bankası Tasnifine Göre) (2011/2010)						
	Firma Sayısı (2011) Adet	Çalışan Sayısı (%)	Kar (%)	Üretimden Satış (%)	İhracat (%)	Brüt Katma Değer (%)
1-499	198	-9	-11	11	2	-13
500+	289	7	8	16	21	10
Toplam	487	5	5	15	18	6

47 yıldır çeliğe atılan imza

Tecrübemiz, kurumsal itibarımız, yüksek ürün kalitemiz, çevre ve toplum duyarlılığımızla 47 yıldır çeliğe **ERDEMİR** imzasını atmanın gururunu yaşıyoruz.

www.erdemir.com.tr

S8

S-8

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2011 Yılı ihracatı

İstanbul Sanayi Odası'nın bu yıl gerçekleştirdiği 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırmasında, bu kuruluşlarımızın ihracat performanslarını değerlendirmeden önce Türkiye Ekonomisinin dış ekonomik ilişkilerine kısaca bir göz atmak istiyoruz. Söz konusu kuruluşların Türkiye'nin dış ticaretindeki yerinin daha iyi anlaşılması açısından bu tür bir genel bakış yararlı olacaktır.

Bu nedenle, öncelikle Ocak-Nisan dönemi Ödemeler Dengesi gelişmelerini Tablo-1'den incelemeye çalışalım. 2012 yılı ilk 4 ayındaki gelişmelerine bakacak olursak, ihracatımızın 50,9 milyar dolar, ithalatımızın da 72,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiş olduğu görülmektedir. Bu verilere göre 2012 yılı Ocak-Nisan dönemi dış ticaret açığımız 21,9 milyar dolar olmuştur.

Böylelikle 2011 yılına kıyasla ilk dört ayda ihracatta %11,6 oranında artış, ithalatta ise %1,7 oranında bir azalış gerçekleşmiş bulunmaktadır. Dış ticaret açığımız ise 28,5 milyar dolardan 22 milyar dolara inmiş bulunmaktadır. Yine aynı dönemde cari işlemler açığı da 29,3 milyar dolardan 21,2 milyar dolara azalış göstermiştir. Bu gelişmeler, var olan koşullarda önemli bir değişim olmaz ise, yılsonunda geçen yıla göre daha düşük bir dış açıkla karşı karşıya kalacağımızı işaret etmektedir.

Geçen yıla göre dış açıkta bir azalmanın meydana gelmesi sevindiricidir. 2008 yılında başlayan küresel kriz bitti gibi görünse de Avrupa'daki sarsıntıları hala devam etmektedir. İşte bu durum nedeniyle 2012 Yılı Nisan ayında AB'ye yapılan ihracatın 4,8 milyar dolar olduğunu, oysa bu tutarın geçen yıl 5,8 milyar dolar olduğunu da hemen vurgulayalım.

Avrupa ülkelerinde süregelen Euro Bölgesi krizinin, bu bölgeye olan ihracatımızı olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır. Ancak buna rağmen petrol fiyatları 100 dolar düzeyini aşmazsa, ithalattaki azalma sonucu cari işlemler dengesi açığındaki daralmanın devam etmesi beklenir. Koşullar aynı kalırsa yılsonunda 60 milyar dolar dolayında bir dış açığın gerçekleşme olasılığı yüksektir.

En önemli ticaret ortaklarımızda görülen ekonomik yavaşlama ve yurt içinde talebi yavaşlatmaya yönelik önlemler sonucunda, yukarıda belirttiğimiz sonuç ortaya çıkmıştır. Ancak Türkiye ekonomisinin dışa aşırı bağımlı yapısı giderilmedikçe, dış açıklar büyüme için zorunludur.

Bir başka deyişle Türkiye hızlı büyüdüğü sürece, yüksek oranda dış açık vermek zorundadır. Bu nedenle özellikle sanayi kesiminde dışa bağımlılığı azaltacak yapısal önlemlerin yürürlüğe konması gerekmektedir. Son olarak alınan teşvik tedbirlerinin bu açıdan olumlu bir katkı yapması beklenir.

Prof. Dr. Zafer TUNCA

İstanbul Kültür Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Hiç kuşkusuz bunun yanı sıra yıllardır izlenen politikaların yarattığı, enerji konusundaki dışa bağımlılık da ayrıca üzerinde durulması gereken çok önemli bir konudur. Bu konuda dışa bağımlılığın azaltılması en önemli hedeflerden biri olmalıdır. Nitekim 2012 yılı ilk dört ayında 21,2 milyar dolarlık dış açığın 17 milyar dolarlık kısmı, yani %80'i enerji ithalatından kaynaklanmaktadır, geri kalan %20'si ise enerji dışı ithalattan oluşmaktadır. İşte bu yapısı nedeni ile ekonomimizin ithalatını çok fazla düşürebilme olanağı olmadığından, tek çözüm bu açığı finanse edecek döviz girişine sahip olmasıdır.

Türkiye Ödemeler Dengesi 2012 Ocak-Nisan (Milyon \$)	
Tablo 1	
CARİ İŞLEMLER HESABI	-21.209
İhracat	50.889
İthalat	-72.861
Dış Ticaret Dengesi	-21.972
SERMAYE HESABI	19.895
Finans Hesabı	19.895
Net Doğrudan Yatırım	2.486
Diğer	17.409
NET HATA VE NOKSAN	2.897
GENEL DENGİ	1.583
REZERV VARLIKLAR ⁽¹⁾	-1.583

Kaynak: TCMB

(¹) Rezervlerde pozitif işaret azalış, negatif işaret artış demektir.

Türkiye'nin 2011 ve 2012 yılları Ocak-Nisan dönemleri için Ödemeler Dengesi (CİD) Tablo-2'de özet halinde verilmiştir. Daha önce de belirttiğimiz gibi cari işlemler dengesi açığında belirgin bir düşüş görülmektedir, ancak buna rağmen açığın nasıl kapatıldığı da, açığın nasıl oluştuğu kadar önem arz etmektedir.

Tablo 2 Türkiye Ödemeler Dengesi Analizi (Milyon \$)

Hesaplar	Ocak- Nisan 2011	Ocak- Nisan 2012	Ocak- Aralık 2011
İHR.	45.591	50.889	143.406
İTH.	-74.089	-72.861	-232.877
HİZMET VE DİĞER GELİRLER	-773	763	12.233
CİD	-29.271	-21.209	-77.238
Net Doğrudan Yatırım ⁽ⁱ⁾	3.840	2.486	13.410
NET FİNANSMAN GEREĞİ	-25.431	-18.723	-63.828
Net Hata ve Noksan	2.525	2.897	11.912
BORÇ ARTTIRICI (AZALTICI) AÇIK (FAZLA)	-22.906	-15.826	-51.916
Finans Hesabı	32.671	19.895	66.340
CİD	-29.271	-21.209	-77.238
Net Hata ve Noksan	2.525	2.897	11.912
REZERV DURUMU	(Artış) -5.925	-1.583	(Artış) -1.014

Kaynak: TCMB

⁽ⁱ⁾ Net doğrudan yatırımın Ocak-Nisan döneminde 2011 yılı için 708 milyon \$'ı, 2012 yılı için ise 751 milyon \$'ı gayrimenkul yatırımı olarak giren dövizlerdir.

Net doğrudan yatırımlardan giren 2,5 milyar dolar, Cari İşlemler Dengesinin finansman ihtiyacını biraz azaltarak Net Finansman Gereğinin 18,7 milyar dolara düşmesine neden olmuştur.

2012 yılı Ocak-Nisan döneminde Net Hata ve Noksan kalemi yaklaşık 3 milyar dolarlık bir döviz girişini göstermektedir. Hangi kaynaktan geldiği belli olmayan bu tür döviz girişleri, borç arttırıcı açığın 15,8 milyar dolara düşmesine neden olmuştur. Bütün bunların yanı sıra finans hesabından da yaklaşık 20 milyar dolarlık bir döviz girişi gerçekleşmiş bulunmaktadır. Bu döviz girişleri sayesinde cari işlemler dengesi açığının çok büyük bölümü finanse edilmiş, geri kalanın üzerine net hata ve noksan kaleminde meydana gelen döviz girişleri de ilave edilince 1,6 milyar dolarlık bir rezerv artışı meydana gelmiştir. Geçen yıl aynı dönemdeki rezerv artışı 5,9 milyar dolar olarak gerçekleşmişti.

Görüldüğü gibi cari işlemler dengesi açığının bir kısmı net doğrudan yatırımlarla telafi edilmiş olup finans hesabından ve net hata ve noksan kaleminden giren dövizlerle ortaya çıkan fazla 1,6 milyar dolara ulaşmış bulunmaktadır. Türkiye Ödemeler Dengesi Analizi isimli tabloda temel açık olarak da adlandırılan Net Finansman Gereğinin 18,7 milyar dolar olduğu görülmektedir. Bir önceki yılın aynı döneminde bu açığın 25,4 milyar dolar olduğu dikkate alınırsa Ödemeler Dengesinde belirgin bir düzelme dikkati çekmektedir.

Bilindiği gibi net doğrudan yatırımlar ödemeler dengesinde oluşan CİD açığını telafi edici bir kalem olarak borç arttırıcı açığı azaltmada özel bir öneme sahiptir. Her ne kadar bu 2,5 milyar doların 751 milyon doları gayrimenkul alımı için gelen para ise de, geri kalanı Türkiye'ye üretim için giren yabancı sermayeyi ifade etmektedir. Ancak bunun da çok anlamlı bir tutar olmadığını özellikle belirtmek gerekir. Hiç kuşkusuz bir ülkenin ödemeler dengesi açıklarının kapatılmasında doğrudan yabancı sermaye olarak adlandırılan bu tür sermaye girişlerinin rolü son derece önemlidir. Dış açıkların, ülkeyi ne zaman terk edeceği belli olmayan, sıcak para tabir edilen kısa vadeli sermaye girişleri yerine, uzun vadeli doğrudan yabancı sermaye girişleri ile kapatılabilmesi çok daha sağlıklıdır. Ancak son yıllarda Türkiye cari işlemler dengesi açıklarının finansmanında kısa vadeli sermaye ön plandadır.

Şimdi konuyu kısaca dış borçlarımız açısından değerlendirmeye çalışalım. Türkiye'nin dış borçları son beş yıl içerisinde 2006 yılı sonu itibarıyla 208 milyar dolardan, 2011 yılı sonunda 306 milyar dolara yükselmiştir. Dış borçlardaki artış oranı %47'dir. Ancak Türkiye'nin brüt dış borç stokunun GSYH'ya oranı %40 dolayında istikrarlı bir seyir izlemektedir. Bu borçların %66'sı, yani 2/3'ü özel sektöre ait borçlardır. Dış borçlarda özel kesimin payının 2006 yılında %58 olduğu göz önüne alınırsa, bu orandaki artışın özel kesimin borçlanabilme yeteneğini göstermesi açısından

Tablo 3 Türkiye Dış Ticareti (Milyon \$)

Yıllar	İhracat	Artış (%)	İthalat	Artış (%)	Dış.Tic.Açığı	Artış (%)
2006	91.912	20,0	132.088	20,1	-40.176	23,3
2007	115.364	25,5	162.041	22,7	-46.677	16,2
2008	140.775	22,0	193.842	19,6	-53.067	13,7
2009	109.636	-22,1	134.530	-30,6	-24.894	-53,1
2010	120.902	10,2	177.347	31,8	-56.445	126,7
2011	143.406	18,6	232.877	31,3	-89.471	58,5

Kaynak: www.tcmb.gov.tr

özel bir anlamı vardır. Ancak bu tabloda dikkati çeken bir başka husus da, kısa vadeli borçların toplam borç stoku içindeki payının 2006 yılında %20,6 iken, 2011 yılı sonunda %27,3'e yükselmiş olmasıdır.

Türkiye'nin döviz rezervlerine göz attığımızda herhangi bir sorun gözükmemektedir. 14 Haziran 2012 tarihi itibarıyla Merkez Bankasının toplam brüt rezervleri 92,2 milyar dolardır ve bunun 12,2 milyar dolarını altın rezervleri oluşturmaktadır. Geri kalan 80 milyar dolar ise döviz rezervidir.

Türkiye ekonomisinin dış dengesi ile ilgili açıklamalardan sonra, şimdi İstanbul Sanayi Odası'nın 2011 yılı için yaptığı "500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması"nı incelemeye çalışalım. 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun toplam ihracatı bir önceki yıla göre %17,8 oranında bir artış kaydetmiş bulunmaktadır.

Bu artış 2008 krizi hemen öncesinde %24 dolayındaydı. Henüz bu artış oranının yakalanamadığını görüyoruz, ancak buna rağmen 500 Büyük Sanayi Kuruluşu ihracatının artış hızı bir önceki yılın üzerindedir. Kanaatimizce Avrupa'da süregelen Euro krizine ve en önemli ticaret ortaklarımızdaki ekonomik durgunluğa rağmen bu artış hızı başarılıdır.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu Türkiye ihracatının %44,1'ini gerçekleştirmiştir. Bunun %22,6'lık kısmı ise İSO üyesi sanayi kuruluşlarına aittir ve yaptıkları ihracat 32,4 milyar dolar tutarındadır. 500 Büyük Sanayi Kuruluşu ihracatı içinde İSO üyelerinin payı ise %51,2 olarak gerçekleşmiştir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu ihracatının Türkiye ihracatı içindeki payı 2009 yılında krizin etkisi ile biraz gerilerken, ertesi yıl kendisini toparladığı görülmektedir. 2011 yılında da bu toparlanma devam etmektedir. 2011 yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun gerçekleştirdiği 63,3 milyar dolarlık ihracatın %1,4'ü kamu kesimi 13 büyük sanayi kuruluşu tarafından, %98,6'sı da özel sektör kuruluşları tarafından gerçekleştirilmiş bulunmaktadır.

Uluslararası karşılaştırmaya olanak vermesi amacı ile 500 Büyük Sanayi Kuruluşunun Dolar olarak satış hâsılatı daha anlamlı olacaktır. Bu hesaplamayı yaptığımızda 2011 yılında satış hâsılatının net olarak %16,2 oranında artarak 244,4 milyar dolara yükseldiği

Tablo 4 500 Büyük Kuruluşun İhracatı (Milyon \$)			
Yıllar	500 Büyük Sanayi Kuruluşu	Artış (%)	İSO Üyesi Büyük Sanayi Kuruluşları
2006	43.955	18,9	23.752
2007	54.526	24,0	29.349
2008	67.716	24,2	35.727
2009	46.225	-3,7	24.781
2010	53.756	16,3	29.294
2011	63.338	17,8	32.438

Kaynak: İSO "500 Büyük Sanayi Kuruluşu" Araştırmaları, Çeşitli yıllar.

Tablo 5 500 Büyük Kuruluşun Türkiye İhracatındaki Payı (%)		
Yıllar	500 Büyük Sanayi Kuruluşu	İSO Üyesi Büyük Sanayi Kuruluşları
2006	47,8	25,8
2007	47,3	25,5
2008	48,1	25,4
2009	42,1	22,6
2010	44,4	24,2
2011	44,1	22,6

Kaynak: İSO "500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırmaları", Çeşitli yıllar.

görülmektedir. Satış hâsılatında görülen reel artışı ihracatta meydana gelen artışla birlikte değerlendirdiğimizde ihracatın satış hâsılatı içindeki payının %25,9 olarak gerçekleştiği ve geçen yılki payını koruduğu izlenmektedir.

İhracatın satış hâsılatı içindeki payının hala kriz öncesi dönemdeki düzeyine gelemediği görülmüyor. Bu olay 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun ihracatını arttırmada bazı güçlüklerle karşı karşıya kaldığını ortaya koymaktadır. Bunun Euro bölgesi sorunları ile olan ilişkisine daha önce değinilmişti.

İç talepte pek fazla sorun gözükmemesine rağmen, dış talepteki problemin hala devam ettiğini söyleyebiliriz. İhracata yönelik faaliyetlerin daha da hızlandırılması sorunun çözümüne önemli katkı yapabilir.

Tablo 6 Sanayi Kuruluşlarının Özelliklerine Göre İhracatı		
	İHRACAT (Milyon \$)	500 BSK'nın İhracattaki Payı (%)
13 Kamu Kuruluşu	912	1,4
487 Özel Kuruluş	62.426	98,6
500 BSK	63.338	100,0

Kaynak: İSO "500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması" 2011.

Euro bölgesinde devam eden borç krizinin bir an önce umut verici gelişmelerle geleceğe yönelik beklentileri olumluya çevirmesi, ülkemiz açısından da son derece önem arz etmektedir. Avrupa adeta Ortodoks iktisat politikaları ile Keynesci politikaların çatıştığı bir arenaya dönüşmüş bulunmaktadır. Bütün olumsuzluklara ilave olarak AB içerisinde karar mekanizmalarının da çok yavaş çalışması sorunu daha da büyütülmektedir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun istihdam ettiği işgücü miktarı 2011 yılında bir önceki döneme göre %4,2 oranında artmış bulunmaktadır. Bu artış Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu işsizlik sorununun çözümü için elbette yeterli değildir.

İstihdamdaki artışın işsizliği azaltacak düzeyde olması arzu edilen durumdur, ancak buna rağmen bu zor koşullarda 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun istihdamındaki bu artış gelecek için umut vaat etmektedir.

Tablo 7 500 Büyük Kuruluşun Satış Hasılatı İçinde İhracatın Payı

Yıllar	Satış Hasılatı (KDV'siz) Milyar \$	İhracat / Satış Hasılatı (%)
2006	160,1	27,5
2007	195,0	27,9
2008	235,5	28,7
2009	136,3	33,9
2010	210,4	25,6
2011	244,4	25,9

Kaynak: İSO “ 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırmaları”, Çeşitli yıllar.
Her yıl için İSO ortalama kur verileri kullanılmıştır.

2006 yılı için 1\$ = 1,4406 TL 2009 yılı için 1\$ = 1,5447 TL
2007 yılı için 1\$ = 1,2990 TL 2010 yılı için 1\$ = 1,5018 TL
2008 yılı için 1\$ = 1,2808 TL 2011 yılı için 1\$ = 1,6766 TL

Soruna Türkiye genelinde bakacak olursak 2011 yılı Mart ayında %10,8 olan işsizlik oranının 2012 Mart'ında %9,9'a gerilediğini görüyoruz. İşsizlik oranının daha da düşürülebilmesi için sanayi kesiminde daha çok yerli girdi kullanan yapısal bir değişime ihtiyaç vardır. Bu olay hiç kuşkusuz tek çözüm değildir, ancak sorunun çözümüne önemli katkı sağlayacak unsurlardan birisidir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun hem istihdam ettiği işgücü sayısındaki, hem de ihracatında meydana gelen artışla birlikte işgücü başına ihracat 97,6 bin dolardan 110,2 bin dolara yükselerek %13 oranında artmıştır. Bu kuruluşlar halen 574.589 kişiyi istihdam etmektedir.

İstanbul Sanayi Odası'nca yapılan araştırmanın verilerine göre 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun ihracatının sektörlere dağılımını incelediğimizde (Tablo-9) Taşıt Araçları Sektörü %25,3'lük payı ile 2011 yılında da yine ilk sırayı korumaktadır. Söz konusu sektörün

Tablo 8 500 Büyük Kuruluşta İşgücü Başına İhracat

Yıllar	İhracat (1000 \$)	İşgücü	İhracat / İşgücü (\$)
2006	43.955.409	533.395	82.407
2007	54.525.768	552.758	98.643
2008	67.715.905	543.857	124.510
2009	46.224.763	516.305	89.530
2010	53.756.340	550.939	97.572
2011	63.337.585	574.589	110.231

Kaynak: İSO “ 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırmaları ”, Çeşitli yıllar.

ihracatı mutlak olarak artmış olmasına rağmen, payı bir miktar azalmış bulunmaktadır. Bu sektörün payı 2 yıldır azalmaktadır.

2010 yılında 4. sırada bulunan Ana Metal Sanayi'nin payı %17,7'den %19,8'e yükselmiş ve bu kesim 2011 sıralamasında 2. sırayı almıştır. Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi'nin payında bir miktar azalma olmasına rağmen bu kesim %17,8'lik payı ile 3. sıradaki yerini korumaktadır.

Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi'ne gelince, bu sektör 2010 yılında bulunduğu 2. sıradan 2011 yılında 4. sıraya inmiş bulunmaktadır ve 500 Büyük Sanayi Kuruluşu ihracatı içindeki payı %16,9'dur.

Sektörler arasında 5. sırada Gıda, İçki ve Tütün Sanayi, 6. sırada ise Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi bulunmaktadır. Bu iki sektörün 2010 yılındaki sıralarının 2011 yılında da değişmemiş olduğu izlenmektedir.

Tablonun incelenmesi sonucunda Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi kesiminin payında %8,8 oranında bir azalma görülmektedir. Bu sektördeki azalma dışında toplam sanayi sektörü ihracatının 2011 yılında ortalama olarak %17,8 oranında arttığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 9 İhracatın Sektörlere Dağılımı

Sektörler	İhracat (Bin \$)		Dağılım (%)		Değişim (%)	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
1- Madencilik ve Taşocakçılığı	874.301	1.540.056	1,6	2,4	32,6	76,1
2- Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	3.896.954	4.665.638	7,2	7,4	26,6	19,7
3- Dokuma, Giyim Eşyası, Deri ve Ayakkabı Sanayi	3.161.155	3.648.524	5,9	5,8	9,7	15,4
4- Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi	357.300	409.887	0,7	0,6	7,9	14,7
5- Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi	252.821	416.879	0,5	0,7	-8,9	64,9
6- Kimya, Petrol Ürünleri, Lastik ve Plastik Sanayi	9.689.628	11.257.874	18,0	17,8	26,6	16,2
7- Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	1.867.062	1.702.630	3,5	2,7	-3,3	-8,8
8- Ana Metal Sanayi	9.526.595	12.549.411	17,7	19,8	15,7	31,7
9- Metal Eşya, Makine Teçhizat ve Mesleki Aletler Sanayi	9.931.383	10.700.708	18,5	16,9	19,6	7,7
10- Taşıt Araçları Sanayi	13.972.099	16.023.915	26,0	25,3	9,8	14,7
11- Diğer İmalat Sanayi	120.793	291.449	0,2	0,5	25,5	141,3
12- Elektrik Sektörü	106.249	130.614	0,2	0,2	105,7	22,9
Toplam Sanayi Sektörü	53.756.340	63.337.585	100,0	100,0	16,3	17,8

Kaynak: İSO “ 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırmaları ”, Çeşitli yıllar.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Finans Yapısı

Genel Açıklama

İstanbul Sanayi Odası tarafından 2011 yılına ait Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu konusunda yapılan araştırma, söz konusu kuruluşların varlık yapıları, dönen varlıkları (işletme sermayeleri), duran varlıkları, özsermaye ve borçları, toplam satışları, dışsatımları, karları ve yarattıkları katma değerlere ilişkin ayrıntılı bilgi vermektedir. Veriler değerlendirilirken ve özellikle önceki yıllarla karşılaştırmalar yapılırken şu hususlar göz önünde tutulmalıdır.

(i) Hemen her yıl 500 Büyük Kuruluşun kapsamı, önceki yıllara göre bir ölçüde değişmekte, bazı kuruluşlar bu tanım dışında kalırken, listeye yeni girişler olmaktadır. Özellikle 500 Büyük Kuruluş kapsamına giren kamu teşebbüslerinin sayısı değişmekte ve genelde azalış eğilimi göstermektedir. 500 Büyük Kuruluş kapsamına giren kamu teşebbüslerinin sayısı 1990'lı yılların başında 95 iken, 2011 yılında 13 olmuştur. Bir önceki yıl bu sayı 12 idi. Özelleştirme ve kamunun ekonomide ağırlığını azaltma politikası, 500 Büyük Kuruluşun, özel ve kamu olarak dağılımını etkilemektedir. 2001 yılına değin kamu kuruluşları arasında yer alan Ereğli Demir Çelik Fabrikaları A.Ş.'nin 2002, TÜPRAŞ'ın da 2005 yılından itibaren özel kuruluşlar arasında yer alması, karşılaştırmalarda tutarlılığı bozmaktadır.

(ii) Türkiye'de geçmiş yıllarda tekdüzen hesap planı uygulanmadığından, tek tip bilanço ve gelir tablosu düzenlenmediğinden, kuruluşların mali tabloları benzeşik (homojen) değildi.

Ancak 1994 yılından itibaren Maliye Bakanlığı'nın Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği çerçevesinde, tekdüzen hesap planı uygulamasına geçiş, hazırlanan tablolarda tutarlılığı ve mukayese edilebilirliği artırmıştır.

Bununla beraber Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) düzenlemeleri ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) ile Maliye Bakanlığı'nın düzenlemeleri arasında farklar bulunduğundan, SPK denetimine tabi anonim ortaklıklarla, SPK denetimi dışındaki kuruluşların mali tabloları arasında yalnız içerik olarak değil, şekil hatta terminoloji farkları da bulunmaktadır.

(iii) Araştırmada gösterilen özen ve çabaya karşın, bazı kuruluşların verdikleri bilgilerde eksiklikler gözlenmekte, bu eksiklikleri tümüyle gidermek her zaman mümkün olamamaktadır.

(iv) 2011 yılında gerekli koşullar oluşmadığından enflasyon düzeltmesi yapılmamış olması, karşılaştırmalarda dikkate alınmalıdır.

Dr. Öztin AKGÜÇ

Türkiye'de 1982-2003 yılları arasında kısmi bir enflasyon düzeltmesi olan Yeniden Değerleme yapılmış, 2003 yılı sonundan itibaren kapsamlı bir enflasyon muhasebesi uygulamasına geçilmiş, 2003 ve 2004 mali tabloları düzeltilmiştir. İzleyen yıllarda fiyat artış hızının yavaşlamasına karşın enflasyon düzeltmesi yapılmaması bir ölçüde finansal oranları etkilemektedir.

Yıllar itibarıyla enflasyon hızlarının farklı oluşu, bazı bilanço kalemlerinin enflasyonu yakından izlemesine karşılık bazılarının izleyememesi, bilançoları birbiriyle karşılaştırılabilir hale getirecek, TÜFE ya da ÜFE dışında sağlıklı bir endeksin veya deflatörün bulunmayışı da analiz ve değerlendirmeleri zorlaştırmaktadır.

Açıklanan verilerdeki bazı eksikliklere ve muhasebe uygulamalarında tekdüzeliğin tam sağlanamamasına karşın, mevcut bilgiler yine de 500 Büyük Kuruluşun varlık (aktif) yapısı, finans kaynakları, kar ve karlılıkları genelde mali performans konusunda değerlendirmeler yapılmasına, bazı eğilimlerin saptanmasına olanak vermektedir.

500 Büyük Kuruluşun Varlık (Aktif) Yapısı

2011 sonu itibarıyla Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun (BBK) varlık (aktif) yapısı açıklanan bilançolara göre, 2011 yılında enflasyon düzeltmesi yapılmamasına karşın, geçmiş yıllardaki enflasyon düzeltme farklarını da içerecek şekilde Tablo 1'de verilmiştir. Bilançolarda parasal olmayan varlıklar, geçmiş yıllarda enflasyon düzeltilmesinden doğan artışları da içermektedir. 2011 yılı sonu itibarıyla BBK'nın varlık (aktif) toplamı 332.845 milyon TL olup, bir önceki yıla göre, cari fiyatlarla yüzde 14,1 oranında artış göstermiştir.

Varlıkların, dönen varlık-duran varlık olarak dağılımı dengeli olup, varlıkların yüzde 57,8'i dönen varlık (brüt işletme sermayesi, çalışma sermayesi) yüzde 42,2'si de, duran varlık niteliğindedir.

Tablo 1 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Varlık (Aktif) Yapısı (2011)						
	500 Büyük Sanayi Kuruluşu		Kamu Kuruluşları		Özel Kuruluşlar	
Varlık (Aktif) Türü	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)
Dönen Varlıklar	192,417	57,8	22,997	53,9	169,420	58,4
Duran Varlıklar (Net)	140,428	42,2	19,643	46,1	120,785	41,6
TOPLAM	332,845	100,0	42,640	100,0	290,205	100,0

Tablo 1A 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Varlık (Aktif) Yapısı [2001-2011 (%)]											
Varlıklar	2001	2002	2003*	2004*	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Dönen Varlıklar	53,1	52,4	47,6	49,6	51,2	52,8	52,2	54,2	53,9	56,7	57,8
-Kamu	43,1	47,8	41,2	42,2	45,0	47,3	46,1	52,6	55,4	57,2	53,9
-Özel	59,4	54,1	49,6	51,7	52,9	54,0	53,6	54,5	53,5	56,6	58,4
Duran Varlıklar (Net)	46,9	47,6	52,4	50,4	48,8	47,2	47,8	45,8	46,1	43,3	42,2
-Kamu	56,9	52,2	58,8	57,8	55,0	52,7	53,9	47,4	44,6	42,8	46,1
-Özel	40,6	45,9	50,4	48,3	47,1	46,0	46,4	45,5	46,5	43,4	41,6

(*) Enflasyona göre düzeltilmiş

BBK kapsamına giren özel kuruluşlarla kamu kuruluşlarının varlık yapıları arasındaki farklılık giderek ortadan kalkmaktadır.

2011 sonu itibarıyla BBK kapsamına giren özel kuruluşlarda döner sermayenin toplamda varlıklar içindeki payı yüzde 58,4 iken, bu pay kamu kuruluşlarında yüzde 53,9 düzeyindedir. Duran varlıkların (sabit değerlerin) toplam varlıklar içindeki payı, kamu teşebbüslerinde yüzde 46,1 özel kuruluşlarda yüzde 41,6 düzeyinde bulunmaktadır. Bu iki grup kuruluşun varlık yapıları arasında belirgin bir fark bulunmamaktadır.

Bilançolar 2003 ve 2004 yıllarında kapsamlı biçimde enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş iken, izleyen yıllarda enflasyon düzeltmesi yapılmaması, önceki yıllarla yapılacak karşılaştırmaları etkilemektedir. Yine de gelişmelerin yönünü belirleyebilmek için geçmiş yıllarla karşılaştırmalar yapmak bazı gelişmeleri, eğilimleri ortaya koyabilmek açısından yararlı görülmektedir.

2011 yılında BBK'nın varlık (aktif) tutarındaki artış hızı, cari fiyatlarla bir önceki yıla göre belirgin değişme göstermemiştir. BBK genelinde varlıklar 2010 yılında yüzde 13,8 oranında artmış iken, artış hızı cari fiyatlarla 2011 yılında yüzde 14,1 olmuştur. Burada 2011 yılında fiyat artış hızının bir önceki yıla göre hızlanması da etkili olmuştur.

2011 yılında BBK'nın varlık yapısı 2010 yılına göre sınırlı ölçüde de olsa değişme göstermiştir.

Dönen varlıkların payı yüzde 56,7'den yüzde 57,8'e yükselirken, duran varlıkların payı yüzde 43,3'ten yüzde 42,2'ye gerilemiştir.

BBK kapsamında kamu kuruluşlarında döner varlıkların payı yüzde 57,2'den yüzde 53,9'a gerilerken; özel kuruluşlarda da yüzde 56,6'dan yüzde 58,4'e yükselmiştir. Buna karşı varlık

yapısı içinde duran varlıkların payı kamu teşebbüslerinde yüzde 42,8'den yüzde 46,1'e yükselirken; özel teşebbüslerde yüzde 43,4'ten yüzde 41,6'ya gerilemiştir. 2011 yılında BBK genelinde döner varlıklar yüzde 16,4 oranında artarken, duran varlıklardaki artışın yüzde 11,1 oranında kalması varlık yapısı değişikliğine yol açmıştır.

BBK'nın varlık yapısında, daha geniş bir zaman boyutunda oluşan gelişmeleri ortaya koyabilmek için, 2001-2011 dönemini kapsayan Tablo 1-A düzenlenmiştir.

BBK'nın varlık yapısındaki gelişmeler 2001-2011 gibi 10 yıllık daha geniş bir zaman kesitinde incelendiğinde, varlık toplamı içinde döner varlıkların (dönen sermayenin-işletme sermayesinin) payının yüzde 53,1'den yüzde 57,8'e yükseldiği görülmektedir. İnceleme döneminde kamu teşebbüslerinde döner varlıkların payı yüzde 43,1'den yüzde 53,9'a yükselirken, özel kuruluşlarda yüzde 59,4'ten hafifçe yüzde 58,4'e gerilemiştir. Bu gerileyişte 2003 yılında duran varlıkların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması etkili olmuştur.

Nitekim 2003 yılında döner varlıkların toplam varlıklar içindeki payı özel kuruluşlarda yüzde 49,6'ya gerilemişken, 2011 yılında yeniden yüzde 58,4'e yükselmiştir. Tablo 1-A'nın ortaya koyduğu gibi bilançoların enflasyon düzeltmesine tabi tutulup tutulmaması, varlık yapısını etkileyen önemli etken olmaktadır.

Bunun yanı sıra, maddi duran varlık yatırımları, işletme sermayesi yönetiminde etkinlik de kuruluşların varlık yapısını etkilemektedir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Kaynak Yapısı

BBK'nın 2011 yılsonu itibarıyla kaynak (finans) yapısı, Tablo 2'de verilmiştir. BBK'nın kaynakları da 2011 yılında bir önceki yıla

göre, varlık artışına koşut olarak cari fiyatlarla yüzde 14,1 oranında artış göstererek 332.845 milyon TL olmuştur.

BBK'nın 2011 sonu itibariyle kaynaklarının yüzde 46,3'ünü (dönem net karı ve enflasyon düzeltme farkları dahil) özkaynak (özsermaye), yüzde 53,7'sini de işletme dışı kaynaklar (yabancı kaynaklar-borçlar) oluşturmaktadır. 2011 sonu itibariyle de BBK kapsamına giren özel kuruluşlarla kamu kuruluşlarının kaynak (finans) yapıları arasında bazı farklar bulunmaktadır.

(i) Kamu teşebbüslerinin kaynakları içinde özkaynakların payı, özel kuruluşlara göre daha yüksek düzeydedir. Özel kuruluşlarda özsermayenin (özkaynakların) toplam kaynaklar içindeki payı yüzde 41,5 düzeyinde iken, bu pay kamu teşebbüslerinde yüzde 78,6'ya yükselmektedir. Bir önceki yıl kaynaklar içinde özkaynakların payı özel kuruluşlarda yüzde 45,6, kamu kuruluşlarında ise yüzde 67,1 düzeyinde idi. Özkaynakların finansmandaki payı 2011 yılında kamu kuruluşlarında yükselirken, özel kuruluşlarda gerilemiştir.

(ii) Borçların, işletme dışı yabancı kaynakların payı, kamu teşebbüslerinde yüzde 21,4 olarak, özel kuruluşlardan daha düşüktür. Yabancı kaynakların (borçların) finansmandaki payı özel kuruluşlarda yüzde 58,5 düzeyine yükselmektedir.

(iii) Kamu teşebbüsleri ile özel kuruluşların kaynakları arasında uzun süreli borçların payı sırasıyla yüzde 7,0 ve yüzde 18,7 düzeyindedir. Buna karşın kısa süreli borçların kaynaklar içindeki payı kamu teşebbüslerinde yüzde 14,4 düzeyinde iken özel kuruluşlarda yüzde 39,8'e yükselmektedir.

2011 yılında BBK'nın kaynak yapısı, fonlama riski açısından bir önceki yıla göre değişme göstermiştir. Finansmanda özkaynakların payı yüzde 49,0'dan yüzde 46,3'e gerilemiş; yabancı kaynakların

(borçların) finansmandaki payı kamu teşebbüslerinde yüzde 32,9'dan yüzde 21,4'e gerilerken; özel kuruluşlarda yüzde 54,4'ten yüzde 58,5'e yükselmiştir.

Borçların vade yapısında belirgin değişme olmamış; uzun süreli borçların finansmandaki payı BBK genelinde bir önceki yıla göre yüzde 15,8'den yüzde 17,2'ye; kısa süreli borçların payı da yüzde 35,2'den yüzde 36,5'e yükselmiştir. Göstergeler, 2011 yılında BBK'nın finans yapısının bir önceki yıla göre bozulduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda kamu teşebbüslerinin mali yapısı iyileşirken özel kuruluşların mali yapısında bir bozulma gözlenmektedir.

BBK'nın kaynak yapısında 2001-2011 gibi daha geniş bir zaman aralığındaki gelişmeler Tablo 2A'da verilmiştir. BBK'nın kaynak yapısında 2001-2011 gibi on yıllık bir zaman aralığında, özkaynakların toplam kaynaklar içindeki payının yüzde 28,4'ten yüzde 46,3'e yükseldiği görülmektedir. Buna karşı işletme dışı yabancı kaynakların (borçların) payı yüzde 71,6'dan yüzde 53,7'ye gerilemiştir. Bu dönemde hem kamu hem de özel kuruluşların kaynak bileşimi, başka bir deyişle finansal yapısı kamu kuruluşlarında daha belirgin olmak üzere değişmiştir. Özel kuruluşların kaynak yapısı 2001 yılında yüzde 31,3 özsermaye, yüzde 68,7 yabancı kaynak şeklinde iken, 2011 yılsonunda yüzde 41,5 özsermaye, yüzde 58,5 yabancı kaynak şeklini almıştır. Özel kuruluşların finansmanında özkaynakların payı artarken, yabancı kaynakların payı yaklaşık 10 puan azalmıştır. BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinde ise 2001-2011 döneminde kaynaklar içindeki özsermayenin payı yüzde 23,7'den, yüzde 78,6'ya yükselirken; yabancı kaynakların (borçların) payı yüzde 76,3'ten yüzde 21,4'e gerilemiştir. İnceleme döneminde kaynak yapısında iyileşme kamu kuruluşlarında daha belirgin olmuştur.

Tablo 2 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Kaynak Yapısı (2011)

Kaynaklar	500 Büyük Sanayi Kuruluşu		Kamu Kuruluşları		Özel Kuruluşlar	
	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)
Yabancı Kaynaklar	178.770	53,7	9.113	21,4	169.657	58,5
-Kısa Süreli	121.506	36,5	6.153	14,4	115.353	39,8
-Uzun Süreli	57.264	17,2	2.960	7,0	54.304	18,7
Özkaynaklar (Özsermaye)	154.075	46,3	33.527	78,6	120.548	41,5
TOPLAM	332.845	100,0	42.640	100,0	290.205	100,0

Tablo 2A 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Kaynak Yapısı [2001-2011 (%)]

Kaynaklar	2001	2002	2003*	2004*	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Özsermaye	28,4	38,2	50,6	54,5	52,9	53,1	54,8	47,4	50,8	49,0	46,3
-Kamu	23,7	42,3	56,9	61,6	59,4	64,4	66,4	56,2	59,7	67,1	78,6
-Özel	31,3	36,7	48,6	52,5	51,4	50,7	52,1	45,6	49,0	45,6	41,5
Yabancı Kaynaklar	71,6	61,8	49,4	45,5	47,1	46,9	45,2	52,6	49,2	51,0	53,7
-Kamu	76,3	57,7	43,1	38,4	40,6	35,6	33,6	43,8	40,3	32,9	21,4
-Özel	68,7	63,3	51,4	47,5	48,6	49,3	47,9	54,4	51,0	54,4	58,5

Not: Özsermaye dönem net karını (vergi sonrası karı) içermektedir.

* Enflasyona göre düzeltilmiş

Kuşkusuz, reel iyileşmenin yanı sıra 2003 ve 2004 yılı sonunda kapsamlı bir özsermaye enflasyon düzeltmesi bu sonucu, bu görüntüyü yaratmıştır. Tablo 2A'da izlenebileceği gibi BBK'nın kaynak yapısında dramatik değişme 2003 enflasyon düzeltmesinden sonra olmuş, özkaynakların payı yüzde 38,2'den yüzde 50,6'ya, 2004 yılında da yüzde 54,5'e yükselmiştir. 2007 yılında özkaynağın payı yüzde 54,8 olarak inceleme döneminin en yüksek düzeyine ulaştıktan sonra 2011 yılında yüzde 46,3 olarak önceki dönemlerde ulaşılan düzeyin altında kalmış; 2002 yılından sonraki en düşük düzeyine inmiştir.

2001-2011 döneminde BBK finansmanında özkaynakların payı, krizin de etkisiyle en düşük düzeyine 2001 yılında yüzde 28,4'e indikten sonra artış eğilimi içine girerek en yüksek düzeyine 2007 yılında yüzde 54,8 olarak ulaşmış, ancak izleyen yıllarda bu düzeyi koruyamamıştır. İnceleme döneminde özkaynakların finansmandaki payı, gerek özel gerek kamu teşebbüslerinde 2001 yılında sırasıyla yüzde 31,3 ve yüzde 23,7'ye geriledikten sonra, en yüksek düzeylerine özel kuruluşlarda yüzde 52,5 olarak 2004 yılında, kamu teşebbüslerinde ise yüzde 78,6 olarak 2011 yılında ulaşmıştır.

BBK genelinde işletme dışı yabancı kaynakların, kaynaklar içindeki payı 2001-2011 döneminde yüzde 71,6'dan yüzde 53,7'ye gerilemiştir. İşletme dışı kaynakların (borçların) BBK'nın toplam kaynaklar içindeki payında da dramatik kırılma 2003 yılında gerçekleşmiştir. BBK genelinde yabancı kaynakların payı 2002 yılında yüzde 61,8 düzeyinde iken, 2003 yılında 12,4 puan gerileyişle yüzde 49,4'e inmiştir.

Bu denli bir kırılmada reel iyileşmenin yanı sıra enflasyon düzeltmesi önemli etkidir. Borçlar, esas itibarıyla parasal kıymet olarak enflasyon düzeltmesine tabi tutulmazken, özkaynakların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması, 2003 yılında kuruluşların kaynak yapısında belirgin bir değişme görüntüsüne yol açmıştır.

İnceleme döneminde BBK genelinde yabancı kaynakların (borçların) finansmandaki payının en yüksek olduğu yıl yüzde 71,6 olarak 2001 yılı, en düşük olduğu yıl da yüzde 45,2 olarak 2007 yılıdır.

BBK kapsamında gerek özel kuruluşlarda gerek kamu teşebbüslerinde yabancı kaynakların finansman da payının en yüksek düzeye ulaştığı yıl, krizin etkisiyle sırasıyla yüzde 68,7 ve yüzde 76,3 olarak 2001 yılı olmuş; en düşük düzeyine ise, özel kuruluşlarda yüzde 47,5 olarak 2004 yılında, kamu teşebbüslerinde ise yüzde 21,4 olarak 2011 yılında inmiştir.

BBK'nın finans yapısı ile ekonomik büyüme arasında yakın bir ilişki gözlenmekte, kriz yıllarında BBK'nın finansal yapısı bozulurken, ekonomik büyüme dönemlerinde de, kısa bir zaman aralığı ile iyileşme gözlenmektedir. 2001 yılında kriz bozulan mali yapı, 2003-2004 yıllarında enflasyon düzeltmesinin yanı sıra reel büyüme sonucu iyileşmiş, 2007 yılında da inceleme döneminin

en sağlıklı yapısına kavuşmuştur. BBK'nın mali yapısı 2008 yılında göreceli olarak bozularak kriz sinyalleri vermiş, 2009 ve 2010 yıllarında mali yapı göreceli olarak güçlenmiştir. 2011 yılında mali yapının önceki yıllara göre bozulduğu, finansmanda özkaynakların payı azalırken, borçların payının arttığı görülmektedir.

Ekonomik büyüme yanı sıra enflasyon düzeltmesi ve döviz kurundaki oynamalar da mali yapıyı etkilemektedir. Firmalar, yabancı para üzerinden borçlandıklarından 2011 yılında TL'nin döviz sepetine göre yüzde 20,6 oranında değer yitirmesi, borçlarda hızlı artışa yol açarak mali yapının bozulmasında etkili olmuştur.

İnceleme döneminde mali yapının göreceli iyileşmesinde, 2001 yılının kriz yılı olması nedeniyle baz etkisiyle birlikte 2003 ve 2004 yıllarında yapılan enflasyon düzeltmesi etkili olmuştur.

500 Büyük Kuruluşun Özkaynakları ve Yapısı

Açıklanan bilançolara göre BBK'nın özkaynak tutarı, ayrıntısı Tablo 3'te verildiği gibi, dönem net karı dahil 154.075 milyon TL'ye yükselmiştir.

2011 yılında BBK genelinde özsermaye (özkaynak) artışı, yüzde 7,9 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bir önceki yıl ise özsermaye artışı yüzde 19,6 düzeyinde idi. 2011 yılında özkaynakların varlıklardan daha yavaş artması, varlık finansmanında özkaynakların payının yüzde 49,0'dan yüzde 46,3'e gerilemesine yol açmıştır.

Özkaynak artış hızı 2009 yılında cari fiyatlarla yüzde 10,4 düzeyinde iken 2010 yılında yüzde 9,6'ya, 2011 yılında da yüzde 7,9'a gerileyerek fiyat artış hızının da altında kalmıştır. 2011 yılında finansmanda özkaynak katkısının azalması özel teşebbüslerinden kaynaklanmıştır. Özsermayenin finansmandaki payı kamu teşebbüslerinde yüzde 67,1'den yüzde 78,6'ya yükselirken, özel kuruluşlarda da yüzde 45,6'dan yüzde 41,5'e gerilemiştir. 2011 yılında BBK genelinde özkaynak yapısına bakıldığında, özkaynakların yüzde 67,7'sinin ödenmiş sermayeden oluştuğu, dönem net karının katkısının yüzde 14,4 düzeyinde olduğu görülmektedir.

Özkaynaklar içinde ödenmiş sermayenin bu denli yüksek pay taşınması, enflasyon düzeltmesinden kaynaklanmaktadır. Özkaynak artışının ne kadarının enflasyon düzeltmesinden kaynaklandığı konusunda kesin ve sağlıklı bir rakam üretmek mümkün olamamaktadır. Enflasyon düzeltmesi, yeniden değerlendirme, özkaynaklarda hesaben artış doğurmaktadır; ancak işletmelere yeni reel bir kaynak girişi sağlamamaktadır.

Doğal olarak eski kuruluşlarda, sermayesi eski tarihlerde konmuş işletmelerde, enflasyon düzeltmesinin özsermaye artışına katkısı çok daha büyük boyutlarda olmaktadır. Özel kuruluşlarda da, özkaynağın çok büyük bir bölümü yüzde 59,7'si ödenmiş sermayeden kaynaklanmaktadır. Yedek akçeler artı dönem net karının genel bir deyişle oto-finance yapısının iç sermaye yaratımının katkısı yüzde 46,3 düzeyinde kalmaktadır. Özel kuruluşların özkaynak oluşumu yapısı kamu teşebbüslerinden farklı bir görüntü

Tablo 3

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Özkaynak Yapısı (2011)

	500 Büyük Sanayi Kuruluşu		Kamu Kuruluşları		Özel Kuruluşlar	
Özkaynak (Özsermaye)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)
Ödenmiş Sermaye	95.049	61,7	23.085	68,9	71.964	59,7
Yedek Akçeler	36.836	23,9	6.539	19,5	30.297	25,1
Dönem Net Karı	22.190	14,4	3.903	11,6	18.887	15,2
TOPLAM	154.075	100,0	33.527	100,0	120.548	100,0

Not: (i) Ödenmiş sermayeye, enflasyon düzeltme farkları dahildir.

(ii) Yedek akçeler, yasal ve ihtiyari -olağanüstü- yedek akçeler, hisse senedi ihraç (emisyon) primi, dağıtılmamış karlar, kardan ayrılmış yedek akçe niteliğindeki karşılıklar toplamından birikmiş zararların indirilmesi ile hesaplanmıştır.

(iii) Zararlı kuruluşların dönem zararları, dönem kar toplamından indirilmiştir.

vermekle beraber, enflasyon düzeltmesinin ödenmiş sermaye içinde yer aldığı dikkate alındığında, bu kuruluşlarda da özkaynak artışının önemli bölümünün, reel kaynak girişi sağlamayan enflasyon düzeltmesinden kaynaklandığı sonucuna varılmaktadır. Özel kuruluşların daha yüksek oranda içsel sermaye yarattıkları görülmektedir. İçsel sermaye yaratma (kar yedekleri + sermaye yedekleri + dönem net karı) özel kuruluşlarda 2011 yılında yüzde 40,3 düzeyine yükselirken, kamu kuruluşlarında yüzde 31,1 oranında kalmaktadır.

Özkaynak artışının, enflasyon düzeltmesiyle değil, reel kaynak girişi sağlayan sermaye girişi ve/veya oto-finance yoluyla gerçekleşmesi finans açısından sağlıklıdır. Bu açıdan bakıldığında BBK'nın özkaynak yapısının oluşumunun çok sağlıklı olmadığı görülmektedir.

Özellikle kamu teşebbüslerinde finansmanda özkaynakların payının yüksek olmasına karşın, bu yükseklik, özkaynakların oluşumuna bakıldığında gölgelenmektedir. 2003-2004 enflasyon düzeltmesi, kuruluşlarda özkaynak artışını abartmıştır.

500 Büyük Kuruluşun Yabancı Kaynak Yapısı

BBK'nın yabancı kaynakları (işletme dışı kaynakları-borçları) 2011 yılında bir önceki yıla göre, cari fiyatlarla yaklaşık yüzde 20,1 oranında artarak, 2011 yılı sonunda Tablo 4'te gösterildiği gibi 178,770 milyon TL olmuştur. 2010 yılında ise BBK genelinde yabancı kaynaklar yüzde 13,2 oranında artmıştı. BBK'nın 2011 sonu itibarıyla borçlarının yüzde 68,0'ı kısa süreli, yüzde 32,0'ı ise uzun sürelidir. Bu oranlar bir önceki yıla göre belirgin değişme göstermemiş, kısa süreli yabancı kaynakların payı yüzde 69,0'dan yüzde 68,0'a gerilerken; uzun süreli olanların payı yüzde 31,0'dan yüzde 32,0'a yükselmiştir.

Kısa süreli yabancı kaynakların, toplam yabancı kaynaklar içindeki payı, özel teşebbüslerde sırasıyla yüzde 67,6 ve yüzde 68,0 olarak belirgin değişme göstermezken; kamu teşebbüslerinde yüzde 81,6'dan yüzde 67,5'e gerilemiştir. Uzun süreli borçların payı, özel teşebbüslerde yüzde 32,4 ve yüzde 32,0 olarak hemen hemen aynı kalırken; kamu teşebbüslerinde yüzde 18,4'ten yüzde 32,5'e yükselmiştir.

BBK kapsamındaki özel kuruluşlarla kamu teşebbüslerinin kullandıkları yabancı kaynakların vade yapıları arasındaki farklılık azalmaktadır. Özelleştirme sonucu büyük kamu kuruluşlarının özel kuruluş statüsüne dönüşmesi, kamu teşebbüslerinin sayı olarak azalması, kamu ve özel kuruluşlar arasındaki kaynak yapısı farklılığını gidermektedir. BBK'nın yabancı kaynaklarının vade yapısındaki gelişmeler Tablo 4-A'da gösterilmiştir. 2001-2011 gibi daha geniş bir zaman aralığında BBK'nın toplam yabancı kaynakları içinde kısa süreli olanların payının sırasıyla yüzde 69,7 ve yüzde 68,0 olarak uzun süreli olanların payı da yüzde 30,3 ve yüzde 32,0 olarak belirgin bir değişme göstermemiştir.

2001-2011 döneminde BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda toplam yabancı kaynaklar içinde kısa süreli olanların payı, 2001 yılında yüzde 72,4 iken, 2011 yılında yüzde 68,0'a gerilemiştir. 2001-2011 döneminde özel kuruluşlarda kısa süreli borçların toplam borçlar içindeki payı en yüksek 2001 yılı ve en düşük 2002 olmak üzere yüzde 72,4 ile yüzde 66,2 arasında değişmiştir. Özel kuruluşlarda uzun süreli yabancı kaynakların toplam yabancı kaynaklar içindeki payı 2001 yılında yüzde 27,6 düzeyinde iken, 2011 yılında yüzde 32,0'a yükselmiştir.

2001-2011 döneminde BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinin de yabancı kaynaklarının vade yapısı belirgin bir değişim göstermemiştir. Kamu kuruluşlarında 2001 yılında kısa ve uzun süreli yabancı kaynakların toplam yabancı kaynaklar içindeki payı sırasıyla, yüzde 65,8 ve yüzde 34,2 iken, bu paylar 2011 yılında sırasıyla yüzde 67,5 ve yüzde 32,5 olmuştur. İnceleme döneminde kamu teşebbüslerinde toplam yabancı kaynaklar içinde kısa süreli olanların payının en düşük düzeye indiği, dolayısıyla uzun süreli borçların payının en yüksek düzeye ulaştığı yıl 2003 yılıdır. Kamu teşebbüslerinde kısa süreli borçların payı 2003 yılında yüzde 53,9 düzeyine değin gerilemişse de izleyen yıllarda yükselerek 2011 yılında yüzde 67,5 olmuştur. BBK kapsamındaki gerek özel, gerek kamu kuruluşlarının borçlarının vade yapısında dönem içinde zaman zaman yüksek boyutlu dalgalanmalar gözlenmekle beraber, inceleme dönemi başlangıç yılı ile son yılı arasında büyük farklar bulunmamaktadır.

Tablo 4 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Yabancı Kaynak Yapısı (2011)

	500 Büyük Sanayi Kuruluşu		Kamu Kuruluşları		Özel Kuruluşlar	
Yabancı Kaynaklar	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)
-Kısa Süreli	121.506	68,0	6.153	67,5	115.353	68,0
-Uzun Süreli	57.264	32,0	2.960	32,5	54.304	32,0
TOPLAM	178.770	100,0	9.113	100,0	169.657	100,0

Tablo 4A 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Yabancı Kaynak Yapısı [2001-2011 (%)]

Yabancı Kaynaklar	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kısa Süreli Yabancı Kaynaklar	69,7	65,0	65,5	68,8	69,8	69,1	70,6	69,3	68,3	69,0	68,0
-Kamu	65,8	61,3	53,9	57,4	63,1	67,6	69,9	77,0	73,5	81,6	67,5
-Özel	72,4	66,2	68,6	71,5	71,1	69,4	70,7	68,1	67,5	67,6	68,0
Uzun Süreli Yabancı Kaynaklar	30,3	35,0	34,5	31,2	30,2	30,9	29,4	30,7	31,7	31,0	32,0
-Kamu	34,2	38,7	46,1	42,6	36,9	32,4	30,1	23,0	26,5	18,4	32,5
-Özel	27,6	33,8	31,4	28,5	28,9	30,6	29,3	31,9	32,5	32,4	32,0

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Borçlanma Oranları

BBK genelinde borçlanma oranı 2011 yılında bir önceki yıla göre yüzde 104,3'ten yüzde 116,0'a yükselirken, değişme kamu ve özel kuruluşlarda farklı yönlerde olmuştur. Borçlanma oranı kamu teşebbüslerinde belirgin biçimde yüzde 49,1'den yüzde 21,4'e gerilerken, özel kuruluşlarda da yüzde 119,2'den yüzde 140,7'ye yükselmiştir.

BBK'nın borçlanma oranında (yabancı kaynaklar/özsermaye) 2001-2011 dönemindeki gelişmeler yıllar itibariyle Tablo 5'te verilmiştir. Anılan tablonun ortaya koyduğu gibi, 2001-2011 döneminde borçlanma oranı, BBK genelinde yüzde 252,0'dan yüzde 116'ya, kamu kuruluşlarında yüzde 321,1'den dramatik şekilde yüzde 27,2'ye, özel kuruluşlarda da yüzde 219,5'den yüzde 140,7'ye gerilemiştir.

Özellikle 2003 ve 2004 yıllarında borçlanma oranında dramatik düşüş BBK'nın finans yapısının gerek kamu, gerek özel kuruluşlarda reel iyileşmeden öte, enflasyon düzeltmesinin etkisini yansıtmaktadır. Nitekim, enflasyon düzeltmesinin yapılmadığı yıllarda borçlanma oranında düşüş sınırlı ölçülerde kalmış; 2007 yılından sonra da yükselerek yüzde 82,6'dan 2011 yılında yüzde 116,0'a yükselmiştir. Ancak bu yükseliş özel kuruluşlardan kaynaklanmış, özel kuruluşlarda 2007 sonrası borçlanma oranı yüzde 91,9'dan yüzde 140,7'ye yükselmiştir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Başlıca Finansal Oranları

BBK'nın 2011 yıl sonu itibariyle başlıca finansal oranları, önceki yıllarda karşılaştırmalı olarak aşağıda verilmiştir.

Cari Oran (Dönen Varlıklar/Kısa Süreli Borçlar)

BBK'nın 2011 sonu itibariyle Cari Oranı (Dönen Varlıklar/Kısa Süreli Yabancı Kaynaklar) bir önceki yıla göre yüzde 160,9'dan yüzde 158,4'e gerilemiştir. Dönen varlıklarda, kısa vadeli borçlara göre daha yavaş artış cari oranda düşüşe yol açmıştır.

Gerçekten 2011 yılında BBK genelinde dönen varlıklar (döner sermaye-brüt işletme sermayesi) cari fiyatlarla yüzde 16,4 oranında artarken, kısa süreli borçların yüzde 18,3 düzeyinde artması, cari oranda düşüşe neden olmuştur. BBK'nın net işletme ya da net çalışma sermayesi ise artmıştır. BBK'nın net işletme (çalışma) sermayesi (dönen varlıklar eksi kısa süreli borçların tutarı), 2011 yılı sonu itibariyle 70.911 milyon TL'dir. Bu tutar, bir önceki yıla göre cari fiyatlarla yüzde 13,3 oranında artış göstermektedir. Bir önceki yıl ise artış oranı yüzde 20,5 düzeyinde idi.

2011 yılında BBK kapsamında kamu kuruluşlarında cari oran bir önceki yıla göre yüzde 213,1'den yüzde 373,8'e yükselirken; özel kuruluşlarda yüzde 155,9'dan yüzde 146,9'a gerilemiştir. BBK genelinde cari oranda hafifçe de olsa gerileyiş, likidite durumunun bir önceki yıla göre belirgin olmasa da bozulduğunu göstermektedir.

BBK'nın cari oranındaki gelişmelere 2001-2011 dönemi gibi daha geniş bir zaman boyutu içinde bakıldığında, BBK genelinde 2001 yılında yüzde 106,5 olan cari oranın 2011 yılında yüzde 158,4'e yükseldiği görülmektedir. Cari oran inceleme döneminde 2001 yılında yüzde 106,5 olarak dönemin en düşük düzeyine inmiş iken, en yüksek düzeyine yüzde 163,4 olarak 2007 yılında ulaşmıştır.

2001-2011 döneminde BBK genelinde cari oranda yükseliş hem kamu hem de özel kuruluşlardan kaynaklanmıştır. Kamu teşebbüslerinde 2001 yılında yüzde 85,9 olan cari oran, 2011

Tablo 5

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Borçlanma Oranı [2001-2011 (%)]

Borçlanma Oranı	2001	2002	2003	2004*	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Yab.Kaynak/Özkay.	252,0	162,2	97,7	83,5	89,1	88,5	82,6	111,2	96,8	104,3	116,0
-Kamu	321,1	136,5	75,9	62,4	68,3	55,3	50,6	77,8	67,4	49,1	27,2
-Özel	219,5	172,6	105,8	90,6	94,5	97,2	91,9	119,3	104,1	119,2	140,7

Not: (i) Yabancı Kaynak/Özkaynak oranı bilanço karı özsermayeye eklenerek hesaplanmıştır.

(ii) Özkaynak net dönem karını içermektedir.

(*) Enflasyona göre düzeltilmiştir.

yılında yüzde 373,8 düzeyine yükselmiştir. Özel kuruluşlarda da bu dönemde cari oran yüzde 119,4'den yüzde 146,9'a yükselmiştir. Özel firmalarda inceleme döneminde cari oran 2001 yılında yüzde 119,4 olarak dönemin en düşük düzeyine indikten sonra, 2007 yılında yüzde 158,2 olarak dönemin en yüksek düzeyine çıkmış; 2011 yılında bu düzeyini koruyamayarak yüzde 146,9'a gerilemiştir.

Cari orandaki gelişmeler, 2001-2011 döneminde BBK genelinde likidite durumunda iyileşme olduğunu ortaya koymaktadır.

Yabancı Kaynak/Özkaynak Oranı

BBK genelinde Yabancı Kaynak/Özkaynak (Borç/Özsermaye) oranı 2011 yılında bir önceki yıla göre yüzde 104,3'den yüzde 116,0'a yükselmiştir.

2011 yılında BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinde Yabancı Kaynak/Özkaynak oranı, bir önceki yıla göre, dönem karı özkaynağa eklenmiş olarak yüzde 49,1'den yüzde 27,2'ye gerilerken, özel kuruluşlarda da yüzde 119,2'den yüzde 140,7'ye yükselmiştir.

BBK'nın Yabancı Kaynak/Özkaynak oranı 2001-2011 dönemi gibi daha geniş bir zaman aralığında incelendiğinde, 2001 yılında yüzde 252,0 düzeyinde olan oranın 2011 yılında yüzde 116,0'a gerilediği görülmektedir. İnceleme döneminde BBK genelinde Yabancı Kaynak/Özkaynak oranının en düşük olduğu yıl yüzde 82,6 olarak 2007, en yüksek yıl ise yüzde 252 ile 2001'dir.

2001-2011 döneminde Yabancı Kaynak/Özkaynak oranı gerek kamu gerek özel kuruluşlarda düşmüştür. Gerçekten söz konusu yıllar arasında kamu teşebbüslerinde Yabancı Kaynak/Özkaynak oranı yüzde 321,1'den yüzde 27,2'ye, BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda da yüzde 219,5'den yüzde 140,7'ye gerilemiştir. Bu gerileyişte, özkaynakların 2003 yılında enflasyon düzeltmesine tabi tutulması etkili olmuş, oranda en dramatik düşüş yüzde 162,2'den yüzde 97,7'ye gerileyiş olarak da 2003'te gerçekleşmiştir. BBK'nın 2001-2011 döneminde borçlanma oranındaki gelişmeler ayrıntılı olarak Tablo-5'te verilmiştir.

Yabancı Kaynak (Borç)/ Varlık (Aktif) Toplamı Oranı

Kuruluşlarda finansal yapının diğer bir göstergesi Yabancı Kaynak/ Net Varlık (Aktif) toplamı oranıdır. Bu oran kuruluşların varlıklarını

ne ölçüde işletme dışı kaynaklarla (borçlarla) fonladıklarını gösterir. 2011 yılında BBK genelinde Yabancı Kaynak/Net Varlık (Aktif) toplamı oranı yüzde 53,7'dir. Bu oran BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda yüzde 58,5 iken kamu teşebbüslerinde de yüzde 21,4 olarak daha düşük düzeydedir. 2011 yılında Yabancı Kaynaklar (Borç)/Net Varlıklar Toplamı oranı, bir önceki yıla göre kamu teşebbüslerinde yüzde 32,9'dan yüzde 21,4'e gerilerken; özel firmalarda yüzde 54,4'ten yüzde 58,5'e yükselmiştir.

BBK'da Yabancı Kaynaklar/Net Varlık Toplamı oranı 2001-2011 dönemi itibariyle incelendiğinde, 2001 yılında yüzde 71,6 olan oranın 2011 yılında yüzde 53,7'ye gerilediği görülmektedir. Anılan oran, 2001 yılında dönemin en yüksek düzeyi olan yüzde 71,6 iken, 2004 yılında yüzde 45,5'e geriledikten ve 2007 yılında da yüzde 45,2 olarak dönemin en düşük düzeyine indikten sonra 2011 yılında yüzde 53,7'ye yükselmiştir.

Yabancı Kaynak/Net Varlık oranının, inceleme döneminde düşüşünde, 2003 ve 2004 yıllarında parasal olmayan varlıkların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması, yabancı para ile olan borçların cari kurlarla değerlendirilmesi temel etken olmuştur. BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda Yabancı Kaynak/Net Varlık Toplamı oranı, 2001 yılında yüzde 68,7 düzeyinde iken, 2004 yılında yüzde 47,5'e gerileyerek dönemin en düşük düzeyine inmiş; izleyen yıllarda bu düzeyi koruyamayarak 2011 yılında yüzde 58,5 olmuştur.

BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinde 2001 yılında yüzde 76,3 düzeyinde olan Yabancı Kaynak/Net Varlık Toplamı oranı düşme eğilimi göstererek, 2011 yılında dönemin en düşük düzeyi olan yüzde 21,4'e gerilemiştir.

Kısa Süreli Yabancı Kaynak/ Varlık (Aktif) Toplamı Oranı

BBK genelinde 2011 sonu itibariyle Kısa Süreli Yabancı Kaynak/ Varlık Toplamı oranı yüzde 36,5'tir. Bu oran, bir önceki yıl yüzde 35,2 idi. 2011 yılında Kısa Süreli Yabancı Kaynak/Varlık Toplamı oranı, bir önceki yıla göre özel kuruluşlarda yüzde 36,8'den yüzde 39,8'e yükselirken, kamu teşebbüslerinde de yüzde 26,9'dan yüzde 14,4'e gerilemiştir.

BBK'da kısa süreli borçların varlık finansmanındaki payı 2001-2011 gibi daha geniş bir zaman aralığı içinde incelendiğinde,

Tablo 6 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Başlıca Finansal Oranları [(2001-2011) (%)]

Oranlar	2001	2002	2003*	2004*	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Cari Oran	106,5	130,4	147,1	158,4	155,6	162,8	163,4	148,6	160,3	160,9	158,4
-Kamu	85,9	135,1	177,3	191,4	175,5	196,2	195,2	156,0	186,9	213,1	373,8
-Özel	119,4	128,9	140,7	152,2	152,3	157,9	158,2	147,3	155,6	155,9	146,9
Yabancı Kaynak/Özkaynak	252,0	162,2	97,7	83,5	89,1	88,5	82,6	111,2	96,8	104,3	116,0
-Kamu	321,1	136,5	75,9	62,4	68,3	55,3	50,6	77,8	67,4	49,1	27,2
-Özel	219,5	172,6	105,8	90,6	94,5	97,2	91,9	119,3	104,1	119,2	140,7
Yabancı Kaynak/Net Varlık Top.	71,6	61,8	49,4	45,5	47,1	46,9	45,2	52,6	49,2	51,0	53,7
-Kamu	76,3	57,7	43,1	38,4	40,6	35,6	33,6	43,8	40,3	32,9	21,4
-Özel	68,7	63,3	51,4	47,5	48,6	49,3	47,9	54,4	51,0	54,4	58,5
Kısa Süreli Yabancı Kaynak/Net Varlık Top.	49,9	40,2	32,3	31,3	32,9	32,4	31,9	36,5	33,6	35,2	36,5
-Kamu	50,2	35,4	23,2	22,1	25,6	24,1	23,5	33,7	29,6	26,9	14,4
-Özel	49,7	41,9	35,3	34,0	34,5	34,2	33,9	37,0	34,4	36,8	39,8
Uzun Süreli Yabancı Kaynak/Net Varlık Top.	21,7	21,6	17,1	14,2	14,2	14,5	13,3	16,1	15,6	15,8	17,2
-Kamu	26,1	22,3	19,9	16,3	15,0	11,5	10,1	10,1	10,7	6,0	7,0
-Özel	19,0	21,4	16,1	13,5	14,1	15,1	14,0	17,4	16,6	17,6	18,7
Özkaynak/Net Varlık Top.	28,4	38,2	50,6	54,5	52,9	53,1	54,8	47,4	50,8	49,0	46,3
-Kamu	23,7	42,3	56,9	61,6	59,4	64,4	66,4	56,2	59,7	67,1	78,6
-Özel	31,3	36,7	48,6	52,5	51,4	50,7	52,1	45,6	49,0	45,6	41,5
Duran Varlıklar/Özkaynaklar	165,0	124,7	103,6	92,5	92,3	88,9	87,3	96,7	90,8	88,5	91,1
-Kamu	239,6	123,5	103,4	93,9	92,7	81,9	81,8	84,3	74,8	63,8	58,6
-Özel	129,8	125,2	103,7	92,0	92,2	90,7	89,2	99,7	94,8	95,2	100,0

Not: (1) Oranlar, yıl sonları rakamlarına göre hesaplanmıştır.

(2) Özkaynağa dönem net karı dahildir.

(3) Dönem zararları özkaynak tutarından indirilmiştir.

(4) Duran varlıklar, net/özkaynak oranı hesaplanırken, özkaynak tutarına dönem net karı dahil edilmiştir.

(5) Kısa süreli yabancı kaynak tutarına, dönem karı üzerinden ödenecek vergiler de dahildir.

(*) Enflasyona göre düzeltilmiş.

2001 yılında yüzde 49,9 olan oranın 2011 yılında yüzde 36,5'e gerilediği görülmektedir. İnceleme döneminde söz konusu oran, BBK genelinde 2001 yılında dönemin en yüksek düzeyi olan yüzde 49,9 iken, 2004 yılında dönemin en düşük düzeyi olan yüzde 31,3'e inmiş; 2011 yılında ise yüzde 36,5 olarak bir önceki yıl düzeyi yüzde 35,2'nin üstüne yükselmiştir.

Varlık yapısı çok belirgin bir değişme göstermediği halde finansmanda kısa süreli borçların payının belirgin biçimde azalması, inceleme döneminde BBK genelinde mali yapının özellikle 2003 ve 2004 yıllarında enflasyon düzeltmesinin de etkisiyle iyileştiğinin diğer bir göstergesini oluşturmaktadır.

2001-2011 döneminde BBK kapsamındaki özel kuruluşların varlık finansmanında kısa süreli borçların payı yüzde 49,7'den yüzde 39,8'e gerilerken, kamu teşebbüslerinde yüzde 50,3'ten yüzde 14,4'e gerilediği görülmektedir. BBK'nın varlıklarını göreceli olarak düşük oranda kısa süreli kaynaklarla fonlaması, inceleme döneminde likidite durumunun iyileşmesine katkıda bulunmuştur.

Uzun Süreli Yabancı Kaynak/Varlık (Aktif) Toplamı Oranı

BBK, 2011 yılında varlıklarının yüzde 17,2'sini uzun süreli yabancı kaynaklarla finanse etmiştir. Bir önceki yılda bu oran yüzde 15,8 düzeyinde idi. 2011 yılında kamu teşebbüsleri varlıklarının yüzde 7,0'ını uzun süreli borçlarla finanse ederken, bu oran özel kuruluşlarda yüzde 18,7 düzeyine yükselmektedir. Buna göre kamu teşebbüslerinin finansmanında uzun süreli borçların payı, 2011 yılında bir önceki yıla göre yüzde 6,0'dan yüzde 7,0'a, özel kuruluşlarda da yüzde 17,6'dan yüzde 18,7'ye yükselmiştir.

BBK genelinde uzun süreli yabancı kaynak kullanımının finansmanındaki payı 2001-2011 döneminde incelendiğinde, 2001 yılında yüzde 21,7 olan payın, 2011 yılında da yüzde 17,2 olarak belirgin bir değişim göstermediği görülmektedir.

İnceleme döneminde uzun süreli borçların özel kesim finansmanında ulaştığı en yüksek düzey yüzde 21,4 olarak 2002 yılı, en düşük olduğu yıl ise yüzde 13,5 olarak 2004 yılıdır.

Kamu teşebbüslerinin finansmanında uzun süreli borçların payı, 2001-2011 döneminde en yüksek 2001, en düşük 2010 yılı olmak üzere, yüzde 26,1 ile yüzde 6,0 arasında dalgalanmış, 2002 yılı sonrası azalma eğilimi göstermiştir.

Özkaynak/ Varlık (Aktif) Toplamı Oranı

Özkaynak/Varlık Toplamı oranı, bir önceki yıla göre BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda yüzde 45,6'dan yüzde 41,5'e gerilerken, kamu teşebbüslerinde yüzde 67,1'den yüzde 78,6'ya yükselmiştir. Özkaynak/Net Varlık Toplamı oranı BBK genelinde de bir önceki yıla göre yüzde 49,0'dan yüzde 46,3'e gerilemiştir.

Özkaynağın (dönem karı dahil) varlık finansmanındaki payı 2001-2011 dönemi gibi daha geniş bir zaman boyutunda incelendiğinde, Özkaynak/Net Varlık (Aktif) Toplamı oranının yüzde 28,4'ten yüzde 46,3'e yükseldiği görülmektedir. Enflasyon düzeltmesi, özkaynakların varlık finansmanındaki payının yükselmesinde önemli bir etken olmuştur.

BBK'nın mali yapısında 1990'lı yılların başlarında gözlenen bozulma, 2002 yılından sonra iyileşme yönünde gelişme göstermiştir. Özkaynağın (dönemin karı dahil) varlık finansmanındaki payı en yüksek düzeyine yüzde 54,8 olarak 2007 yılında ulaşmıştır. 2001-2011 yılları itibariyle özkaynağın varlık finansmanındaki payı özel kuruluşlarda yüzde 31,3'ten yüzde 41,5'e, kamu teşebbüslerinde de yüzde 23,7'den yüzde 78,6'ya yükselmiştir. Ancak kamu teşebbüslerinde özkaynağın büyük ölçüde enflasyon düzeltmesinden kaynaklanması, bu kuruluşlarda özkaynak artışını abartmaktadır.

Duran Varlıklar (Sabit Değerler) Net/Özkaynak Oranı

2011 sonu itibariyle BBK genelinde Duran Varlıklar, Net/Özkaynak oranı yüzde 91,1'dir. Bu oran özel kuruluşlarda yüzde 100,0 iken, kamu teşebbüslerinde yüzde 58,6'dır. Bu oranın yüzde 100'den düşük oluşu, finansman açısından sağlıklı bir gösterge oluşturur. BBK genelinde bu oran 2001 krizinden sonra 2008 ve 2011 yılları dışında iyileşme eğilimi göstermiştir. Oran 2011 yılında, özel kuruluşlarda yüzde 95,2'den yüzde 100,0'a yükselirken, kamu kuruluşlarında yüzde 63,8'den yüzde 58,6'ya gerilemiştir.

2011 yılında orandaki yükseliş, özkaynakların duran varlıklardan daha yavaş arttığını; sabit sermaye yatırımlarındaki artış hızının, özkaynak artış hızından daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ancak BBK kapsamında maddi duran varlıklarda artışın cari fiyatlarla dahi yüzde 11,0 düzeyinde olması, sabit sermaye yatırımlarının sınırlı ölçüler içinde kaldığını; orandaki yükselişin özkaynak artışının yavaşlamasından kaynaklandığını göstermektedir. Nitekim özkaynak artış hızının yüzde 7,9 olarak gerçekleşmesi oranda düşüşe yol açmıştır.

2011 yılında BBK'nın likidite durumu hafifçe bozulmuş; finansmanda borçların, kısa süreli borçların payı artarken, özkaynak katkısı göreceli olarak azalmıştır. Kamu teşebbüslerinin

likidite ve finansman durumunun iyileşmesi, kamu teşebbüslerinin BBK içindeki payı giderek azaldığından; bu teşebbüslerin finansal yapısındaki gelişmeler BBK genelini etkilememektedir.

2001-2011 dönemindeki gelişmelere bakıldığında hem kamu teşebbüslerinin, hem özel kuruluşların mali yapıları ve likidite oranlarının genelde iyileştiği görülmektedir. Bu iyileşmede 2003 yılında kapsamlı bir enflasyon düzeltmesi yapılması büyük ölçüde etkili olmuştur. BBK'ya ilişkin başlıca finansal oranların 2001-2011 döneminde gösterdiği gelişmeler ayrıntılı biçimde Tablo-6'da verilmiştir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Devir Hızları

Açıklanan verilerden yararlanarak BBK'da (i) Varlık (Aktif) Devir Hızı, (ii) Özkaynak Devir Hızı, (iii) İşletme Sermayesi (Döner Sermaye-Dönen Varlık) Devir Hızı hesaplanmıştır.

Varlık (Aktif) Devir Hızı (Satışlar/ Varlık Tutarı)

2011 yılında BBK genelinde varlık (aktif) devir hızı (Satışlar, Net/Net Varlık Tutarı) yaklaşık 1,23'tür. Varlık devir hızı BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda 1,34'e yükselirken, kamu teşebbüslerinde 0,48 düzeyinde kalmıştır.

2011 yılında BBK genelinde varlık devir hızı, bir önceki yıla göre hızlanmıştır. Varlık devir hızı, bu kapsamdaki özel kuruluşlarda 1,20'den 1,34'e, kamu teşebbüslerinde de 0,45'ten 0,48'e yükselmiştir. Varlık devir hızındaki artış, 2011 yılında satışların; varlıklardan daha hızlı artmasından kaynaklanmaktadır. Gerçekten 2011 yılında BBK genelinde net satışlar cari fiyatlarla yüzde 29,7 oranında artarken, varlıklardaki artış 14,1 düzeyinde olmuştur.

Varlıklar içinde duran varlıkların daha büyük pay taşıdığı kuruluş ve endüstri kollarında varlık devir hızının göreceli olarak daha yavaş olduğu görülmektedir. Enflasyon düzeltmesi yapıp yapılaması da devir hızlarını etkilemektedir. Satışlar, fiyat artışlarını da yansıttığı halde, parasal olmayan varlıklarda enflasyon düzeltmesi yapılmaması oranın paydasının düşük, oranın ise yüksek hesaplanmasına yol açmaktadır.

BBK genelinde varlık devir hızında gelişmelere 2001-2011 gibi daha geniş bir zaman aralığında bakıldığında, 2001 yılında 1,01 olan varlık devir hızının 2011 yılında 1,23 olduğu görülmektedir. Varlık devir hızı 2006 yılında 1,25 düzeyine kadar yükselmiş iken, izleyen yıllarda gerileyerek 2009 yılında da 1,04'e geriledikten sonra 2011 yılında yeniden 1,23'e yükselmiştir.

Varlık devir hızı 2001-2011 döneminde BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda 1,24'ten 1,34'e yükselmiştir. Özel kuruluşlarda varlık devir hızı 2006 yılında dönemin en yüksek düzeyi olan 1,42'ye ulaşmışsa da, bu düzeyini sürdürümemekle gerilemiş, 2011 yılında 1,34 olmuştur. Bu kapsamda kamu teşebbüslerinde 2001 yılında 0,64 olan varlık devir hızı 2011 yılında 0,48'e kadar düşmüştür. Kamu teşebbüslerinde varlık devir hızı 2002 yılında 0,77 olarak dönemin en yüksek düzeyinde iken, 2009 yılında 0,38 olarak dönemin en düşük düzeyine inmiştir.

BBK genelinde, satış rakamları fiyat artışlarını içermesine karşın, varlık devir hızının yeterince artmaması, 2001-2011 döneminde en azından kaynak kullanımında bir iyileşme olmadığını göstermektedir. Gerçi 2003 yılında enflasyon düzeltmesi bir ölçüde oranı düşürücü etki yapmışsa da, finansal verimlilikteki düşüşü, salt enflasyon düzeltmesine bağlamamak gerekir. Varlık devir hızının yeterince artmaması, BBK genelinde varlık yönetiminde etkinliğin en azından artmadığını ortaya koymaktadır. Kuruluşlarda varlık devir hızının yavaş oluşu, özkaynak karlılığını da olumsuz yönde etkileyen etmenlerden birini oluşturmaktadır.

Özkaynak Devir Hızı (Satışlar/Özkaynaklar)

Satışlar/Özkaynak (Dönem net karı dahil) şeklinde hesaplanan özkaynak devir hızı, BBK genelinde bir önceki yıla göre 2,21'den 2,26'ya yükselmiştir. 2011 yılında BBK genelinde satış hasılatı cari fiyatlarla yüzde 29,7 oranında artarken, özkaynaklarda artışının yüzde 7,9 oluşu özkaynak devir hızının artmasına neden olmuştur. 2011 yılında özkaynak devir hızı özel kuruluşlarda bir önceki yıl düzeyi olan 2,63'ten 3,23'e yükselirken; kamu teşebbüslerinde de 0,67'den 0,61'e gerilemiştir.

BBK genelinde özkaynak büyük ölçüde enflasyon düzeltmesinden kaynaklandığından, özkaynakları enflasyon değerlendirme farkından oluşan işletmelerde özkaynak devir hızının daha düşük oluşu doğaldır. Nitekim özel sektörde de, sanayi kolları itibariyle özsermaye devir hızları çok farklıdır.

BBK genelinde özkaynak devir hızındaki gelişmelere 2001-2011 dönemi gibi daha geniş bir zaman aralığı içinde bakıldığında, 2001 yılında 2,55 olan özkaynak devir hızının, 2011 yılında 2,66'ya gerilediği görülmektedir.

2001-2011 döneminde BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda özkaynak devir hızı 3,95'ten 3,23'e gerilemiştir. Özel kuruluşlarda inceleme döneminde özkaynak devir hızı en yüksek düzeyine 3,95 olarak 2001 yılında ulaşmıştır. 2001-2011 yılları arasında BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda özkaynak devir hızının en düşük olduğu yıl 2,39 olarak 2009 yılıdır.

BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinde de inceleme döneminde özkaynak devir hızı 2,70'ten 0,61'e gerilemiştir. Kamu teşebbüslerinde özkaynak devir hızı, 2001 yılında dönemin en yüksek düzeyi olan 2,70'e ulaşmıştır. Ancak bu yükseliş kaynak kullanımındaki etkinlikten değil kamu teşebbüslerinde de özsermaye yetersizliğinden kaynaklanmıştır. Nitekim kamu teşebbüslerinde devir hızının yüksekliği izleyen yıllarda bu düzeyini koruyamamıştır.

Özkaynak devir hızı, enflasyon düzeltmesinin yapıldığı, finansmanda özkaynak payının arttığı yıllarda yavaşlamakta, buna karşın ekonomik genişleme dönemlerinde, enflasyon düzeltmesi yapılmayan yıllarda yüksek hesaplanmaktadır. İnceleme döneminde kamu teşebbüslerinde özkaynak devir hızı da, varlık devir hızında olduğu gibi özel kuruluşlara kıyasla belirgin bir

şekilde düşmüştür. Kamu teşebbüslerinin varlık yapılarının yanı sıra, özkaynak artışı büyük ölçüde enflasyon düzeltmesinden oluşması da özkaynak devir hızının görece olarak düşük düzeyde kalmasına yol açmaktadır.

Ayrıca iki büyük kamu kuruluşundan ERDEMİR'in 2002, TÜPRAŞ'ın da 2005 yılında özel kuruluşlara dahil edilmesi, kamu teşebbüslerinin finansal göstergelerinde dramatik değişikliğe yol açmıştır.

İşletme Sermayesi (Döner Sermaye) Devir Hızı, (Satışlar/İşletme Sermayesi)

Satışlar/Dönen Varlıklar şeklinde hesaplanan işletme sermayesi (döner sermaye) devir hızı, 2011 yılında BBK genelinde 2,13 olarak, bir önceki yıl düzeyi 1,91'e göre yükselmiştir. 2011 yılında BBK genelinde satışlar cari fiyatlarla yüzde 29,7 oranında artarken, dönen varlıkların (döner sermayenin) yüzde 16,4 oranında artması işletme sermayesi devir hızının artmasına neden olmuştur.

Endüstri kollarının özelliklerine ve kullanılan teknolojiye, varlık yapısına göre, alt sektörler itibariyle işletme sermayesi devir hızı çok farklıdır.

2011 yılında İşletme sermayesi devir hızı bir önceki yıla göre, özel kuruluşlar genelinde 2,12'den 2,30'a yükselirken; kamu teşebbüslerinde de 0,79'dan 0,89'a yükselmiştir. BBK genelinde 2001-2011 döneminde ise işletme sermayesi devir hızı 1,90'dan 2,13'e yükselmiştir.

BBK, 2001 yılında ortalama 192 günlük işletme sermayesi ile çalışırken, bu süre 2011 yılında 171 güne gerilemiştir. BBK genelinde işletme sermayesi devir hızı, inceleme döneminde 2001 yılında 1,90 olarak en düşük düzeyinde iken, en yüksek düzeyine 2,36 olarak 2006 yılında ulaşmıştır.

2001-2011 döneminde işletme sermayesi devir hızı kamu teşebbüslerinde 1,49'dan 0,89'a gerilerken, özel kuruluşlarda 2,08'den 2,30'a yükselmiştir. BBK'da 2001-2011 döneminde devir hızlarında gelişmeler, kamu ve özel kuruluşlar itibariyle ayrıntılı olarak Tablo 7'de özetlenmiştir.

BBK genelinde 2001-2011 döneminde özellikle varlık, işletme sermayesi devir hızlarının belirgin bir değişiklik göstermemesi, kaynak kullanımında etkinliğin, finansal verimliliğin en azından artmadığının göstergesi olmaktadır. Bu gözlem, kamu teşebbüsleri için olduğu kadar, özel firmalar için de geçerlidir. Finansal verimliliğin artmaması BBK'nın karlılık performansını olumsuz yönde etkilemektedir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Kar ve Karlılık

2011 yılında BBK kapsamındaki kuruluşların 380'i kar, 120'si zarar açıklamıştır. Bir önceki yıla göre kar açılan kuruluş sayısı 434'ten 380'e gerileyerek yüzde 12,4 oranında azalırken; zarar açıklayan kuruluş sayısı 66'dan 120'ye yükselerek yüzde 81,8 oranında artmıştır. 2010 yılında BBK'nın yüzde 86,8'i kar, yüzde

Tablo 7 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun Devir Hızları [2001-2011 (%)]											
Devir Hızları	2001	2002	2003*	2004*	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Varlık Devir Hızları	1,01	1,12	1,10	1,16	1,17	1,25	1,21	1,21	1,04	1,08	1,23
-Kamu	0,64	0,77	0,69	0,67	0,39	0,44	0,39	0,39	0,38	0,45	0,48
-Özel	1,24	1,24	1,24	1,30	1,35	1,42	1,40	1,37	1,17	1,20	1,34
Özkaynak Devir Hızları	3,55	2,93	2,18	2,12	2,21	2,35	2,21	2,56	2,04	2,21	2,66
-Kamu	2,70	1,82	1,22	1,10	0,65	0,68	0,58	0,69	0,64	0,67	0,61
-Özel	3,95	3,38	2,54	2,47	2,62	2,79	2,68	3,01	2,39	2,63	3,23
İşletme Sermayesi (Dönen Sermaye) Devir Hızı	1,90	2,13	2,32	2,33	2,29	2,36	2,32	2,23	1,93	1,91	2,13
-Kamu	1,49	1,61	1,68	1,60	0,86	0,93	0,84	0,74	0,69	0,79	0,89
-Özel	2,08	2,29	2,49	2,51	2,56	2,62	2,61	2,52	2,19	2,12	2,30

Not: Özkaynak devir hızı hesaplanırken dönem net karı, özkaynağa dahil edilmiştir.

13,2'si zarar açıklarken, 2011 yılında BBK genelinde kar sağlayan kuruluş sayısı oranı yüzde 76,0'a gerilerken, zarar açıklayanların oranı yüzde 24,0'a yükselmiştir.

2011 yılında BBK kapsamında 380 kuruluş 26.608 milyon TL kar açıklarken, 120 kuruluş 3.855 bin TL zarar belirlemiş, BBK, zararlar indirildikten sonra vergi öncesi dönem net karı 22.753 milyon TL olmuştur. Bu düzeydeki kar, 2010 yılına göre, cari fiyatlarla dahi yaklaşık %5,5 oranında azalış göstermektedir. 2010 yılında ise BBK'nın vergi öncesi net karı cari fiyatlarla % 54,8 oranında artış göstermişti.

BBK kapsamında 487 özel kuruluşun 372'si, % 77,8 kar açıklarken, 115'i % 22,8'i zarar bildirmiştir. 372 özel kuruluşun 2011 yılında açıkladığı toplam kar 21.933 milyon TL; 115 özel kuruluşun belirlediği zarar toplamı da 3.105 milyon TL'dir. Bu açıklamalara göre 487 özel kuruluşun 2011 yılında vergi öncesi birleştirilmiş toplu karı 18.828 milyon TL olmaktadır. 2011 yılında zararlı kuruluş sayısı artmasına karşın, BBK kapsamındaki özel kuruluşların toplu birleştirilmiş karı, cari fiyatlarla bir önceki yıla göre %7,9 oranında artış göstermiştir. BBK kapsamındaki 13 kamu kuruluşunun 2011 yılında 8'i, %61,5'i kar açıklarken, 5'i %31,5'i zarar bildirmiştir. Kar açıklayan 8 kamu kuruluşunun toplam karı 4.675 milyon TL olurken; zarar açıklayan 5 kamu kuruluşunun toplam zararı 750 milyon TL olmuştur. 2011 yılında BBK kapsamında 13 kamu kuruluşunun vergi öncesi toplu birleştirilmiş bilanço karı 3.925 milyon TL olmuştur. Kamu kuruluşlarının 2010 yılında elde ettikleri 6.630 milyon düzeyindeki kara göre 2011 yılında sağladıkları kar, cari fiyatlarla dahi %40,8 oranında azalış göstermektedir.

Veriler 2011 yılında BBK'nın cari fiyatlarla dahi bir önceki yıla göre kar azalışının kamu kuruluşlarından kaynaklandığını göstermektedir.

2011 yılında BBK genelinde kar azalışının karlılık oranları üzerindeki etkileri, aşağıdaki bölümde özetlenmiştir.

Özkaynak Karlılığı (Kar/Özkaynak)

2011 yılında BBK genelinde özkaynak karlılığı Kar/Özkaynak oranı, yüzde 16,9'dan yüzde 14,8'e gerilemiştir. Net bilanço karı/özkaynak oranı, özel kuruluşlarda yüzde 15,5 ve yüzde 15,6 olarak değişmezken, kamu teşebbüslerinde yüzde 21,8'den yüzde 11,7'ye gerilemiştir.

BBK genelinde özkaynak karlılığındaki gelişme 2001-2011 döneminde incelendiğinde, 2001 yılında eksi yüzde 1,7 iken, 2011 yılında yüzde 14,8'e yükselmiştir. 2001-2011 döneminde BBK kapsamına giren özel kuruluşların özkaynak karlılığı, bilanço karı/özkaynak oranı olarak (zararlar indirildikten sonra) en yüksek yüzde 19,4; en düşük yüzde 5,3 arasında değişmiştir. İnceleme döneminde özel kuruluşlar en yüksek özkaynak karlılık oranına 2007 yılında ulaşmış; en düşük karlılık oranı da 2001 yılında gerçekleşmiştir. BBK kapsamında kamu teşebbüslerinin 2001 yılında eksi yüzde 16,5 olan özkaynak karlılığı, 2002 yılında artıya geçtikten sonra, 2010 yılında yüzde 21,8 olarak en yüksek düzeyine ulaşmışsa da 2011 yılında bu düzeyini sürdürememiştir. 2003 ve 2004 yıllarında özkaynak karlılığında düşüşte özkaynakların enflasyon düzeltmesi etkindir. Kamu teşebbüslerinde özkaynağın büyük bir bölümünün enflasyon düzeltmesinden kaynaklanmasına karşın, karlılık oranının yükselmesi dikkat çekicidir.

Satış Karlılığı (Kar/Satışlar) Oranı

Net bilanço karının (bilanço karları toplamından zararlar indirildikten sonra) net satış hasılatına oranı şeklinde hesaplanan satış karlılığı 2011 yılında BBK genelinde yüzde 5,6 düzeyinde gerçekleşmiş bir önceki yıla göre belirgin biçimde azalmıştır.

2010 yılında BBK'nın satış karlılığı yüzde 7,6 düzeyinde idi. 2011 yılında BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda satış karlılığı yüzde 5,9'dan yüzde 4,8'e gerilerken; kamu teşebbüslerinde yüzde 32,5'ten yüzde 19,1'e gerilemiştir. Bilanço Karı/Satış Hasılatı oranının 2001-2011 dönemindeki gelişmesi de şöyle olmuştur:

Tablo 8

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Karlılık Oranları [2001-2011 (%)]

Karlılık Oranları	2001	2002	2003*	2004*	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Özkaynak Karlılığı	(1,7)	16,6	12,2	14,2	10,3	13,8	15,9	9,9	11,8	16,9	14,8
-Kamu	(16,5)	15,1	7,7	11,6	2,8	3,2	4,0	5,7	9,3	21,8	11,7
-Özel	5,3	17,3	13,9	15,1	12,2	16,6	19,4	10,9	12,4	15,5	15,6
Satış Karlılığı	(0,4)	5,7	5,6	6,7	4,6	5,9	7,2	3,9	5,8	7,6	5,6
-Kamu	(6,1)	8,3	6,3	10,6	4,3	4,7	6,9	8,2	14,7	32,5	19,1
-Özel	1,3	5,1	5,5	6,1	4,7	5,9	7,2	3,6	5,2	5,9	4,8
Varlık (Aktif) Karlılığı	(0,5)	6,4	6,2	7,8	5,4	7,3	8,7	4,7	6,0	8,2	6,8
-Kamu	(3,9)	6,4	4,4	7,1	1,7	2,1	2,7	3,2	5,6	14,6	9,2
-Özel	1,7	6,3	6,8	7,9	6,3	8,4	10,1	5,0	6,1	7,1	6,5
Ekonomik Karlılık	7,5	13,9	15,7	16,1	14,4	15,6	15,7	12,7	13,3	14,8	14,2
-Kamu	2,4	13,7	15,4	13,6	11,9	9,1	8,8	6,9	12,0	19,1	14,3
-Özel	10,7	13,9	15,8	16,8	15,0	16,9	17,3	13,9	13,6	14,1	14,2

Not: Oranlar hesaplanırken yıl sonları rakamları esas alınmış ve dönem zararları bilanço karları toplamından indirilmiştir.
(i) Özkaynak tutarı, dönem net karını içermektedir.

İnceleme döneminde satış karlılığının en yüksek olduğu yıl yüzde 7,6 olarak 2010 yılı, en düşük olduğu yıl ise eksi binde 4 olarak 2001 yılıdır. Satış karlılığı, BBK genelinde 2001 yılında eksi binde 4 düzeyinde iken, izleyen yıllarda yükselme eğilimi göstererek 2007 yılında yüzde 7,2 düzeyine ulaşmış; 2008 yılında ise bu düzeyini koruyamamış 2001 krizi öncesi yıllardaki düzeyine gerilemiş; 2009 kriz yılı olmasına karşın yüzde 5,8'e, 2010 yılında da dönemin en yüksek düzeyi yüzde 7,6'ya ulaşmışsa da 2011 yılında yeniden yüzde 5,6 düzeyine gerilemiştir.

Özel kuruluşların 2001-2011 döneminde satış karlılığı en yüksek 2007 yılı ve en düşük 2001 yılı olmak üzere yüzde 7,2 ile yüzde 1,3 arasında dalgalanmıştır. Kamu teşebbüslerinde satış karlılığı inceleme döneminde en yüksek düzeyine yüzde 32,5 olarak 2010 yılında ulaşmıştır.

Varlık (Aktif) Karlılığı, Net Bilanço Karı/Varlık (Aktif) Toplamı

Net bilanço karının (zararlar indirildikten sonraki karın) dönem sonu varlık toplamına oranı şeklinde hesaplanan varlık (aktif) karlılığı, 2011 yılında BBK genelinde yüzde 6,8 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bir önceki yıl söz konusu kuruluşlarda varlık karlılığı 8,2 düzeyinde idi.

2011 yılında BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda varlık karlılığı, bir önceki yıla göre yüzde 7,1'den yüzde 6,5'e gerilerken, kamu teşebbüslerinde de yüzde 14,6'dan yüzde 9,2'ye gerilemiştir.

Varlık karlılığı, varlık (aktif) devir hızı ile satış karlılığının ortak sonucudur. Varlık (aktif) devir hızının artmasına karşın; satış karlılığının azalması varlık (aktif) karlılığının belirgin biçimde azalmasına yol açmıştır.

BBK genelinde 2001-2011 döneminde varlık karlılığı yıllar itibarıyla yüzde 8,7 ile eksi binde 5 arasında değişmiştir. BBK genelinde varlık karlılığının en yüksek olduğu yıl yüzde 8,7 olarak 2007 yılı, en düşük düzeye indiği yıl ise eksi binde 5 olarak 2001 yılıdır.

2001-2011 döneminde BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda varlık karlılığı yüzde 1,7'den 2011 yılında yüzde 6,5 düzeyine yükselmiştir. Özel kuruluşlarda, varlık karlılığının en yüksek olduğu yıl da yüzde 10,1 olarak 2007 yılı, en düşük olduğu yıl yüzde 1,7 olarak 2001 yılıdır. BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinde varlık karlılığı, 2001 yılında eksi %3,9 düzeyinde iken yükselerek 2010 yılında yüzde 14,6 olarak dönemin en yüksek düzeyine ulaşmıştır. Kamu teşebbüslerinde 2011 yılında satış karlılığının yüksek olmasına karşın varlık karlılığının daha düşük düzeyde kalışı, varlık devir hızının yavaş olması sonucudur.

Ekonomik Karlılık (Net Katma Değer/Varlık Toplamı)

Yaratılan net katma değerın kullanılan toplam kaynaklara veya varlık (aktif) toplamına oranı ekonomik karlılık olarak tanımlandığında, anılan oran 2011 yılında BBK genelinde ve özel kuruluşlarda yüzde 14,2, kamu teşebbüslerinde de yüzde 14,3 olmuştur. 2011 yılında ekonomik karlılık da BBK genelinde önceki yıla göre hafifçe de olsa gerilemiştir. BBK genelinde ekonomik karlılık bir önceki yıla göre sırasıyla yüzde 14,8 ve 14,2 olmuş, özel firmalarda yüzde 14,1 ve yüzde 14,2 olarak değişmezken; kamu teşebbüslerinde yüzde 19,1'den yüzde 14,3'e gerilemiştir.

BBK genelinde 2001-2011 döneminde ekonomik karlılıkta gelişmeler incelendiğinde 2001 yılında yüzde 7,5 olan ekonomik karlılığın 2011 yılında yüzde 14,2'ye yükseldiği görülmektedir. İnceleme döneminde BBK genelinde ekonomik karlılık en yüksek düzeyine yüzde 16,1 ile 2004 yılında ulaşmış, ancak izleyen yıllarda bu düzeyini koruyamamıştır. Ekonomik karlılık en düşük düzeyine yüzde 7,5 olarak 2001 yılında inmiş; 2011 yılında yüzde 14,8'e yükselmışse de, 2011 yılında bu düzeyini koruyamamıştır.

2001-2011 yılları arasında BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda ekonomik karlılık yüzde 10,7'den yüzde 14,2'ye yükselmiştir. BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda ekonomik karlılık inceleme döneminde en yüksek düzeyine yüzde 17,3 olarak 2007 yılında

ulaşmış, en düşük düzeyine yüzde 10,7 olarak 2001 yılında inmiştir. BBK kapsamındaki kamu teşebbüslerinde de 2001-2011 döneminde ekonomik karlılık 2003 sonrası giderek azalmışsa da 2009 ve 2010 yıllarında yükselmiştir. 2001 yılında yüzde 2,4 olan karlılık, 2011 yılında yüzde 19,1'e kadar yükselmişse de 2011 yılında %14,3'e gerilemiştir.

2001-2011 döneminde BBK genelinde karlılık oranları, 2001 yılının kriz yılı olması nedeniyle baz etkisiyle karlılık oranları yükselmiştir. Ancak 2011 yılında tüm karlılık oranları, bir önceki yıla göre gerilemiştir.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Büyüme

2011 yılında BBK'nın tüm göstergeler itibariyle bir önceki yıla göre büyüme hızı, fiyat artışlarına karşın, göreceli olarak yavaşlamıştır.

2011 yılında BBK genelinde, cari fiyatlarla, üretimden satışlar %27,0 satış hasılatı %29,7, varlık (aktif) büyüklüğü %14,1, özkaynaklar %7,9, yaratılan net katma değer %9,4, ihracat cari ücretle USD değeriyle %17,8, istihdam çalışan kişi olarak %4,3 oranında artış; dönem net karı ise %5,5 oranında azalmıştır.

Yıllar itibariyle fiyat artış hızlarının farklı oluşu, sağlıklı deflator hesaplamada sorunlar, yıllar itibariyle karşılaştırmalar yapmayı zorlaştırmakta, cari fiyatlarla yapılan karşılaştırmalar anlamlarını büyük ölçüde yitirmektedir.

Yıllar itibariyle karşılaştırmaları bozan diğer bir etken de, döviz kurlarındaki değişme hızının hatta yönünün yıllar itibariyle ve iç fiyat artış hızından farklı oluşudur. Dış satım rakamlarını, iç fiyat artış hızına göre düzelterek yapılan satış hasılatı karşılaştırmaları da sağlıklı olmamaktadır.

Aktif toplamı, özkaynak, borç stoku gibi belli bir andaki mevcudu gösteren büyüklükleri, yıllık fiyat artışı ile düzeltmek de anlamlı ve sağlıklı olmaz. Yıllık fiyat değişim oranı ile ancak satış hasılatı, yaratılan net katma değer, dönem net karı gibi dönemsel akış tutarları düzeltilebilir.

BBK'nın 2011 yılı sonuçları değerlendirilirken, büyüme hızları hesaplanırken, bu etkenler dikkate alınmalıdır.

2011 yılında fiyat artışları bir önceki yıla göre hızlanmıştır. 2011 yılında, bir önceki yıla göre ÜFE bazında yıllık fiyat artış hızı %8,9'dan %13,3'e, yıllık ortalama fiyat artış hızı da %8,5'ten %11,1'e yükselmiştir. İmalat Sanayii deflatörü 2010 yılı için 106,2 iken 2011 yılı için %12,3 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca 2011 yılı için TÜİK'in milli gelir deflatörü 111,4 olarak açıklanmıştır.

Döviz sepeti (%50 USD, %50 EURO) kuru, 2010 yılında TL'ye karşı yaklaşık %1,0 değer yitirmişken; yılsonu verilerine göre 2011 yılında TL'ye karşı %20,6 oranında değer kazanmıştır. Bu boyutlu kur oynaması kuşkusuz ihracatın TL karşılığını etkilemiştir.

BBK'nın 2011 yılında üretimden satış, satış hasılatı ve toplam bilanço kar rakamları İmalat Sanayi deflatörü ile düzeltildiğinde bir önceki yıla göre üretimden satışların %13,1, satış hasılatının %15,5 oranında arttığı, toplu dönem karının ise %15,9 oranında azaldığı hesaplanmaktadır. 500 büyük firma ihracata dönük üretimde bulunduğundan, 2011 yılı itibariyle ülke ihracatının %47,0'ını gerçekleştirmiş olduklarından, döviz kurundaki değişme, satış tutarını büyük ölçüde etkilemektedir. Bu nedenle ihracata dönük üretim yapan kuruluşlarda satış rakamlarının yalnız imalat sanayi deflatörü ile düzeltilmesi yeterli olmamaktadır. 2011 yılında ortalama döviz kurunun %20 dolayında, imalat sanayi deflatorünün üstünde artması, üretimden satış ve satış hasılatı artışını abartmıştır.

BBK kapsamında 2011 yılında özel kuruluşların satış hasılatı cari fiyatlarla %31,7, imalat sanayi deflatörü ile düzeltildiğinde %17,3 düzeyinde artarken; kamu kuruluşlarında, sayılarının önceki yıla bir artmasına karşın, satış hasılatı cari fiyatla binde 7 düzeyinde artarken, imalat sanayi deflatörü ile düzeltildiğinde %10,4 oranında azalmıştır. BBK ihracatının 2011 yılında %98,6'sının özel kuruluşlar gerçekleştirdiğinden, kur değişimleri, özel kuruluşlar mali sonuçlarının büyük ölçüde etkilemektedir.

2011 yılında BBK'nın yarattığı net katma değer imalat sanayi deflatörü ile düzeltildiğinde bir önceki yıla göre, %2,6 oranında azalmıştır. Net katma değer azalışı kamu kuruluşlarından kaynaklanmıştır. 2011 yılında kamu kuruluşlarının yarattığı net katma değer bir önceki yıla göre cari fiyatlarla %29,4 milli gelir deflatörü ile düzeltildiğinde de %36,6 oranında azalmıştır. BBK kapsamındaki özel kuruluşlarda yaratılan net katma değer cari fiyatlarla %19,1, milli gelir deflatörü ile düzeltildiğinde %6,9 oranında artmıştır.

BBK kapsamında özel kuruluşların toplu bilanço karı bir önceki yıla göre cari fiyatlarla %7,9 oranında artmış olmakla beraber imalat sanayi deflatörü ile düzeltildiğinde, sabit fiyatla, %4,0 oranında azalmıştır. Kamu kuruluşlarında ise kar azalışı cari fiyatlarla %40,8, sabit fiyatla %47,3 düzeyindedir.

2011 yılında BBK kapsamında özel kuruluşlarda ücretle çalışanların sayısı %5,1 oranında artarken, kamu kuruluşlarında sayısının artışına karşın %1,3 oranında azalmıştır.

Açıklanan finansal veriler, 2011 yılında BBK'nın çeşitli ölçütlere göre büyüme hızının bir önceki yıla göre yavaşladığını ortaya koymaktadır. Gerçi üretimden satış ve satış hasılatı, bir önceki yıla göre, imalat sanayi deflatörü ile düzeltildiğinde üretimden satışlarının %13,1 satış hasılatının da %15,5 oranında arttığı hesaplanmaktadır. Ancak bu artışın önemli bölümü döviz kuru artışından, ortalama kur artışının imalat sanayi deflatörü üzerinde gerçekleşmesinden kaynaklanmıştır. Nitekim 2011 yılında BBK'nın toplu karı, sabit fiyatla %15,9, yarattığı net katma değerde %2,6

oranında azalmıştır. 2010 yılında ise sabit fiyatla toplu dönem karı %45,8 ve yaratılan net katma değer de %22,6 düzeyinde artmıştı. Ayrıca özsermaye (öz kaynak) artışların cari fiyatlarla dahi %9,8'den %7,9'a; ücretle çalışan sayısında artış hızının %6,7'den %4,3'e gerilemesi, 2011 yılındaki yavaşlamanın diğer göstergeleridir.

Aktif (varlık) büyüklüğündeki artışın 2011 yılında bir önceki yıla göre cari fiyatlarla %13,8'den %14,1'e yükseldiği görülmekte ise de, 2011 yılında fiyat artış hızının, enflasyon düzeltme katsayısından daha yüksek olduğu dikkate alındığında, varlık artışında da yavaşlama olduğu görülmektedir.

2011 yılında yavaşlama ağırlıklı olarak kamu kuruluşlarından kaynaklanmıştır. Ayrıca 2010 yılındaki hızlı büyüme de, 2009 yılının kriz yılı olması nedeniyle baz etkisinin de yüksek olduğu dikkate alınmalıdır.

Özet ve Bulgular

2011 yılında BBK genelinde 2010 yılına göre mali yapı bozulmuş, çeşitli ölçütlere göre büyüme hızı yavaşlamış, mali performans gerilemiştir.

BBK'nın Başlıca finansal göstergeleri 2011 ve 2010 yılları itibariyle şöyledir:

BBK'nın 2011 yılında özkaynak (özsermaye) artış hızının cari fiyatlarla dahi %9,8'den %7,9'a gerilemesi, faaliyetin daha çok kısa süreli borç artışıyla fonlanması, döviz kuru artışı nedeniyle dış kredi kullanan kuruluşlarda borçların (yükümlülükleri) şişmesi, karın reel olarak azalışı, BBK genelinde finansal yapıyı bir önceki yıla göre bozmuştur.

BBK genelinde dönen varlıkların kısa süreli borçları karşılama oranı (cari oran) %160,9'dan %158,4'e gerilerken borçların (yabancı kaynakların) özsermayeden daha hızlı artması sonucu borçlanma oranı %104,3'ten %116,0'a; kısa süreli borçların finansmandaki payı %35,2'den %36,5'e yükselmiş, özkaynakların varlık finansmanına katkısı %49,0'dan %46,3'e gerilemiş, sabit sermaye yükümlerinin sınırlı düzeyde kalmasına karşın duran varlık / özkaynak oranı %88,5'ten %91,1'e yükselmiştir. BBK genelinde mali yapıdaki bozulma, likidite riskinin artması özel kuruluşlardan kaynaklanmış, kamu kuruluşlarının mali yapısı ise önceki yıllara göre iyileşmiştir. Mali performansla ilgili olarak, kaynak kullanımında etkinlik göstergeleri olarak devir hızları ve karlılık oranları alındığında 2011 ve 2010 yılı karşılaştırması aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

2011 yılında satışların, ihracata dönük kuruluşlarda döviz kurunda sepet ortalaması bazında %20 dolayında artış, satış hasılatını cari fiyatlarla arttırdığından, 2011 yılında devir hızları, bir önceki yıla göre yükselmiş, özsermaye devir hızı (kez/yıl) olarak 2,21'den 2,66'ya, varlık devir hızı 1,08'den 1,23'e, işletme sermayesi devir

hızı da 1,91'den 2,13'e yükselmiştir. Kamu kuruluşlarında düşük olan devir hızları hemen hemen değişmezken, yükselişler, özel kuruluşlardan kaynaklanmaktadır.

Devir hızlarının yükselmesine karşın karlılık oranları düşmüştür. Özsermaye karlılığı %16,9'dan %14,8'e, satış karlılığı %7,6'dan %5,6'ya, varlık (aktif) karlılığı %8,2'den %6,8'e, ekonomik karlılık ise %14,8'den %14,2'ye gerilemiştir. Karlılık oranlarında düşüş ağırlıklı olarak kamu kuruluşlarından kaynaklanmıştır. 2011 yılında BBK kapsamında kamu kuruluşlarının toplam karının cari fiyatlarla dahi %40,8 oranında azalışı, BBK genelinde karlılık oranlarının düşüşünde etkili olmuştur.

2011 yılında özel kuruluşlarının karlılığı üzerinde olumsuz etki yapan gelişme döviz kuru artışı nedeniyle finansman giderlerindeki yükseliştir. Kar artışı, kuruluşları iki farklı zıt yönde etkilemektedir. İhracata dönük üretim yapan kuruluş ise sanayi dallarında satış hasılatını arttırmaktadır. Ancak üretim montaj ağırlıklı olduğundan kur artışının satış kar üzerindeki etkisi sınırlı kalmaktadır. Buna karşın döviz kredisi kullanan kuruluşlarda olumsuz kur farkları finansman giderlerini arttıracak, faaliyet karını olumsuz etkilemektedir.

Büyüme ölçüt ve göstergelerine göre 2011, 2010 karşılaştırması şöyledir:

Büyüme göstergeleri, satış hasılatı dışında, 2011 yılında 2010 yılına göre yavaşlama hatta gerileme göstermektedir. Üretimden satış artışı, sabit fiyatla %14,1'den %13,1'e gerilerken, yaratılan net katma değer %1,8, toplu dönem karı %15,9 oranında azalmıştır.

Ücretle çalışan sayısı 2010 yılında %6,7 oranında artarken, artış hızı 2011 yılında %4,3'e gerilemiştir.

Aktif (varlık) büyüklüğünde ÜFE'ye göre düzeltme, teorik olarak bazı eksiklikler taşısa da, sabit fiyatta büyüme %4,5'ten binde 7'ye gerilemiştir.

2011 yılında fiyat artışı 2010'a göre hızlandığından cari fiyatlarla gelişmeler olumlu izlenim görüntüsü verse de eksik de olsa fiyat artışından arındırılarak yapılan karşılaştırmalar, bu olumlu izlenimi en azından gölgelemektedir.

2011 yılında olumlu gelişme büyük ölçüde kur artışından kaynaklanan satış artışı ve BBK genelinde ihracatın USD bazında %17,8 oranında artmasıdır.

Gelişmelere 2001-2011 dönemi gibi daha geniş bir zaman boyutundan bakıldığında, 2001 yılının kriz yılı olması nedeniyle baz etkisiyle gelişmelerin olumlu görülmesidir.

Ayrıca, 2003 ve 2004 yıllarında yapılan enflasyon düzeltmesinin, mali yapıya kayıt olarak güçlendirdiği, mali yapının 2007 yılı sonrası özel kuruluşlarda bozulduğu karlılık oranlarının özellikle 2010 yılına göre belirgin biçimde gerilediği dikkate alınmalıdır.

ERDEM TEKSTİL

THE ART OF THE YARN

PRODUCTS

%100 Cotton, Viscose, Bamboo, Modal Polyester and blended from these fibers

Ring Compact: From Ne 16/1 to Ne 120/1 regular, slub, multicount (MC), multitwist (MT), cospun, cospun with slub and cyro yarns

Ring Combed: From Ne 6/1 to Ne 60/1 regular, slub, multicount (MC), multitwist (MT), cospun and cospun with slub yarns

Ring Karded: From Ne 4/1 to Ne 40/1 regular, slub, multicount (MC), multitwist (MT), cospun and cospun with slub yarns

Open End: From Ne 4/1 to Ne 40/1 regular and slub yarns

Twisting Mill: From Ne 10/2 to Ne 60/2 with elastane and regular twisted yarns

ERDEM TEKSTİL SANAYİ VE TİC. A.Ş.

Factory: Havalımanı Yolu Üzeri 1. Km 46120 Pk: 144 Kahramanmaraş / TÜRKİYE

Tel: +90 344 251 28 81 Fax: +90 344 251 28 84

Istanbul Office: Tekstilcent Ticaret Merkezi 814 Blok No: 20 Pk: 34235 ESENLER/ İSTANBUL
Tel: +90 212 438 37 09 Fax: + 90 212 438 37 09

Bursa Depo: Demirtaş Organize Sanayi Bölgesi Mustafa Karer Cd. Lale Sk. B Blok No:6 BURSA
Tel: +90 224 261 35 09 Fax: +90 224 261 32 30

Denizli Depo: Ankara Karayolu Üzeri 10.Km. Şahinler Mh. Cafer Sadık Abaloğlu Bulvarı No:1/A PINARKENT/DENİZLİ

Tel: +90 258 267 21 23 Fax: +90 258 267 21 24

marketing@erdemtekstil.com

Türkiye'nin Her Yerinden

444 46 45

www.erdemtekstil.com